

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת קרח

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת קרח | גליון מס' 228 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

מיד התנפלו עלי וגררו אותי, זעקתי: 'גדול המחטיאו יותר מן ההורגו!'. כדי לסתום את פי חנקו את גרוני, ואשתי זעקה: "הצילו, הורגים את בעלי!" קמה מהומה, ונהדפתי החוצה כשאני קורא: "יהודים..."

פנינים של הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"שמענו בא בני לוי" (במדבר ט"ז, ח')

כשנסעתי לארצות הברית בפעם הראשונה לביסוס מוסדות התורה, בקשתי להתברך מפי הרבי מסאטמר זצ"ל. שאל: "מי אתם?" אמרתי: "הייתי בן ישיבה עצור בסיביר". "מה שמך?" "יעקב" "ושם משפחתך?" "גלינסקי". "שמעתי עליכם, מה מבוקשכם?" אמרתי: "לקבל ברכה להחזקת מוסדות התורה".

פנה אל הגבאי: "תן לו ברכה מרובה, אלפיים דולר". אמרתי: "באתי לבקש מהרבי ברכה, ולא כסף!". ענה: "אין ברכה שורה על כלי ריק..."

כעבור זמן נכנסתי לאחד מעשירי קהילת סאטמר בבורו פארק. התעניין: "המוסדות נתמכים על ידי המדינה?" אמרתי: "תמיכה בסיסית, שאינה מגיעה לרבע התקציב". אמר: "כחסידי סאטמר אני מנוע מלתת למוסדות המקבלים כסף מהמדינה".

אמרתי: "כחסידי סאטמר, ודאי תשמח לשמוע שהרבי נתן לי אלפיים דולר. קיים אפוא מצות עשה של הליכה בדרכי החכמים. ובמיוחד חסיד בעקבות רבו!"

טען: "לרבי מותר לחרוג מהוראתו, ואני חייב לציית לה!" אמרתי: "אני האחרון שאסית אותך שלא לנהוג כצווי רבך. אבל תנהג עמי בכנות: אם אתה מציית לו באופן מלא בכל העניינים, איני מבקש מאומה, אבל אם יש עניינים בהם אינך מציית לו, אין זו אלא התחמקות!"

מיד העניק תרומה בסך חמש מאות דולרים!...

בא אלי אדם, כולו נסער: "מהו שנצטוונו 'לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל' (דברים י, יא). אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין (רש"י). מה פתאום! אני יודע שזה ימין וזה שמאל - ואלף חכמים לא יוכלו לשנות זאת! האם התורה מצוה שאעשה שקר בנפשי, ואנהג שלא כפי האמת?" הרגעתי אותו: תנוח דעתך. התורה אמת היא, ואינה דורשת חלילה לחרוג מן האמת! "אז מה כתוב כאן?" זהו, תן להסביר. שים לב: לא כתוב כאן: אפילו יאמרו לך על מערב

יהודי אחד נכנס לבית הכנסת 'לדרמן' בבני ברק, וביקש לברר היכן מתגורר הגר"ח קנייבסקי שליט"א "אני רוצה לבקש מהרב קנייבסקי קללה". כיון שנראה היה שמדובר ביהודי טוב ושומר מצוות, הביאוהו המתפללים לביתו של הגר"ח, ומשהגיע תורו, חזר שוב על המשאלה המוזרה: "באתי לבקש מהרב קללה"...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על עיני העדה

"וְלַעֲמֹד לְפָנַי הָעֵדָה לְשָׂרְתָם" (במדבר ט"ז, ט')

לו הכל, ובפרט באמריקה, כך שהרצון והשאפה לגאולה השלמה שקננו פעם בלבו של כל יהודי, לא מפעמים כך כך כיום הזה, מה ניתן לעשות כדי לקרב את הגאולה?" הרב הולצברג מספר שמרן זצ"ל שמע את השאלה בכבוד ראש, והשיב: "יש לכוון היטב בשלושה-עשר העיקרים שאומרים אחרי תפילת שחרית!".

בברכה שלמה

בתקופת מלחמת העולם השנייה, כאשר שרר עוני גדול בכל המדינות, היו ישיבות שלא היה להם לחם לאכול, ותלמידיהן הגיעו ממש עד שערי רעב, פשוטו כמשמעו. בישיבת 'תורת אמת' בלונדון, בראשות הגר"י שניידר זצ"ל, למדו באותה תקופה תלמידים רבים, והמצב היה איום ונורא, אף מאפיינה בלונדון לא היתה מוכנה לספק לחם לישיבה. והנה, הגיעה שמועה אל ראש הישיבה, שהיה גאון וצדיק מופלא, שבקצה עיר הבירה האנגלית יש מאפיה שבעליה מוכנים לספק שקים של ככרות לחם לישיבה מדי יום ביומו, אבל יש בעיה אחת: למאפיה אין מוביל, הישיבה תצטרך לדאוג לרכב שיביא את השקים. בחור אחד מן הישיבה התנדב לבצע את המלאכה הזו, וכיון שלא היה לו רכב, הלך מידי יום ביומו מרחק גדול מאוד עד לפאתי העיר לונדון והביא את הלחמים לכל בני הישיבה.

המעשה נשלח אלי על ידי הרב אפרים הולצברג, מבאי ביתו הקרובים של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל. המעשה דלהלן ארע בסעודה שלישית בבית מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ונכחו בה לבד מהגר"ש - גם בנו הגאון רבי בנימין אלישיב, כמה נכדים ונינים, והרב הולצברג, את הסעודה השלישית היה מרן מקיים לאחר השיעור הקבוע שלו בקרוואן.

והנה באותה שבת, לאחר שהרב אלישיב חזר מהשיעור לביתו, נשמעו דפיקות חזקות בדלת הקומה השנייה של הבית (התברר ששכחו לנעול את הדלת בחצר, והאיש הדופק נכנס אל תוך הבית, והגיע עד הקומה שבה שכן מרן זצ"ל).

אחד הנכדים יצא לבדוק מי הוא האיש, חזר והודיע שעומד שם רב אמריקאי המעוניין לשאול את מרן כמה שאלות. "הרב עיף מאוד, ואם נתיר לכל אחד להיכנס, יגיעו לכאן המוני יהודים", השיבו לו. התשובה לא הניחה את דעתו של הדופק, והוא המשיך לדפוק על דלת הבית, באמרו שהוא מעוניין לשאול את מרן הגר"ש בעיקר: "מה נוכל לעשות כדי לקרב את הגאולה". בעת הסעודה השלישית לא נתנה לו אפשרות להיכנס.

מה עשה הרב ההוא? המתין עד לתפילת ערבית המתקיימת בבית מרן, אז, כידוע, מתירים להכנס אל הבית, כדי להשתתף בתפילה, הרב האמריקאי נכנס אף הוא להתפלל, אבל האריך מאוד בתפילת שמונה עשרה, וגם לאחר שכל הקהל כבר עזב, הוא עדיין התפלל. מרן הרב אלישיב החל כבר לומר את המזמורים של מוצאי שבת קודש, והאורח עדיין שקוע בתפילה, כשסיים, הרים הרב אלישיב את עיניו מהסידור, והתפלא לראות בחדר דמות לא מוכרת.

בשלב זה הבינו המקורבים שלא יוכלו כבר למנוע אותו מלהציג את שאלותיו, והציגוהו בפני מרן. שקיבלו בסבר פנים יפות, וביקש לדעת מה ברצונו לשאול.

"היו לי הרבה שאלות, אבל אשאל רק אחת מהן". אמר האיש. "אנחנו רואים את כל הצרות הנוראות שיש בזמן האחרון, מחד, ומאידך גיסא - שומעים את ההצהרות המפחידות המגיעות מאיראן בעניין האטום: אבל למרות הכל, האווירה כיום היא שהאדם מרגיש שיש

האח לא רק התעלם ממני, אלא
הלך כבר ועשה מעשה, והשקיע
את כל הכסף בשיפוץ בית מלון
באילת. אני רוצה שהרב יקלל את
האח שלי!" סיים היהודי את דבריו

כסף, בוודאי לא סכום גדול שכזה... האח לא רק התעלם ממני, אלא
הלך כבר ועשה מעשה, והשקיע את כל הכסף בשיפוץ בית מלון
באילת. אני רוצה שהרב יקלל את האח שלי!" סיים היהודי את
דבריו.

הגר"ח השיב, שמעולם לא הוציא מפיו קללה על שום יהודי, וגם
עכשיו לא יעשה זאת, "אבל אני מוכן לברך אותך שהכסף המגיע
לך, יחזור אליך!".

סופו של המעשה היה, שבאחת השרפות הגדולות שהתחוללה
באילת, עלה באש כל בית המלון המשופץ, ולא נותרו ממנו כי אם
עיי חרבות. האח ששיפץ את המקום, לא עשה עדיין ביטוח, כך
שהוא אבד בין לילה את כל הכסף שהשקיע.

הסוף הטוב של הסיפור היה שמשרד התיירות החליט להחזיר
למשפץ מסכום ההשקעה שלו, בסך שניים וחצי מיליון דולרים,
כאות הוקרה על 'הדאגה שגילה לעיר אילת' האח, שראה בכך את יד
ה', והבין שההפסד קרה בגלל עשקו את אחיו, החליט להחזיר לאחיו
את הסכום שקיבל, ואף התעורר מכל העניין לתשובה שלימה.

(מתוך הגדה של פסח חשוקי חמד)

יום אחד קרא לו ראש הישיבה ואמר לו: "בזכות המצווה הגדולה
הזו שהנך עושה, הנני מברכך שתזכה לעושר רב, עושר שיהיה לו
קיום!".

שמו של הבחור היה: משה רייכמן.

היה עוד בחור בישיבת 'תורת אמת' בלונדון, שמידי בוקר בבקר
העיר את כל הבחורים לעבודת התפילה. הוא היה עובר במסירות
רבה מחדר לחדר, ומעיר בנחת ובחיבה את מאות התלמידים.

בימי החורף הקפואים של לונדון, ובימי הקיץ החמים, תמיד- תמיד
ראו אותו משכים בשעה מוקדמת למלאכת הקודש הזו.

יום אחד נישא אליו ראש הישיבה וברכו ש"בזכות זה שהנך מעיר את
הבחורים שלנו, תזכה להעיר ולהאיר את כל עם ישראל בתורתך!"
לבחור הזה קראו משה שטרנבוך, מי שאכן צמח ברבות הימים לאחד
מגדולי דורנו, ברכותיו של הגר"י שניידר התקיימו בשני התלמידים
במלואן.

יהודי אחד נכנס לבית הכנסת 'לדרמן' בשיכון חזון איש בבני ברק,
וביקש לברר היכן מתגורר הגר"ח קנייבסקי שליט"א. המתפללים
שהבחינו שהוא בא ממרחקים ויש לו משאלה חשובה מאד, ניסו
לדובב אותו כדי לשמוע מה מציק לו.

"אני רוצה לבקש מהרב קנייבסקי קללה", השיב האיש.
סתם ולא פירש.

כיון שעל פניו נראה היה שמדבר ביהודי טוב ושומר מצוות, הביאוהו
המתפללים לביתו של הגר"ח, ומשהגיע תורו, חזר שוב על המשאלה
המזוהה: "באתי לבקש מהרב קללה"...

"לפני מספר חודשים" סיפר האיש, "עליתי ארצה עם אחי, הרכוש
המשפחתי היה גדול מאד, והגיע לחמישה מיליון דולרים.

"הכסף היה אצל אחי, וכיון שסמכתי עליו במלוא המובן, ובדימויות
השחורים ביותר לא חלמתי שהוא ינסה לעשוק אותי, לא חתמת
איתו על שטר לראיה שהכסף אצלו.

"והנה, משהגענו ארצה, ובקשתי מאחי שייתן לי מחצית מהסכום
הנ"ל, התעלם האח לגמרי מכל הענין, ואמר שמעולם לא היה אצלו

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

השופט: "תאמר לי בבקשה, זה שיעור?! וכי זה שיעור של שישה איש?!" כמי שאומר: מה אתה עובד עלי שיש לך שם שיעור?... 'מגיד השיעור' לא התבלבל. הגיב בקול דקיק בכאב ובכנות: "אז אני 'מגיד שיעור' לא טוב, לא רוצים לבוא לשיעור שלי, אבל הרי זה מה שהיה!"

סוד מציאת חן בעיני אלוקים ואדם, של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

"וַיְדַבֵּר אֶל קַרְחָה" (במדבר ט"ז, ה')

הדבר הוא הורה שאין להחזיק בילד. הוא הואשם גם בחטיפה נוספת של הילד ישראל וינק, ובהתייחס לילד השני אמר הרב מנדלזון, שהוא אכן פעל למנוע את מסירתו לאביו החורג, לאחר שהילד בכה בפניו שיצילו מידי המיסיון, "ואני מוכן לקבל עלי כל ייסורים על שקיימתי את מצוות התורה!" (ציטוט מהצהרתו של הרב מנדלזון). מהלך המשפט עצמו היה מייגע, כאשר השופט ניסה בכל כוחו לשים ללעג את כל מי שרק ניסה להעיד להכחשת העלילה ולטובת הרב מנדלזון והנאשמים הנוספים. השופט התייחד בשנאה מובהקת לחרדים, העדים בעלי חזות פנים חרדית, חטפו ממנו ניזופות וגערות מול התקשורת ומאות המתאספים במקום. למרות האווירה העכורה, עדי הסנגוריה עלו בזה אחר זה, הצהירו והוכיחו כי לא היו דברים מעולם, עד שעד התביעה עצמו נאלץ להודות כי שיקר.

הישועה הגיעה מכמה כיוונים לא צפויים. אחד מעידי הסנגוריה המכריעים, היה האברך הצעיר ר' בן ציון פלמן.

לגבי הרב מנדלזון עצמו, עלו לדוכן העדים ראש ישיבת 'חיי עולם' רבי יעקב ברנשטיין וכן המנהל הרוחני רבי פישל גרובר, שהעידו כי באותו מוצאי שבת הרב מנדלזון אמר שיעור בישיבתם 'חיי עולם' בירושלים.

עורך הדין הצליח בדרך לא דרך להשיג מסמך מכריע. אחרי עדותם של ראש ישיבת חיי עולם והמשגיח, הוא מוציא לעיני כולם מסמך

אלול תשכ"א. משטרת ישראל מנסה לעצור את רבה של קוממיות הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל בהקשר לחטיפת יוס'ה שוחמכר, תושבי קוממיות מנעו את המעצר, והמדינה החלה רועשת מחטיפת יוס'ה: 'איפה יוס'ה' זעקו הכותרות. זו היתה אחת התקופות הקשות ביותר ליהדות החרדית, המתחדשת ומתגבשת.

אחרי מעקבים ורדיפה, באייר תשכ"ב הגיעו השוטרים ועצרו את רבי בנימין מנדלזון זצ"ל מלצאת מהישוב קוממיות (לא מעצר, לא 'מעצר בית' אלא 'מעצר ישוב') כמי שהוא 'ראש הנחשים החרדים' - ביטוי מהעיתונות, שתכננו את חטיפת הילד מהוריו.

הרב מנדלזון ושותפיו הנאשמים המתינו למשפטם, וארץ ישראל רעשה ת"ק פרסה על ת"ק פרסה. באמריקה נערכו כנסי מחאה.

רקע: בכתב התביעה שהתבסס על העד הראשי, שהיה נהגו של הרב מנדלזון, נאמר כי תכנון החטיפה בראשיתו נרקם באסיפה חשאית ב'עזרת נשים' של כולל 'חזון איש' בבני ברק. באסיפה השתתפו בין השאר, הרב יצחק מאיר לזין, רבי שלום נוח ברזובסקי, רבי בנימין מנדלזון, רבי יעקב ישראל קנייבסקי ועוד.

עד התביעה הראשי: י.ק. היה אדם חלש בשכלו עם פיגור קל, שקיבל רישיון נהיגה ושימש לפרקים כנהגו של הרב מנדלזון בקוממיות.

באותה תקופה הוא נאשם בדריסת ילד בנסיעה רשלנית ועמד למשפט. עורך דינו הציע לו, כי אם יסכים לשמש 'כעד מדינה' בפרשיית יוס'ה שוחמכר, יפטר אותו מעונש הדריסה.

י.ק. העיד והאשים. הוא סיפר כי הביא את הרב מנדלזון לכולל 'חזון איש' כמה פעמים, וגם באותו מוצאי שבת ט"ו בשבט, וראה שם את שאר המשתתפים הנאשמים.

המיקום, והדמויות הללו שהאשימו בשקר, קדחו במוחו בעקבות כך, שאכן הביא כמה פעמים את הרב מנדלזון לבני ברק - למסור שיעור בכולל חזון איש, וכן ראה את הרב יצחק מאיר לזין מבקר בקוממיות בבית הרב, וכן את רבי שלום נוח ברזובסקי שהגיע לביקור בבית הרב בקוממיות, ומכאן בישל תבשיל שלא היה ולא נברא, העיד שקר ונשבע כי מדבר אמת.

בבית המשפט, רבי בנימין מנדלזון סירב להעיד ולהיחקר על דוכן העדים, אך מסר הצהרה ממקומו ובה אמר שבתחילה לא ידע שהילד שהתגורר אצל אחד מאנשי המושב הוא יוס'ה, וכאשר נודע לו

בשנייה הראשונה השופט היה בהלם מהעדות הנחרצת, אבל מיד התעשת וניסה ללעוג לו. קרא לעברו: "מר בן ציון פלמן, אולי אפשר לדעת כמה אנשים יש אצלך בשיעור?" ר' בן ציון: "קבועים שבאים להשתתף בשיעור הם חמישה- שישה משתתפים" (שומעי השיעור בממוצע היו כעשרים)

היוצאים מהלב נכנסים ללב. של מי שאין לו לב...
'מגיד השיעור' לא התפאר בשיעור ענק או בעטיפות אחרות - כדי שישתכנעו בצדקת העדות, הוא אמר את האמת בלבד, ובניסוח מתוק: "ואם אני מגיד שיעור לא טוב, אבל זה מה שהיה!".
הפשטות התהומית, החמימות. הישרות של הגרב"צ, היא הייתה תמיד סוד מציאת חנו בעיני אלוקים ואדם.
וכאמור, עד התביעה נאלץ להודות כי שיקר. הנאשמים זוכו מכל וכל. עד התביעה נשפט לשנתיים מאסר בפועל (הרב מנדלזון בצדקותו, סייע לו על ידי עורך דין זריז, שיפחיתו את עונשו לשנה וחצי).
לאחר כשבועיים מהחלטת הזיכוי, הרבנית מנדלזון מקוממיות ע"ה, הגיעה לבני ברק לביתם של הרב והרבנית פלמן, כדי להודות לרב ולומר לרבנית שאכן בסיעתא דישמיא בזכות בעלה הייתה הצלחה במשפט, "לולי העדות של בעלך", אמרה, "מי יודע מה היו התוצאות. תודה לכם!".
השיעור הקצר ששמע השופט הנוקשה מפי האברך הצעיר, והשתכנע, היה זה כמו להבדיל, כל השיעורים שהאמת בקעה מבפנים ופרצה חוצה, בלי תחכומים ללא תורת הנאום, וללא קול חוצב להבות אש, והקול הזה שכנע את השומעים.
(מתוך הספר "ספר ללא שם")

ביקורת של 'מס הכנסה' בישיבת חיי עולם, עליו מתנוססת חתימה של מבקרי 'מס הכנסה' על 'קבלה' של אותה 'מונית' שהביאה את הרב מנדלזון באותו מוצאי שבת מקוממיות לירושלים...
לגבי רבי שלום נוח ברזובסקי, הוא עצמו עלה על דוכן העדים והצהיר כי מעולם לא היה בכולל חזון איש. הרב יצחק מאיר לוי עלה גם הוא ואמר כי באותו מוצאי שבת כלל לא היה בבני ברק. רבי יעקב ישראל קנייבסקי שלח מכתב כי לא התקיימה אסיפה כל שהיא במוצ"ק בכולל חזון איש.
אלא שכל אלו, סך הכל הם הנאשמים עצמם, שלמרות שהסכימו להיחקר בכל דרך שהיא והעידו, השופט ניסה בכל דרך ללעוג ולזלזל בדברים שלהם.
וכאן בס"ד, ר' בן ציון פלמן האברך הודיע לסנגוריה כי יבוא להעיד, כי לא התקיימה אסיפה כשלהי בעזרת הנשים של כולל חזון איש, כיון שבאותה תקופה מסר שיעורים קבועים מידי מוצאי שבת.
לבקשת הסנגוריה, האברך הגאון רבי בן ציון פלמן עלה על הדוכן, ואמר:
"כבוד בית המשפט. אני שלום בן ציון פלמן, מעביר שיעור במשך כמה שנים, במקום המדובר ובשעות המוזכרות בכתבי האישום- במוצאי שבתות בחדר 'עזרת הנשים' של כולל חזון איש.
"עדות התביעה שבמרכזה עומדת האסיפה החשאית בעזרת הנשים של כולל חזון איש, שקר ועלילה, כי הייתי שם ביחד עם חברי השיעור. לא הרב מנדלזון ולא נאספים אחרים ששמם עלה בדיונים היו שם באותו מוצאי שבת. אני שלום בן ציון פלמן פתחתי באותו מוצאי שבת קודש את עזרת הנשים ואני סגרת. הדלקתי את החשמל באותו לילה וכיביתי. לא היה שם איש מלבד חברי השיעור הצעירים ששמעו אותי בשיעור בהלכות שבת".
בשנייה הראשונה השופט היה בהלם מהעדות הנחרצת, אבל מיד התעשת וניסה ללעוג לו. קרא לעברו: "מר בן ציון פלמן, אולי אפשר לדעת כמה אנשים יש אצלך בשיעור?"
ר' בן ציון: "קבועים שבאים להשתתף בשיעור הם חמישה- שישה משתתפים" (שומעי השיעור בממוצע היו כעשרים).
השופט: "תאמר לי בבקשה, זה שיעור?! וכי זה שיעור של שישה איש?!" כמי שאומר: מה אתה עובד עלי שיש לך שם שיעור?...
'מגיד השיעור' לא התבלבל. הגיב בקול דקיק בכאב ובכנות: "אז אני 'מגיד שיעור' לא טוב, לא רוצים לבוא לשיעור שלי, אבל הרי זה מה שהיה!" - דפק על דוכן העדים, כמי שדופק על סטנדר בהכרעת סברא הלכתית.
שקט. שקט השתרר באולם.
השופט השתכנע. הוציא עט וציין את העדות, כנכונה. דברים

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כשהגיע לכיתה עם ציורו, ניגש אליו אחד מילדי הכתה, הציץ לעבר הציור וקרא: "ציור כזה שווה משהו? הרי אינו שווה מאומה!", ותוך כדי דיבור השליך את הציור לנגד עיניו של הילד. הילד היקר התאפק ולא ענה מאומה...

הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א על השתיקה ומידות טובות

"וְהָיָה פֶּרֶחַ מִטֵּה אֶהְרֵן" (במדבר י"ז, כ"ג)

את המכה משרו של עשיו, הוא צלע על ירכו, ונרפא כאשר זרחה לו השמש בעברו את פנואל כך יהיה גם בעתיד לבוא - השמש תרפא את יראי ה'.

אם נאמר על הנעלבים ואינם עולבים: "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" משמע מכאן, שמי שביישוהו ולא ענה, לא רק שהשי"ת יתן לו כבוד, ולא רק שיתן לו שכר, אלא גם ירפאהו! כי כוחה של השמש הוא מרפא, כדכתיב: "שמש צדקה ומרפא בכנפיה!"

אמנם, חלילה לנו לבייש אדם הזקוק לרפואה, כדי שתהיה לו ישועה, שהרי לא בטוחים אנו שיהיה לו כוח להתאפק מלענות, כי נזקקים לכוחות נפש אדירים לשם כך.

רחמי שמים היו על אותו ילד, שהצליח להתאפק ולא לענות לחברו שביישו. בנוסף היתה לו מן הסתם גם זכות אבות, וכך זכה למה שזכה!

הרה"ק רבי שלמה מראדומסק זיע"א היה צדיק וקדוש, והרבה לנסוע בימי חייו לצדיקים וקדושי עליון. בין השאר הוא זכה לחבר את הספר "תפארת שלמה" - אחד הספרים הנלמדים ביותר בקרב חסידים ואנשי מעשה המלהיטים את נשמתם בעבודת ה', כל קטע מספר זה הוא אש להבה!

מנהגו של רבי שלמה היה להעניק עוגיה לכל ילד אשר בא במחיצתו. באחת השבתות הגיע יהודי מלווה בבנו הקטן, כדי לשבות עם רבי שלמה ולהסתופף בצילו.

משימה לא פשוטה היא למחול בשעת פגיעה, אך מי שיכול לעשות זאת, ידע כי מרוויח על ידי כך רווחים עצומים שאין לשערם! סיפר לי מלמד ירא שמים מעשה נורא, אשר רעדה תאחזנו לשמענו: אחד מילדי כיתתו היה חולה, ההורים התרוצצו עמו מרופא אחד למשנהו, אך למרבה הצער לא זכו להעלות ארוכה למחלתו.

באחד הימים נערכה בכיתה תחרות ציורים, כל ילד ניסה לצייר כפי יכולתו, היו כאלו שהדפיסו במחשב ציורים נפלאים, גם הילד החולה ניסה את כוחו, ואכן, הוא הצליח לצייר ציור נפלא מאוד.

כשהגיע לכיתה עם ציורו, ניגש אליו אחד מילדי הכתה, הציץ לעבר הציור וקרא: "ציור כזה שווה משהו? הרי אינו שווה מאומה!" ותוך כדי דיבור השליך את הציור לנגד עיניו של הילד החולה.

הילד היקר התאפק ולא ענה מאומה! המלמד לא ראה ולא ידע מן הסיפור כלל, והילד לא סיפר על כך אפילו להוריו.

כעבור יומיים שאל האב את ילדו: "מה הגיב המחנך, כשראה את הציור היפה שצירתך?"

"לא הגשתי אותו" - השיב הילד - "כי לא היה כל כך יפה".

האב הבין כי משהו מוזר קרה, והתקשר עם המלמד לברר מה עלה בגורלו של הציור היפה, שהילד עמל עליו כל כך.

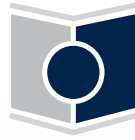
רק אז נודע למלמד שגם לו היה ציור. הוא מיהר לקרוא לילד החולה ולחקור מדוע לא הגיש את ציורו, אך הילד התחמק מתשובה, וכמובן שלא סיפר מאומה אודות אותו ילד רע לב.

המחנך חקר וחקר, אסף פרט אל פרט, עד שהצטיירה לפניו התמונה במלואה, הוא מיהר לקרוא לילד ולשאלו: "איך לא סיפרת שהילד ביזה אותך ברבים?"

ענה לו הילד בתמימות: "הלא יודע המלמד, שאני צריך רפואה שלימה. חשבת, שהרי חז"ל אמרו (יומא כג ע"א): 'הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין... עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'. אולי בזכות שתיקתי ירחם ה' עלי, וישלח לי רפואה שלימה!"

לא חלפו אלא ימים ספורים, והנה חל שנוי לטובה! מני אז הלך הילד והתרפא, ברוך ה', והיום הוא כאחד האדם, לפליאתם של הרופאים, שאינם יודעים להסביר את התופעה!

הכתוב אומר: "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה" (מלאכי, ג, כ). בפרשת וישלח מסופר, שכאשר קיבל יעקב אבינו

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

עכשיו הזמן

'דרש דוד' על מסכת אבות

ספר נפלא לימים אלו
ביאורים בליווי מעשי רב
וביניהם שאלות ומעשי רב שנשאלו גדולי הדור

להשיג בחנויות הספרים

זכורני, כי לפני קרוב לעשרים שנה, הגיע הרב שטיינמן למסע חיזוק והתעוררות באחת השכונות המתחדשות בארץ. בסיום הביקור, פניתי אליו בשליחות מי מרבני המקום וביקשתי את עצתו: "ישנם עדיין עשרה ילדים בשכונה שאינם מסודרים עם 'חיידר' לשנה הקרובה". שמע הרב שטיינמן, ושאל: "כמה תלמודי תורה קיימים בשכונה?"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

רבנו וזרחה שמשו בכל העולם. במקום בו היתה מחלוקת - הוא פשוט לא היה.

זכורני, כי לפני קרוב לעשרים שנה, הגיע הרב שטיינמן למסע חיזוק והתעוררות באחת השכונות המתחדשות בארץ. בסיום הביקור המרומם, פניתי אליו בשליחות מי מרבני המקום וביקשתי את עצתו: "ישנם עדיין עשרה ילדים בשכונה שאינם מסודרים עם 'חיידר' לשנה הקרובה".

שמע הרב שטיינמן, ושאל: "כמה תלמודי תורה קיימים בשכונה?" "קיימים כאן כבר שני תלמודי תורה", השבתי, והרב שטיינמן לא הבין: "נו, אז מה הבעיה? שכל תלמוד תורה יקח חמשה מהם." "ראש הישיבה, זאת בדיוק הבעיה", גמגמתי באי נוחות. "כל תלמוד תורה עומד בעקשנותו לא לקבל בשום אופן".

פניו של הרב שטיינמן הרצינו באחת, והוא אמר לי בכאב: "כזו שכונה קטנה, שבקושי נוסדה; יש בה בסך הכל שני תלמודי תורה - וכבר יש בה מחלוקת! זהו כוחו של היצר הרע! הוא דואג שבכל פינה תהיה מחלוקת!..."

מראהו הנסער של גדול הדור נחרט בזכרוני לעד. הכאב שלו היה מוחשי ממש, והרגשתי את הזעקה שלו בוערת בעצמותיו. נעמיק לרובד נוסף שניתן ללמוד מפרשת מחלוקתו של קורח.

פרשת קורח היא אחת הפרשות המפורסמות בתורה. רבו הפירושים והדרושים על כל פסוק ועניין בפרשה הזאת. אין מי שלא שמע כמה וכמה שיחות ודרשות על מחלוקת קורח ועדתו, ואכן, לקחים רבים יכולים אנו ללמוד מהפסוקים שלפנינו.

רבינו הנצי"ב מוואלאז'ין זצ"ל בספרו 'העמק דבר' כותב, כי בכל מחלוקת שבעולם מצויות בשורשה הטעויות שהיו במחלוקת קורח ועדתו. לכן יש להעמיק בפרשה הזאת כדי לדעת לכוון את דרכינו, להיזהר ממכשולות וטעויות עד עולם.

רש"י הקדוש כבר כתב: "פרשה זו יפה נדרשת". בעל ה'פרי מגדים', בספרו 'תיבת גומא' על התורה, כותב על דברי רש"י אלו בדרך צחות, כי כל ההלכות שבתורה יפה כוחן רק בעיתן - הלכות חג בחג, הלכות שבת רק בשבת וכן הלאה. אי אפשר לדבר בחודש שבט על הדלקת נרות חנוכה, ולא בחודש ניסן על בניית סוכה וקניית אתרוג. אך פרשה זו של קורח, יפה לדרוש בה תמיד. תמיד קיימים ניצני מחלוקת בעולם שעלולים לפרוץ, ואין לך שעה ומקום שנקיים ממחלוקת...

אמרה זו המליץ גם מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אשר נהג להסתובב על פתחי נדיבים בעולם כדי לאסוף כסף לתמיכה במוסדות התורה. בבואו לקהילות בחוץ לארץ, נשא מדברותיו פעמים רבות במרכזי היהדות המקומיים, ולא נמנע מלהוכיחם על נושא המחלוקת שהיה נפוץ אז עקב חוסר הסכמה רב בין פרנסי הקהילה לציבור.

גם בספר 'חוט המשולש' על מסכת אבות, שחיברו כמה מחכמי הדורות הקודמים, מופיעה מליצה כעין זו: הרי כל אחד שפותח במחלוקת וטוענים בפניו כי מחלוקתו היא כמחלוקתו של קורח, שאינה לשם שמים וסופה להיבטל, משיב ואומר כי מחלוקתו היא כן לשם שמים - ומיד יפתח וידרוש פלפול נאה כדי להצדיק את מעשיו. ועל כן "פרשה זו יפה נדרשת"...

אין זו סתם אמרה מחודדת על דרך המליצה. קורח נחשב לדמות שמייצגת מחלוקת, וקלקול זה נפוץ לדאבונינו גם היום.

בדור האחרון זכינו לאורו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אשר סלידתו מכל דבר שיש בו ריח של מחלוקת היתה מן המפורסמות. כל ימיו הניף את דגל השלום, ותמיד ברח מפילוגים ומחלוקות. נקודה זו בלטה מאד בהליכותיו, גם קודם שנעשה רב

חכמינו גם לזכור כל יום את האמונה במשה רבינו, ולשנן את הידיעה וההכרה המוחלטת בחשיבותה של אמונת חכמים!
חשיבותם של הדברים בדורינו השפל היא לאין ערוך. דיברנו על נוראות ענין המחלוקת עצמה, אבל בתוך זה צריכה לבעור כלהט החרב המתהפכת הזהירות מפגיעה בכבודם של גדולי התורה!
ראיתי מאמר נוקב של אחד מגדולי ישראל, בו הוא כותב כי אין זו חכמה שאדם ילמד זכות על רבו, וכל מה שרבו יעשה יהיה קודש קודשים. החכמה היא לנהוג כן כלפי רב שאתה לא אוהב איתו, והוא מתנגד לשיטה שלך - ובכל אופן אתה יודע שהוא גדול הדור, ונהנה בכבודו.

רבי יהונתן אייבשיץ, בספרו 'יערות דבש' (חלק ב, דרוש ח), מביא הבחנה חריפה כיצד יכול האדם לדעת האם המחלוקת שלו היא לשם שמים: אם רואים כי הידידות שלו עם נשוא המחלוקת נשארה אותו דבר, ורק קיים ויכוח בנושא מסויים, זוהי מחלוקת לשם שמים, וזו מעלה שמצינו במחלוקתם של בית שמאי ובית הלל. הגמרא (יבמות יג, ב) מספרת, כי שני הבתים השתדכו אלו באלו, והיו אוהבים זה לזה. הכל היה בסדר, רק יש ביניהם מחלוקת בתורה, יש ויכוח על ההלכה הזו וההלכה ההיא, אבל אין זה סותר את ידידות הנפש הקיימת ביניהם!

קשה לאנשים קטנים כמונו להבין זאת. הרי אצלנו כל כך קשה להפריד את האדם מדעותיו. אבל גדולי ישראל, שבאמת היה אכפת להם אך ורק מכבוד שמים, היו מעל לטבע ולרגשות אנושיים פשוטים.
אמרה נאה שמעתי בענין זה, מפי ידידי הגאון רבי יעקב רוזנטל שליט"א:

סבו הגאון הצדיק רבי שרגא פייביל פראנק זצ"ל היה לומד עם הרבי הגאון הקדוש בעל ה'פני מנחם' מגור זצ"ל בילדותו, על פי בקשת אביו הרבי הגאון הקדוש בעל ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל, ששכר אותו על מנת שילמד עם בנו לימודים נוספים מלבד מה שלומד ב'חידר', וציוה עליו ללמוד גם ספרי מוסר.

לאחר כמה ימים, בירר ה'אמרי אמת' אצל רבי שרגא פייביל האם מקיים את ציוויו ולומד עם בנו גם מוסר, והשיב בחיוב: "כן, למדנו יחד מסילת ישרים". אמר לו ה'אמרי אמת': "אני חושב כי לילדים יותר טוב ללמוד ארחות צדיקים".

"כדברי הרבי אעשה", אמר רבי שרגא פייביל, "אבל אם יורשה לי לשאול: מדוע 'ארחות צדיקים' עדיף על פני 'מסילת ישרים'? האם מפני שהוא ספר קל יותר לקריאה והבנה?"
"לא!", השיב ה'אמרי אמת'. "הסיבה היא אחרת. מסילת ישרים היא מסילה אחת, ואני רוצה שהילד שלי יידע כבר מגיל צעיר שיש ארחות צדיקים - יש כמה דרכים לעבוד את הבורא, ולא צריכים לזלזל האחד בשני..."

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

אחד הדברים שהכי צריך להזהר מהם בהקשר של מחלוקת, הוא הזהירות בכבודם של גדולי ישראל. הדבר אף נכנס תחת ההגדרה של אחד מיסודות עמנו - "אמונת חכמים".

בואו נתבונן. נחשוב על ששת ימי בראשית: כל העולם עומד לפני ההשלמה של הבריאה. מליוני צמחים, הרים וגבעות, חיות ובהמות ומגוון יצורים, כשבראש ניצבת הבריאה החשובה ביתר - האדם. הקדוש ברוך הוא מסיים לברוא את עולמו המופלא, וכל הבריאה הזו עומדת לפני הפרסום העצום של כבוד שמים המוטל על האדם.
אבל לא, לא הכל מוכן. אני זוכר כיצד אבי מורי שליט"א היה מתאר לנו זאת, כיצד כל הבריאה נעצרת. הוא המתיק בלשונו לתאר בציוריות כיצד חווה כבר רוצה להדליק נרות שבת, אבל אדם הראשון אומר לה: "רגע, יש עוד דברים נצרכים שעוד לא נבראו, הבריאה עוד לא הושלמה".

מה עוד צריך להיברא? המשנה במסכת אבות (ה, ו) מביאה רשימה של עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות, והראשון מביניהם הוא 'פי הארץ'. הבריאה המיוחדת שנועדה לבלוע את קורח ועדתו, אלפי שנים מאוחר יותר.

ההבנה בכך היא, כי אחד מיסודות האמונה של כלל ישראל היה תלוי כאן על הכף, והיה צריך לקבוע בצורה חדה וברורה את גנותו של קורח לעד, ולעומתה את מעלתם של גדולי ישראל ומנהיגי העם לדורי דורות. האמונה בתורה, ואפילו כל התכלית של הבריאה - תלויים באמונת חכמים! מבהיל הרעיון.

בואו ונראה עד היכן מגיעה חשיבותה של אמונת חכמים: ישנו מעשה שמובא בקדמונים (יעוין שמות רבה נא, ובשינוי כמה פרטים - כפי שמובא כאן - במדרש עתיק על י"ח ברכות שנתגלה לאחרונה), אודות גמור מלאכת המשכן וחשבון המלאכה.

התורה הרי מפרטת בארוכה את כל הממון שנתרם למלאכת המשכן ולאן הלכה כל פרוטה ופרוטה. משה רבינו לא רצה לתת שום פתח למלעיזים. אבל כשגמר משה רבינו את החשבון, ראה שחסר בחשבון אלף שבע מאות שבעים וחמישה שקלים.

התחילו מיד המרננים ללחש ולומר "אהה, הנה תפסנו אותו שהוא לקח לעצמו מנדבת המשכן... התחילו ווי המשכן לצעוק מאליהם: "זאת האלף ושבע מאות וחמישה ושבעים עשה ויום לעמודים" (שמות לח, כח). הווים היו מוסתרים בתוך עמודי המשכן עצמם ולא ראו אותם, ולכן הם נשמטו מהחשבון, ובדרך נס הם מנעו את טענות המלעיזים.

עד כאן דברי הקדמונים. מה שנוגע אלינו הוא, ה'אליהו רבה' (אורח חיים סא, ה) שמביא בשם ספר 'המנהיג', חכם מתקופת בעלי התוספות, כי הסיפור הזה הוא הסיבה לכך שתקנו להגיד כל יום אחר קריאת שמע אמת ויציב, שיש בו חמישה עשר וי"ן, זכר לאותו חשד שהופרך.

לאחר האמונה בבורא יתברך וקבלת עול מלכות שמים, תקנו לנו

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

לפני כמה שבועות קיבלתי טלפון מהרה"ח ר' חיים מאיר שטערן שליט"א, הכותב של מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א והתבקשתי על ידו לשאת דברים בקו מערכת וויז'ניץ, לאור המצב הקשה ששורר בכלל ישראל עקב הקורונה

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד על ענייני השעה

קריאת שמע, אזי צריכים לבקש אז ולהתחנן ולומר - "רבנו של עולם - עד כאן!"...

מסופר שחסיד אחד מחסידי הרה"ק מסקווירא זי"ע, היה גר במקום רחוק מרבו, ובאותה סביבה גרו הרבה גויים, והאיש הזה היה מתאונן תמיד בפני רבו שהוא אינו יכול לסבול את הסביבה וקשה לו מאוד לגור ביחד עם הגויים, ושהדבר זר ומרוחק להנהגתו, ושהוא מפחד על ילדיו איך יוכלו לגדול לתלמידי חכמים יראים ושלמים כשהם עדים לזולתם של הגויים הגרים במרחק קרוב לביתו, ושלה לשאול את הרבי שוב ושוב האם לא כדאי לו לעבור ולהתגורר בסביבה יהודית יותר, וכל העת היה הרבי משיבו בקצרה "היה טוב!"...

כעבור תקופה פסקו לפתע ה"שאלות" של אותו חסיד, ושוב לא נשמע ממנו דבר מה בענין הנ"ל. יום אחד שאל הרבי את הגבאי "מה קורה עם חסיד פלוני, שכן כבר זמן רב לא נשמע ממנו כלום בענין מקום מגוריו וחששותיו מהגויים"..." וביקש הרבי מהגבאי שיתקשר להחסיד הנ"ל וישאלהו על כך.

הגבאי התקשר אליו תיכף ומיד, ושאל בשם הרבי "מה קורה?", והחסיד השיב שברבות הימים הוא התרגל למצבו ולמקום מגוריו בין הגויים, וכבר לא מפריע לו הדבר, כי הוא רואה שזה לא כל כך גרוע כמו שהוא חשב - ס'נישט אזוי געפערלעך - הכל בסדר...

לפני כמה שבועות קיבלתי טלפון מהרה"ח ר' חיים מאיר שטערן שליט"א, (הכותב של הדברי תורה של מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק), והתבקשתי על ידו לזכות את הרבים ולשאת דברים בענייני השעה לכבוד אלפי השומעים בקו מערכת וויז'ניץ, לאור המצב הקשה ששורר בכלל ישראל עקב הקורונה.

לפני הרבה שנים שמעתי אימרא נפלאה מפ"ק של הרבי שליט"א - היה זה בשנות המ', או תשמ"ו או תשמ"ז, בעת שהרבי שהה בלייקווד, והמתנתי לשעת הכושר להיכנס אליו באכסנייתו, ובעת היכנסי אמר לי הרבי, "חשבת רעיון נפלא", וכך אמר הרבי שליט"א: איתא בחז"ל (מס' ברכות דף ה' ע"א): אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. ולכאורה איך שייך מציאות כזו שפשפש במעשיו ולא מצא עוון, הלא אין עבירה כביטול תורה, ואיך שייך שבעת שמפשפש הוא לא מוצא עוון, ורק אח"כ הוא תולה בביטול תורה.

ואמר הרבי שכך עלה בדעתו: הלא בעצם, "יסורים" - הרי הם דבר טוב להאדם, וכמו שבאמת אחז"ל (שם) יסורים ממרקין את עוונותיו של האדם, וכמו שמבואר בספר "אור החיים" הקדוש (דברים ד', כ"ט ד"ה ובקשתם), שעל ידי היסורים נמתקים עוונותיו של האדם, וזה תועלת גדולה לאדם בעולם העליון שעוונותיו מתכפרים בעולם הזה.

ברם לפעמים יש מצב, שהיסורים הם כל כך גדולים וקשים ר"ל, עד שזה מפריע לו כבר בעבודת ה'! - הוא אינו יכול ללמוד ואינו יכול להתפלל.

זהו מה שאמרו לנו חז"ל "אם רואה אדם שיסורין באין עליו" - שהיסורים הם רבים וקשים ואינם מסתלקים הימנו - "יתלה בביטול תורה" - "יתלה" - יתלה סיבת הדבר שהוא מבקש מהקב"ה שיפסקו היסורים ממנו, ב"ביטול תורה", ויאמר - רבנו של עולם - היסורים האלו גורמים לי "ביטול תורה" - אינני יכול ללמוד! - אינני יכול להתפלל! - היסורים מפריעים לי מעבודת ה'! - ואמנם יודעני שהיסורים המה טובים מאוד, וצריכים ליתן להקב"ה שבח והודאה על כך, אמנם כשהיסורים גורמים שאין יכולים לכונן כראוי בעת

היהודי קיבל את הטלפון, והשתאה מאוד לנוכח העובדא, שהלא זה זמן רב שהוא היה משתוקק לעבור לסביבה יהודית, ולא הורה לו הרבי לעבור, ועתה הוא התרגל למצבו והוא כבר אינו מרגיש צורך לעבור, אז דווקא כעת מורה לו הרבי לעבור?! והדבר הציק לו במאוד, והחליט לנסוע אל הרבי ולשטוח בפניו את תמיהתו.

עמו, איך הוא מסתדר עם המצב הזה, והשיב לי האדם בשמחה וקורת רוח "ב"ה אשר התרגלתי למצב הזה, זה לא כ"כ גרוע כמו שחשבתי, אני מתפלל כשאני קם בבית עם ילדיי, ואיני צריך לצאת לחוץ להתפלל, ואף שלאחרונה מארגנים לא רחוק מהבית שלי מנין ברחוב, אינני רואה לנכון לצאת לשם, טוב לי להתפלל בביתי פנימה עם ילדיי בנעימות בלא לצאת לחוץ".

בשמעי את דבריו, נשאתי את ידי ושפכתי שיח להקב"ה ואמרתי: הייליגער טאטע, הרבי שליט"א אמר שיסורים הוא דבר טוב להאדם, אבל אם "אין" יכולים ללמוד ולהתפלל, איזה תועלת יש בהיסורים האלו, קח ממני את היסורים האלה, אינני צריך אותם כלל, גענוג געווען!

אבל לאור המצב אני אומר להיפך, שאם הגענו למצב כזה ש"כן" אפשר להתפלל כך, כשהוא מתפלל ביחידות זה לא טורד את מנוחתו ושלוותו, הוא כבר רגיל לכך, ובכלל אינו צריך לדברי חיזוק אודות המצב שהגענו שצריכים להתפלל בבית, הוא אינו צריך את האזהרות חוזרות ונשנות במערכת וויז'ניץ שהרבי ציוה להקפיד על כל כללי הזהירות של משרד הבריאות כשמתפללים בין אנשים, הוא אינו צריך מנין, טוב לו כמו שהוא - אם המצב הוא כך - אזי אנו צועקים מתחננים ומבקשים מהקב"ה "הייליגער טאטע, גענוג געווען! תקח תיכף ומיד את היסורים מאתנו", המוציא אתכם מתחת "סבלות" מצרים, אם יכולים לדאבוננו לסבול את הגלות בתוך גלות, אזי ה' יעזור, שבאותה מהירות שהחולי הזה הגיעה, באותה מהירות - ועוד יותר מכך נפטר מהחולי הזה והיסורים האלו, ובני ישראל ישובו במהרה להתפלל בבתי כנסיות ומדרשות כמנהגם מימים ימימה מתוך בריאות הגוף והנפש.

(מתוך 'נועם שיח' בהוצאת מכון אפרין לשלמה)

כששמע הרבי את תשובת החסיד, הורה להגבאי שיתקשר שוב להחסידי ויצווה אותו לאלתר לעזוב את מקום מגוריו ולעבור למקום סביבה יהודית! היהודי קיבל את הטלפון, והשתאה מאוד לנוכח העובדא, שהלא זה זמן רב שהוא היה משתוקק לעבור לסביבה יהודית, ולא הורה לו הרבי לעבור, ועתה כאשר הוא התרגל למצבו והוא כבר אינו מרגיש צורך לעבור, אז דווקא כעת מורה לו הרבי לעבור?! והדבר הציק לו במאוד, והחליט לנסוע אל הרבי ולשטוח בפניו את תמיהתו.

ממחשבה למעשה אמר ועשה - הוא נסע אל הרבי ושאל את הרבי: מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר - בתחילה לא נענה הרבי להפצרותי לעבור לסביבה יהודית - ואך עתה כשאני כבר מורגל למצבי אז הרבי מורה לי לעבור?

כשהרבי שמע את שאלתו, הרצינו פניו ואמר לו בנועם שיחו ובמתק דבריו: היא הנותנת, כל זמן שראיתי שמקום מגורך אינו נוח לך, והימצאות הגויים בסביבתך אינם נותנים לך מנוח, והם טורדים את מחשבותיך תמידין כסדרן "מה יהא עם חינוך ילדיך", אזי לדידי לא ראיתי שום צורך להורות לך לעבור דירה, כי ידעתי נאמנה שכל עוד אשר אינך יכול לסבול את הגויים, סימן מובהק של טהרה היא, ולא היה צורך בהול שתעבור משם, כי כאשר יש התנגדות מצדך ואינך רוצה להתרגל למצב רוחני ירוד, אין הגויים יכולים לקלקל אותך בהתנהגותם, בבחינת מה שאמרו חז"ל (מס' פסחים דף י"א ע"א) "הוא עצמו מחזר עלי לשורפו מיכל קאכיל מיניה?", שכן כשמתעבים דבר מסויים אין רוצים בקירבת הדבר - לא כן עתה כאשר אתה מזמר זמירות אחרות, ואתה אומר שהדבר אינו כל כך רע מבחינתך, ואתה מתרגל למצב מגורי הגויים בסביבתך, ושוב אין החשש לחינוך ילדיך טורדים את שלוותך, הרי זה סימן שאתה כבר סובל את הגויים, ואתה מתחיל להיות מושפע מהם - לכן אינני מסכים שתישאר שם בשום אופן! - ואסור לך להחריש, ואפילו לרגע, ועל כן הוריתיך שתעבור לאלתר לסביבה יהודית בה תוכל לחנך את ילדיך בדרך התורה והיראה!...

הנה, כשהתחיל המצב הקשה הזה בה אנו נמצאים כעת, כשהודיעו שלנוכח המצב מוכרחים לסגור את הבתי כנסיות ובתי המדרשות על מסגר ובריח, אמר לי אחד שהוא לא מסוגל לסבול את הדבר ואינו יודע איך יכול להמשיך את שגרת חייו בשעה שהבתי כנסיות ומדרשות סגורים ונעולים על מסגר ובריח, כי איך שייך מציאות כזאת שיתפללו בבית? ובפרט בשבתות וימים טובים, וכי לא יתפללו בבית המדרש? מה יהיה עם הקדושה וברכו?, עם האמן יהא שמיה רבא?, מה יהא עם הישתבח ברוב עם הדרת מלך בשפה ברורה ונעימה?, הולכים להתפלל ביחידות?? וכי איך אוכל לסבול כזאת שאת תפילת ההלל של יו"ט פסח אומר ואומר ביחידות? איך שייך לומר "תפילת טל" ביחידות בין ארבעה כותלי הבית? אינני יודע אם אני מסוגל דאס דורך צו לעבן!...

לאחורנה נזדמן לי לדבר עם האדם הזה, ושאלתי אותו מה קורה

רבי אברהם החוויר כסיד, והחל למלל מילות שבה והודאה לקב"ה, על שהצילו מן הגרוע מכל. כאשר הפקיד חבט את לוח השנה על שולחנו, הוא נפתח בדיוק בחודש ניסן, ורבי אברהם גילה לחרדתו, כי היום, לא ליל י"ד ניסן, אלא ליל ט"ו בניסן! והוא עמד לאכול פרוסת לחם...

הרב יהושע לייבזון עם 2 סיפורים מרתקים על מסירות נפש ליהדות

"פי הבדיל אלהי ישראל אתכם" (במדבר ט"ז, ט)

בחדרו הצר, הותיר פרוסת חמץ ומחצה כדי מאכלו ללילה ולבוקר בטרם זמן שריפת חמץ, ולאחר אמירת "כל חמירא" בהתרגשות הוא נערך לארוחת ערב, אם אפשר לקרוא כך לפרוסת לחם ולירק קמל... בעודו נוטל את ידיו בדקדוק דפק פקיד על דלתו והודיעו כי עליו להבהיל את עצמו אל משרד המחנה. הגיעה חבילה עבורו. במשרד עמד הממונה הראשי כולו אומר כבוד, ומשנוכח ברבי אברהם, החל נובר בחבילה כדי לבדוק אם אין בה פריטים העלולים לסכן את השלטון. כעבור דקה לפתו אצבעותיו פנקס.

הוא שלה אותו מן הקופסה הניחו בחבטה על שולחנו: מה זה? כאשר ענה רבי אברהם כי מדובר בלוח שנה, קצף הממונה ורגז על המשלוח המוזר, כאילו אינך יודע איזה יום היום, והחרים את לוח השנה.

רבי אברהם החוויר כסיד, והחל למלל מילות שבה והודאה לקב"ה, על שהצילו מן הגרוע מכל. כאשר הפקיד חבט את לוח השנה על שולחנו, הוא נפתח בדיוק בחודש ניסן, ורבי אברהם גילה לחרדתו, כי היום, לא ליל י"ד ניסן, אלא ליל ט"ו בניסן! והוא עמד לאכול פרוסת לחם. ר' אברהם כבר לא נתן דעתו על שאר תכולת החבילה, משמים שמרו רגליו! רגע קט לפני שהכניס חמץ לפיו - מנעו זאת ממנו!

"הרבה ניסים ראיתי באותן שנים", סיפר אחר כך, אולם מנס כזה

במסגרת חיפושיי אחרי חומר מעניין ומחזק, הגיעו לידי 2 סיפורים; האחד סיפור של מסירות נפש ליהדות, והשני על מי שגילו את האור ביהדות.

מצאתי מכתב שנשלח לעלון 'מאורות הדף היומי', והנה הוא לפניכם ככתבו וכלשונו:

לכבוד עלון מאורות הדף היומי, שלום רב.

התרגשתי ביותר לקרוא בגליונכם את סיפורו של היהודי אשר שמר את שבתות ומועדי ישראל בקוטב הצפוני, תוך כדי הכנת לוח שנה. בקשר לכך רציתי לספר לכם, כי לפני עשרות שנים חי בירושלים איש צדיק ותלמיד חכם מופלג בשם רבי אברהם אליהו מייזלס זצ"ל.

רבי אברהם אליהו או כמו שנקרא ר' אלה, חי באירופה לפני מלחמת העולם הראשונה, ולאחריה מצא עצמו בידי הקומוניסטים. בצדקות הרבה ובקנאותו הגדולה לשם ה' הוא לא חת מפניהם כלל והמשיך להרביץ תורה תחת הגזירות והשמד, והקים במינסק ישיבה ששמה היה "ישיבת מסירות נפש".

תקצר העט מלתאר את התלאות שעבר בשנים אלו, רק נזכיר שהתבטא ואמר שמניסיונו, כאשר מסר נפשו ללמוד וללמד - לא עשו לו דבר, ואילו כשהיה חשש לסכנה גדולה והורה היתר לעצמו לחדול מכך - או אז נתפס והואשם בלימוד תורה...

רבי אברהם אליהו חיבר ספר "בן אברהם" והיה מראשי הקנאים בירושלים. הוא היה בליטא, במיר, ואחר כך הרוסים כבשו את המקום והוא הוגלה לסיביר ומסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. בהיותו בסיביר לא ראה צורת אדם במשך עשר שנים, עד שחזר למוסקווה, וכאשר ראה משניות פרץ בבכי. אחר כך הגיע לארץ והיה מראשי נטורי קרתא. מעולם לא שח רבי אברהם פרט ודבר מן הקורות אותו באותם הימים, לבד מאשר את המעשה הבא: בעת שהותו בסיביר הקפיד רבי אברהם על קלה כחמורה בכל דרך, ובנפשו גמר אומר כי לא יחלל את השבת ויהי מה. בפסח לא אכל חמץ, ביום הכיפורים לא הכניס מאכל ומשקה לפיו, ומסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. לוח שנה לא היה עמו, והוא חישב בראשו המופלג את סדרי לוח השנה.

היה זה בליל י"ד בניסן. רבי אברהם ערך בדיקת חמץ כדת וכדין

לימודי הכימיה היו אלו שהוכחו לו מעל לכל ספק את קיומו של הבורא. "מי שמכיר את הכימיה של החיים אמור לדעת שמאחוריהם עומד מתכנן סופר- אינטליגנטי", פורס אורבך את הדרך בה גילה את בורא עולם

לא מתפעלים וחושבים שתופעת החיים היא מקרית. למי שעוסק במדע אין בהכרח תמונה אינטגרלית.

"במדע המודרני אנחנו נדרשים לחקור לעומק. המחקר המדעי משול במקרים רבים למהלך של ראפטינג בקניון. אנו, המדענים, נאלצים במקרים רבים להתחפר כדי לעבוד ביסודיות רבה, וזה גורם לכך שאין לכל המדענים בהכרח תפישה אינטגרלית. לעניות דעתי, העיסוק האינטנסיבי במדע ובחיבור ליהדות מאפשרים מבט אינטגרלי ונכון על המציאות".

בתקופת היותו סטודנט, עבד אורבך כמדריך תיירים, ולשם כך למד על ההיסטוריה של עם ישראל. "במערכות הלימוד החילונית, לפחות בתקופתי, תולדות עם ישראל מתוארים כפסיפס מייגע, מערכת בלתי פוסקת של סבל וייסורים כמעט שרירותיים, עינויים וגלות חסרת תכלית, תוחלת ותקווה, ורק הציונות הגואלת האירה סוף סוף בקצה המנהרה, אחריה מגיעה השואה, והמדינה הצעירה מהווה פתרון גואל לעם ישראל החוזר לעצמו, כביכול סוף סוף מחדש ימיו כקדם. באופן זה מתעלמים לגמרי ממה שנאמר בנביאים ובכתובים.

"אך כשלוומדים ברצף, בלי המיסוך, הדברים נראים אחרת, רואים בחוש שיש יד מכוונת, מבינים שעם ישראל לא יצא לגלות סתם, תולדות עם ישראל מקופלים בתורה. פרשות שלמות מזהירות מראש מפני כל מה שעבר עלינו. רואים שמי ששמר על ישראל זה ה', שמיד עם חורבנה של גלות אחת נמצא מקלט בגלות אחרת. אי אפשר לעצום עיניים ולהגיד שכל מה שעבר עלינו מקרי ושרירותי. הקשר הנפלא בין קהילות יהודיות מרוחקות אלפי קילומטרים, ובלי כל אמצעי תחבורה מינימליים, כמו גם העברת המסורת מדור לדור, כל אלו אומרים דרשני, והיה ברור לי לחלוטין שאין מקרה בעולם והכל מכוון מלמעלה", מתרגש פרופסור אורבך. "עובדות אלו השפיעו עלי מאוד ושינו את הלך מחשבתי מקצה לקצה".

המשך בעמוד 21

אי אפשר להסיח את דעת! הבא ליטהר - המוסר נפשו עבור קיום מצוות - מסייעים בידו!".

הדברים אמורים גם כלפי לומדי הדף היומי, ה"קורעים" מסדר יומם עבור לימוד הגמרא ומתאמצים לכבוד בורא העולם נותן התורה, שהקב"ה מסייע בעדם להתגבר ולהמשיך בקביעות העיתים לתורה שקיבלו על עצמם.

בברכה

ד. ג.

מתוך עלון 'מאורות הדף היומי'

ועתה לסיפור חייו של פרופסור דורון אורבך, אחד מגדולי המומחים בעולם בתחום האלקטרוכימיה. שאלו אותו את השאלה המתבקשת: מה גרם לך לחזור בתשובה?

פרופסור דורון אורבך (67) הוא כימאי ישראלי בעל שם עולמי בתחום האלקטרוכימיה, ומשמש כראש המחלקה לאלקטרוכימיה באוניברסיטת בר אילן. הוא פרסם למעלה מ-600 פרסומים מדעיים, בכתבי עת מובילים בתחומי כימיה פיזיקלית, אלקטרוכימיה ומדע החומרים, ונחשב מן המדענים המצוטטים ביותר בישראל. במהלך שנה אחת צוטטו עבודותיו כ-7,000 פעמים.

פרופסור אורבך נולד בבית עם חינוך מסורתי, גדל ברמת גן. מה גורם לבוגר יחידות קרביות, מלח ארץ, בעל קריירה חזקה באקדמיה, לשנות במהפך את אורח חייו? ליקטנו עבורכם ציטוטים מעוררי השראה מראיונות שהעניק בעבר לכלי תקשורת שונים ול'הידברות'.

פרופסור אורבך נשוי לשרה, הם מתגוררים בבני ברק, הורים לשבעה ילדים וסבים לעשרות נכדים.

"היו לי חיים טובים כחילוני. הגעתי ליהדות דרך השכל אחרי שהתחלתי ללמוד כימיה", אומר פרופסור אורבך. "נפל לי האסימון כשהבנתי שהכימיה של החיים כל כך גאונית, שקשה לחשוב שנוצרה במקרה".

לימודי הכימיה היו אלו שהוכחו לו מעל לכל ספק את קיומו של הבורא. "מי שמכיר את הכימיה של החיים אמור לדעת שמאחוריהם עומד מתכנן סופר-אינטליגנטי", פורס אורבך את הדרך בה גילה את בורא עולם. "הפיזיקה המודרנית, תורת הקוונטים והרפואה - תחומים שבהם נראה שכביכול המדע סותר את האמונה באלוקים - זה דיס-אינפורמציה. המהנדסים הכי מוצלחים בעולם מנסים לחקות את הגאונות הזאת, בהצלחה מוגבלת מאוד. אני עובד עם חברה בגרמניה בשם BASF, שיש לה מפעל בגודל של רמת גן, אבל כל מי שלמד הנדסה כימית אמור לדעת, שכל עלה דשא שאנחנו דורכים עליו עשר פעמים ביום, שם בכיס את כל BASF הגדולה - כל עלה של צמח לוקח את המיליגרמים שהוא צריך של מים, חמצן וחנקן ומייצר אלפי סוגי חומרים, בלי זיהום אוויר ובלי הררי פסולת. לעולם החי והצומח יש יכולות כימיות אדירות. יש לנו פרופסורים מצוינים לביוכימיה, שמפצחים את תעלומות החיים, ומשום מה

ויהי מקץ שנתיים ימים התבשר חיים בשמחה רבה כי די לסבלו, וכי מעתה יוכל ללון על גבי ספסל שהתפנה בעזרת נשים להיות לו למיטה, ובזה תבוא סאת צערו לידי גמר, ולא יצטרך לנדוד כל יום מהכא להתם ומהתם להכא, שמחתו הרקיעה שחקים...

גאב"ד 'חרדים' הרה"צ ר' אשר אנשיל כץ שליט"א בשבח 'עין טובה'

בבתי יהודי העיירה גומלי החסדים לא יכל מפני שהתקשה בראייתו. 'מצווה הבאה לידיך אל תחמיצנה' ללא ספקות ובלא שהות מסר חיים בשמחה את מיטתו שבבניין ביהמ"ד לר' ישעיהו והוא חזר לישון על הארץ בבקתת הקש של החלבן. עם הניסיון הקשה שבדבר זה שמח חיים שמחה של מצווה על שזכה לעמוד בה בעוז.

חלפו הימים ופני השמים קדרו ונתכסו שחורים, עת פרצה מלחמת העולם השנייה. חיות הטרף ימ"ש שבקשו לטרוף כל נפש, כיתרו את הישיבה ותפסו לקרבן-ציבור את בחיר התלמידים כמר חיים, שהוציאו עליו דיבה שהוא אינו אלא מרגל עבור האויב, חד וחלק. תחננוו שאין בדבריהם שמץ של אמת ושאין לו בעולמו כלום מלבד ד' אמות הלכה וראשו ורובו רק בתורה, נפלו על אוזניים ערלות ואטומות, ללא דין וללא משפט חרצו דינו על אתר לעונש מוות בירייה לאלתר. בעת שתפוס היה בידיו הכבודות של הנאצי הגוררו כאחד הריקים החוצה להמיתו, נשא חיים תפילה לממית ומחיה: "הן אמנם זכות בי - אין, אך אנא זכרה לי זכות מיטתי שעליה וויתרתי ובאומץ רוחי נתתיה לזולתי, את שכה חשקתי מסרתי, אנא זכותה יעמוד לי להצילני, הושענא והושיעה נא!". חיים נייעור מתפילתו עת שומע צעקת הנאצי ימ"ש 'עמוד על מקומך, דום!', המוחש היה מזועזע ומפחיד, ואז מתרחשת התפנית... הנאצי לוחש לו בארשת: "וכי סבור אתה שרוצח שפל הנני? נדמה לך כי אשפוך דם נקי על לא עוול?! קום וברח מהר ככל שתוכל הרחק מכאן ולאן שישאך

המדרש (רבה יח ה, ובתנחומא א, ורש"י כאן) תמה ושואל "קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו, ומתרץ: עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה עומדת לצאת ממנו, שמואל ששקול כמשה ואהרן, ועשרים וארבע משמרות עומדות מבני בניו שכולם מתנבאים ברוח הקודש, אמר אפשר הגדולה הזו עתידה לעמוד ממני ואני אדום, ולא ראה יפה וכו'", עכ"ל.

טוב עין הוא יבורך

בימים ההם, טרם נוסדו בהיכלי הישיבות הקדושות מקומות אש"ל אכילה שתיה לינה, ותלמידי הישיבה היו לומדים תורה מתוך הדחק תוך וויתור מוחלט על חיי הגשם, לחמם היה יבש ומים שלהם צר כפי מסת יד בני העיר, שהסכימו לארח אותם לארוחות דלות ('קעסט'), והיו מקיימים בחירוף נפש את דברי המשנה (אבות פ"ו ה"ד) 'ועל הארץ תישן' כפשוטו בהידור רב, מיטה בישיבה?! מאן דכר שמה, לא מיניה ולא מקצתיה, ישנו על הרצפה כשקש וחציר משמשים להם כמשכב למראשותם.

כך גם הבחור הצעיר 'חיים' שהיגר מגליציה, בשנים שקודם למלחמת העולם השנייה, ללמוד בישיבה בפולין לעסוק בתורת ה' תמימה. בגמר יום לימודו הלך לסעוד את לבו אצל אחד מבני העיר, ומשם הרחיק עוד נדוד במרחק כחצי שעה לבקתת החלבן שהקציב לו מתחת לשולחן מיטה (קרשי עץ...) תמורת שמירה על הרפת לבל ישלטו שם ידי זרים, כך בקיץ בחום ובחורב, וכך בקרח לילות החורף, אמנם קשים היו לו לחיים טלטולי הדרך עד לבקתת הרועים בקצה העיר, סובל היה מקור וחום גם יחד ומפחד הלילות, אך כדאית הייתה לו הטרחה מול הרווח העצום להיותו 'בן תורה' ולהמית עצמו באוהלה של תורה.

ויהי מקץ שנתיים ימים התבשר חיים בשמחה רבה כי די לסבלו, וכי מעתה יוכל ללון על גבי ספסל שהתפנה בעזרת נשים להיות לו למיטה, ובזה תבוא סאת צערו לידי גמר, ולא יצטרך לנדוד כל יום מהכא להתם ומהתם להכא, שמחתו הרקיעה שחקים מכיוון שעל ידי זה ירוויח להספיק יותר בלימודו, ואכן כך הווה, התמדתו יומם ולילה נשאו פרי וזיכוהו להיותו 'צורבא דרבנן'.

כך נמשך סדר יומו החדש תקופת מה, עד ליום מן הימים בו פגש חיים דגן את הגאון הרה"ק רבי ישעיהו מישענעו הי"ד שהגיע לפולין לצרכי בריאות עיניו, ולא היה לר' ישעיהו מקום ללון, גם להתאכסן

הרוח, שלא יראו אותך יותר כאן לעולם!!". בעוד חיים בורח כל עוד נשמתו בו, ירה הנאצי ירייה לאוויר בכדי שהקצין היושב בפנים יחשוב שהרגו, וישאר חיים בחיים והייתה נפשו לשלל. ימים ושנים לאחר מכן נענה אותו בחור חיים, שגדל והתמנה לרבה של אנטווערפן פוסק הדור והדרו מרן הרה"ג רבי חיים קרייזוויטרה זצ"ל, שהאיר את הארץ בגאונותו והיה לאבוקת אור תורה לכל שארית הפליטה, וכה אמר: "אותה 'עין טובה' שנהגתי לזולת והעברתי לר' ישעיה ה"ד את מיטתי, היא זאת שהצילה את חיי, ומכאן מודעה רבה לאורייתא 'שעין טוב' הוא 'בורך!' (משלי כב ט). (מקורות: ספר 'זכרונם לברכה' עמ' 716 בשם ספר 'עדות חיה' ויז'ניץ מאת הרה"ח הגר"מ שטיינמץ ששמעו מפי מרן הגר"ח זצ"ל. ספר 'אוצר מים' ח"ד דף שג).

שתצילנו מעין הרע

לעומת אותה 'טובת עין' שהכניסה את רבי חיים בין החיים, הרי לעומת זאת 'צרת עין' מוציאה את האדם מן החיים, כאותה ששנינו במשנה (אבות פ"ב מ"א) "רבי יהושע אומר עין רעה ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאים את האדם מן העולם", ומבאר המאירי (שם) שעין רע הוא 'צרות עין' שאינו יכול לראות בטובת רעהו או בממונו וחומד את שאינו שלו, והפועל יוצא מכאלו הוא 'שמוציאים את האדם מן העולם' וכדברי רבי אלעזר הקפר (שם פ"ד מכ"א) שאומר: "הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", היינו הך, ותוצאותיהן בל יסורון. גם בראשית דברי הימים כבר מצינו את תוצאות הקנאה וצרות העין, בימי הבל וקין, שנאמר בהם (בראשית ד ד) "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויחר לקין מאוד ויפלו פניו" וגו', חרונו היה על הצלחת הבל: למה לזולתי יש ולי קין אין, ותוצאותיו בכי רע - "ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו" - קיים בזה 'מוציאים את האדם מן העולם' כפשוטו וכמשמעו.

ובכן מקבל בזה דברי המדרש המוזכרים לעיל רובד חדש, וניתן לומר שכוונת דבריהם על קורח 'שעינו הטעתו' היינו 'שצרת עינו' הטעתו, והיא זו שהייתה בעוכרו והוציאה אותו מן העולם. הרי כל מחלוקתנו נבעה מצרות עין וקנאה באהרון ובמשה ובאליצפן, ואותה עין רעה היא זו שהטעתו, והיא זו שהביאה אותו ואת כל אשר לו לעמקי תהום רבה, ונבלעו באדמה.

כך מצינו גם אצל אחיתופל שהיה רבו של דוד מלך ישראל, וגדול בתורה היה עד שכינוהו חז"ל (סנהדרין שם) 'מגדל הפורח באוויר' לרוב גדולתו בהשגת התורה, ומה עלתה לו בסופו, נגדע במיתה משונה ואבד את חלקו בעוה"ז ובעוה"ב, והכל בעבור שהיה צר עין בתלמידו דוד המלך (מכות יא.), זוהי איפה תוצאתה המרה של אותה 'עין רעה' - אבדון וכיליון. ומדה טובה מרובה, על ידי עין טובה ויותר ונתינה לזולת תוצאותיו תוצאות חיים כרבי חיים שניצל לחיים, והוא מה ששנינו במתניתן (שם פ"ב מ"ט) "איזו היא דרך ישרה שידבק בה האדם, רבי אליעזר אומר עין טובה" וכו', כי דרך החיים נתונה ביד העין, עין רעה מוציאה את האדם מן העולם ועין טובה נותנת

חיים, כדאמרן.

הוא, אפוא, תמיהת המדרש בתמיהה עזה: מה ראה אותו פיקח לשטות זו לקנא בזולת? הרי הכל קצוב לו לאדם מלמעלה מראש השנה ועד ראש השנה (עין ביצה טז. בבא בתרא י.), ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו כמלוא נימא, אם כן מה ייתן לך ומה יוסיף לך 'עין רמיה' הלוא יהודי מאמין שהכל קצוב מלמעלה, ומה לך מתקנא בחלקם של אחרים, ואכן תמיהה גדולה היא, ולא רק על קורח, אלא לפעמים עלינו עצמינו... איך נכשלנו בשטות זו? והתשובה: עינו הטעתו - הייתה זו הצרות עין שמשטה באדם לקנא בזולתו.

ומזה נשכיל לדעת את אשר אמר משה (טז כו) "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם", ולכאורה כולי האי למה. אך בגמ' (בב"מ קז:) דרשינן על הפסוק "והסיר ה' ממך כל חולי" אמר רב זו עין, ורש"י מבאר שהכוונה 'לעין רעה' שכל החללים תלוין בו, ע"כ.

לכן, כיוון שנכשלו קורח ועדתו באותה מחלה ממארת של עין רעה שהוא שורש כל החולאים, חשש משה מהתפרצות חולי הרע הזה, והורה לסור מסביבתו של קורח פן תתפשט אותה מגיפה ממארת [כמוכר לנו בעוונותינו, בתקופה זו בימינו אלה] ויספו כולם בחטאתה. לכן כך גם הוסיף משנה זהירות ואמר 'ואל תגעו בכל אשר להם', לשמור ולהתרחק מאותו חולי מדבק ושומר נפשו ירחק מהם.

הנה 'עין' ה' אל יראיו

מובא במפרשים ששורש עין הרע הוא כתוצאה מחיסרון באמונה בה', ובעת שיבטל האדם דעתו לרצון קונו, יזכה לבער מתוכו את הקנאה והשנאה ואותה עין רע.

נוראים הם דברי ה'תפארת ישראל' (אבות שם) שאומר, 'עין רע' שורשה בספיקות באמונה ובתורה ובנותן התורה. דברים כדורבנות. אין פלא שמוציא את האדם מן העולם, וזהו שאמרו בגמרא (סנהדרין קט:): 'ויקח קרח', שלקח מקח רע, היינו שאין מקח רע כאותו 'עין רע' שנובע מחסרון באמונה, ולא ביטל דעתו לרצון קונו. ובהכי יש לתרץ קושיית המפרשים: למה בא עונשו של קורח להיבלע בארץ דווקא? אלא י"ל בהקדם מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה ה ח) למה נקראת שמה ארץ? - משום שרצתה לעשות רצון קונה, בשונה מכל שאר מעשה בראשית שלדעתם ולצביונם נבראו, לא כן הארץ רצתה מיד ובטלה דעתה לרצון קונה עד להיותה 'ונפשי כעפר לכל תהיה'. לכן ע"פ זה היה על קורח ללמוד מן הארץ לבטל דעתו כרצון ה', ומשום שלא למד הימנה, נענש על ידה ונבלע בתוכה בארץ. ובפרט, שהרי שורש עין רעה מקורו בגאווה, שלא יהא לו פחות מחברו ושלא יצליח חברו יותר הימנו, לכן קרח זה שלקח בגאווה היה לו ללמוד מהארץ להיות כאותן 'ענויים ירשו ארץ' וכיוון שלא למד ממנה סופו שנבלע בארץ.

עין טובה - מסירות נפ"ש

החסיד רבי משה מידנער זצ"ל מדמויות ההוד של 'חסידי סלונים' ומגדולי המשפיעים ב'בראנוביץ' של מעלה שמע פעם קבוצת

"בני יקירי, קיבלתי אישור מיוחד מבית דין של מעלה, לרדת לעולם הזה כדי להודות לך. עילוי נשמה כפי שחוויתי היום, בשעה שוויתרת על העליה ותפילת המוספין, עוד לא היה לי מעולם. אני זוכרת היטב את עילוי הנשמה בו זכיתי בשנים הקודמות אבל זה לא דומה בכלל, למה שזכיתי בו השנה"

ומיהו הקטן שפועל ישועות גדולות?

נעם ריבין פנטון / פלאש9

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ולא יהיה קִקְרָח וְכַעֲדָתוֹ" (במדבר י"ז, ה)

על כל אחד ואחד מאיתנו, עוברים לעתים רגעי כאב או פחד. לא תמיד הדבר קורה בעקבות דברים המתרחשים בביתנו פנימה, לפעמים זה קורה בעקבות התרחשויות בכלל ישראל, בקרב חברים, בקהילה. לפעמים אנו שומעים על אסונות נוראיים, מחלות קשות, או אפילו קשיים בגידול וחינוך הילדים, בעיות כלכליות, וכל כיוצא באלה. ביקור בבית החולים מרטיט כל לב, הצצה בטפסי הבקשה במשרדי ארגוני החסד - מעוררת רחמים ודמעות.

אין ספק, צרות עם ישראל מרובות, וכל לב יהודי שואל את עצמו: מה אני יכול לעשות כדי לעצור את זה? מה אני יכול - כאדם פרטי - לפעול כדי לעצור את מחול הצרות המקיף מכל עבר? איך אני, בכוחי הדל, יכול לפתוח לעם ישראל כולו שערי רפואה וישועה, שערי רחמים ופרנסה, שערי שפע וברכה מרובה? האם יש משהו, שכל יהודי יכול לעשות, כדי להרעיף על הכלל כולו חיי עושר ואושר, מניעת צרות וייסורים, חיים טובים ומאושרים!?

התשובה היא: צרות, אסונות, מצוקות - אינם מתרחשים סתם. יש פעולה שאנשים עושים, שמביאה בכנפיה זיהום אוויר נוראי שגורם לכל הצרות הללו. וממש כמו בזיהום אוויר - ברוב המקרים אין קשר בין מזהמי האוויר לבין הנפגעים ממנו. אנשים רבים בכלל ישראל סובלים שלא באשמתם, אלא בגלל שהאוויר מסביב מזוהם, מלא גיצים וגחלים מתעופפות...

כך מגלה הרמב"ם לבנו, באיגרת מרטיטה שחושפת סוד מכבשונו של עולם: 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת, המכלה את הגוף, הנפש והממוץ!' - בדבריו, מכנה הרמב"ם את המחלוקת כדבר שיקוץ, כדבר מלוכלך ודוחה, המכלה את הגוף, מחסל את הנפש, הורס את המצב הכלכלי בעולם כולו!

ואם לא די בכך, הוא שב ומזהיר, ובאזהרה זו הוא יוצא מגדרו, ומתאר עדות אישית חיה ומפחידה: 'ראיתי בנים שהשחירו, משפחות שנספו, עיירות שנתערערו, אנשי אמנה ונכבדים נקלו ונתבזו!' - וכל זאת למה? הוא ממשיך ומגלה: 'בסיבת המחלוקת! ולכן שנאו אותה, נוסו מפניה, התרחקו מכל אוהביה, פן תספו בכל חטאתם!'

מילים מרטיטות, מפחידות, אולי אפילו מאיימות. יתכן, שבגלל שיצר המחלוקת הוא כה מפעפע, כה ארסי, כה חזק, כה שתלטן על השכל, על המוח, על הגוף והנשמה - בוחר הרמב"ם בדברים כה נוקבים. הרי כולנו יודעים מה מביאה המחלוקת, כולנו יודעים כמה רוע היא גוררת, כמה שנאה היא מפיצה, כמה רשעות היא מציפה, כמה היא אסון - ובכל זאת פעם אחר פעם, לדאבון הלב, גם אנשים נכבדים נסחפים לתוכה ונופלים למלתעותיה, בלי להבין שהם נכנסים לזירה מסוכנת במיוחד!

זירה של מחלוקת, מקום בו יש מחלוקת, שדה קרב אנושי - הוא כמו כביש סואן, 7 נתיבים לכל צד, מכוניות נוסעות על 150 קמ"ש. היש אדם חכם שמוכן להיכנס לכביש כזה רגלית? הלא זוהי התאבדות מוחלטת! כביש כה מסוכן, תנועה כל כך סואנת, משני הצדדים שועטות מכוניות במהירות שיא - מי יכול להבטיח לעצמו שלא יפגע? שלא יישרט? שלא ייפצע?!

כניסה לזירת מחלוקת - גרועה היא פי כמה! היא כניסה למקום מסוכן, בו שני צדדים נאבקים זה בזה, בטווח שביניהם עולים זיקים, ניתזות גחלים, ניצוצות של אש וחרבות מחודדות מתעופפים מכל עבר. יהודי חכם לא נכנס לזירה כזו, בורח ממנה כמפני אש. איזה אדם חכם נכנס לשדה קטל? היש מישהו נבון שמוכן לקחת על עצמו סכנה כה מוחשית?!

וכל דברינו אמורים כאשר אדם נמנה על הצד הצודק במחלוקת.

שכן אם הוא בוחר בצד שלא בטוח שהוא הצודק, אם הוא מעדיף אינטרס אישי או משפחתי ובוחר בצד שיש ערעור על צדקת דרכו - הרי ברור שזה מעשה שטות מוחלטת, שאין בו לא חכמה ולא צדק. אבל, גם כשאדם מצטרף או עתיד להצטרף לצד הצודק, לצד שיש לו טיעונים כבדי משקל - עדיין ההצטרפות למחלוקת היא היא המסוכנת, הכניסה למגרש בו מתרחשת מחלוקת - מסכנת חיים ומזיקה לבריאות!

ומנגד, הבריחה מהמחלוקת היא המפתח רב העוצמה לצינורות השפע, היא הדרך הנכונה להרעיף עלינו ועל העולם כולו טובה וברכה, חיים מאירים ומאושרים, נטולי צרות ואסונות ומלאי חיוכים ושמחות. ויתור, בריחה ממחלוקת, נכונות להקריב משהו שנראה שלנו, זכות טבעית שלנו, אפילו עמדה או דעה שאנו בטוחים בה - הם הנוסחה המבטיחה חיי אושר וברכה, הם המפתח לחיים בריאים, עשירים, מאושרים, שמחים ועליזים!

פרשת השבוע חושפת את המחלוקת הנוראה של קרח ועדתו, את האסון הנורא שהיא גרמה, כאשר אנשים נשים וטף סבלו, תינוקות בני יומם שילמו את המחיר. רגע לאחר המחלוקת, מזהיר אותנו אבא שבשמים מהשלכותיה הנוראות, מתחנן שלא ניקח צד ברוע הזה, לבל נהיה שותפים לתהליך כה מסוכן ומפחיד. נכון, יתכן שיש חילוקי דעות, יתכן שיש ויכוחים. עדיין - הבה ננהל אותם בענייניות, מתוך רצון לוותר ולפתור, ובעיקר - ניזהר שהם לא יגיעו למחלוקת בוערת!

אם אנו רוצים לפעול למען עולם טוב יותר, אם אנו רוצים להציל את נפשנו ונפש משפחתנו, אם אנו רוצים להרעיף על עצמנו שפע טובה וברכה - הבה נברח מהמחלוקת, נחפש כל הזדמנות לוותר, לא לעמוד על שלנו. אם אנחנו כבר בעיצומה של מחלוקת - זה הזמן לסגור פינות, לוותר, פשוט לברוח. ובעיקר, הבה נחליט שמעתה ואילך אין לנו כל קשר למחלוקת, אנו בורחים מפניה כמו מאש, כי החיים שלנו יקרים לנו, ואנו רוצים להמשיך לחיות חיים מאושרים ושמחים!

גילוי מטלטל מעולם האמת!

הסיפור הבא מתרחש בבית הכנסת דחסידי נדבורנה חדרה בבני ברק. ביום מן הימים, אחד מחשובי מתפללי בית הכנסת המשלם דמי חבר תמידין כסדרן, ניגש אל הגבאי וביקש לוודא כי בשבת פלונית, שתחול בעוד כחודש ימים, יוכל לקבל את עליית ה'מפטיר' ולהיות שליח הציבור בתפילת המוסף, שכן זוהי השבת שלפני היארצייט של אמו עליה השלום.

גבאי בית הכנסת הציץ ביומנו, ואישר כי השבת היא פנויה מכל 'חיוב' אחר, והמתפלל הקבוע - הזכאי בדין לקבל עליות במהלך השנה ואף לעבור לפני התיבה, יזכה לממש את רצונו, לעילוי נשמת אמו. המתפלל היה מרוצה, כאדם מאורגן מראש רצה לוודא כי כל ענייני היארצייט יתנהלו בצורה הטובה ביותר, ועתה נראה היה כי הכל יילך חלק...

ויהי בצפרא דשבתא, אותה שבת שהמתפלל הקבוע ביקש לקבל

בה את ה'מפטיר', הוא מגיע לבית הכנסת בשעה מוקדמת, בטוח כי ה'מפטיר' והתפילה לפני התיבה בתפילת המוסף ממתניים לו ברוגע... אלא שדקות לאחר שנכנס לבית הכנסת, הבחין בזוית עינו כי מאן דהוא - אורח זר שאינו נמנה על מתפללי בית הכנסת הקבועים, מנהל דין ודברים עם הגבאי. המתפלל הקבוע הסתקרן לשמוע על מה הוויכוח, ולחרדתו גילה - - -

האורח הזר מבקש, לא פחות, לקבל את עליית ה'מפטיר' ולהתפלל תפילת מוסף! והרי זה ה'מפטיר' שלו, זה ה'מוסף' שלו, והנה ניצב כאן אדם זר, ולוחץ על הגבאי, פשוט מנסה לאלץ אותו להעביר את הכיבודים הללו אליו! היתכן כדבר הזה?!

לרגע התחוללה בתוכו מלחמה. רבוננו של עולם, אם יש צדק בעולם - הרי שהוא מחולל לנגד עיניו. הוא מתפלל קבוע, הוא הזמין מראש, הוא תורם לבית הכנסת רבות בשנים, הוא התארגן לכך שהיום ה'מפטיר' וה'מוסף' שלו. וראו מה הולך כאן - אדם זר מבקש 'להשתלט' על הכיבודים היוקרתיים! הרי גם אם היה מדובר בשבת רגילה - הוא אינו רשאי לדרוש דבר מה מהגבאי, איש לא חייב לו כלום. אבל עכשיו - כשמתפלל קבוע הזמין מראש - הרי זו שערוריה של ממש!

מנגד, קול שקט לחש לו לוותר. 'הרי ממילא איננו מבינים כיצד עליה ותפילה לפני התיבה מסייעות לנשמות בעולם העליון, הרי איננו יודעים מה הן מחוללות לעילוי הנשמות בגן עדן. אנו מנסים לעשות את המירב והמיטב שמקובלנו במסורת שמועילים לנשמה, אבל האם וויתור, ועוד וויתור כה עוצמתי - אינו מחולל עילוי נשמה? הרי גם בו יש כח מסויים! אולי עדיף לוותר, לברוח מן המחלוקת, להקדיש את הוויתור לעילוי נשמת אמה ע"ה?!

ואז הוא החליט. באומץ, בגבורה, בנחישות, הודיע לגבאי כי הוא מוותר. הגבאי ניסה להתקומם, אמר 'חס וחלילה, נראה לך שאתן לו? מה פתאום? האחד בא לגור וישפוט שפוט? לבית הכנסת יש סדר, יש תקנון, לחברי הקהילה יש זכויות יסוד מוקנות, והעליה והתפילה בשבתות יארצייט הן אחת מהן. לא יעלה על הדעת, אינני מתכוון להיכנע!

ואילו המתפלל הקבוע, שכבר החליט שעליה, חשבה ככל שתהיה, אינה שווה כדי מחלוקת, המחלוקת מסוכנת כפליים והרת אסון שבעתיים מאשר לוותר על העליה היוקרתי, עמד על דעתו: 'לא ולא ידידי הגבאי. אני מוותר. לא רוצה מחלוקת, לא רוצה חילוקי דעות, לא רוצה ליצור איי נעימויות. תן לו את העליה, תן לו גם את תפילת המוסף. אני אסתפק בעליה אחרת, אתפלל לפני התיבה ביום היארצייט עצמו. אני מעדיף לוותר, לא רוצה מחלוקת!'

לנוכח דבריו הנחרצים, קיבל הגבאי את הדברים והעניק את העליה, כמו גם את תפילת המוסף, למתפלל הזר. התפילה הסתיימה באווירה שבתית טובה ועילאית, כולם קיבלו את שלהם - המתפלל הזר שעמד על שלו קיבל את שביקש, המתפלל הקבוע שוויתר על הכל היה מאושר מהוויתור, והגבאי - הצליח שכל הצדדים יצאו מרוצים...

לכל אורך הסיפור בבית הכנסת, נכח במקום הגה"צ רבי אהרן טויסיג

שליט"א, מפיו שמענו את הפרטים לאשורם. אלא שהסיפור עדיין לא נגמר - - -

ביום המחרת, הגיע המתפלל הקבוע לבית הכנסת, והפעם היה נסער ונרגש. הכרת פניו ענתה בו כי עבר חוויה רגשית מטלטלת, ועד מהרה פתח וסיפר מה אירע במהלך הלילה:

ובכן, באישון ליל, בעיצומה של שנתו העריבה, והנה בחלומי הגיעה אליו אמו עליה השלום, זו שלכבודה ביקש את עליית ה'מפטיר', זו שלעילוי נשמתה רצה להתפלל את תפילת המוסף לפני התיבה, אלא שוויתר כדי למנוע מחלוקת. והנה היא נגלית אליו בחלום, פניה מאירות וקורנות, והיא אומרת לו בלאט:

'בני יקרי, קיבלתי אישור מיוחד מבית דין של מעלה, לרדת לעולם הזה כדי להודות לך. עילוי נשמה כפי שחוויתי היום, בשעה שוויתרת על העליה ותפילת המוסף, עוד לא היה לי מעולם. אני זוכרת היטב את עילוי הנשמה בו זכיתי בשנים הקודמות, כאשר מדי שבת יארציית עליית ה'מפטיר' והתפללת מוסף לפני התיבה לכבודי. אבל זה לא מתקרב, לא דומה בכלל, למה שזכיתי בו השנה - עת ויתרת בגבורה על הכיבודים המגיעים לך, עת ברחת ממחלוקת!'

ככל הדברים האלה אמרה האם לבנה בחלום הלילה, והוא התעורר כשגופו רוטט בהתרגשות, כל כולו מכוסה זיעה קרה, איבריו נוקשים באימה. לא בכל יום זוכה יהודי לקבל ביקור מאמו שבעולם האמת, והוא זכה! ואת המסר שבפיה - אותו סיפר בנה בסערת נפש, כדאי לזכור, לשנן ולחדד:

עליות, כיבודים, ועוד הרבה דברים - הם חשובים ביותר, עקרוניים מאוד, רמי מעלה עד מאוד. אלו נושאים שמימיים שאין לנו בהם השגה, יש בהם עילוי נשמות, חזקות מוקדמות, משמעותיות עמוקות. אבל יש כאן גילוי שמימי מהדהד:

הכל חשוב ויקר מאוד, עד שמעורב בו בדל של מחלוקת, נגיעה של קרב, ניצוץ של אש בוערת. ברגע שמחלוקת מתקרבת, שטונים מתחילים לעלות, שחילוקי דעות מתחילים להישמע - אדם חכם בורח, נמלט, יודע שחשוב פי כמה לברוח מהמחלוקת, לוותר, להימנע מהשתתפות בזירת קרב מדממת שכזו.

מחלוקת לא מביאה טוב, היא מביאה רע. ההיפך - הבריחה מהמחלוקת, ההימנעות מהקרב, הוויתור שלפעמים כרוך במאמץ איתנים - הוא הדבר הנכון, הפעולה הנכונה, שגם גורמת יותר עילוי נשמה, גם מעוררת רחמי שמים, וגם מביאה בכנפיה חיי אושר ושמחה. יהודי יקר, הבה נברח מהמחלוקת, נימנע מכל סכסוך, גם כשאנו צודקים, גם כשנראה לנו שיש משמעותיות שמימיות עמוקות. זה הדבר הנכון לעשות, זה מה שמביא שפע וברכה!

ילד פועל ישועות...

אל חדרו של הרה"ק ה'פני מנחם' מגור ז"ע נכנס יהודי מחסידינו, ובידו פיתקא בה מפורטים שמות בני משפחתו. הוא ביקש ברכה כללית עבור כולם, והרבי - כשעיין בפיתקא, נחו עיניו על שם אחד הבנים, ילד צעיר כבן עשר. לפתע, עצר הרבי מקריאת הפיתקא, הרים את עיניו הטובות אל היהודי העומד לפניו, ושאל: 'הילד הזה

המוזכר כאן - יש בו משהו מיוחד?'

החסיד עמד נדהם. זו לו הפעם הראשונה בה נתקל בשאלה כזו, זו ההזדמנות הראשונה בחייו בה הרבי עוצר לפתע מקריאה רציפה, ומתעניין בשם מסויים. די מהר התאושש מההלם, והשיב על אתר: 'דווקא כן, יש בו משהו מיוחד. הוא התברך במידת הוויתור, הוא פשוט וותרן בלתי נלאה. נראה לי שזה די נדיר, שילד כה צעיר מעולם לא נקלע למריבה או לסכסוך, לא עם חבריו ולא עם בני משפחתו.

תמיד הוא מוותר וסוגר את הסיפור, פשוט אי אפשר לריב אתו!' הרבי שמע את הדברים וחיך, בירך את האב ברוב נחת מהילד הזה ומשאר בני המשפחה, והמשיך בקריאת הפיתקא. הביקור המרומם בחדר הרבי הסתיים, והשאלה הנדירה של הרבי - כבר כמעט השתכחה מן הלב. אלא ששנה לאחר מכן, חלה התפתחות מפתיעה:

היה זה בשעת ערב, כששוב הגיע אותו חסיד וביקש להיכנס אל הרבי. הפעם עננה של דאגה כיסתה את פניו, אותות של מצוקה אישית גבוהה ניכרו מעיניו. כשנכנס אל הרבי, השיח את אשר על לבו, סיפר על צרה שהתרגשה במשפחתו, וביקש עצה וברכה מהרבי - כיצד להתמודד לנוכח הצרה שניתכה עליו כרעם ביום בהיר, והוא חש אובד עצות...

הרבי עצם את עיניו, ראשו אפוף שרעפים. לאחר שתיקה קצרה, פקח הרבי את עיניו ואמר: 'ראה נא, הלא דיברנו לפני כשנה, וסיפרת לי שיש לך בן שהוא וותרן במיוחד, לעולם לא מסתבך במחלוקת, אף פעם לא הגיע למריבה עם איש. עצתי לך, שתיגש אל בנך יקירך ותבקש ממנו להתפלל על הצרה שהתרגשה עליך, תגיד לו לעמוד ולהתחנן לפני הבורא יתברך שיחיש את ישועתך. בטוחני שתפילתו של הוותרן אינה שבה ריקם, ובמהרה תזכה להיוושע!'

החסיד נפעם. הוא לא העלה על דעתו, שבשעה שהוא מבקש מהרבי להתפלל עליו - הרבי ישלח אותו לבנו הצעיר, ילד שטרם חגג בר מצוה... אך אם הרבי ביקש - זה מה שעשה: הוא שב הביתה, קרא לבנו, סיפר לו על הצרה ועל עצת הרבי כי דווקא הוא - כוותרן מדופלם, כמי שמעולם לא מסתבך במחלוקת, יתפלל על הישועה הנכספת!

הבן שמע, התרגש כל כולו, הן מי יעלה על הדעת שהרבי יבקש מילד קטן להתפלל לישועה?! - מיד אמר כמה פרקי תהלים, וגם בימים הבאים הוסיף והתפלל. ואכן, ראו זה פלא, לא חלפו אלא ימים מספר והצרה נעלמה כלא היתה, הבעיה עמה התמודדה המשפחה פשוט נעלמה, תפילתו של הוותרן הביאה בחיקה את הישועה הנכספת!

סיפור מופלא זה, המובא בספר 'כבודם של ישראל', מאיר לנגד עינינו את כח השלום, את העוצמה של הבריחה ממחלוקת. הנה כי כן, ילד קטן, עלם חמודות, שכוחו בפיו ובוויתוריו, שעוצמתו נובעת מהיותו בורח ממחלוקת - הרבי שולח אליו לבקשו שיתפלל, הרבי קובע כי תפילתו תביא את הישועה - כפי שאכן קרה!

הבה נלמד מהסיפור הזה, כולנו, מנער ועד זקן, ילדים צעירים ועד סבים מזדקנים. הבה נזכור כי גדול כח השלום להרעיף ישועות. בריחה ממחלוקת, וותרנות, מביאות בכנפיהן ישועות נשגבות,

"אין להוציאו מהשיבה..." - פסק ה'חפץ חיים' - "צריך לדבר אל ליבו שישוב בתשובה, והוא עוד יהיה רב גדול בישראל..." , והעיד הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל שהכיר את הבחור ואכן נעשה רב בגולה

עזות פנים' חמורה מכל, ומוציאים על כך מהשיבה...

הרב ישראל ליוש

"ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים" (במדבר ט"ז, ב')

וקמו בחולפת ואורו הילכתא באנפוי דמשה על עיסק תיכלא, משה אמר אנא שמעית מן פוס הודשא יהא שמיא מברך דליכתיא יהו מן חיוור וחוטא חד דתיכלא יהי ציה, קרח וחכרי עבדו גולין וליכתיא פולחון דתיכלא, מה דלא פקיד יי, ומסעדין להו גובריא מנני ישראל מאתו וחמשין אמרפלי פנישתא מערעי זמן למיטל ולמישרי מפרשין בשמון: (הגוס יונתו בו עזיאל)

בתחילת פרשת קרח מדגיש התרגום יונתן שהתקוממותם של אנשי קורח היתה בחוצפה... טענותיהם ומעשיהם הובילו למרד גדול באלוקי ישראל, בניאיזו ובאנשי אמונו, אך שורש כל הרע, מדגיש התרגום יונתן, היא חוצפתם ועזותם לקום, להתקהל, להתלונן ולהתנשא...

ואת זאת מבין הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א עפ"י שני סיפורים:

שתי הוראות סותרות יצאו מלשכת הגזית של מרנא החפץ חיים זי"ע, וביראת הכבוד הראויה, בירר חתנו הגאון רבי צבי הירש לוינסון זצ"ל את פשר הדברים. היה זה כאשר ספרו 'לחפץ חיים' על בחור בישיבה שסרח ונכשל בעבירה חמורה מאוד, "אין להוציאו מהשיבה..." - פסק ה'חפץ חיים' - "צריך לדבר אל ליבו שישוב בתשובה, והוא עוד יהיה רב גדול בישראל..." והעיד הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל שהכיר את הבחור ואכן נעשה רב בגולה.

שבועיים לאחר מכן, באה אשה שאירחה באכסנייתה בחורים מהשיבה, וטענה לפני ה'חפץ חיים' שאחד הבחורים החציף פניו נגדה. ה'חפץ חיים' בירר את העניין ביסודיות, ולאחר העיון ציווה לחתנו לסלקו מהשיבה...

"מאי האי?" - תמה רבי צבי הירש - "הרי רק לפני שבועיים הורה רבינו שלא לסלק בחור שחטא יותר ונתלו בו תקוות רבות, מאי נפקא מיניה...?"

"תנן עז פנים לגיהנום", איני מבין" - שאל ה'חפץ חיים' - "ממה נפשך, אם עבר עבירה ולא שב בתשובה, הרי כל בעל עבירה לגיהנום, ומה החידוש בהוא שהעז פניו, ואם שב בתשובה, מדוע

משלחים אותו לגיהנום, הרי אין דבר העומד בפני התשובה, ואף עזות פנים בכלל...? אלא, יישב ה'חפץ חיים': "מי שהוא עז פנים, חזקה עליו שלא ישוב בתשובה, וממילא נחרץ דינו לגיהנום... לכן פסקתי שאין מקומו בין כותלי הישיבה..." והעידו על אותו בחור שלבסוף יצא לתרבות רעה....

הסיפור השני:

בחור בישיבת סלבודקא ירד ברוחניות ונתקלקלו מעשיו, הוא נקרא אל הסבא זצ"ל וננוף על אורחותיו הקלוקלים, הסבא גער בו בעוצמה והטיח בו דברים כדורבנות...

ידידו של הבחור לא ראה את הדברים בעין יפה, והחליט לכתוב מכתב לסבא, בו הוא גולל את ספור חייו של הבחור ואת דעתו שאסור היה לגעור בו כל כך ולשבור את רוחו.

המכתב הגיע לידי הסבא ולאחר שעיין בו, פסק: "הבחור הננוף יישאר בישיבה וכותב המכתב יישלח ממנה..." - והסביר - "בחור שמעז פנים לומר את דעתו לרבו וחושב שמבין יותר ממנו, הוא אוטם אזנו משמוע... והרי הוציא עצמו מכלל תלמידי הישיבה..."

שליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

החלוצים מארץ ישראל, וערכו להם מסיבת הוקרה. מנהל המחנה, מר פישביין, ארגן את המסיבה. הוא לא היה דתי, אבל הבין שיש למנות במחנה רב, ומינה את הרב פרידמן.

פנה אלי הרב פרידמן, ואמר: "לוקחים פה ילדים לשמד. ההורים לא מבינים לאן הם שולחים אותם. אסור לי לדבר, כי אעורר עלי את חמתו של מר פישביין והוא יצר את צעדי. יתנכל לכשרות ולטהרה, ויצא שכרי בהפסדי. אבל אתה אדם פרטי, לך מותר לדבר!".

זה לא היה פשוט. הם ידעו שאני דתי. בן ישיבה, מדוע שיתנו לי לדבר? הלא אסית נגדם! אמרתי: "מה פתאום, אני אדבר אך ורק בשבח ארץ ישראל, כמה השתוקק משה רבנו להכניס לארץ!" שמעו כך, ונאותו. "חמש דקות", אמרו.

נענית: "שלוש, לא יותר". ידעתי שיותר לא יניחוני. כולם העתירו שבחים על החלוצים מארץ ישראל המפריחים את השממה, ויצרו גן עדן ושמו קיבוץ, ומיישבים את ארץ ישראל, ואמרו שאני אביא את ברכת אסירי סיביר המתעתדים לעלות לארץ ישראל.

קמתי ואמרתי: "הורים יקרים! מבקשים מכם לשלוח את בניכם לקבוצים של השומר הצעיר - הבטחתי לדבר על נקודה אחת בלבד, שלוש דקות ואני מצהיר שאעמוד בהבטחתי". כמה רווח למארגנים המתוחים.

"הורים יקרים! השואה הנוראה היתה בבחינת גלות מצרים. שם זרקו למים ופה שרפו באש". התייפחויות נשמעו. "והגרמנים הוכו, כפי שהוכו המצרים. ואחרי המכות פנו היהודים לעבר ארץ ישראל!" מחיאות כפים סוערות. "ודווקא משה רבינו, שהביא את המכות על המצרים, והנהיג את העם במדבר, לא זכה להיכנס לארץ מובטחת! כמה התחנן, ולא נענה! ושאלו רבותינו בגמרא: מדוע זה היה כל כך חשוב לו? בלשונה: וכי לאכול מפריה הוא צריך? ובלשוננו, כמו ששמענו כאן: האם כדי להפריח את השממה, וליצור גן עדן לחקלאים? ותרצו: לא רצה אלא לקיים את המצוות התלויות בארץ! ככל שקיים מצוות בחוץ לארץ, עוד ביקש להוסיף מצוות בארץ ישראל -

יהודים יקרים האם ילדיכם היקרים יוסיפו מצוות בקיבוצי השומר הצעיר, בהם אוכלים שפנים ונוחרים חזירים, אוכלים ביום הכפורים וחמץ בפסח?!"

מיד התנפלו עלי וגררו אותי, זעקתי: "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו - האם ניצלנו מהיטלר כדי להיספות ב'שומר הצעיר'?"

כדי לסתום את פי חנקו את גרוני, ואשתי זעקה: "הצילו, הורגים את בעלי!". קמה מהומה, ונהדפת החוצה כשאני קורא: "יהודים - מי אינו חוגג את ליל הסדר, וקורא את ההגדה - הן אומרים אנו: והכניסנו לארץ ישראל - ובנה לנו את בית הבחירה!

להנחלת הארץ, יעוד רוחני בלבד!..."

(והגדת - הגדה של פסח)

שהוא מזרח, ועל יום שהוא לילה. כי המזרח תמיד מזרח, והמערב תמיד מערב. היום יום, והלילה לילה.

אבל כשהרב בא ומצביע ללכת לימין, לצפון. עומד אדם מולו, והולך לימינו שלו, לדרום.

אומר לו הרב: לא לכך התכוונתי, עליך לפנות לצפון.

והוא מתעקש: הרב אמר לימין, והדרום לימיני.

או אז משיב לו הרב: הדרום לימינך משום שאתה עומד הפוך. תעמוד כמוני, והצפון יהיה לימינך!

ומובן שזה משל -

מדוע אין מבינים את החכמים, מדוע פועלים בנגוד לדעתם, ומדוע מביעים דעות ומותחים עליהם ביקורת? הכל נובע מהעובדה שעומדים מולם ונגדם, במקום לעמוד איתם ולכיוונם...

פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן? שאלה טובה!

אמרתי לו: בוא ונסכים על דבר אחד: כשהילד גדל והנעל לוחצת, יש שתי ברירות. או להרחיב את הנעל, בזמני היו פותחים פתח קדימה, להוציא את הבוהן, או שקונים נעליים חדשות. יש עוד שתי ברירות: או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב. למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים? התשובה פשוטה: משום שהרגל היא העיקר, והנעל באה לשרתה!

מוסכם? הן, עליך ועלי.

כעת תבין, שאנו חלוקים בינינו מהי הנעל ומהי הרגל -

אנו יודעים שהתורה קדמה לעולם, והקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ואחד היסודות ביהדות ש'זאת התורה לא תהא מוחלפת', לכן אין מחשבה לפגוע חלילה בתורה. יש להתאים עצמנו אליה. ואנו מותאמים לה, כי נבראנו על פיה.

אצלך, האדם עיקר והתורה כנעל. ואם היא לוחצת מחליפים אותה...

לא ולא, מוחה האיש. אבל להקל פה ושם...

אמרתי לו: ייתכן ואפשר, אבל לא אני נותן התורה וגם לא אתה. אם תמסור לי את שמך ושם אמך, אומר לקדוש ברוך הוא שאתה רוצה לעלות אליו ולהציע הצעה -

החליט שלא למסור, והמצב נותר בעינו...

בסיום מלחמת העולם השנייה שוחררו מסיביר כל העצורים הפולניים, ואנו בתוכם. בפולין התבשרנו שהגיעה ספינה עם חמישה עשר פעילים מ'השומר הצעיר', לשכנע ילדים להצטרף לקיבוציהם. התרגשות רבה שררה במחנה העקורים על הגעת

אשוב לביתי, ייודע להם, כי לא רק שהחמיצו את עצם הנסיעה עם אבי אל הרבי, אלא שגם הפסידו את העוגיה שהיו יכולים לקבל לו היו באים עם אבי לשבות במחיצת הצדיק, לכן מבקש אני מהרבי שיתן לי עוד עוגיות בשביל אחיי ואחיותיי".

רבי שלמה, הנרגש מדבריו התמימים של הילד, מילא את ידיו בעוגיות מלוא חופניים ואמר בהתפעלות: "ילד כזה, שבליבו אין הנאה על כך שרק הוא נסע ואחיו לא, ילד כזה שמבין כי עליו לדאוג גם לאחיו ולאחיותיו - ראוי לכך שה' יתברך יברכהו בעשירות גדולה!"

ואכן כאשר גדל הילד והיה לאיש, הוא נודע כעשיר גדול, אשר הרבה במעשי צדקה וחסד, ועשרו המשיך לזרעו אחריו ושם משפחתו נודע לתהילה.

(מתוך 'כבודם של ישראל')

במוצאי שבת עברה לפני רבי שלמה קבוצה גדולה של חסידים מלווים בילדיהם. כל ילד שעבר לפני הרבי זכה לקבל עוגיה, כאשר הילד האמור עבר לפני הצדיק וזכה לקבל עוגיה מידי הטהורות, הוא לא המשיך בדרכו אלא עצר והתלחש עם אביו, האב שמע את דברי הילד וניסה להניאו מכוונתו בטענה: "זה לא יפה, זה לא מתאים!" אבל הילד הוסיף לבקש ולהתחנן, בעוד האב דוחה את בקשתו.

לפתע הרגיש רבי שלמה בחילופי הדברים, קרא לילד ושאל אותו ברכות: "ילד יקר, ספר לי בבקשה מה רצונך?"

"הייתי רוצה", ביקש הילד במבוכה, "שהרבי יתן לי עוד כמה עוגיות כדי שאוכל גם לקחת הביתה!"

"הרי לפניך עברו לפני עוד ילדים רבים, ואף אחד מהם לא בקש עוגיות נוספות, מדוע דווקא אתה מבקש עוד?", התעניין הצדיק.

הילד הפעוט אזר אומץ והשיב: "אחי ואחיותי נותרו בבית, אבי לא לקח אותם עימו לשבות אצל הרבי, רק אני באתי. ועכשיו כאשר

המשך מעמוד 13 | הרב יהושע לייבזון

כל המדענים שחוזים במופלאות הטבע? התשובה העיקרית היא חוסר זמן כרוני להתבוננות עמוקה ומחייבת. היום המערכת בנויה בצורה שהמדען נלחץ כל הזמן לעבוד יותר ולהשקיע יותר, ובסופו של דבר נוצר כאן תהליך של צמצום", אומר אורבך.

"בשעות הבוקר אני לומד תורה בישיבת 'נתיבות עולם' בטרם אני נפנה לעבודתי המדעית", מסכם אורבך את דבריו, "אך עם כל החינוך המדעי שלי והסיפוק שיש לי מעבודתי, את ילדי לא חנכתי לעסוק במדע. מה שעושה מדען, קרי לקדם את הידע האנושי, יכולים לעשות גם הגויים, אבל מה שיהודי יכול לעשות, כלומר: לחזק את הקשר בין האנושות ובין הקדוש ברוך הוא, את זה גויים לא יכולים לעשות, לכן העדפתי לתת לילדי חינוך תורני. אני שמח וגאה שצאצאיי נמצאים במסלול תורני ומפתחים את החלק שבורא עולם נתן לנו בלבד".

לתגובות leib1964@gmail.com

"המדע המודרני נותן לנו יכולת מצוינת להתפעל מחוכמת הבריאה", אומר אורבך. "לאדם שחוקר באובייקטיביות יש כלים טובים להתפעל מהקב"ה. אני יכול לעמוד מול כל מדען בעולם ולדון אתו בנושאים האלה על בסיס מדעי".

"היה ברור לי שאי אפשר להבין את העולם בלי להכיר בכוח עליון. הטבע לא יכול לברוא את עצמו, רק ישות עם כושר נפלא ובלתי מוגבל של יכולת יכולה להמציא ולפתח את הדבר הגאוני שקוראים לו 'הכימיה של החיים'. כל תגליות המדע משאירות אותנו מתפעלים ומשתאים, אולם הן אינן מספיקות כדי לחבר אותנו לבורא, עיסוק במדע לבדו יכול להשאיר את המתבונן האובייקטיבי מגיע למסקנה שיש משהו מעבר לטבע ולהסתפק בזה. הגורם החזק האמיתי שיכול להביא אדם להכרה השכלית בהשגחה הפרטית של הבורא ובהכרח לחפש את הקשר איתו, הוא המסרים המופלאים שנושא איתו עם ישראל מדורי דורות.

"לכאורה, כל המדענים היו צריכים לראות מה שאני ראיתי. אז איפה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מפני רצונו'. והוא היכי תמצוי איך יוכל האדם למסור נפשו בכל יום תמיד, והוא שאמר דוד המלך (תהילים מד כג) 'כי עליך הרגנו כל היום' ע"כ.

ולדרכינו נאמר כי מסירות נפש-רצון אמתית היא לוותר לזולת, לתת לזולת, לשמוח עם הזולת, לנהוג עין טובה בזולת. זוהי מסירות נפש שהשי"ת חפץ בכך ורוצה בכאלו, להתגבר על אותו רעת עין שיש לברוח הימנה כמטחוני קשת ולא יהיה עוד כקרח וכעדתו. אכן ב'עין טובה' מסר רבי חיים את נפשו, ובשכר זה זכה שניצל נפשו". כך גם אנחנו כולנו חיי"ם נכבשו את רצוננו מפני רצון חברנו. 'ואתם הדבקים בד"א חיים כולכם היום'.

(נעתק מתוך שיחת גאב"ד חרדים)

חסידים צעירים מתווכחים בדרכי עבודת ה' ובעניין 'מסירות נפש', שמוטל על העובד ה' להתנער ולהתנזר מכל מיני דברים ותענוגים גשמיים, בכדי להתעלות דרכם בעבודת השי"ת, ובגודל הניסיונות של מינו כמסירת נפש אף הם ייחשבו.

כאשר סיימו את דבריהם, פנה אליהם החסיד רבי משה, נתן גערה בהם ואמר וכי לזאת מסירת 'נפש' ייקרא, הלוא אין זה כי אם מסירת 'הגוף' בלבד, מסירות גוף של 'בילקע מיט ארבעס' [חלה עם חומס] שאתה מוסר להשי"ת, ואם אמנם שחשובים ורצויים לפני ה', עם כל זה המבחן האמיתי של מסירת 'נפש' הוא ויותר משהו מהנפש, כגון התגברות על היצה"ר, או עוד בלאט גמרא, עוד שטייגן הוא 'מסירות נפש' ואת זה צריך לתת לה'. ועל הא שנינו 'בטל רצונך

דוחה מאה פרנסות. אם אכנס להליך של דיונים - הלא אין ספק שתפרוץ כאן מחלוקת, השלום יחטוף מכה אנושה... המחלוקת הזו תדחה ממני מאה עיסקאות מניבות, תרחיק מעליי מאה הזדמנויות להתפרנס ולהתעשר. ברור שלא כדאי הדבר, ברור שכדאי שבעתיים לוותר, לברוח מהמחלוקת, להבטיח מאה פרנסות שיבואו אליי בשמחה ובטוב לבב, מתוך שלום ואחוזה!

דבריו אלו של האיש, שהביא הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאירים את העיניים: פעמים נראה כי המחלוקת היא הכרח, צורך השעה כדי לשמור על הפרנסה, כדי להבטיח עתיד כלכלי חיובי. האמת הפוכה בתכלית: המחלוקת דוחה פרנסה, השלום הוא מגנט של עושר, צינור של פרנסה. הבה נשמור על השלום, נוותר בכל מחיר, נברח ממחלוקת כמו מאש - ונפתח לעצמנו שערי פרנסה והצלחה בכל התחומים!

פוחחות שערי שמים. גם אם הדבר כרוך בקושי, הוויתור דורש מאמץ לא פשוט - אבל הוא משתלם במיוחד, כי הוא מעניק שמירה וברכה, פותח שער לחיים טובים ומאושרים!

הצלחה עסקית מובטחת!

מעשה ביהודי נכבד, איש עסקים מוכר, שנקלע שלא בטובתו לסכסוך עסקי, שגרם לו הפסד ממון רב. יועציו ובני משפחתו הציעו לו לתבוע בדין תורה, אמרו לו כי הרי לבטח הצדק עמו, ולכן יזכה בדין ויקבל את כספו בחזרה. אלא שהאיש סירב, וטענתו בפיו: הרי פשוט שאוותר ולא אתבע, וכי מה לא אעשה למען פרנסתי?! הביטו בו כולם נבוכים ותוהים, וכי איזה הגיון הוא זה?! הלא ההיפך - אם יתבע יקבל את כספו, יזכה בפרנסתו. אם יוותר יפסיד, פרנסתו תיפגע! ומאידך, הוא טוען שלהצלחת פרנסתו עדיף לו לוותר, היכן ההגיון בדבריו?!

חייך הלה והשיב: 'הלא כתוב בשל"ה הקדוש, כי מחלוקת אחת

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליטי"א

הרב **מאיר שפרכר** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליטי"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליטי"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליטי"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הר"ר **אברהם פוקס** הי"ד
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3/1

הר"י **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ד
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ מי שאמר לחבירו בליל ל"ג בעומר: "היום ל"ג בעומר" - האם יצא ידי חובת ספירת העומר?
- ◆ מהו 'קו התאריך'?
- ◆ האם יש איסור 'חדש' בתבואה של גויים?

בימים שלאחר הבר מצוה, עם ברכה; ויש אומרים שלא יברך על הספירה.

• 'קו התאריך', הינו קו דמיוני העובר מצפוננו של כדור הארץ לדרומו, ועל פיו נמנים ימי השבוע לשני צדדיו, כלומר: בשעה שמצידו המערבי מתחיל יום שני, בצידו המזרחי מתחיל יום ראשון, וכן הלאה.

מהלכות איסור 'חדש'

• חמשת מיני דגן שנזרעו באדמה בסמוך לט"ז בניסן, באופן שלא הספיקו להשריש באדמה לפני ט"ז בניסן - אסורים באכילה עד תחילת ליל י"ז בניסן של השנה הבאה. איסור זה מכונה 'חֶדֶשׁ'. ולדעת רוב הראשונים, האיסור הוא אף בחוץ לארץ, ואף בתבואה של גויים, וכך פסקו השולחן ערוך, הגר"א, ואחרונים רבים.

• אסור לקצור בכל ארץ ישראל אפילו שיבולת אחת מחמשת מיני דגן לפני קצירת השעורים למנחת העומר.

מהלכות תפילת חול המועד

• השוכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת חול המועד - עליו להתפלל שנית, והשוכח 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, אינו צריך לברך שנית.

• בחול המועד פסח, וכך גם ב'שביעי של פסח', אין אומרים 'הלל השלם', אלא 'חצי הלל', בדילוגים, כנהוג גם בראשי חודשים.

• לקריאות התורה בימי הפסח ישנו סדר קבוע, שאינו משתנה כי אם בשנה בה חל היום הראשון של פסח ביום שלישי, וגם אז, אין השינוי אלא בכך שהקריאה החמישית ברשימה, נקראת לפני הקריאה השלישית ברשימה, והיָתֵר נקראות כסדרן.

מהלכות ספירת העומר

• המתפלל תפילת ערבית בציבור לפני שקיעת החמה, ואינו מעוניין לספור עמהם ספירת העומר, אך מאידך, הוא חושש שמא ישכח לספור בלילה - יתנה במחשבתו, שאם יספור שנית לאחר צאת הכוכבים, לא יצא ידי חובה בספירה זו, המוקדמת; ויספור עם הציבור ללא ברכה.

• אדם שטרם ספר ספירת העומר, ונשאל מהו מספר הימים בעומר - ישיב "אתמול היה כך וכך", ולא ישיב "היום כך וכך".

• מי שאמר לחבירו בליל ל"ג בעומר: "היום ל"ג בעומר" - אין זה נחשב לספירה כלל, כיון שאין כוונתו למספר היום בספירת העומר, אלא לכינויו של יום זה.

• לכתחילה יש לדעת בשעת הברכה על ספירת העומר את מספר היום בעומר, אולם, בדיעבד, מי שלא ידע את מספר היום, וברך על דעת שישמע את המספר לאחר מכן - יצא ידי חובתו.

• מי שברך על ספירת העומר, ובשעת הברכה היה בדעתו לספור מספר שגוי, וספר את המספר השגוי, וב'תוך כדי דיבור' מסיום הספירה השגויה הבחין בטעותו, וחזר וספר כראוי - יצא ידי חובה.

• מי ששכח לספור ספירת העומר בלילה - יספור ביום ללא ברכה, כיון שלדעת ראשונים רבים ניתן לקיים את המצווה רק בלילה. ועם זאת, בימים הבאים ימשיך לספור עם ברכה.

• מי ששכח באחד מימי ספירת העומר לספור את ספירת העומר - עליו להמשיך ולספור בימים הבאים, אך לא יברך על הספירה, אלא ישתדל לצאת ידי חובת הברכה בשמייעה מפי אחר.

• נער הנעשה 'בר מצוה' באחד מימי ספירת העומר, וספר כראוי עד לאותו היום - לדעת פוסקים רבים, ימשיך לספור

גליח 418
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליימן על האיור לשריתוש בתמונה

סיפורי חז"ל

יהודי אף פעם לא בודד

ספינה שטה לה בים הגדול, ועל סיפונה נוסעים מארצות שונות, כל הנוסעים בה היו עובדי אלילים, ורק ילד יהודי אחד היה ביניהם, בודד היה הנער בין כל הנוסעים, פתאום החלה הספינה מטלטלת בפראות מצד לצד. זעקות שבר של נוסעים נשמעים מכל עבר, נקב נוצר בקרקעית הספינה ודרכו חדרו מים רבים ואיימו להטביע את הספינה על כל נוסעיה. נחרדו הנוסעים ומיד עמד כל אחד ופנה לאלילו והתחנן לפניו שיושיעו, אך כל אלה לא עזרו כלום כמובן. והסערה הלכה וגברה והנה נפלו מבטיהם של הנוסעים על הילד היהודי וקראו לעברו: ילד קום קרא אל אלקיך, שמוע שמענו שהוא עונה לבם כשאתם צועקים אליו, ושמענו את שמעו כי גדול וגיבור הוא. החל הילד קורא אל ה', והתפלל לפניו שיושיעו לבל תטבע הספינה בים. שמע ה' אל תפילתו הזוכה של הנער הצעיר, הים נח מזעפו והספינה המשיכה דרכה בשובה ונחת. כשהגיעו ליבשה ירדו הנוסעים כדי להצטייד במזון, אך לפני שעזבו את הספינה קראו לעבר הילד: "אינך צריך לקנות משהו?" "אינני מכיר את העיר הזאת שלפנינו" השיב להם הילד במבוכה, "אינני יודע היכן אוכל לקנות מזון, הן מסכן אני". "אתה מסכן? קראו לעומתו האנשים, לא ולא! אנחנו המסכנים, אנחנו שיש ביננו שהאלילים שלהם בבבל, ויש מאתנו שהאלילים שלהם ברומי, ואחרים מאתנו שהאלילים שלהם עממה פה ואין לנו מהם כלום, ולא יכולים לעזור במאום. ואילו אתה, בכל מקום שאתה הולך - וגם אם נדמה לך שאתה בודד - ה' אלקיך נמצא איתך והוא עונה לך בכל עת.

(עפ"י ירושלמי ברכות פרק א' הלכה א')

פרשת השבוע

וירדו הם וכל אשר להם חיים

שאולה וגו' (ט"ז - ל"ג)

פעם התאכסן במעוזבוז גאון, אחד שלא היה מעדת החסידים, ולמרות היותו מתנגד, קיבל את הזמנתו של הבעש"ט הקדוש זיע"א לשבות אצלו בשבת. בעת הסעודה שאל הגאון את הבעש"ט הקדוש זיע"א, איתא בגמרא (סנהדרין ק"ח ע"א) שעדת קרח אין להם חלק לעולם הבא, ואח"כ איתא התם שדור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, הלא גם עדת קרח היו מדור המדבר, ולמה ליה למיתנא במיוחד עבור עדת קרח? ענה הבעל שם טוב: על שאלה קלה כזו יכול להשיב גם נכדי אפרים ("דגל מחנה אפרים" שהיה אז כבן ח' שנים), וענה הילד, הלא העונש "במדבר הזה יתמו וגו'" (שלח י"ד-ל"ה) בא על חטא המרגלים, ומשבת לוי לא היו מרגלים, וקרח היה משבת לוי ורבים מעדתו היו לויים.

ואם בריאה יברא ה' ופצתה

הארמה את פיה וגו' (ט"ז - ל')

מסופר על הרה"ק רבי יששכר דב מבעזלא זיע"א ששנה אחת בפרשת קרח אמר בשולחנו הטהור, למה באמת בחר משה רבינו ע"ה עונש קשה ומשונה כל כך על קורח ובניו שירדו חיים שאולה, כי "נאר א יוד כל זמן ער לעבט, וואס ער האט נאר געטוהן קען ער נאך תשובה טוהן - אבער איין רגע דערנאך איז אלעס פארפאלין", (רק יהודי כל זמן שהוא חי, וכלל לא משנה מה עשה, עדיין יכול לעשות תשובה - אבל רגע אח"כ - כשמת - הרי הכל אבוד). ומשה רבינו ע"ה ריחם על קרח ובניו על שלא זכו לשוב בתשובה בחיים חיותן, לכן בחר להם העונש שירדו חיים שאולה, כדי שישובו שם בתשובה. (וכל הקהל געה בכיה מגודל התעוררות התשובה שהיתה עקב הדברים הנרגשים).

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 8:30 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:02

פרשת קרח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 2 7:1 ת"א: 7:27

לא רבי, כבר שכחתי הכל, אני זוכר רק את שתי המילים "ברוך אתה" ותו לא. טוב, טוב, שמח הרבי בשתי המילים האלה כבאוצר יקר, לך שוב לביתך ומדי בוקר כאשר תקיץ משנתך תאמר כמה פעמים "ברוך אתה" וכעבור שבוע תשוב אלי שנית. מנצח התזמורת יצא מלפני הרבי מעודד כאילו נופחה בו נשמה חדשה, אך קצרה רוח מלחכות עד סוף השבוע, כעבור יומיים חזר אל הרבי והפעם יחד עם אשתו. רבי קדוש עשיתי כאשר ציווני, גם אשתי אומרת כל היום "ברוך אתה" אבל אנו מרגישים שאין די בזה, נחוץ לנו יותר מזון רוחני.

הרבי קיבל את שניהם וקודם כל ציווה עליהם למעט ככל האפשר בחילול שבת, ובכלל שישתדל בשבת להימנע מכל מלאכה פרט לחובת השירות המוטלת עליו. הקצין הבטיח לקיים את דברי הרבי, קימעה קימעה החלו להתנהג כיהודים, הקפידו על כשרות והאשה הדליקה נרות שבת ככל בת ישראל, לעיתים קרובות היה מנצח התזמורת מבקר בבית הרבי, קולט את ניגוניו ומנצל אותם עבור תזמורתו, כאשר נזדמנו אל המבצר אורחים חשובים מוורשה או מפטרבורג, ניגן לפנייהם מארשים ונעימות של הרבי ממודיץ שעשו רושם עז, והאורחים המכובדים שיבחוהו והיללוהו על כך.

בפרוס חג הפסח החליט מנצח התזמורת לקיים את הסדר של פסח כהלכתו, ואף כי היה מתגורר במבצר יחד עם קצינים אחרים, שמר את הפסח בביעור החמץ, באכילת מצה ובהקפדה על שאר דיני הכשרות, ואפילו לא הניח למשרתו הגוי לאכול חמץ בביתו. פעם אחת בשעה שהמשרת עמד בחוץ ואכל את לחמו, עבר על פניו קצין מקציני הגדוד ושאלהו מדוע הוא אוכל בחוץ? אדוני גירשני החוצה, הסביר המשרת כי אני אוכל לחם, ואילו אדוני אוכל רק מצה ככל היהודים. כך, צעק הקצין: מנצח התזמורת הוא יהודי והוא גירש מביתו משרת פרבוסלבי, אה, על כך הוא יענש.

אותו קצין הודיע על כך מיד למפקד המבצר, וכעבור ימים אחדים קיבל מנצח התזמורת הודעה מטעם מפקדת המבצר, כי עליו לעזוב את המקום תוך שבועיים, ולחפש לו מישרה אחרת. כאשר קיבל את ההודעה הזאת, פנה מנצח התזמורת אל הרבי וסח לו את כל הענין, עם זאת הוסיף שהוא נותן למפקד הגדוד שיעורים בנגינה על כינור, ועתה הוא שרוי במבוכה ואינו יודע האם ימשיך בכך או יחדל. יעץ לו הרבי ללכת אל המפקד ובהזדמנות זו לבוא עמו בדברים בנוגע לפיטוריו ממישרתו.

כוחה של נגינה

הרב הקדוש רבי ישראל בעל "דברי ישראל" ממודיץ זיע"א התגורר בקירבת המבצר הרוסי-פולני איבנגורוד שלייד העיירה מודיץ. כאן בעיירה הקטנה הקים את חצרו, אליה נהרו חסידיו ואוהדיו כדי לשהות עם רבם בעולם של רוחניות והתרוממות של תורה ונגינה. אל שיא התרוממות הנפש הגיעו במודיץ בשבת בין הערביים בשעת הסעודה השלישית. בבית המדרש הגדול שררה אז אפלה מעובה, חסידים עמדו צפופים, ובעיניים עצומות שמעו וספגו את הצלילים השמימיים השופעים מפי הרבי, שזימר ביחידות את ניגוניו שהלחין בעצמו ל"בני היכלא", "ידיד נפש" ו"מזמור לדוד".

גם מחוץ לבית המדרש ליד החלונות צבאו מאות אנשים, ביניהם גם רבים לא יהודים שעמדו והאזינו לניגוני מודיץ. במבצר הסמוך שירת קצין בביר בתור מנהלה ומנצחה של תזמורת הגדוד, הוא היה יליד טומסק ממוצא יהודי, אבל הוא עצמו כבר שכח לחלוטין את מוצאו היהודי, וגם לא ניכר בו שום סימן חיכוני שיעיד על יהדותו.

יום אחד בשבת לפנות ערב, עבר מנצח התזמורת ליד בית מדרשו של הרבי ממודיץ ושמע את הנגינה המיוחדת במינה, הקצין הרוסי הוקסם כל כך מן הנגינה הזאת, עד כי לא יכול היה להתרפק וחמק חרש לתוך בית המדרש. שם לא הבחין בו איש בשל החשיכה, ובלע בצמא את הצלילים המופלאים באין יכולת להינתק ממקומו. כאשר הועלה האור בבית המדרש וראו את האורח, קמה המולה מסביב. וכי קטנה היא זו? מנצחה של תזמורת המבצר נמצא כאן, בעוד הכל מביטים בו משתאים ומשתוממים, פנה הקצין אל אחד החסידים וביקש אותו לגשת אל הרבי ולומר לו כי הוא מבקש להיכנס אליו לשיחה אישית.

הרבי ניאות לקבלו אחרי הבדלה בדירתו. כשנכנס אל הרבי פרץ הקצין ובבכי אמר: רבי קדוש, הורי היו יהודים ממרכז רוסיה, אולם אמי המירה את דתה יחד עם כל ילדיה, זה מזמן כבר שכחתי לגמרי את מוצאי היהודי, אולם ניגוניו של הרבי עורר בי את הנשמה היהודית, ככל שהאזנתי לניגון הרבי כך נתעורר בי יותר ויותר הרגש היהודי. רבי קדוש הריני חש ומרגיש כי יהודי הנני ועז רצוני להיות יהודי, אני זקוק לעזרתו ולהשפעתו הרוחנית. הרבי עודד את הקצין בדברי נועם ולבסוף שאל אותו אם עדיין זוכר מילה יהודית מתוך תפילה כלשהי.

צישל ונמשל

בקהלם אל תחד כבודי (בראשית מ"ט - ו')

רש"י ז"ל פירש על פסוק זה שכוונת יעקב אבינו היתה, שבשיקהיל קורח שהוא משבטו של לוי, את כל העדה על משה ואהרן, אל יזכר שמו עמהם במחלוקת זו.

ואומר הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב זיע"א: אל לו לאדם להתערב בשום מחלוקת שפורצת חס ושלוש בצבור מכיון שהוא רק ינוק מזה.

משל למה הדבר דומה, לאריה מלך החיות שהיה רעב ביער ולא מצא טרף לנפשו שלושה ימים, ומחמת הרעב החל נודף ריח רע מפיו. חשש האריה שמא יגוע וימות ברעב, החל שואג לעבר חיות היער. למשע השאגות של מלך החיות, רץ לעברו סוס אחד, אמר לו האריה: הטה חוטמך לפי ואמור לי מה אתה מריח? הרכין הסוס את ראשו והטה את חוטמו לפי האריה, ואמר לו: ריח רע נודף מפוך, מיד כעס עליו האריה ואמר לו: אתה מורד במלכות והתחייבת מיתה, וטרף את הסוס ואכלו. חלפו שלשה ימים נוספים ושוב חש האריה ברעב גדול, הוא שוב שאג לעבר חיות היער, רץ לעברו זאב, שאל אותו האריה מה הוא מריח? זכר הזאב מה קרה לסוס ואמר: איני מריח כלום, אמר לו האריה: שקרן, שיקרת לי והתחייבת בכך מיתה, טרף את הזאב ואכלו. עברו שלושה ימים נוספים ושוב חש האריה ברעב גדול, שוב שאג והתקרב לעברו השועל, שאל אותו האריה: מה אתה מריח? השיב לו השועל: אדוני המלך, אני כבר כמה ימים מאד מקורר ומצונן, האף שלי סתום ואיני מריח מאומה, בכך הוא ניצל ממנו בחכמה.

כך גם הנמשל: כשפורצת מחלוקת צריכים אנו להיות כאותו שועל ולא להריח את אש המחלוקת כלל, לא להביע דעה לצד זה או לצד אחר, ועל ידי כך לא נינזק ממנה כלל.

(פניני התורה)

בהגיעו לביתו של המפקד, קידם אותו הלה בקול נזיפה, איך העזת לבוא הנה? האינך יודע איזו מהומה חוללת במבצר בגלל יהדותך, כאשר לא הרשית למשרת הפרבוסלבי לאכול במטבח ביתך? בי אדוני, השיב המנצח, יורשה נא לי להגנתי לומר כמה מלים. משקיבל את רשותו של המפקד, סיפר את פרשת חייו כי נולד להורים יהודים, כי שכח לגמרי את מוצאו היהודי וכי הנקודה היהודית שבו, נתעוררה מחדש כאשר עבר על פני בית מדרשו של הרבי ושמע את נגינתו המופלאה. עד כדי כך השפיעה עליך נגינתו של הרבי? השתאה המפקד, הייתי רוצה לשמוע משהו מיצירותיו של אדם מופלא זה.

מנצח התזמורת לקח את כינורו בידו והתחיל לנגן באוזני המפקד מניגוני מודיץ מלאי הכיסופים והשתפכות הנפש, המפקד האזין בכובד ראש ובעיניים עצומות למחצה. בתום הנגינה ניגש המפקד אל שולחנו, הוציא מתור מגירה גליון נייר ואמר, זהו מכתב הפיטורים שלך ששלח לי מפקד המבצר לשם אישור וחתימה, ראה, הנני קורע את המסמך לעיניך, אכן נגינתו של הרבי היא נשגבה ובכוחה להלהיב ולהשפיע לא רק על יהודי מלידה. אלא גם על נוצרי. מישרתך מובטחת לך, אבל בתנאי שתאפשר לי לשמוע את הניגונים הנפלאים האלה מפיו של הרבי. מובן שאסור לאיש לדעת מי אני. מאז אפשר היה לראות מדי שבת לפנות ערב את מנצח הגדוד ליד חלונות בית מדרשו של הרבי לבושים אזרחית, כשהם מקשיבים רב קשב לבני היכלא וידיד נפש. מנצח התזמורת שוב לא הסתיר מאז את יהדותו, כאשר נולד לו בן הביא את הרבי יחד עם מנין יהודים אל המבצר, שם הוכנס הילד בבריתו של אברהם אבינו, כשהרבי ממודיץ משמש בסנדק.

מפקד הגדוד נעשה מאז אוהד נלהב של הרבי ונגינתו, וכאשר עמד הרבי להשיא אחד מנכדיו, הרשה המפקד למנצח התזמורת להעמיד את תזמורת המבצר לרשות החוגגים, ולא זו בלבד אלא שהמפקד עצמו בא להשתתף בשמחה, הוא גם שלח פלוגת קוזאקים מן המבצר לשמור על הסדר בין אלפי האזרחים שבאו לחתונה. זה כוחה וזו השפעתה של נגינת מודיץ.

רעבוננו של החזון איש

יפה הגדיר עצמו הגה"ק ה"חזון איש" זיע"א באחת מאיגרותיו: "הייתי רעב לשמוע משלום בריאותך". ומסופר שפעם בא רופא לבקר את ה"חזון איש", הרופא היה ממנהלי ביה"ח "אסותא" בתל אביב, תוך כדי שיחה סיפר לו הרופא דרך אגב, כי אדם גלמוד שוכב בבית החולים, ובדידותו מחמירה את מצבו. למחרת בבוקר השתומם אותו רופא מנהל לפגוש את ה"חזון איש" יושב לו בבית החולים ליד מיטת החולה האלמוני שלא הכירו מעודו, ומעודד את רוחו.

מיצוות הכנסת אורחים

כשהיה הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א סמוך על שולחן חותנו, היה דרכו לשמש את כל האורחים הרבים שהיו מתאכסנים בבית חמיו, שהיה איש עשיר ונכבד בעירו. רבי לוי יצחק בעצמו טרח להביא להם אלומות קש לשכיבה והציע להם את המצעים, פעם שאל אותו חותנו: למה לך לטרוח כל כך, וכי לא תוכל לתת לאיזה גוי אגורת כסף שישא את חבילות הקש? השיבו רבי לוי יצחק: כלום נכון לכבד את הגוי ב"מצוה" ועוד לשלם לו שכר בעד זה?

ואהבת לרעך כמוך

מעשה בהגה"ק מוילנא זיע"א, כשהיה ילד יצא לשחק עם חבריו, ראה אותם משחקים בנדנדה, זה עולה וזה יורד, פירש מהם ונכנס לביתו. שאל אותו אביו: אליהו יקירי, למה אין אתה משחק עם חבריך? השיב הילד: כתוב בתורה "ואהבת לרעך כמוך" ואיך אני יכול לעלות את עצמי ובו בזמן להשפיל את חברי ולגרום לו לרדת.

פעם הלך הרה"ק מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא ג' תמוז) מביתו לכיוון בית המדרש, בתוך כך הבחין באיש מבוגר הסוחב שתי מזוודות כבדות, ניגש האיש אל הרבי שעבר לידו ואמר לו: "ר' יהודי אולי הנכם מוכנים לעזור לי לשאת מזוודה אחת?"

הרבי מידו בשמחה את המזוודה ושניהם צעדו יחד כאשר כל אחד מזוודתו בידו. אחד מרבני חב"ד שהלך בסמוך, נבהל מאוד לראות ממקום הילוכו את הרבי סוחב בידו את המזוודה הכבדה, אך לא היה לו האומץ לגשת אל האיש ולהעיר לו על כך בנוכחותו של הרבי.

התחיל הרב לרקוע ברגליו ולעורר קצת רעש על מנת שאותו יהודי יהפוך את פניו אליו ואז יוכל להעיר לו, אך לדאבונו לא החזיר האיש את פניו וכך המשיכו ללכת עם המזוודות הכבדות בידיהם, בעודם צועדים שמע הרבי את היהודי המשמיע אנחות כבדות, כאשר שאלו הרבי על מה ולמה הוא כה נאנח? ענה לו האמן לי ר' יהודי שכבד עלי מאוד המשא שהנני סוחב בידו, ללא אומר ודברים לקח הרבי ממנו גם את המזוודה השניה, וכך המשיכו ללכת כאשר שתי המזוודות הכבדות בידיו של הרבי, הרב שפסע מאחוריהם וראה את מעשהו האחרון של אותו יהודי לא יכול להבליג עוד, הוא התקרב אל האיש ההוא והחל להשתעל בקול מאחוריו, הפעם הפנה כבר היהודי את פניו לעבר המשתעל, אז רמז לו כי האיש שנושא את מזוודתו אינו אלא הרבי מליובאוויטש, כאשר שמע הישיש את דבריו, נבהל מאוד ועצר מלכת, הוא תפש את ראשו בידו והחל לקצוף על עצמו: געוואלד מה עשיתי השתמשתי עם הרבי מליובאוויטש לסחוב את המזוודות שלי, אוי לי ואבוי לנפשי, כראות הרבי שהיהודי עצר מלכת ומשמיע דיבורים של צער וכאב, שאלו מה קרה ועל מה ולמה נעצר פתאום מלכת? החל היהודי לבכות כי לא ידע כלל עם מי הוא משתמש לצרכיו הפרטיים, ומי יודע אם יכפרו לו מן השמים על מה שעשה, ענה לו הרבי ומה עם מצוות "עוזב תעזוב עמו" האם מצוה זו ניתנה רק לאנשים אחרים ולא לי.

שבת קודש כ"ח סיון

הרה"ק רבי משולם פייש הלוי מטהאש ב"ר מרדכי (תרל"ה)

יום ראשון כ"ט סיון

הגה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן (תרכ"ט)

הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרס"ח)

יום שני ל' סיון

הגה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן (תרכ"ט)

הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרס"ח)

יום שלישי א' תמוז

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן (מאור ושמש - תקפ"ז)

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן (תרס"ה)

יום רביעי ב' תמוז

יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב (ב"א ש"ט)

הרה"ק רבי נחמן מהורדאנקא ב"ר יצחק (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)

הרה"ק רבי אברהם מטריסק (מגן אברהם) ב"ר מרדכי מטשערנובל - (תרמ"ט)

יום חמישי ג' תמוז

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום שישי ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א)

הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים יוסף התרים על המעורים.

קביעות מקום בתפילה (ח')

(א) מי שאינו קובע מקום לתפילתו, המשתחיתים באים וחוטפים אותו תפילה לפרנסתם ומזונותיהם. (כף החיים, או"ח סימן צ', ס"ק ק"ב)

(ב) הזמן שנקרא קביעות מקום לתפילה, היא, אם התפלל באותו מקום שלושים יום. (אוסרי לגפן, חלק ט', עמוד ש"ו, סימן ב')

(ג) מי שמתפלל בימות החול, מנחה במקום קבוע, מלבד יום אחד בשבוע שבו נוסע לשיעור וכדומה, ואז מתפלל מנחה גדולה במקום הקבוע לאותו יום, ואירע שבוע שלא נוסע, אז מוטב שיתפלל באותו יום במקומו הקבוע לשאר ימים, מאשר שיתפלל במקומו הקבוע לאותו יום. (שם, עמוד ש"ח, סימן מ')

מברכין חודש תמוז

המולד במוצש"ק שעה 12:26 14 ח'

ר"ח ביום שני ושלישי

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת קֶרַח - גְּדוּל הַשָּׁלוֹם

"וְלֹא יִהְיֶה כְּקֶרַח וְכַעֲדָתוֹ" (במדבר יז, ה)

שלום הוא כמו מניה מצליחה הנסחרת בבורסה, ככל שההשקעה שלך בו גדולה יותר, כך הרווחים שלך גדולים יותר!

עד היום חשבנו, שכדי לחיות בשלום צריך האדם לוותר, להפסיד, לאבד ממון או כבוד.

החשיבה הרווחת היא מי שחי בשלום עם השכנים- היה עליו לוותר על חלקו ברכוש המשותף. מי שחי בשלום עם משפחתו- כנראה איבד חלק מירושת הסב העשיר וכו'.

בא השל"ה הקדוש, ומורה באצבע: הפוך! בדיוק הפוך! המחלוקת היא הגורם לאיבוד הפרנסה. מחלוקת אחת- דוחה מאה פרנסות!!!

ואילו השלום- לא מצא ה' כלי מחזיק ברכה גדול ממנו! דווקא השלום הוא שמביא בכנפיו את הברכה והפרנסה.

אם יהודי רוצה לוודא שפרנסתו לא תיפגם, ואדרבה, רוצה הוא שהכנסתו תשתפר, שיחפש היכן הוא יכול לוותר, כיצד הוא יכול להרבות שלום בעולם.

הבה נחפש כל הזדמנות להרבות שלום בעולם, ולחיות בשלום איש עם רעהו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שְׁמֵי לַבַּיִת

שָׁמַי	כְּנִסְתֵי לַבַּיִת	צִיּוֹן	יָמֵינוּ
21: 20	20: 25	19: 13	י"ג
21: 17	20: 23	19: 30	י"ד
21: 21	20: 26	19: 34	ט"ו
21: 17	20: 22	19: 30	ט"ז

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

"לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל"- חיפש ה' כלי מחזיק ברכה, שיביא לנו את השפעתו הטובה, שיעניק לנו מרוב טובו, ולא מצא "אלא השלום" (משנה עוקצין ג יב)

פרשת השבוע חושפת בפנינו את כוחה ההרסני של המחלוקת, את הארס הנורא הטמון בה, את ערעור חיי השלווה וההשלכות הנוראיות שהאדם עלול להגיע אליהן בעקבות המחלוקת.

לעומת זאת, חיי שלום, הם חיים באווירה אוטופית, מרוממת, שלווה ומאושרת. אין מריבות, אין כעסים- כולם מחייכים זה לזה ומעריכים זה את זה, חיים באושר מתוך כבוד הדדי.

כל האמור פשוט. מי לא מעדיף לחיות בשלום? מי לא רוצה לחיות חיים מאושרים נטולי מחלוקת? הרי זו שאיפה של כל אחד מאיתנו!

הבעיה מתחילה כשהוויתור דורש מחיר, כשנדרשת השקעה כדי לשמור על אווירה זכה ממחלוקת.

כאן עלולה להיווצר בעיה: להשקיע בשביל השלום? לוותר למען האחוה? להקריב דברים חשובים עבור השלום?

מגיע המקובל האלוקי, הגאון הרב ישעיה הלוי הורוויץ זצ"ל (המכונה 'השל"ה הקדוש'), וחושף תגלית מדהימה: ההשקעה בשלום- היא השקעה כלכלית לכל דבר. ההשקעה בשלום מבטיחה שפע של פרנסה ופוחתת פתח אדיר של ברכה.

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהינו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - פת גויים - חלק ט'

סופגניות או מאפה שבילתן רכה, שאין בהם תואר לחם, האם דינם כבישול או אפיה?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

סופגניות המטוגנות בשמן עמוק, דינן - כבישול ולא כאפיה. ולכן צריך שמלבד הדלקת האש מתחת למחבת על ידי יהודי, גם הכנסת הסופגניות לתוכה תהיה על ידי יהודי. ויש מי שמחשיב זאת כאפיה ולא כבישול, ודי בהדלקה בלבד. אולם לדעת בני אשכנז, מספיק שההדלקה תהיה על ידי יהודי. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שכט ס"ג) כתב שסופגניות פטורות מהפרשת חלה. משמע דס"ל שדינן כבישול. וא"כ לדעת הספרדים, צריך שגם הנחת הסופגניות במחבת המטגנת תהיה על ידי יהודי כדין בישול. אולם לדעת הרמ"א, לא שנא בישול ולא שנא אפיה די בהדלקה על ידי יהודי בלבד. וכן פסק בשו"ת 'שמ"ש ומגן' ח"ב (יו"ד סימן יג אות ב) שדינן כבישול. וכ"ה בשו"ת 'דברי דוד' ח"ב (יו"ד סימן יב). וכ"כ בספר 'עטרת שלמה-זעפרני' (עמוד תריז) שדינן כתבשיל. אולם, ראה להראש"ל בשו"ת 'יחיה דעת' ח"ה (סימן נג) שהעלה להקל בזה מדין ספק ספיקא. וע"ע שו"ת 'ביע אומר' ח"ט (חיו"ד סימן ז) וח"י (יו"ד סימן ז). ובקובץ 'יתד המאיר' (מגיד הרקיע עמוד 52) הביא שהראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל הורה לבד"צ בית יוסף להחמיר בזה.

כאשר יהודי הכניס את הסופגניות למחבת המטגנת, ולאחר זמן מה של טיגון צריך להפוך לצד השני, מותר שההפיכה תהיה על ידי גוי. **הערה:** יש מי שכתב, שצריך שיהודי גם יהפוך את הסופגניה מצד לצד, שהרי אם לא יהפכנה - לא יתבשל אותו צד כלל. ולאחר המחילה נראה, שהפיכת הסופגניה לא נעשית, אלא כדי לתת צבע ומראה, אך אינה משנה ממש ברמת הטיגון. ויל"ע. ובספר 'אוהל יעקב-סקוצילס' (עמוד כז) הסכים לדברינו. ושוב ראיתי בספר 'מקור חיים' לגאון ר' יעקב מאיר פאדווא מבריסק (יו"ד סימן קיג ס"ח), שיש להתיר אם התבשל כמאכל בן דורסאי רק מצד אחד, והגוי השלימו ואין בו משום בישולי גויים. הביאו בשו"ת 'באר שרים' ח"ב (סימן כה).

במקום שמוותר לקנות לחם מגוי, מותר לקנות גם עוגות ושאר מיני מאפה כדין פת, באופן שאין בהם חשש תערובת איסור. **מקורות:** שו"ע (סימן קיב ס"ו) כתב לעניין פת שנילושה בביצים, משמע לאו דווקא לחם. ועוד כתב מרן ב'בית יוסף' (יו"ד סימן קיג) בשם רבינו יחיאל שכל דבר שמברכים עליו מזונות, ואם קובע עליו סעודה, מברך המוציא וברכת המזון, דינו כפת. וכ"כ הרמ"א (יו"ד סימן קיב ס"ו) וכ"כ ה'פרי חדש' (שם ס"ק יז) וכ"כ הט"ז (סק"ו), וכ"כ החיד"א ב'שירי ברכה' (שם אות ט) וסיים: דברי ה'פרי חדש' חיים וקיימים. וכ"כ בספר 'בין ישראל לעמים' (פ"ב ס"ג).

מיני מאפה, שבילתם רכה, ואין בהם תואר לחם, דינם כבישול ולא כאפיה. ולא די בהדלקה לדעת בני ספרד. **מקורות:** שו"ת תשובות והנהגות ח"ב (סימן שפו).

בייגל, שבעודו עיסה, נותנים אותו במים רותחים, ואחר כך אופים אותו, אפשר לבצע את נתינת העיסה במים רותחים על ידי גוי, מכיוון שעל ידי נתינתו במים - העיסה עדיין לא ראויה לאכילה. **מקורות:** שו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סימן ד).

אם כבר נאפתה הפת כל צורכה על ידי גוי, והוציאו את הפת מהתנור, אפילו אם יהודי רוצה, שהפת תהיה אפויה ויבשה יותר, לא מועיל שהיהודי יחזיר את הפת לתנור כדי להצילה מאיסור פת גויים. **מקורות:** שו"ת 'שואל ונשאל' ח"א (יו"ד סימן לג). ובמקום שיש ספק אם נאפתה הפת כל צורכה, יש להקל כדין ספק פת עכו"ם.

בְּרִיחָה מִמַּחְלָקָת

בעת הקמת המדינה, נקבע, כי על הגברים להתגייס לכוחות הביטחון והפטור ניתן רק לרבנים. אברך ששימש כמלמד בתלמוד תורה, חשש מן הגיוס, ולכן החליט להתמנות לרב בבית כנסת בשכונתו, וכך יקבל פטור מהצבא. ואכן הצליח לעשות כן. אולם, משנעשה לרב בית הכנסת, שמע, שרב העיר, מתרעם עליו על כך.

הלך למרן הגאון ר' אברהם ישעיהו קרליץ (ה'חזון אי"ש') זיע"א וסיפר על כל העניין. הוא הוסיף ותיאר בפניו, כמה הוא משפיע לטובה בבית הכנסת, אומר שיעורים בפני הקהל, מרביץ תורה ועוד. השיב לו החזון אי"ש: "הדבר מובן ומקובל שאם יש רב בעיר, ואחד הולך ללא רשותו ונעשה רב באחד מבתי הכנסת שמתחתיו באותה העיר, מסב לו הדבר עוגמת נפש".

כאשר שאל האברך: "אם כן מה עלי לעשות?", השיב לו החזון אי"ש באופן נחרץ: "מכאן ואילך לא תדרוך כף רגלך באותו בית כנסת, ואם הינך חושש, פן יגייסו אותך, אל תדאג, לא יגייסו אותך". יצא האברך בפחי נפש שבור ומדוכדך, תמיד קיבלו הצדיק בסבר פנים יפות, ואילו הפעם חש נזוף בחומרה. כאשר הזדמן פעם נוספת לחזון אי"ש, שאל האברך: "כבוד הרב, למה הגיע לי פסק כזה?". ענה לו החזון אי"ש: "לו אמרת, שאין לך פרנסה, ומסיבה זו אתה הולך לאותו בית כנסת - היתה זו שאלה הצריכה עיון. אבל לעורר מחלוקת לשם שמיים, בשום אופן לא, זה המעשה הגרוע ביותר!".

בסופו של דבר, האברך שמע לדברי הצדיק ומכיוון שחיפש בית כנסת לכהן בו כרב, עקר ממקומו לעיר אחרת, שם נכנס לכהן בתפקיד רב. כעבור זמן, כאשר רב העיר הקודם נאלץ לעזוב את הארץ וחיפש עבורו ממלא מקום, זכר את הרב, שפינה את מקומו מפני כבודו, הוא שלח לקרוא לו, וביקש ממנו, שיכהן במקומו כרב העיר. (מעובד מתוך 'אל תדיחננו')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייג במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הרב יוסף פיימר מסלוצק זצ"ל

הרב יוסף פיימר (הראשון) זצ"ל הידוע כרבי יוס'לה סלוצק-ר נולד בשנת ה'תקנ"ו (1796) בעיירה שקוד (ליטא). בצעירותו היה ידוע כמוכשר גדול אך מאידך גם כשובב גדול. בהיותו כבן 12 שנים החליט ללמוד בישיבת וולוז'ין ושם עלה והתעלה. בחורף שנת ה'תקפ"ט (1828) נבחר לכהן ברבנות העיר סלוצק, בהיותו כבן שלשים ושלוש שנים בלבד. מכל רחבי ליטא קיבל שאלות, והיה לאחד מגדולי הרבנים בליטא בדורו. נודע בתקיפותו בעניינים ציבוריים לצד עדינותו במישור האישי וביחסו המקרב לעניים ולבני נוער. בשנת ה'תרכ"א (1861) לאחר שקיבל על עצמו מינוי לרבנות מינסק, הסכים לבטל בעקבות הפצרת אנשי הקהילה בסלוצק. כיהן בסלוצק במשך 35 שנה. נפטר ב-ל' סיוון ה'תרכ"ד (1864). חי כ-68 שנים.

אביו: ר' מאיר. **אימו:** מרת גליקה. **חברותא:** ר' יעקב בנדיטמן (רבה של בויסק). **מרבותיו:** ר' חיים איצקוביץ (הידוע בשם 'ר' חיים מוולוז'ין - רבינו היה תלמידו המובהק), ר' ישראל ליפקין מסלנט. **נשותיו:** מרת רייזל (בת ר' מאיר- זיווג ראשון. נפטרה ב-י' סיוון ה'תקצ"א במגפה שפרצה בסלוצק), מרת וויטה (בת ר' יהושע פאלק הכהן מדוויד הורודוק- זיווג שני). **ילדיו מזיווג ראשון:** ר' אבא פיימר, ישראל, ישעיה, זליג, מרת שרה (נישאה לר' יצחק רוגובין ממינסק), מרת הענא (נישאה לר' אפרים מטריסק). **ילדיו מזיווג שני:** ר' מאיר (רבה של סלוצק), מרת רבקה (נישאה לר' י"ל צרינוב), מרת פייגל (נישאה לר' צבי הירש רבינוביץ- רבה של קובנה), מרת רחל (נפטרה בצעירותה).

מספריו: דרשות וביאורים לתורה לרבינו יוסף מסלוצק • שאלות ותשובות רבינו יוסף מסלוצק (רוב כתביו אבדו בשריפה שפרצה בבית בנו בערב ראש חודש אב ה'תר"ף 1920 ומה שהודפס אלו דברי תורה ששרדו)

עוד כשהיה כבן שתיים-עשרה שנים, היה מוכשר מאוד אולם, מאידך גיסא שובב גדול. יום אחד הוא שמע את אחד האבות, אומר לבנו: "מה אתה חושב, שאתן לך לגדול כמו יוס'לה השובב? לא, הבן שלי ילמד בחידור! לא אתן לך להיות כמותו". דברים אלו היכו בו, עתה הבין, שהוא משמש כדוגמא רעה בכל סלוצק. הוא חזר מיד על עקבותיו עם החלטה נחושה - לשנות את דרכיו. מיד הלך לביתו, ושם אמר להוריו: "החלטתי נחושה, אני הולך לישיבה ללמוד!". "מה?", קראה האם בתדהמה, ואילו אביו הביט בפניו ושאל: "יוס'לה, איזה תעלול אתה מעולל כעת?". אך יוס'לה חזר על דבריו בנחישות: "הפעם אני מתכוון בשיא הרצינות, אני נוסע לישיבה!".

"לאיזו ישיבה אתה רוצה ללכת?", הקשה אביו. והוא ענה: "לישיבת וולוז'ין". אביו הביט בו בפליאה ואמר: "האם אתה מודע לכך, שבישיבה הזו יש לדעת שני סדרי גמרא על בוריים?". אולם יוס'לה התעקש ואמר: "אני רוצה להגיע לוולוז'ין וללמוד שם. ואם לא תתנו לי כסף לנסיעות - אלך לשם ברגל!". כשראו הוריו, שהוא נחוש, ציידו אותו בכסף וארזו לו את מזוודותיו.

כעבור שלושה ימים הגיע לישיבה. כשהגיע לשם ביקש לראות את ראש הישיבה, הגאון ר' חיים איצקוביץ. הוא שאל את יוס'לה לרצונו, והוא השיב, כי רוצה הוא ללמוד בישיבה. כשנשאל, מה הן ידיעותיו, השיב, כי אינו יודע מאומה, אבל מבקש הוא ללמוד. הביט הרב בעיניו וראה, כי עיניו נוצצות, ורוצה הוא להשקיע את כל מאודו בלימוד, ולפיכך - הסכים לקבל אותו וסידר לו מספר חברותות, שיקדמו אותו.

כעבור שלושה חודשים כבר היה בן ישיבה לכל דבר. חלפו כשמונה שנים, ויוס'לה נחשב מגדולי הלמדנים. יום אחד קיבל מכתב מביתו. אביו היה חייט, והיה לו בית-מלאכה. במכתב היה כתוב, כי היתה שריפה גדולה בעיר וכל בית-המלאכה עלה בלהבות, ולפיכך, הם מבקשים ממנו שיושיט עזרה כדי לשקם את החנות. הוא הראה את המכתב לר' חיים, שכן אהבת התורה בערה בו, והוא לא ידע כיצד לנהוג. ר' חיים דאג לקבץ סכום ניכר ואמר לו לשלוח לבית-הוריו ולהישאר לשקוד על תלמודו. חלפו מספר חודשים ומכתב חדש נשלח מאימו, ובו כתבה, כי האב חלה ואינו יכול לעבוד כלל. שוב הראה ר' יוסף את המכתב לראש הישיבה. ר' חיים נאנח אנחה עמוקה וחשב מספר דקות. בסיכומו של עניין השיב: "לא אוכל לומר לך דבר. אבל אם תשמע בקולי - לא תתחרט: חזור ללימודך". ר' יוס'ל שמע לדברי רבו.

חלפו מספר שנים, ורבה של סלוצק נפטר. בתום ימי האבל הגיעו חמישה מנכדי הקהילה לוולוז'ין לישיבת ר' חיים לחפש רב חדש, כשהם מתחייבים לדאוג לכל מחסורו. אמר ר' חיים: "יש לי רב לעירכם", ושלח לקרוא לאחד מתלמידיו. כשנכנס המיועד לחדר, קם ר' חיים מלוא קומתו לכבודו, וכמותו עשו גם נכדי סלוצק, כשהם מתלחשים: "כל כך צעיר הבחור, ור' חיים מכבדו עד כדי כך!". פנה ר' חיים ושאל אותם על יוס'לה, שהיה בעירם. הם זכרו, שהיה ילד כזה, אבל אינם יודעים, מה אירע עימו.

פנה ר' חיים לנכבדי הקהילה ואמר: "הנה הוא יוס'לה, תלמיד חכם מופלג!". פנה ראש הישיבה ליוס'לה ואמר: "זוכר אתה את המכתבים של אימך? אכן היתה זו החלטה קשה להקדיש את חיך לתורה. יכולתי אז רק ליעץ, שכן הניסיון - שלך הוא. עמדת בניסיון! יקום ר' יוס'ל ויעמוד בראש קהילת סלוצק המעטירה!".

פ עם אחת הסכים רבינו בעניין מסויים מענייני העיר, והגביר הנודע ר' יונה כעס מאוד על החלטה זו. לפיכך, שלח את השמש להודיע לרבינו, כי אם יסכים ולא יתנגד לדבר הנידון **הרי שעוד יתחרט על כך!** השמש הגיע לפתח ביתו של רבינו ועמד בפיק ברכיים, מבוהל ונרעד. כיצד יאמר לרב את דבר שליחותו? רבינו הבין מיד, כי הוא בא בשליחות הגביר ר' יונה, אך אינו מוצא עוז בנפשו למסור את דבריו. לפיכך, פנה אליו ואמר לו: "אני מבין, כי הגביר אמר לך, כי אתחרט על כך, שהבעתי את הסכמתי לדבר. לך ואמור לו, כי אוניות בים אין לי, וכן שטרות כסף בחיסכון אין לי. **ולכן אני לא אתחרט, כי סחורתי איתי, שכן התורה הקדושה טובה מכל סחורה**". כאשר מסר השמש לגביר את דברי רבינו, הגיע הלה במרוצה לביתו, כדי לבקש ממנו סליחה ומחילה על דבריו.

מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה

אָטפל בו ודאג באופן אישי, שיקיים את הבטחותיו". כששמע ראש הישיבה את הדברים, התרכך והסכים.

סיפר אותו יהודי: "היתה זו השנה הנפלאה ביותר בחיי. האברך הזה השקיע בי את כל הנשמה. למד איתי, שוחח איתי, הדריך אותי, הזמין אותי לביתו, והעלה אותי על הדרך הנכונה. קיבלתי טעם בלימוד ועשיתי בו חיל".

בנוסף אותו אברך זכה באותה שנה, להיפקד בבן זכר, וחזר לארצות הברית, ואותו נער המשיך ללמוד בישיבה, המשיך לעשות חיל והגיע להיכן שהגיע

אותו נער גדל, וכיום הוא מתעסק רבות עם עולם התשובה, הוא ניחן בכוח מיוחד להשפיע על צעירים ש'מחפשים את עצמם', וחושבים למצוא את מבוקשם 'בשדות זרים'. הוא מארח רבים מהם בביתו, ולאט-לאט, צעד אחרי צעד, משיב את ליבם לאביהם שבשמיים.

יום אחד, הגיעו לביתו בחור ובחורה, שהיו בדרכם להודו, ובדרך לא דרך הם הגיעו אליו להתייעץ. הוא הזמין אותם אליו לשבת, ובמוצאי שבת לקח את הבחור לסיור בירושלים.

בין השאר, הם נכנסו לישיבת 'אור שמח', וכך לאט לאט, החל לטעת מסילות איתנות של אמת בלבבו. שבת ועוד שבת, לימוד ועוד לימוד, דיבור ועוד דיבור, והבחור ב"ה התחיל להתייצב.

הבחור התחיל ללמוד בישיבה לבעלי תשובה. הרב המשיך לעקוב אחריו, להזמין אותו לביתו, ללמוד איתו ולחזקו עוד ועוד. אחרי שנתיים הבחור הכיר בחורה חסודה ויראת שמיים, בעלת תשובה גם היא, והם החליטו להינשא.

לבחור הזה היו למעשה שני 'אבות': אביו הביולוגי שהגיע לחתונה מארצות הברית, ואביו הרוחני, הלא הוא הרב שטיפל בו והעלה אותו מבאר שחת אל המסילה העולה בית א-ל.

כששני ה'אבות' נפגשו מתחת לחופה, הם נפלו זה על זה צווארי זה, והתחילו לבכות בכי תמרורים. הם הכירו היטב זה את זה!

אביו הביולוגי של הבחור היה אותו אברך צעיר שהציל את הרב, האבא הרוחני, מלהיזרק הביתה, לרחוב, כשהיה בן שלוש עשרה...

התברר, שאותו אברך, שכאמור זכה להיפקד בבן זכר, הלא הוא החתן דן, חזר לארצות הברית, והיצר מצא את הדרך להרחיק את הבן שלו מדרך התורה והמצוות.

ובהשגחה נפלאה, תוך סגירת מעגל מופלאה – הבן הגיע דווקא לידי של אותו אדם, שהיה חייב הכרת הטוב עצומה לאביו, שהציל אותו בשעתו מאבדון.

להלן סיפור מופלא המלמד אותנו, כי מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם, וכאשר אדם עושה חסד עם הזולת - יגלה כי יוושע בזכות אותו מעשה. הסיפור המופלא מאת הרב מרדכי נויגרשל, שאותו שמע מכלי ראשון:

יהודי חשוב מאוד מירושלים, תלמיד חכם, שמלמד באחד המוסדות שגם אני מלמד בו, ורק משום שישנם חלקים בסיפור שאינם לכבודו, לא אנקוב בשמו.

כשהיה נער צעיר בגיל שלוש עשרה, הוריו שלחו אותו ללמוד במוסד חינוכי מוכר, אבל הראש שלו לא היה בלימודים, בלשון המעטה.

יום אחד, לאחר סיום שנת הלימודים הראשונה, מצא מעטפה בתיבת הדואר, שעליה התנוסס הלוגו של המוסד בו למד.

הוא החליט לפתוח את המכתב, וראה שכתוב בו, כי הנהלת המוסד החליטה שלא ימשיך ללמוד שם בשנת הלימודים הבאה.

הנער דאג לבריאותם של הוריו, ומשום מצוות כיבוד אב ואם החליט לא להראות להם את המכתב. הוא קרע אותו לגזרים, מבלי שהוריו ידעו מאומה.

ביום הראשון של שנת הלימודים הוא התייצב במוסד כאילו לא אירע דבר. כשמנהל המוסד הבחין בו, הוא ניגש אליו ושאל אותו: "מה אתה עושה כאן?". הנער העמיד פני תם: "מה יש? מה קרה?".

"לא קיבלתם מכתב הביתה?". "איזה מכתב?". "הרי שלחנו לכם מכתב, שבו הודענו בצורה מפורשת, כי לא תוכל להמשיך את לימודיך כאן!".

הנער פרץ בבכי: "אנא, נסו אותי שוב! אני מבטיח להשתפר! אנא, ניסיון אחרון. אני מבטיח, שלא תכירו אותי, לא בלימודים ולא בהליכות!".

אך ראש המוסד, שכבר שבע מהבטחותיו של הנער בעבר, עמד בתוקף על כך, שעל הנער לשוב לביתו, ולמרות כל הבכיות וההבטחות הורה לו לשוב על עקבותיו הביתה.

'במקרה' עמד באזור אברך, שהגיע מארצות הברית והתקבל לשמש כר"מ באותה ישיבה. אברך זה היה נשוי מספר שנים ולא זכה להיפקד בפרי בטן.

רבותיו שבארצות הברית יעצו לו כסגולה לשנות מקום, כמאמר הפתגם: "משנה מקום – משנה מזל", והמליצו לו לעלות לארץ ישראל שקדושתה עליונה, ואולי בזכותה, בעזרת ה' יוושע.

דמעותיו של הבחור נגעו לליבו, והוא פנה לראש הישיבה ואמר לו: "אני לוקח אחריות על הנער הזה! אני אֶלמד אותו,

<p>לע"נ</p> <p>תנצב"ה</p>	<p>הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל</p>	<p>הרב הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישעיה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>
---	--	--	--

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

קרח

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת קרח

- א מאתך היא מנוחתם - ע"י האמונה חוסך מעליו כל מיני מחלוקת
- ה ונחשב לכם - האיש הפשוט ייחשב ב'עבודתו' כעבודת כה"ג לפני ולפנים
- ו ולא יהיה כקרח וכעדתו - הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה
- ז שכרו על פי פעלו - עונש ושכר התלויים בענין המחלוקת
- ח יעזור עיני חכמים - המחלוקת מעוררת עיני האדם
- ט אל תחד כבודי - בגנות המחלוקת אפילו כשהיא לשם שמים
- כא כלי מחזיק ברכה - הברכה והפרנסה תלויים במידת ה'שלום'
- כג שלא תעלה קנאת אדם - הקנאה מוציאה את האדם מן העולם
- כה קנאת סופרים תרבה חכמה - מעלת הקנאה כשהיא באופן כשר וראוי
- כז מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות בר ישראל מלשוב בתשובה
- ל אכן שמע א-לוקים - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה וביותר בתפילת המנחה
- לא

פרשת קרח

כבודו הרם והנישא כשומר על כתר המלך בכבודו ובעצמו... עתה, אם יבוא מאן דהו ויפגע בכבודו או יגע בפרנסתו, ואף אם רק 'נדמה' לו שכן היה הרי עליו לקנא קנאת ה' צבא-ות.... ומשם הדרך קרובה להדליק את האש הגדולה ולהבעירה בתבערת המחלוקת. ואילו היה מאמין באמונה שלימה שהכל משמים, היה מכיר שהוא וכל גורלו נתונים בידי הבורא יתב"ש, וכל מה שהצליח עד היום בפרנסה ושאר עניינים 'מחוט ועד שרוך נעל' אינו אלא כי הצליח ה' דרכו, ממילא לא היה מתפעל כ"כ כשאחרים מעוללים לו נזק צער וכו', שהרי אין דבר הנעשה מעצמו או ע"י איזה בריה שבעולם אלא 'כי הוא אמר ויהי', הוא ציוה ויעמוד'.

מאתך היא מנוחתם – ע"י האמונה חוסך מעליו כל מיני מחלוקת

פרשה זו יפה נדרשת* (במדרש תנחומא, רש"י)² - להרחיק אותנו ממחלוקת עד קצה האחרון, ובפירוש הזהירה תורה (וי ה) 'ולא יהיה בקרח ובעדתו, האף אומנם שאין לנו כל שמץ השגה במחלוקת זו של קרח ועדתו, אך התורה כתבה כל דבר המעשה ללמדנו בינה במה שנוגע לנו, לדעת את הדרך נלך בה בכל עניני קנאה ומחלוקת. ותחילה וראש עלינו להידרש לתורת האמונה, כי כל ה'מחלוקות' והסכסוכים שיש בין הבריות שורשם בחוסר אמונה ובטחון. ואפרש שיחתי, כי הנה כל אדם הוא לעצמו ולפרנסתו, ומשמר על

א. כה כתב ה'פרי מגדים' (בספרו תיבת גומא עה"ת ד"ה קהלת) 'אומרים הלצה, פרשה זו יפה נדרשת, (כי) דבר בעתו מה טוב, ושלא בעונתו לא נאה לדרוש (כגון) בפסח דיני סוכות או יום הכיפורים וכדומה, ופרשה זו - מחלוקת יפה נדרשת תמיד, כי אין שעה שאין מחלוקת והכל בזמנו, עכ"ל.

ב. אמרה נאה אמר מו"ח כ"ק אדמו"ר מזוטשקא זצוקלה"ה בביאור בקשתו של יעקב אבינו 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), וברש"י (שם, ובריש פרשתו) שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר 'שמו' על מחלוקתו. כי כידוע הרבה פעמים נסובה המחלוקת על השם של אבי השושלת, כל אחד רוצה את השם לעצמו, על כן ביקש יעקב אבינו 'לא יזכר שמי על המחלוקת'... שבהקהל קרח את הקהל אל מול משה ואהרן לא יחללו את כבודו שלא יתגודדו על שמו.

מענין לענין, עובדא הוה לפני כחמישים שנה, ברב חשוב ומפורסם שלאחר עלותו לעלמא דקשוט לא הגיעו בניו לעמק השווה בענין ירושתו... ופנו ל'דין תורה'... לילה אחד הגיע הרב בחלום הלילה לידידו ורעו - אחד הרבנים החשובים, וכה אמר לו, בכל פעם שמזכירים את שמי ב'דין תורה' שבין בניי הריני נע ונד במקום מנוחתי, וביקש ממנו שיפנה אל בניו - שיזהרו מלהזכיר את שמו בכל מהלך הדין תורה. אין צריך לומר שלאחר ששמעו הבנים את דבר החלום השלימו ביניהם, והכל בא על מקומו בשלום.

ג. ראשית דבר עלינו להקדים כי פשיטא ואצ"ל שאין לנו שום השגה והבנה בכל עניינו של קרח, ובאמת קדושתו שגבה למעלה למעלה, והיה מ'טועני הארון' - מדרגה שלא כל אחד זוכה לכך. וכך איתא מהאריז"ל (ספר הליקוטים תהילים סימן צ"ב) שלעתיד לבוא יעלה ויפרח בתיקון גמור, וכנרמז בפסוק (תהילים צב יג) 'צדיק כתמר יפרח' סופי תיבות קר"ח. מכל מקום התורה כתבה פרשה זו, כדי ללמדנו בינה והשכל את הדרך נלך בה בהתקרב אלינו ואפילו רק לתוך ד' אמותינו איזה ענין העומד בגבולה של מחלוקת, שנזהר לברוח ממנה ולהתחזק באהבת רעים.

ד. כך מבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' ממאדז"יך זי"ע (ליקוטי דברי ד"ה ויקח קרח) את הנאמר בפרשתו (טז א) 'ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי, כי זו הייתה טעותו של קרח שדימה בנפשו אז מ'נעמט זיך אליין - שאפשר לו לאדם לקחת שררה ומנהיגות לעצמו, ולא הבין ש'לך ה' הגדולה', ורק בידו לגדל ולחזק לכל, על כן הגיע עד היכן שהגיע וירד חיים שאולה.

ובזה מבאר את מאמר חז"ל (תענית כה). 'משמיא מיהב יחבי, משקל לא שקלי, שמשמים נותנים לו לאדם את הראוי והנקצב לו, אך 'מלמטה' - משקל לא שקלי, אי אפשר לאדם לקחת מאומה אם לא נתנו לו משמיא. ואי אפשר לו לקחת 'מקח לעצמו', בקנייני ממון, רכוש, שררה וכל דבר אחר. אלא הכל יבוא לידו כפי הקצוב לו בחשבון ממעל, ואף יעמיד זאת לנגד עיניו כי אי אפשר לבריה שבעולם לקחת מעמו את המגיעו, והקב"ה ישלים לו בהרחבה גדולה.

שמעו נא רבותי למעשה שסיפר לי אחד מבני חבורתינו בעי"ת 'בית שמש' יצ"ו, הלה עמד להשיא את בתו בשעטומ"צ ומכיוון שזכה לתואר 'ביתו ריקם' בהידור רב, נדד לאחינו שבגולה לזכות אותם ליטול חלק ונחלה במצוות 'הכנסת כלה', אף לא פסח מיודעינו על המנהג לקחת את עזרתו של ה'דריווער' (גה) המוליך ומביא את המשולחים מהכא להתם ומהתם להכא, והנה אל מיודעינו נצטרף אחד שהיה גבר אלים מאותם המצפצפים ואומרים בכל עת ועונה 'כולה שלי' באופן של 'כל דאלים'... הלה הכריז ופקד על מיודענו כי הוא נכנס ראשונה לכל ביהמ"ד וביהכנ"ס שיגיעו אליו ורק לאחר שיעשה 'סיום'... מתיר לו לערוך ג"כ 'סיבוב' באותו ביהכנ"ס - אף שלא היו בדבריו אלו אלא 'חוצפה ועזות פנים' קיבל מיודענו את הדין באהבה ולא השיב כסיל כאיוולתו. ויהי ממחרת בעודם מהלכים ועוסקים בעבודתם וכבר יצא ה'אלים' מביהכנ"ס נכנס מיודענו ויצא משם כשהוא שמח וטוב לב ו'סודו' בידו, בבואם לביהכנ"ס הבא וכבר נכנס ה'אלים' אליו הראה מיודענו ל'דריווער' שבידו טשעק (צ"ק) על סך אלף ושמונה מאות \$, הדריווער שהכיר את בעל הצ"ק תמה על סכום נכבד כזה כי לא הכירו כאחד מעשירי העיר, בירר אצלו והעלה בידו כי הלה 'סגר' עסק נכבד וקיבל על עצמו לתת את 'מעשרותיו' לנצרך הראשון שייקלע לידי וזה האיש פגע בו ראשונה, שאלו הדריווער והרי היה לפניו עוד 'גברא' ולא ידע בן שיחו מה הוא רוצה מעמו, עד שנתברר שבאותה שעה שעבר הראשון היה זה האיש בבית הכסא ולא ראה... נמצא זה האיש האלים חשב שבידו לסדר לעצמו - אני ראשון ואיש לא יקח מאומה ממני, ולא הבין שהכל מן השמים, לכל אחד יגיע את שלו ברגע הנכון, מבלי יכולת לבריה בעולם לקחת ממנו, כי 'זריזותו' של הראשון סייעה לידי כך שהסכום הנכבד יגיע לידי השני בעתו ובזמנו.

ה. וכך היה הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע מבאר (הובא באמרי פנחס השלם, שער עבודת ה' אות סב) את דברי הגמרא (חגיגה ד.) 'איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו', איזהו שוטה מי הוא 'שוטה', המאבד את הידיעה, שכל אשר לו הוא רק מה שנותנים לו מן השמים, ואין האדם קונה ומשיג מעצמו מאומה, כי הכל בא אך ורק מהבורא ית' שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ויתבאר עוד בדבריו הקדושים, כי איזהו שוטה המאבד את הידיעה שמה שיש לו אין זה 'משלו' אלא רק בגדר 'נותנים' לו - שאינו אלא מתנה מן השמים, ומעתה מה יתאונן אדם חי, אלא יתבונן ברחמיו וברוב חסדיו אשר הינם בכל עת ובכל שעה, שהלא כל מה שיש לו הרי הם רק מחסדי ה'.

פעם הגיע חסיד אל הרה"ק השפת אמת זי"ע והתאונן בפניו כי הוא 'בעל חוב' גדול, והחובות לוחצים אותו, נענה לו השפת אמת שמה לעשות והינך בעל חוב גדול כלפי שמיא, תפרע את חובותיך לשמים וממילא יהא לך לפרוע גם את החובות שבארץ, תמה אותו חסיד ושאל האם כוונת הרבי לעבירות שבידו שמחויב הוא לעשות עליהם תשובה, השיב לו השפת אמת, כוונתי כלפי מה שנאמר עליו שכן חובת כל היצורים להודות להלל ולשבח... תתחיל להודות לה' ועי"ז תגיע אליך הישועה והרווחה.

וכבר כתב כן ה'תפארת שלמה' (פרשת וירא) לפרש בלשון הכתוב (תהילים קז א) 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו', שע"י ה'הודו לה' מביא על עצמו שפע חסדים, היא תביא את ה'טוב', והיא תמשיך שפעת החסדים עד שיהא 'לעולם' חסדו.

כדברים הללו כתבו גם השל"ה הק' (מס' פסחים, מצה שמורה) והחיד"א בספרו 'דברים אחדים' (דרוש לב אות ב) בביאור מה שנאמר (תהילים שם ח) 'ודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם', שהרי 'חסדו' הוא לשון יחיד ואילו 'נפלאותיו' הוא לשון רבים, אלא שאם יודה לה' על החסד שעשה עמו, ואפילו רק על חסד אחד יזכה לקבל רוב ניסים ונפלאות, ולא עוד, אלא ש'נפלאותיו' מורה על ניסים מופלאים יותר מ'חסדו', כי על ידי ההודאה יזכה לקבל עוד כהנה וכהנה. ידוע מנהג עדת החסידים לומר בפניא דמעלי שבתא קודם תפילת מנחה מזמור ק"ז שבתהילים - הודו לה', ונחלקו המנהגים בער"ש שבתוך המועד האם לאמרו אם לאו, פעם נשאל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע בער"ש חוה"מ האם אומרים 'הודו' אך הוא שתק ולא ענה מאומה - אף שנהגו בחצר הקודש גור שלא לאומרו, מכיוון שכן חזר השואל ושאל כבראשונה, וגם בשנית לא השיב הרבי מאומה, וכך נשנה הדבר עוד כמה וכמה פעמים. עד שהסבירו ל'שואל', מדוע תחזור לשואל, הרבי אינו יכול להוציא בפיו שאין אומרים הודו לה' כי טוב...

את זו דרש הגה"צ מווייטצען זצ"ל בנוסח התפילה (עזרת אבותינו) 'ונתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות', כי תיבת 'ונתנו' נקראת מרישא לסיפא וכן מסיפא לרישא (וכמו שכתב הבעל הטורים שמות ל יב), לרמז שאם יתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות להקב"ה אף הוא יענה כנגדם וישבח אותם...

ו. ומעניין לעניין באותו עניין, ומהאי טעמא אין לו לאדם להרבות בהשתדלות לפרנסתו יתר על המידה, כי חלקו וגורלו אינם אלא כפי אשר חננו השי"ת ומאשר נקצב לו, ואפילו אם יעסוק בפרנסתו כל היום וכל הלילה בכל

וכך היה הרה"ק רבי שלום'קה מזוועהיל זי"ע אומר, בגשם. כי יודע הוא אל נכון שאין אדם נוגע במוכן יהודי החי מתוך אמונה בה' אינו פוגע בשום בריה לחברו אפילו כמלא נימא (יזמא לח:), ואי אפשר לשום שבעולם ואינו נפגע משום בריה שבעולם לא ברוח ולא בריה שבעולם לתת איזה דבר לרעהו ולא לקחת מרעהו

כוחו ממש לא יוכל להרוויח אפילו פרוטה אחת יותר, אלא שצריך לקיים גזירת מלך 'בזעת אפיך תאכל לחם', אך אין שום 'חיוב' להשתדל יתר על המידה... ועל אחת כמה וכמה שאין לעשות שום השתדלות המתנגדת לרצון ה', שהלא פשיטא שאין מצווה בדבר... ואם כן מה יוסיף לך ומה יתן לך...

סיפר אחד הרבנים, אשר בעת ששילמו ממשלת דייטשלאנד (גרמניה) 'פיצויים' לאלו שסבלו והתענו תחת ידם בשנות המלחמה הנוראה, היה בידו לקבל מהם סכום עצום, אלא שלשם כך היה צריך לשקר קימעא, ולהצהיר שעבר את הגבול בזמן פלוני שהיה שבועיים אחר הזמן האמיתי, ושאל את הרב מבריסק הגרי"ז זי"ע הם מותר לו לשקר בכדי שיהא בזה 'השתדלות' לפרנסתו, ולא רצה להכריע אלא שלחו לגאב"ד טשיבין זי"ע, וענהו 'לדעתי, אין מצות השתדלות על ידי שקר' (הובא בשר התורה עמ' 480), ואם אין מצות השתדלות בדבר - שוב אין היתר...

סיפר הגה"צ רבי משה אהרן שטערן זצ"ל משגיח דשיבת קאמניץ, שפעם נסע למדינת שוויץ לזכות נדיבי עם במצות החזקת הישיבה, והיה בדעתו להתפלל תפילת שחרית ביום מסוים בבית הכנסת פלוני כדי לדבר על ליבם של המתפללים שם, והנה נודע לו בערב שלפני כן כי אין מקפידים שם על 'זמן תפילה' על כן גמר בדעתו שלא להתפלל שם למרות 'הפסד הממון', ואכן הלך להתפלל בביה"כ אחר. לאחר מכן פגש אותו משולח אחר אשר הכירו, ואמר לו, כמה הפסדת שלא הגעת היום לבית הכנסת ההוא, שכן הגיע גביר אדיר וחילק לכל אחד שטר בסך מאה פראנק (שהיה זה סכום נכבד ביותר בשנים ההם). לעת ערב הלך רבי משה אהרן לאותו בית הכנסת להתפלל מנחה ומעריב, והנה רואה הוא את אותו גביר, ניגש אליו וסיפר לו שאוסף מעות לטובת קיום הישיבה, ומאחר שלא היה כאן בבוקר על כן מבקש עתה את נדבתו, הוציא הגביר מכיסו מאה פראנק ונתן לו, לאחר מנחה נשאר רמ"א שם להמתין לצאת הכוכבים להתפלל מעריב, ובינתיים ניגש הגביר אל הגבאי, והראה לו על רמ"א באמרו שהכרת פניו ענתה בו שגברא רבא הוא ומבקש לדעת מה טיבו, וסיפר לו הגבאי על מהותו ועל מעלותיו, וניגש הגביר והוסיף לו עוד שלוש מאות פראנק על נדבתו הראשונה. ובסוף תפילת מעריב חזר אותו עשיר לרמ"א, וסח בפניו שהגיע מארה"ב לשוויץ לזמן מה, והביא עמו סכום כסף גדול לחלק לצדקה, אולם מאחר שלא היו שם נצרכים הרבה אזי נשאר בידו ממון הרבה שכבר הוקדש לצדקה, ומאחר שרואה הוא עליו שהוא 'איש המעלה' על כן נותן לו כל הסכום שנותן בידו, והוציא מכיסו עוד אלף פראנק טבין ותקילין ונתנם לו.

והיה אומר רמ"א, הנה ראו בעיניכם כיצד הקב"ה 'מכין מצעדי גבר', שהלא אם הייתי מגיע בבוקר להתפלל שחרית אזי היה נותן לי הגביר מאה פראנק, כדרך שחילק לשאר המשולחים, ואף לא היה משים ליבו אלי, שהרי היו שם עוד הרבה שבקשו צדקה. על כן סיבב הקב"ה שלא אגיע אלא למנחה, ורק אני לבדי נגשתי לדבר אל לבו, וממילא הבחין בי באופן מיוחד, ונתן עיניו ולבו לברר אודותי, וכך זכיתי לקבל כל אותו הסכום. זאת ועוד, שלעולם אין לו לאדם לעשות 'השתדלות' שלא כדין, שדייקא מפני שנזהר להתפלל בעיתו ובזמנו על כן זכה לקבל אלף וארבע מאות פראנקים, י"ד פעמים ממה שהיה 'נשכר' אם היה עושה השתדלות אסורה ומגיע לשם לתפילת שחרית.

ז. שמעתי מאחד מחשובי הרבנים מגדולי מרביצי התורה בעיה"ק ירושלים לבאר את הנוסח שאנו אומרים בזמירות למוצש"ק 'זרענו וכספנו ירבה כחול', מה ענין זה לזה. וביאר בדרך משל לשני ידידים מנוער שלמדו יחדיו ב'תלמוד תורה' ומשם בישיבה וכו'. לאחד מהם נולדו ח"י (18) צאצאים בליעה"ר, שכל אחד מהם בנה בית בשעטומ"צ והוליד לא פחות מט"ו (15) עד י"ז (17) צאצאים, ואף 'תולדותיהם כיוצא בהם'. לעומתו עמד רעהו בקושי עם בן יחיד ובת יחידה שנולדו לו בהפרש שנים רבות בין זה לזו, ואף בניו הלכו בדרכיו וכיו"ב לגבי דור השלישי. נמצאו השניים עומדים כשהם מתקרבים לשנת התשעים - לזה כשלושת אלפי צאצאים, ולרעהו כשני מניינים צאצאים ותו לא מידי... וכי יעלה על הדעת לומר שזה נטל מזה... והרי אפילו השוטה לא יאמר שבא זה ולקח צאצאיו הרבים ממכסתו של ידידו מנוער...

ובזה יתבאר ה'סמוכים' שבין 'זרענו לכספנו' - כי כמו שבזה לא תאמר שאחד נטל וחטף משל רעהו, ובוודאי שאין ריבוי בניו של פלוני באים לו 'על חשבון רעהו'. כיו"ב ממש לענין 'כספנו' אין מקום לחשוב ולומר כי ריבוי של האחד בא לו על חשבוננו של השני.

באר הפרשה - פרשת קרח

כוחות מתנגדים זה לזה, שמיכאל ממידת החסד וגבריאל ממידת הגבורה, והמעם בזה, כי המלאכים מתבוננים ומכירים במי שנותן להם את כוחם ומהותם, והיינו שהן החסד והן הגבורה בא להם מכוחו של קוב"ה. 'כי אין המחלוקת רק (בנפרדים) למטה, שכל אחד מתנשא לומר אני אשתרר מחמת חכמה שבקרבי או איזה מעלה אחרת שיש בי, וכל זה כיוון שטועים מדרך האמת ושוכחים כי היוצר הוא הנותן להם כח לעשות חיל, ומשום זה תהיה 'קנאת איש ברעהו' - כשרואה שלו חסרו כל אלו הדברים לכן מקנא בו ושנאה נפשו את חברו, אך המאמין בהאי עלמא (כדוגמת המלאכים בשמי מעל) שהכל בא בחשבון מדוקדק מן שמיא אין בו כל קנאה וכל קטמה.

ויזכור את דברי הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע (ביהנהגות' שלו), וז"ל. להיזהר מכעס, וטוב לזכור כי הכל מהבורא ית', כדאיתא (הולין ז'): אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, ואפילו מבעל בחירה. וכאשר האדם חי באמונה שאין דבר הנעשה שלא בהשגחה העליונה יהא נקל בעיניו להתגבר על מידת הכעס, שהרי מאמין בכל ליבו ונפשו שישום אחד

אם לא ציווה ה' כי כך יהיה. אם כן, על מה יפגע בחברו (כתשובה - נקמה או עונש, על מה שעולל לו וגרם לו רעה) הרי חברו לא עולל לו מאומה. כמו"כ מה לו להיפגע ממנו אם לא רעהו הוא 'הפוגע', כי כל אשר עשה לו רעהו על פי מאמר ה' היה".

אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. כי כאשר אי מי קילל אותך או ברכך, הויקך או הועיל לך ברוח בגוף בנפש ובנשמה, ביזה אותך או לאידך כיבר אותך, העניק לך או לקח ממך, דיבר עליך טוב או רע וכו' וכו"ב. הרי המאמין יודע אל נכון שלא מידי פלוני הבזיון, ולא אלמוני קיפח את פרנסתו, לא ראובן קלקל לו את השידוך, ולא שמעון דיבר עליו סרה לעיני כל הקהל, לא לוי לקח לו את ה'עמוד' ולא יהודה הסתיר לו את 'אור החמה' בבניית המרפסת (הפחותה מד' על ד' אמות)... וכו'. כי כל אלו המעשים והמאורעות נעשו על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו. ומה לו לאדם כי ילין על חברו".

וכן איתא מהרה"ק ה'עבודת ישראל' מקאזניץ זי"ע (פרשת נח ד"ה אלה תולדות) דהנה מצינו שאצל המלאכים אין בהם לא קנאה ולא שנאה, הגם שהם

ח. סיפר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע על שני צדיקים קדושי עליון שלימים גבה טורא ביניהם על עניינים נעלים ורמים. שלח אחד מהם שהיה ידוע בגאונותו הכבירה יותר מרעהו מכתב אל הצדיק השני וכתב לו 'הידעת לספור כל אותיות שבתורה... הידעת לספור כל אותיות שבש"ס, ספרא, ספרי, מכילתא... הידעת לספור כל אותיות שברש"י... אם לאו כלך לך ומה לך כי באת לחלוק עלי'. שלח לו הצדיק השני במענה לאמר 'אודה ולא אכחיד כי אכן לא ידעתי לספור כל זאת, אך ידיעה אחת ידעתי - 'ידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ועל הארץ מתחת אין עוד', וחוששני שידיעה זו לא ידע מר... (דברי תורה פר' בראשית).

ט. ואכן, כאשר יחיה באמונה זאת - וכל ה'הלוך ילך' שלו יהיה עפ"י 'דרך האמונה' יחסוך מעליו כל צער וכאב לב הבא לאדם מ'קנאה תאוה וכבוד'. כי באמונתו יודע הוא א. שאין יכולת ביד בריה בעולם לקחת מעמו מאומה, ובזה יחסוך מעצמו את הקנאה, שהרי כל אשר לרעהו אינו על 'חשבוננו', ואם ירצה הקב"ה יעניק לו פי אלף ככה מבלי שיצטרך לקחת מאומה מרעהו ה'מצליח' והעשיר. ב. עוד ידע שאין ביד בריה בעולם לתת לו מאומה (רק בציווי ה' ניתן לו) ובזה מונע מעצמו רדיפת הכבוד, כי גם ה'כבוד' ביד ה' הוא. ג. אי אפשר לו לקחת לעצמו איזה הנאה אם איננה קצובה עבורו מן שמיא, ובזה חוסך את התאוה.

וכך מתאמרא משמיה דהרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, שהנמצא בהאי עלמא ורואה שיש מנהיג לבירה - אי אפשר שיקנא בחברו, או יתאוה לדבר גשמי, וכן לא ירדוף אחר הכבוד, כי יודע הוא שאין עוד מלבדו, ומה שיש לזולתו או שאר תאוות אינם אלא פרי הדמיון, כי אי אפשר שיגיע לאדם יותר מכפי הנקצב לו מלעילא. וזה פירוש דברי המשנה (אבות ד' כא) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם', כי השקוע בג' דברים הללו סימן הוא שאיננו חי כלל בהאי עלמא (באור האמונה), כי אם בעולם הדמיון והכזב.

וכבר ביאר הרה"ק מקאברין זי"ע (הובא באמרות משה ערך טהרת המידות) את הנאמר בקרא (תהלים לג ח) 'ממנו יגורו כל יושבי תבל', והרי מצינו הרבה מ'יושבי תבל' שאינם יראים את ה', והיאך אמר ממנו יגורו כל יושבי תבל. ומבאר, עפ"י דברים אלו, כי 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם' נמצא שאיננו בכלל 'יושבי תבל'...

כל צבאם החיה רוחו של שמעי בשעה שדיבר דברים אלו לדוד, כי אילו נסתלק רוח פיו ית' רגע אחד מרוחו של שמעי לא יכול לדבר מאומה, ולזה נחשב ש'ה' אמר לו קלל'י"א (ועיין עוד ב'חינוך' מצוה רמא בשורש איסור 'לא תקום').

ונחשב לכם - האיש הפשוט ייחשב ב'עבודתו' כעבודת כה"ג לפני ולפנים

עוד למדנו מפרשתא דא, כי הקב"ה שברא עולמו לא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות, ולכל בריה ובריה הועיד את תפקידה ושליחותה בעולם הזה, ועל כל אחד לעבוד את ה' על מקומו ומכונו, והאדם הפשוט הממלא את שליחותו בעולם חשוב הוא לפני בורא עולם באדם הגדול בעבודתו הגדולה². וכמו שאמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע אם היה קרח יודע שאפשר לעבוד את ה' בהיותו תחת ה'פיעטליק' (תנור החימום בבהכ"נ וביהמ"ד, ולאחריו היו יושבים כל החלשים שבעם) ועבודתו תחשב כעבודת הבהן גדול בהיכנסו לפני ולפנים לא היה מתחיל כלל וכלל במחלוקת³,

לא פגע בו והזיקו, ואף הוא לא הפסיד לעצמו על ידי רשלנותו וכדומה, אלא הכל היה כפי אשר נגזר משמיא'.

ואף אם 'נראה לעיניים' שפלוני עשה לו ממוזב ועד רע, יבין כי הוא שלוחו של השי"ת ולא מעצמו עשה את הדבר הזה כדאיתא ב'ספר התניא' (אגדה"ק ב"ה), וז"ל (בשינוי קצת). אמרו חז"ל כל הכועס כאילו עובד עכו"ם. והטעם מובן ליודעי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמאת ה' הייתה לו זאת, לא היה כועס כלל, ואף שחברו שהוא 'בעל בחירה' מקללו או מכהו או מזיק ממונו [ואכן, מזיק זה יתחייב בדיני אדם ובדיני שמים על רוע בחירתו], אעפ"כ על הניזק כבר נגזר מן השמים, והרבה שלוחים למקום. ולא עוד אלא אפילו בשעה זו ממש שמכהו או מקללו מתלבש בו כח ה' המחייב אותו, וכמו שאמר דוד המלך בעת ששמעי בן גרא קללו 'קללה נמרצת' - ה' אמר לו קלל' (ש"ב טו י). והיכן אמר ה' לשמע' (והרי לא שמענו מעולם ששמעי בכלל נביא ה' היה), אלא שמחשבה זו שנפלה לשמע' בלבו ומוחו - מאת ה' באה לו. ורוח פיו המח'

י. ומתוך אמונת איתן יסבול כל אשר יבוא עליו, ומצינו נפלאות בשבחה של 'סבלנות' (לסבול ולקבל את הנהגת הבורא עמו מתוך אהבה ושלווה הנפש) בביאורו של הרה"ק החת"ס זי"ע (ברכות לב. חולין פו.) על דברי הגמרא (תענית כה.) שזוגתו של רבי חנינא בן דוסא בכתה בפניו על מצבם הדל, התפלל ר"ח ויצתה כמין פיסת יד והושיטה לו רגל אחד משלחן של זהב, בלילה ראו בחלום שכל הצדיקים אוכלים לעתיד על שולחן של זהב עם ארבע רגלים, ואילו הם יושבים על שולחן עם שלוש רגלים (עיין בגמרא דידן שהראוהו שלכולם יש ג' רגלים ולהם רק ב'), מיד הבינו שרגל זו שניתנה להם היא אחד מרגלי שולחנם לעולם הבא, ביקש רחב"ד רחמים שיחזרו לקחת מהם את הרגל, ואכן הרגל נלקחה מעמו בדרך נס. ומבאר ה'חתם סופר' ששלשה רגליים מכוונים כנגד ג' עמודי עולם, תורה, עבודה וגמילות חסדים, ורגל הרביעי מורה על עניין הסבלנות ומידת ההשתוות כי מידה זו היא אחת מעמודי ומעמידי עולם, ולכן כשלא סבל את מצבו וביקש שימתיקו לו את דינו ונתנו לו 'זהב' כראוי לו, ממילא נחסר משולחנו רגל הד', כי הוא כנגד מידת הסבלנות, ומשהבין כל זאת חזר לסבלנותו, וחזרה הרגל לשולחנו. ומכאן למדנו על רום מעלת הסבלנות, שהרי היא שווה בערכה לתורה ולעבודה ולגמילות חסדים, והעולם עומד עליה כמו שעומד על אותם ג' דברים. יא. וכן איתא במדרש גבי יוסף הצדיק ואחיו שבטי קה (בר"ר וישב פד יח) 'כשרצית נתת בלבם לאהוב וכשרצית נתת בלבם לשנוא'. כי ה'אוהב' אינו אוהב מעצמו אלא הקב"ה נותן בלבו לאהוב, וגם ה'שנוא' אינו עושה זאת אלא כי כן גזר המלך ב"ה.

יב. ואכן, גם הנבחר לגדולה אין לו במה להתגאות מכמה טעמים. א. כי מי אמר לו שהוא גורם נחת רוח לבורא עולם יותר מהאיש הפשוט. ב. כמו שאמר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע על הפסוק בפרשתן (יה כז) 'ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב'. כי כמו שחלק התבואה הנבחרת להיות קדושה בקדושת תרומה לא תתגאה על חברותיה שנשארו חולין, אחר שיודעת כי לא מחמת שום יחוס וחשיבות בעצמותה נתקדשה בקדושת תרומה, כך לדידן - ונחשב לכם תרומתכם, שיהיה חשוב בעיניו ההתרוממות מעל אחרים אם בתורה אם בעבודה, כאותה תרומה של דגן מן הגורן וכמלאה מן היקב, כי גם זה אינו אלא כי בו בחר ה' ולא מחמת איזה מעלה שיש בו, רק כי כך עלה ברצונו הפשוט.

יג. בדרך זה ביאר הרה"ק הרבי ר' בונם זי"ע הטעם שנעשה נס במטהו של אהרן 'ויוצא ציץ ויגמול שקדים' (יז כג), שלכאורה מה צורך בהוצאת הפרחים, ולא היה די בגידול השקדים, אלא שבא הקב"ה לרמז בזה, שהנה בכל

באר הפרשה - פרשת קרח

על זה קיבל שלום בכל יום, אמנם, אם יעזוב אביי את דרכו וילך לעשות כמעשי אבא אומנא אזי יפסיד מלהיות אביי, ואף להיות כאבא אומנא לא יגיע. כי רק מן המקום שיועד לאדם מן שמיא משם יגיע לשלימותו.

ובעין זה איתא מהרה"ק הרבי ר' בונים מפשיסחא זי"ע (הובא בשפתי צדיק בפרשתו, ה) שקרח רצה להתפלל ב'קודש הקדשים' ככה"ג, ונעלם ממנו אשר אותה תפילה יכולים ממש להתפלל בכל מקום שבעולם (אף שבוודאי חשיבות מיוחדת יש להם למקומות הקדושים מ"מ כשנודמן לו שאי אפשר לו לעזוב את ביתו ומקומו, ידע שאותה תפילה אפשר לו להתפלל ולפעול ממקומו)¹⁰.

ולא יהיה כקרח וכעדתו – הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה מפורש אמרה תורה (יו"ה) 'ולא יהיה כקרח וכעדתו'¹¹, ואיתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין

ומה שחלק על משה ואהרן היה רק מחמת שדימה בנפשו, שיש הפרש וחילוק בין עבודת הגדולים לעבודת הקטנים".

וכך איתא בגמרא (תענית כא:) אבא אומנא (שהיה רופא מקיז דם) היה מקבל 'פריסת שלום' מן השמים בכל יום, לאביי הייתה פריסת שלום זו בכל ערש"ק, ולרבא כל ערב יוה"כ, חלשה דעתו של אביי על כך שאינו מקבל שלום בכל יום כאבא אומנא, אמרו לו מן השמים, לא תחלש דעתך - 'לא מצית למעבר כעובדיה (פי' לא תוכל לעשות כמעשיו) של 'אבא אומנא' כמבואר שם בגמרא שפעל גדולות ונצורות בשמירת קדושתם של ישראל, ע"כ דברי הגמרא. יש שפירשו לא מצית למעבר כעובדיה, כי לכל יחיד ויחיד תפקיד אחר בעולם, אביי מאיר את העולם בתורתו, ועל זה קיבל פריסת שלום בכל ער"ש, ואילו אבא אומנא שהיה 'רופא המקיז דם' - ובעבודתו שמר על גדרי הקדושה

עץ יש ענפים ופירות, ואין נאכלים אלא הפירות, אך מעולם לא שמענו שיטענו בני העולם לאמר, אם כן שאין צורך בענפים מדוע בראם הקב"ה... אלא שכך הוא דרך הוצאת הפרי, כאשר העץ יונק את המים שבארץ על ידי השורשים שבקרקע, ועובר הלחלוחית דרך הגזע והענפים עד שמגיע אל הפרי, וכולם שווים לטובה. וכך הראה הקב"ה כנגד טענת קרח שרצה להיות כהן גדול בדויקא, שיש לו להקב"ה צורך גם ב'ענפים ובפרחים' ולא רק ב'שקדים'... יד. וכבר זעק הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע מנהמת לבו וז"ל. 'פתח להם נועם ורצון לפתוח שערי רצונך' (זמר קה אכסוף), וצעק (הרה"ק) בקול, ס'איז פאראנען וועלן דאווענען, ס'איז פאראנען וועלן לערנען, אבער וועלן וואס דער רבש"ע וויל, דאס איז גאר עפעס אנדערש... (ובתרגום, יש אדם אשר בוער בקרבו רצון וחשק להתפלל לפני ה', ויש אשר יבער ברצון ללמוד, אבל לרצות ולשמוח במה שהקב"ה מעמיד לפניו זהו עבודה נעלית וגבוהה פי כמה) וזוהי הבקשה 'פתח להם נועם ורצון - לפתוח שערי רצונך' מיר זאלן וועלן וואס דו וויליסט (שנרצה את אשר אתה רוצה מאתנו, הובא בספר מזקנים אתבונן ח"ב עמ' שעא, פר' תזריע תרפ"ט צפת).

אחד מחסידי הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע הוכרח לשהות בימי ראש השנה באמריקה הרחוקה, ובצר לו שלח אליו מכתב ושפך את מר ליבו על שלא יוכל לשהות בימים הנוראים והקדושים אצל הרבי, ענה לו הרבי לכל יהודי – במקום שהוא נמצא, שם העמיד ה' סולם מוצב לעלות על ידו השמימה, כמו שמצינו שהסולם של יוסף הצדיק היה דייקא בערוות הארץ בארץ מצרים, ומשם העפיל למדרגותיו הגבוהות בקדושה להיקרא 'יוסף הצדיק', כמו כן כעת שהינך נאלץ לשהות בימים הקדושים בארה"ב הרי ששם הכין לך הקב"ה סולם גבוה מעמקי האדמה עד שמי רום, ודייקא משם תתעלה ותתקרב לצור העולמים, על כן קבל נא זאת באהבה ובשמחה...

טו. בדרך זה ביאר הגאון רבי שניאור קאטלער זצ"ל ראש ישיבת ליקוואד מה שנאמר ב'תהילים' בפרק שירם של 'בני קרח' (מזמור מח) 'דמינו אלוקים חסדך בקרב היכלך' (פסוק י), שדימינו בנפשנו שניתן להשיג גדלות הבורא ית' רק בקרב היכלך – בקדש הקדשים, על כן ביקש קרח כהונה גדולה שיוכל להיכנס לפני ולפנים, אמנם לבסוף חזרו בתשובה והבינו טעותם כי האמת היא כהמשך המזמור (פסוק יא) 'כשמך אלוקים כן תהלתך על קצוי ארץ', שאין צורך להגיע ל'קרב היכלך' דייקא אלא ניתן להשיג תהלתך בכל קצוי ארץ, ואפילו במקומות הרחוקים ביותר... וזהו שאמרו (סנהדרין קי.) 'מקום נתבצר להם בגיהנם וישבו עליו ואמרו שירה', ללמד שאפילו אם נמצא האדם בגיהנם יכול לומר שירה ולעבוד את השי"ת, כי 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך' (תהילים קלט ח).

טז. כך אומרים בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שזה ברור שהפסוק 'ולא יהיה כקרח וכעדתו' לא בא לומר למי שאינו צודק בטענתו שאסור לו לחרחר ריב (דזה פשיטא), אלא אדרבה, אף כשהינך צודק הרחק מן המחלוקת...

עפ"י דברי הגמרא (בבא מציעא פה.) 'כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו... תורה מחזרת על אכסניא שלה', וזהו רק לענין 'תורה' אבל לענין יראת ה' אין כאן 'מחזרת על אכסניא שלה' כי הבחירה נתונה בידי כל איש ואיש (אף שאם בא ליטהר 'זכות אבותם מסייעת' אבל הבחירה נתונה בידיו...) ולכן ייחסו אחר אבותיו באמרו אף אם תהיה בנו של 'קדושי עליון' ושרפי מעלה - בן יצהר בן קהת בן לוי לא יועיל הדבר מאומה לענין יראת ה', אם ירצה לפרוש מדרכיהם הרשות נתונה בידו ל"ע, אין לו אלא לקנותה ביגיעת עצמו...

הכל מודים שבעיצומה של מחלוקת קשה עד מאד לפרוש ממנה. מ"מ יש לו לאדם להתאמץ ולברוח משם ע"י שיתבונן היטב בתוצאות המחלוקת, כמה שנאמר (עמוס ה יג) 'זהמשכיל' בעת ההיא ידום'. כי לאחר מעשה יראה שכל יגיעתו לטובתו הייתה, שהרי

במחלוקת", דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר 'ולא יהיה בקרח ובעדתו'. ופירש"י אין מחזיקין - אף שכבר החלה המחלוקת - אסור להם להחזיק ולהמשיך במחלוקת אלא ילמדו ממשה רבינו שמחל על כבודו ובעצמו הלך אליהם כדי לבטל מחלוקת".

ואכן יגיעה עצומה נדרשת מהאדם להתרחק מן המחלוקת, וכך ביאר הרה"ק ה'אורח לחיים' מזלאמשוב זי"ע (בריש פרשתו) מה שכתב רש"י (בריש פרשתו) בן יצהר בן קהת בן לוי - ולא הזכיר בן יעקב, שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט ו) בקהלם אל תחד כבודי. ולכאורה תמיהה מילתא, מדוע הוצרכו בכלל לייחסו במעשה המחלוקת, היה לו לומר 'ויקח קרח' ותו לא מידי, לשם מה הוזכר בן יצהר בן קהת וכו', אלא מבואר,

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר מנהג ישראל תורה שהיה החתן דורש בשמחת הנישואין ומפסיקים אותו באמצע בשירה ובזמרה ואין מניחים לו לסיים דבריו, כי רצו ללמד את החתן העומד בתחילת דרכו בבניין ביתו בטרם צאתו 'לעולם המעשה' כי 'א איד טאר דאך נישט אויספירן' (אסור ליהודי שתהא מילתו האחרונה והקובעת...), ואין לו לעמוד על שלו מתוך עקשנות ולהתנצח להוכיח צדקתו בפלפולים וקושיות ותירוצים, אלא יחדל מדבריו ודיו בכך. יז. הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשתו ד"ה וישלח משה) מבאר שהכתוב בא להזהיר אותנו, שלא נאמר הנה פלוני 'מוחזק' הוא כבעל מחלוקת, גם מתמול גם משלשום מורגל הוא לעורר מדנים... אין כל טעם לקרוא לו ולפשר בין הניצים... לא כן הוא, אלא תמיד צריך לקרוא לשני הצדדים לקראת שלום, וכמשה רבינו שקרא לדתן ולאבירם לשלום אף שכבר הוחזקו במריבה, שכבר במצרים היו השנים 'נצים' והכה הרשע את חברו, אף על משה ועל אהרן עוררו מדנים, כמו"ש (שמות ה כ) 'ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה', וברש"י כל 'נצים' הם דתן ואבירם, וז"ל החת"ס 'אין מחזיקין במחלוקת' ר"ל דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אעפ"י שכבר ניסה לעשות שלום זה ג' פעמים ולא עלתה בידו, עכ"ז כל יעשה עצמו כמתייאש, וינסה כוחו עוד הפעם וה' יברך את עמו בשלום, עכ"ל. יח. וידע 'בעל המחלוקת' כי סוף דבר שישוב ויחזור ה'גלגל' בעולם, כדברי הרה"ק החיד"א זי"ע (צווארי שלל, הפטרת פרשת חוקת) בביאור דברי המשנה (אבות ד ג) 'אל תהי בז לכל אדם' כי סוף דבר מה שביזה את חברו יגרום שחברו יעלה לגדולה וזה המבזה יצטרך לבקש ממנו טובתו... וזהו המשך דברי המשנה, 'שאין לך אדם' שתבזהו אשר לא כדת 'שאין לו שעה' - בשביל שסבל בזיון וחטאת לו.

ובזה מבאר החיד"א את דברי 'פתח' שענה לאחיו כששאל אותם 'הלא אתם שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי, ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם, ויאמרו... לכן עתה שבנו אליך' (שופטים יא ז-ח). ומבאר, דזאת ענו לו, אכן, זה עצמו שגרשונו אותך לכן עלית לגדולה ונגרם שנצטרך לבוא להתחנן אלך שתיטיב לנו, ובה נמי רמזו לו שלא יקום ויטור להם רעה, כי כל גדולתו באה לו בזכות רדיפותיהם, נמצא ש'טובה' הם גרמו לו ולא רעה.

יט. איתא בגמרא (סנהדרין קט): און בן פלת אשתו הצילתו, שכך אמרה לו, מאי נפקא מינה לך, אם אהרן כה"ג אתה תלמידו ואם קרח כה"ג אתה תלמידו, ועליה נאמר (משלי יד א) 'חכמת נשים בנתה ביתה'. והתמיהה ידועה, וכי חכמה גדולה יש בדבריה, והרי לא אמרה אלא דברים פשוטים בתכלית ההבנה. וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל כי אכן, זכירת דברים 'פשוטים' בשעה שבווערת אש המחלוקת - 'חכמה' גדולה היא, והיא היא תבנה הבית. וכל איש ואיש ילמד מכאן לזכור את הדברים הברורים לו בכל עת... ומשום מה בהגיעו לשעת מעשה - בעת התלקח האש פרחו כל ידיעותיו כלא היו... מה יעשה האדם ויחיה, יתעלה מעל 'רגש' לבו הבוער בקרבו ב'רגשות'

באר הפרשה - פרשת קרח

חיינו של בעל המחלוקת אינם חיים, ובכל פינות שהוא פונה מסובב הוא בריב ומדנים². וה'פיקח' יראה את הנולד³, ובעודו עומד על 'פתחה של מחלוקת' מבחזין ימנע בכל כוחו שלא להיכנס ב'בוץ' נורא זה ששמו 'מחלוקת' כי זמן כניסתו לבוץ ידוע ואחריתה מו ישרנה.

כלימה או כעס וכדו', ויתבונן ב'דעתו' מה יעלה בסופו של ריב ומדנים, וימצא שההפסד מרובה על הרווח הנדמה. כ. יש שביארו ביסוד זה, דעל כן אחר מעשה דקרח ציוה ה' לקחת כל שבט איש מטהו - 'והנה פרח מטה אהרן ויצץ ציץ ויגמול שקדים... למשמרת לאות לבני מרי' (יז כג-כה), ולרמז בא, כי המחלוקת דומה לשקדים שיש בהם כמה מינים - מרים ומתוקים, וטבע המתוקים שתחילתן מר וסופן מתוק, ואילו ה'מרים' תחילתן מתוק וסופן מר (עירובין כח: ונפק"מ לענין מעשר, עיי"ש) - והלימוד לדידן, כי כן היא מציאות הדברים במחלוקת, אם תחילתו מתוק - היינו שנוקם ונוטר, מציק ומזיק על ימין ועל שמאל, ומרגיש 'מתיקות' מתאוות הנקמה והניצוח, הרי סופו מר (כי מלבד ענשו בעולם העליון הרי) גם בעולם הזה חיינו של בעל המחלוקת קשים ומרים - בכל אשר יפנה מריבים עמו וכו'. אבל אם תחילתו מר - שבראשית ותחילת המחלוקת נמנע מלהיכנס בה, ומתייגע יגיעה רבה שלא להשיב למחרפיו דבר, אזי אף שלעת עתה מר לו וקשה ביותר, מכל מקום סופו מתוק - כי יש תקוה לאחריתו בשכר אין קץ, לא מיבעיא לעולם הבא, אלא אף כאן בעולם הזה - מה טוב חלקו וחבלו של החי בלא מחלוקת ומדון, חיים מאושרים ושלווים. מעניין לעניין באותו עניין, יש שהקשו, כי בשעה שעמדו משה ואהרן לפני פרעה השליך אהרן את מטהו ונהפך לתנין, וכן עשו גם חרטומי מצרים, 'וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים ויבלע מטה אהרן את מטותם' (שמות ז יב), ואמרו חז"ל (שבת צז.) שנעשה נס בתוך נס, שלאחר שנהפך להיות מטה כבראשונה בלע את מטותם, ולפי"ז צריך ביאור, מדוע הוכיח הקב"ה שבחר באהרן על ידי שפרח מטהו ויצץ ציץ, ולא עשה זאת כמו במצרים - שיבלע מטה אהרן את מטות שאר הנשיאים. ומכאן למדנו, כלל גדול והנהגה ישרה לעת מחלוקת, שכאשר מתעורר ויכוח ומדון עם מי הצדק, או מי גדול ממי, אין לו לגדול 'לבלוע' את השני בכדי להוכיח את צדקת דרכו, ולא ישפיל את רעהו עבור כן, מה יעשה, יגדיל את עצמו, בהוספת מעלה על מעלותיו, יוציא פרחים וציצים ושקדים... עד שממילא יראו הכל כי הוא גדול מרעהו.

על הגר"א מסופר, שבימי ילדותו שיחק עם חבריו בקורה הניצבת על מוט של מתכת, ושני נערים יושבים משני צידי הקרש, כשאחד יורד עולה חברו כנגדו (נדדה). אך כעבור כמה זמן קצר עזב את המקום והפסיק מלשחק, בהסבירו - היאך אוכל לשחק כאשר יסוד המשחק הוא להתרומם מעלה מירידת חברי...

מעין זה העידו על הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל שפעם ראה בדרך הילוכו ברחוב שני ילדים המתווכחים ביניהם מי מהם גבוה יותר, ותוך כדי וויכוחם דחף אחד מהם את משנהו מהמדרגות (שעמדו הילדים עליהם) והכריז בניצחון, כעת אני הוא הגבוה ואתה הנמוך, התבטא עליו הגרי"ס בביטוי חריף ביותר, והוסיף לומר כי הנהגה זו מוכיחה על מידות מגונות ביותר, שהרי ילד זה מגדיל את עצמו על ידי שהפיל אחד מישראל.

כא. ובכלל, המתבונן היטב יבין וישכיל כי 'כל ימינו בהם שבעים...' מדוע יניע את כל אמות הסיפים בשעה שאי מי עולל לו משהו, וכי שווה להכניס כל כך הרבה כוחות וכו' בעולם החולף כל כך מהר, שהיום כאן ומחר ב... ובפרט שהרי בכל ענין מענייני עולם - כעבור שנה ושנתיים ישחק הוא בעצמו על שעשה 'עסק' מכל שטות, כי כעבור זמן נראה הכל בעיני האדם כשטויות וכהבלים שאין בהם ממש - אף אם תהיה המחלוקת על דברים (הנראים) כעומדים ברומם של עולם כי רק 'בשעת מעשה' יבלבלהו היצר כי כל כך חשוב הדבר - ואם לא 'יסדר' עתה את פלוני, או לא ינקום באלמוני אזי רע ומר יהיה סופו... אך כאשר 'יתפקח' מיצרו יראה כי הכל הבל. והן הן דברי הרמב"ם (דעות ז ז) 'ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל דברי העולם, שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי ואינן כדי לנקום עליהם'.

מעשה שהיה אצל הגאון ר' אפרים זלמן מרגליות בעל ה'מטה אפרים' זצוק"ל, שכידוע היה עשיר גדול, ואף היה לו 'בנק' בבעלותו. פעם נפל בביתו בקבוק יקר (העשוי מקריסטל) - שהיה שווה לערך הון רב מאד, והנה, ר' אפרים זלמן לא שת לבו להפסד הגדול - והמשיך בלימודו וסדר יומו כאילו לא אירע מאומה, אך לעומתו - הרבנית שראתה לנגד עיניה את ה'שבר' הגדול והנורא - הצטערה צער גדול על ההפסד המרובה שנחלו זה עתה, ועל כולנה לא הייתה יכולה לסבול איך בעלה הגדול יושב בניחותא לנוכח 'חסרון כיס' כזה - כאילו לא היה הבקבוק שווה כי אם כשווה פרוטה אחת או שניים לכל היותר. ותשאלהו - לניחותא מה זו עושה. ויען ר' אפרים זלמן

וכבר כתב השל"ה הקרוש זי"ע בשער האותיות (אות מניצוץ אחד של אש תתגדל המדורה²², ותאכל האש ב' בריות, יד) ואיסור מחלוקת הוא במשהו - כי עד אברון²³. וכמו שאמרו חז"ל בסנהדרין (ז). האי תיגרא

ויאמר - לעת עתה לא אוכל לבאר לך מנין לי שלוות נפש כזו, אמנם בעזי"ת לפקודת השנה אבאר את כל הענין. הרבנית יחלה בכליון עינים לבוא ה"א"צ' (יום השנה) של הבקבוק ז"ל... מיד כששקעה החמה בליל היא"צ מיהרה אל הרב לשאלו שיבאר בטוב טעם ודעת את שלוות נפשו באותו יום השבר. שאל אותה הרב, וכי כעת עדיין כואב לך הדבר, ותען ותאמר, אודה ולא אבוש כי כעת אין לי כל הרגש צער או כאב על אובדן הבקבוק. ומדוע - שאלה הרב, אחר שכבר עברה שנה תמימה עם כל מאורעותיה איך אזכור כדבר הזה, אמר לה הרב - אני בגרתי על אתר בשנה תמימה... כאומר לא הבטתי על הדבר בהבטה קצרה - על מה שקרה זה עתה, אלא מיד חשבתי מהו ההיזק בעוד כשנה אחת, ונוכחתי לראות כי אינו שווה לעשות מהומה גדולה כזאת (הוסיף ואמר, אביך - מו"ח לקח אותי לחתן בתור עילוי - מעלתו של העילוי ש'תפיסתו' מהירה בהרבה מתפיסתו והבנתו של אחרים, ע"כ יכולתי לתפוס מיד מה יהא בעוד שנה).

הנוגע לדידן, פעמים ונראה לאדם כי מה שפלוני עולל לו - בהפסד ממון או בשאר עניינים, או אפילו כשרואה להדיא איך שהוא מקלקל לו את הפרנסה או השידוך וכו' וכו' - ייראה לו כי אי אפשר לו להבליג ולשתוק ל'מיזיק' זה על העוולה והחוצפה, כי אם ישתוק יצא מדעתו... ומיד נכנס למצב של אש להבה עד לשמים, ובאמת כעבור זמן יראה כי אין הצר שווה בנזק המלך, והלה לא הזיק לו כלל, ואף אם הזיק - אין ההיזק גדול כל כך כמו שהיה נראה מתחילה, ויש מקום לדונו לכף זכות או למחול לו. וכל האש להבה שהייתה לו באותה שעה - נפוגה ונכבית כלא היה, ומדוע לא יחשוב בשעת מעשה כי כן יהיה לבסוף... ואף כי קשה הדבר הרי 'אין חכם כבעל הנסיון' - יתבונן נא ב'מערכות' שכבר פג טעמן וריחן, ויחשוב אם אינו מתחרט עליהם... ומדוע לא יהיה 'חכם הרואה את הנולד', ומעיקרא ישקיט את רוחו הסוערת.

כעין זה מצינו בגמרא (חולין דף נח:): 'אמר רב לית בקא בר יומא', פירוש שיש מין זבוב הנקרא 'בקא' ואי אפשר לו לחיות אפילו יום אחד שלם, ומקשה בגמרא - 'אמר ליה רב פפא לאביי, והא אמרי אינשי, שב שני אימרא [מְרַדָּה] בקתא מבקא, פי' מעשה היה והנקבה - בקתא, מרדה על בעלה משך שבע שנים, הרי לך, שזבוב זה חי יותר משבע שנים, ומדוע אמרת שאינו חי אפילו יום אחד, ותירצו בגמ' 'בשני דידהו', פי' שבאמת אינם חיים אפילו יום אחד, ומה שאמרו שמרדה בו 'שבע שנים', היינו לגבי השנים שהם חיים, כלומר, כייחס של שבע שנים בחיי בני אדם שהוא כחלק אחד משבעה עשר ממאה ועשרים שנה (לכה"פ), כך היא מרדה על בעלה כחלק י"ז מהיום. ולכאורה צריך קצת ביאור, איזה הליכות חיים לימדו אותנו חז"ל במימרא זו, וכי מאי נפקא מינה לנו בכל אורח חייהם של ה'בקא והבקתא', ומה יש לנו ללמוד מה'סכסוך' שביניהם, ואמרו בעלי המוסר, כי כאן למדנו כי אף אנו - בסכסוכים ומחלוקות שלנו דומים לבקא ובקתא ללא כל שינוי. כי כמו שהעומד מן הצד יחשיב את ה'מרידה' והסכסוך שבין הבקא והבקתא לשטות גמורה שכל אורח חייהם אינו אלא 'בן לילה היה ובן לילה אבד' ומדוע יריבו איש ברעהו על 'עסקי שעות'... אף אנו כיו"ב, כל הסכסוכים שבין איש לרעהו אינו אלא באשר ימי חייו נחשבים בעיניו כ'נצח', מדוע לא יפקח עיניו ויראה כי הכל שטויות באמת שהרי כל אורח חייו חולפים ביעף, ומה לו להשקיע כוחו ומרצו במחלוקת שבתוך כמה שנים כבר איננה נוגעת כלל... (בפרט שלפי ערך יומו של הקב"ה 'כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול' (תהלים ז ד) איננו חיים על האדמה יותר מג' שעות, שהרי כל שעה ביומו של הקב"ה הוא מעט יותר מארבעים ואחד שנה שלנו), אם כן, מדוע יחשוב כל כך על העולם הזה אם רק היום עומד הוא כאן, וכבר מחר [ויש מחר לאחר זמן] יהיה בקבר. ונרמז כן בנוסח התפלה 'עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו', כי הדרך לעשות שלום בין איש לרעהו, הוא להתבונן 'במרומיו' - היינו כמה שני ימי חיי האדם לפי ה'יום' שבמרומים, וכאשר יבין האדם שכל ימיו כענן פורח וכחלום יעוף, יכנע לבבו וירבה שלום בעולם.

כב. וכמשל שאמרו, כאשר בוערת האש בחתיכת עץ קטנה - גפרור, עדיין אפשר לכבותה בנפיחה אחת בפה, ותכבה מיד ובנקל, אבל אחר שכבר תבער ממנה אש גדולה תקשה מאד המלאכה לכבותה.

כג. הגאון גאב"ד פוניבז' זצ"ל היה פעם בענגלאנד (אנגליה) לצורך עניני ישיבתו הרמה. בהיותו שם פגע בו מאן דהו בצורה נוראה ואיומה, בחוצפה גדולה ובזיון מחריד. רבני המקום רצו לערוך בו שפטים, אך הוא ז"ל עיכב בעדם בכל כוחו, ולתמייהת הרבנים ששאלוהו, לזאת נסכים שמרוב ענווה מוחל הרב על כבודו, אבל זאת לא נבין מדוע 'בנפשו' הדבר שאף אנו לא נמחה על כבוד התורה שנתבזה כל כך. אמר להם הרב, הגאון ה'חפץ חיים' אמר לי אתה

הנמשכת לפעמים ימים ושנים רבות - כשכבר כמעט נשכחה סיבת המחלוקת, ועדיין האש בוערת. ואילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל חלקה טובה, והמשיכל בעת ההיא ידום, שלא תתרבה האש יותר ויותר¹, וכמו שכתב ה'פלא יועץ' (ערך בעס) השתיקה בעת בעס² - במים לאש - שמכבהו³.

דמיא לצנורא דבידקא דמיא, וברש"י, לצנורא דבידקא - כשהנהר גדל פעמים שהוא יוצא לשדות הסמוכים לו - כעין ניגרים וצינורות קמנים, ואם אינו סותמו מיד, הולך ומרחיב ושוב אינו יכול לסותמו, וכמו שנאמר (משלי י"ד) 'פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש', כלומר ראשית מדון ומריבה דומה לפתיחת צנור המים - שאם לא יעצור אותו מבעוד מועד, לא יוכל לסתמו יותר⁴. וכן היא מציאות הדברים במחלוקת

תהיה איש מצליח בכל אשר תפנה ותעשה, בכל דבר חוץ מב'מחלוקת', כי בזה לעולם לא תראה הצלחה, ובשום אופן לא תצליח ע"י, ולכן לא הסכים בשום פנים ואופן שימחו על כבודו כי אז ממילא יצא נפסד... (שם מתוך הרב מפוניבז'). כד. ומוסיף השל"ה, וז"ל. ושמעתי משארי הגאון המופלג כבוד מוהר"ר פינחס סג"ל ז"ל, כי דבר זה מרומז באותיות של תיבת מחלוקת. כיצד, האות מ - סתומה וסגורה מכל צדדיה לבד פתח קטן מלמטה, וכך הוא תחילת המחלוקת, מתחלת מאיזה דבר שטות קטן - באופן קטן. אחר כך מתרחב הפתח לכל רוחב האות כמו פתחה של ח למטה, ומשם תתלהב אש המחלוקת עד למעלה זהו אות ל, שגגו כמגדל הפורח למעלה למעלה, משם תמשיך האש הבוערת לירד למטה עד התהום, כרגלה של האות ק. ולאחר שכבר היא ברום הרקיע ובעומק האדמה, תגיע להיות כהאות ת אשר עומדת היטב על שני רגליים, כך תמשך המחלוקת למשך זמן גדול, ואות ו המפסיק, זה משענת המטה אשר בידו להחזיק המחלוקת - היינו כי כל המחלוקת נבנית על איזה דמיון שפלוני עשה וכו'. אבל זה המטה נתהפך לנחש, עכ"ל. וכך רמז הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (בית אהרן דף קמד:) ב'טעמי המקרא' שבפסוק (דברים א כח) 'אחינו המסו את לבבינו', על 'אחינו' יש 'תלישה קטנה' ועל 'המסו את לבבינו' יש 'קדמא ואזלא'. ומבאר שכך מזהירנו הכתוב הישמר לך מאד אפי' מ'תלישא קטנה' ביותר ב'אחינו' באחוות רעים, א קליין רייס, כיון שכך טבע המחלוקת, מנקודה קטנה מתחזקת המחלוקת ומתלבה האש יותר ויותר, ולכן הטעם הוא 'קדמא ואזלא', אזלא פי' 'הולך', שאש המחלוקת מתפשטת והולכת עד לשמים.

והוכיחו ממה שאמרו חז"ל (עיי' מס' ד"א פרק שלום הי"ח) על אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום והשכין שלום בין איש לחברו ובין איש לאשתו, ולכאורה יפלא, וכי היה איזה סיבה וטעם לריב איש עם רעהו במדבר, והרי לא התעסקו כלל לפרנסה כי ירד להם לחם מן השמים, ושתו מים מן הבאר, כמו כן הבגדים לא בלו, ועל מה נסובו מחלוקות שהוצרך אהרן הכהן לפשר ביניהם. אלא, כך הוא דרכו של היצר לזרוע מחלוקות ללא שום סיבה, יתחיל בוויכוח קטן באיזו אמתלא, ויהפוך אותו להר גדול ולסלע המחלוקת...

כה. נוראות כתב הרה"ק ה'חוזה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

ואילו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע אמר בזה"ל, מוטב להניח כמה מצוות בכדי שלא יהיה שום פירוד הלב על שום בר ישראל (אמרי פנחס עשי"ת אות תקיג).

כו. הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל פירש בלשון הכתוב (טז יא) 'ואהרן מה הוא כי תלינו עליו', שהנה איתא בגמ' (עירובין סה:): בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו, ואמר משה לקרח אם ברצונם להכיר בטבעו של אהרן מה הוא, הרי אין בידכם אלא כי תלינו עליו - לנסותו בנסיון הכעס, כי בכוסו אי אפשר שהרי כהן אסור בשתיית יין, אף בכיסו לא שייך לבדקו שהרי אמרו (יומא ח.) 'גדלהו משל אחיו' נמצא שהכה"ג עשיר גדול הוא. אין בידכם לנסותו אלא 'כי תלינו' והיינו בכעסו (הגר"ש וואזנער זצוק"ל בשם מורו הגר"מ שפירא ששמע מר"מ אריק, הובא בטל תורה החדש).

כז. ומדויק בלשון הכתוב (תהלים לח יב) 'ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו', מדוע פתח בלשון נוכח וסיים בלשון נסתר, הוה ליה למימר 'לא אשמע וכאלם לא אפתח פי'. אלא, כי אכן 'לא אשמע' קאי על הנרדף - אם הוא יעשה את עצמו כמי שאינו שומע, וישתוק בשעה שחברו מבזהו ושופך עליו קיתון של רותחין, זוכה עי"ז שהרודף 'לא יפתח פיו' יותר בכדי לצער, והדבר בדוק ומנוסה, והנסיון מוכיח.

פעם בא יהודי לתנות את מכאובו לפני הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי פלוני רודף אותו עד חורמה ומציק לו ביותר. ענהו הרה"ק, לכל חבל יש שני ראשים, בכדי למתוח את החבל יש למושכו מב' קצוותיו - שני

ממחלוקת אפילו ממיעות קמא. ומה לי להאריך בנגות המחלוקת, כי כל הספרים מלאים מזה. נקוט האי כללא בידך, כי עוון המחלוקת יותר קשה מעוון עבודת כוכבים כמו שמצינו באחאב ושאל. ומוסיף שם (באות טז) ובודאי הגרוע שבישראל היה מוסר נפשו למיתה בכדי שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואיך לא ימסור נפשו לעצור את עצמו מלעשות מחלוקת שהיא קשה מעבודת כוכבים, עב"ל (בשינוי קצת).

גם לעומד מן הצד ייאמר, אנא, אנא, המנע מלהביע דעה ולהתערב במחלוקת^כ, כי מעולם לא יצא אדם נקי מעסקיו בבזין, ולא ימלט מטינוף ידיו רגליו וכל גופו^ל. על כן, יפקח עיניו בתחילת הדרך, לבלום

הנה כתיב בפרשת 'לך לך' (בראשית יג ה) 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך', מה נמלצו דברי השל"ה הק' זי"ע (לך אות ג) וז"ל. ושמעתי צחות (כן כתב בת"מ להאלישיך כאן) בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה, ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסיקו דברי ריב ולא יוליד כדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, כאשה המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה כזכר שאינו מוליד... עב"ל^כ.

וממשיך השל"ה, על כן מי שמצפה לזכות ולראות פני שכינה, ירוץ ויברח מזוהמת הנחש, וירחיק

אנשים מב' הקצוות, ואם יעזוב אחד מהמושכים את החבל, לא יימתח החבל יותר, ולא עוד אלא שהמושך מאידך גיסא יפול אחור, כן גם עתה, אם תחדל מלענות ליהודי זה הרודף אותך ותתעלם ממנו כליל, הרי זה כמי שעזבת את קצה החוט וחברך יפול וילך ממך מאליו...

הרה"ק מסאטמאר זי"ע פירש בלשון הכתוב (תהילים קכ ז) 'אני שלום וכי אדבר המה למלחמה', שהנה מצינו (ר"ה ג) 'כי' משמש בד' לשונות - אי דלמא אלא דהא, ולפי"ז יבואר, אני שלום - אם ארצה לחיות בשלום ובשלוה עלי לכלכל הנהגתי בתבונה, וכי' אדבר - להרגיל את פי להיות משמש בארבע לשונות, לעיתים בלשון רכה ופעמים ישתוק ולא יענה כלל וכיוצ"ב. אולם אם המה, ר"ל שמשיב לרעהו ואינו שותק כתיבת 'המה' הנקראת הלך ושוב, אזי למלחמה - שהנהגה זו גורמת לידי מחלוקת ומריבה.

כח. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא). 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב', הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיהפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט). 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר הוה 'שעת ריב' - וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

כט. משל נפלא אומרים משם הרה"ק ה'אמרי נועם' מדזיקוב זי"ע, אירע פעם שהאריה מלך החיות לא אכל זמן רב, וריח רע נדף מפיו. ויקרא האריה את החמור ושאלו, מה ריח יש בפני, ענהו החמור, יסלח נא אדוני המלך, אבל מפני מע"כ נודף ריח רע למרחקים, ויקצוף האריה מאד וגער בו, וכי כך מדברים אל מול הוד כבוד המלך... ומיהר לטורפו חי. לאחמ"כ קרא האריה לזאב ושאלו מה ריח יש בפני. הזאב שראה מה עלה בגורלו של החמור פתח וענה, ריח וורדים ושושנים נודפים מפני המלך... קצף האריה וצעק עליו וכי משקר אתה בפני, מיהר וטרפו. עבר שם השועל החכם שבחיות והנה האריה לנגדו, וישאלהו האריה אודות הריח שבפניו, מה יעשה השועל ה'פיקח', כי משני צדדים מסוכן הוא לפני המלך, ויען השועל, צר לי מאד שלא אוכל לענות למלך, אבל מה אעשה, כי תקפתני הצינה וממילא אין בידי כעת 'חוש הריח' לדעת מהם הריחות הסובבים אותי...

כיו"ב, יתנהג האדם בעת מחלוקת שלא יביע כל דעה לצדד כאחד מהצדדים ח"ו, ויעשה עצמו כשועל הלזה שעשה עצמו כמי שאין בידו להריח, וכך יאמר האדם איני יודע מאומה, איני 'מבין' בזה ולא אנקוט כצד או זה, אז ירוויח כאותו השועל שניצול ממות בטוח לחיים טובים ולשלום.

וידוע מה שענה ה'שבט הלוי' צוק"ל כששאלוהו במה הארכת ימים, שתשובתו היתה במשל זה, וסיים באומרו, זה שבעים שנה שהנני רב ומורה הוראה בבני ברק, וכל ימי בחרתי לשתוק ולא להתערב במחלוקת, ומי שאפו שתום ואינו מריח זוכה לאריכות ימים, ושומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

ל. כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ד"ה הוא דתן ואבירם) דלכאורה יש לתמוה, שהנה שמם של דתן ואבירם נזכר בפירוש במחלוקת זו - כדכתיב (טז א) 'ויקח קרח... ודתן ואבירם' אפילו שלא נתכוונו כלל לטובת עצמם - שהרי

באר הפרשה - פרשת קרח

בזמן את כל המערכה אשר בוא תבוא עליו אם יכנס רק ב'שעות' למערכה זאת.

וכבר איתא במשנה (אבות א יב) הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום, ומצינו לרמב"ן בפרשתן שמבאר בפסוק (טו ה) 'וישמע משה ויפול על פניו'. וצ"ב, מדוע נכתב בלשון יחיד - ויפול על פניו

- ולא ויפלו משה ואהרן, כי אהרן בקדושתו לא ענה דבר בכל המחלוקת הזו, והחריש כמודה שאבן צדקן טענותיו של קרח, וראוי קרח לשמש ככה"ג יותר ממנו, ומה שהוא עומד ומשמש ככהן גדול אינו אלא כי שומע הוא לקולו משה ומקיים גזירת מלך. ועל פי זה יתפרש אומרו הוי מתלמידיו של אהרן, שר"ל רדוף אחר השלום וותר"א על שלך לב, כי אין אדם המותר משלו ומפסידו.

אין מוצאם משבט לוי כלל, ולאידך מאתיים וחמשים מקריבי הקטורת התכוונו לעצמם [שהרי הקריבו קטורת, ונראה שמבני לוי היו], והתורה חסה על כבודם ולא פירסמה שמותם, ומסברא היה לו להפך - לפרסם לדראון עולם את מי שהתכוון לטובת עצמו.

ומבאר ה'חידושי הרי"ם' - כי יתכן עוד לסלוח לאדם שאינו יכול להתגבר על יצרו ועל כבודו המדומה ושואף לגדולות, אבל לבעל מחלוקת לשם מחלוקת, המחרחר ריב אף כשאין לו טובת הנאה מזה, לזה אי אפשר לסלוח ויש לפרסם שמו לגנאי.

לא. אדרבה ישיב טובה תחת רעה, שמעתי מהרה"צ רבי צבי אלימלך קארנרייך זצ"ל שהיה 'עד ראיה', בעת שישב כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זי"ע 'שבעה' על אחותו ע"ה והגיעו לנחמו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע ועוד אחד מגדולי הפוסקים עוד מקודם זמן המלחמה, ואותו רב נפלטה מפיו אמירה כלשהי שהיה בה פגיעה נוראה בכבודו של הרבי מליובאוויטש, לאחר תקופת זמן מה שלח הרבי לבקש ממנו שיבוא לשמש שיכהן כמג"ש בישיבתו, ואף שלא קיבל את המשרה הרמה (מסיבותיו עמו) בכל זאת החל הרבי לשלוח לו 'משכורת' עד סוף ימיו... וכל זאת בכדי שלא יעלה על ליבו שהרבי מקפיד עליו על שזלזל בכבודו.

וכבר איתא מקדמונים, שכל בנינו של 'כלל ישראל' נבנה בזכות הוותרנות, שהרי ה'אמהות' שרה ורחל עקרות היו, ולא נושעו בזש"ק, רק בזכות שהכניסו 'צרתם' לביתם נבנו גם הם עצמם.

לב. עסקן גדול מבאי ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. שאל אותו פעם אודות מה שפגעו כמה 'עסקנים' בכבודו של הגרשז"א והלה רצה למחות ולעורר מדנים על זה, אמר לו הגרשז"א דע לך - מעולם לא היה יהודי שהפסיד מהוותרנות בעת המחלוקת, על כן אבקשך שתשתוק ואל תעורר מחלוקת בשום אופן.

סיפר הגאון ר' אליעזר טורק שליט"א רב ומו"צ בקרית ספר בארה"ק מעשה שאירע בעירו, באחד הבניינים שדרים בו כמה שכנים יחדיו החליטו השכנים להרחיב את ביתם, אחר שהחלו לבנות נתגלע הריב בין השכנים על מי מוטל לשלם את הכותל שבין השכנים - בסך חמשה אלף שקלים (נפשם של הרבנים ויושבי על מדין כבר שבעה לשמוע כגון דא), נוסף על חלקו של כל אחד בסך מאה וחמישים אלפי שקלים, ותבער אש במחנה - מהארץ ועד לב השמים, ולא ראו כל דרך ומוצא במחלוקת זו, עד... שאחד מהנוגעים בדבר החליט לוותר - למען תשקוט הסערה וישוב השלום לשכון בין בני ישראל, ויפן אל ה'קבלן' ונתן לו צ"יק (טשעק) על סך עשרים אלף שקלים - והסביר לו כי כלל בצ"יק הלז מלבד חלקו שנשאר חייב לו (סך חמשה עשר אלף) גם את החלק שעליו נסוב הוויכוח.

והנה, עבר זמן רב ועדיין לא נפרע הצ"יק, פנה האברך - נתן הצ"יק אל הקבלן, ושאלו האם מע"כ אינו נצרך למעות, אמר לו הקבלן - איני יודע מה אתה סח כי זה עידן ועידנים פדיתי את הצ"יק כי שלמתי בו לערבי פלוני, ומאז לא ידעתי איה הצ"יק ומה ייעשה בו.

מכיוון שכן גברה בשניהם הפליאה אודות תעלומת הצ"יק - מי הוא זה ואיזה הוא שקיבל צ"יק ולא אבה להשתמש בו... עד שהודה להם הערבי בעצמו, כי ברצונו להרוויח עוד ממון עמד והוסיף מספר 'אפס' (זירא) למספר של עשרים אלף שקלים ועשהו מאתיים אלף שקלים, אך מכיוון שמוצאו מ'עם הדומה לחמור' ושכלו דומה לשל חמור לא הרגיש כי את השורה אשר בסמוך למספרים שבה נכתב הסכום ב'מילים' אי אפשר לו לזייף, ממילא בבואו להוציא 'מזומנים' אצל פקידי הבנק, גערו בו הפקידים ולא נתנו לו אפילו פרוטה אחת על שטר מזויף מתוכו... ללמדנו, כי המוותר לרעהו ירוויח בכפלי כפליים - כי אף את חלקו שהיה לו לשלם, לא לקחו ממנו.

לג. שמעתי מגאון וצדיק שליט"א, בן יקיר היה להגאון רבי שניאור קאטלער זצ"ל ראש ישיבת לייקוואד ושמו רבי מאיר, כאשר הגיע לפרקו בא בקשרי שידוכין עם בת הגאון רבי לייבל באקסט ראש ישיבת 'עטרת מרדכי'

באר הפרשה - פרשת קרח

יג

שכרו על פי פעלו – עונש ושכר התלויים בענין המחלוקת דינים שיבואו עליו גלל המחלוקת (מדון - נושקין מאה בגמרא (סנהדרין ז.) שלמדו מהפסוק (משלי יז יד) 'פטר מים ראשית מדון', פטר מלשון 'פטר רחם', כלומר המתחיל במחלוקת מביא בזה על עצמו מאה

דיני, או כי מדון בנימטריא מאה. רש"י).

כתב הרמב"ם באיגרתו לבנו, 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המבלה הגוף לה, הנפש והממוץ לוי. ראיתי

בדעטרויט שבארה"ב. אך בהתקרב מועד הנישואין – כשבוע לפני הזמן נתברר שה'חתן' חולה במחלה הנוראה רח"ל, מיד הודיע רבי שניאור למחותנו 'דבר לי אליך', הבה נפגש באמצע הדרך שבין דעטרויט ללעייקוואד (בשל המרחק בין מקומות מושבותיהם) כשנפגשו סיפר רבי שניאור את הבשורה המרה כשאנינו מסתיר את המצב הרפואי, ומצידי, אמר לר' לייבל הרשות בידכם לנתק את קשר השידוכין. השיב רבי לייבל, אחר שלקחתי אותו לחתן הרי הוא כאחד מבניי, ולא אשלחו מביתי, לעומתו ענה לו רבי שניאור, נקרא לנערה ונשאלה את פיה, כי בתך היא העומדת להינשא ואינך יכול להסכים על חשבונה, חזר רבי לייבל ושאל את בתו 'ואמרה הן' אם הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין יעניק ברכתו שאזכה להקים ממנו דורות, ואכן, הגר"מ פיינשטיין בירך ונישאו במז"ט, ואכן, כעבור זמן נולדה להם בת, עד שלדאבון לב השיב רבי מאיר את נשמתו ליוצרה בשביעי של פסח תשל"ט.

באותו זמן נפטרה לרבי לייבל בת צעירה בימים כשהיא מותירה אחריה ג' יתומים, ומה' אשה לאיש וה'אלמן' שהיה חתנו של רבי לייבל לקח את 'אחות אשתו', ואכן, הקימו בית בישראל כשהם מגדלים ביחד את ארבעת הילדים, לאחר כארבעה שנים מנישואיהם ועדיין לא נולדו להם ילדים נתברר שאשה זו עקרה ולעולם לא תלד ילדים, והתברר למפרע כי אותה בת שנולדה לו בזיווגה הראשון היה למעלה מדרך הטבע, מכח ברכתו של הגר"מ פיינשטיין, בזכות וותרנותה שהסכימה להינשא לרבי מאיר למרות מחלתו הקשה.

לד. מסופר שפעם בא אחד מהמלמדים אל כ"ק האדמו"ר ה'פני מנחם' זי"ע, להתאונן שיש בכיתתו אחד מהתלמידים שהחברים יורדים לחייו, ואף מכים אותו ללא הפסק, אמר לו הרבי שיאמר להם, כי ידוע מה שכתב ה'בעל הטורים' (שמות ל יב) על הפסוק 'ונתנו איש כופר נפשו' שתיבת 'ונתנו' נקראת גם למפרע, 'לומר לך מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו', והנה גם תיבת 'והכחה' (דברים כה ב) נקראת 'שר והפוך', ללמדנו, כי המכה את חברו ויורד עמו לחייו, ח"ו יחזירו לו מן השמים מידה כנגד מידה, על כן מוטב שמיד יפסיקו ממנהגם זה...

וכבר אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, רבים המה הבאים ומגוללים בפני את צרותיהם ומר גורלם, והאמת אגיד, שרובא דרובא (כשבעים או שמונים חלקים מהצרות) היו יכולים לחסוך ולמנוע מעצמם את צרותיהם אם היו בילדותם ובשנות בחרותם נוהגים כבוד זה בזה ולא היו רודפים ופוגעים בחבריהם.

לה. שמעו נא למעשה איום ונורא אשר שמעתינו מהרה"צ בנש"ק רבי אליעזר זוסיא שטערן שליט"א נכד כ"ק האדמו"ר מוהרי"א מסקולען זי"ע, שביום חופתו (בשנת תשס"ד) הסתגר עמו זקנו זי"ע במשך כמה שעות בדברי הדרכה ומוסר והתעוררות, כעבור כמה שעות נכנסו הגבאים ואמרו לרבי, אם הרבי לא יתן לחתן זמן לנוח מעט הרי שבאמצע החתונה ייעצמו שמורות עיניו, הרבי סבר וקיבל, אלא שביקש לומר לחתן עוד 'דיבור' אחד בדלתיים סגורות, הגבאים יצאו מהחדר והרבי פתח לומר לו, סיפר לי 'ראש כולל' חשוב מארה"ק שפעם הביא את תלמידי הכולל לעמוד בכור המבחן לפני הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע, משנסתיים המבחן בירך הסטייפלער את התלמידים, הורה להם לצאת ואילו על ראה"כ ציווה 'איר בלייבט דא' (אתם תשארו כאן בחדר). משיצאו כולם ונשאר הוא לבדו שאלו הסטייפלער מה שמך, כתב ראה"כ את שמו על גבי הנייר והראהו לסטייפלער (בסוף ימיו של הסטייפלער כבדו אזניו, והיו כותבים לו את השאלות והתשובות ע"ג הנייר), הביט הסטייפלער בפתק, חזר ונעץ עיניו הובעורות בראש כולל ושוב שאלו מה שמך, ושוב הראה לו את שמו בכתובים, אך הסטייפלער עמד על שלו וחזר ושאלו לשמו, ולא הבין הראש – כולל לרצונו, עד שאמר לו הסטייפלער רואה אני שכתוב 'אויף דיין שטערן' (על מצחק) את השם 'שלמה'... הגידה נא לי מה פשר הדבר... ראה"כ לא ידע את נפשו מה רוצה ממנו הסטייפלער, עד שנזכר 'מעשה שהיה' לו עם יהודי בשם שלמה, ושמא לזה הכוונה.

פתח וסיפר, לפני כמה שנים נסע לארה"ב עבור החזקת הכולל, ובבואו לקהילה פלונית, נפגש תחילה עם ראש הקהל (באותה קהילה הוא נקרא 'פרעזינדט', נשיא בלע"ז), אמנם לאותו 'ראש הכולל' היה א לוויז צינגעל (לשון 'משוחררת')... ולא שמר על מוצא שפתיו לנהוג ב'כבוד בראש הקהל, ובתוך הדברים 'עקץ' אותו ופגע בכבודו... ה'פרעזינדט' שנפגע

בנים השחירו, משפחות ניספו, עיירות נתערערו, קיבוצים נפרדו, חסידים נפסדו, אנשי אמנה אברו ונכבדים נקלו

מהחוצפה הגדולה... נענה אליו, דע 'לא יעשה כן במקומו' לפגוע בהדר כבודו... אני מבטיחך שאין לך מה 'לחפש' כאן בקהילתנו, ברגע זה הנך מכובד לעזוב אותנו לנפשנו, כי אני כבר אראה ואדאג שלא תראה מאנשי הקהילה אפילו סענט אחד... לא התפעל ראש הכולל מדבריו וניסה לדבר על ליבם של אנשי הקהילה על המצוה הגדולה בהחזקת תורה, אך בינתיים ראש הקהל עמד בדבורו... ודיבר עמם כנגדו ופעל אצלם שלא ינדבו לו מאומה, ואכן ידו היתה על העליונה, ויצא משם בפחי נפש. משם נסע לקהילה אחרת, מצא שם יהודי שליבו חם וער לכל דבר שבקדושה, מששמע הלה בשבח אברכי הכולל, נתלהב לבו בקרבו, אז הוסיף ראש הכולל לומר לו - בכבוד גדול נכבד את מע"כ, ואף יקבעו 'שלט' בהיכל הכולל שכל זכויות הלימוד נזקפים הם לזכותו, ואכן, הדברים פעלו את פעולתם, והלה הוציא מחיקו את פנקס הטשעקים וכתב לו טשעק על סך חמש מאות דאלער - סכום הגון ונכבד באותם הימים.

כעבור יום נתברר לראש הכולל כי שמחתו הייתה מוקדמת, כי ה'נדבן' הלזה היה גיסו (שוואגער) של אותו ראש הקהל, לא פחות ולא יותר... וכאשר הגיעה השמועה לאזני הראש הקהל קצף מאוד וחמתו בערה בו ולא נרגע עד שהתקשר לגיסו וביקש ממנו שימהר 'סטאפן דעם טשעק' (לבטל את הצ'יק)... ואכן הנדבן שמע לדבריו וביטל את הטשעק, אז קרה דבר נורא - כלשונו של האדמו"ר מסקולען זי"ע 'אזוי ווי ער האט געסטאפעט דעם טשעק האט דער פרעזידנט געסטאפעט זיין לעבן' (כשהנדבן 'עצר' את הטשעק מיד 'נעצרו' חייו של אותו ראש הקהל) והשיב את נשמתו ליוצרה. סיים ראש הכולל ואמר, שמו של 'ראש הקהל היה 'שלמה', אולי יש שייכות בין הדברים. אמר לו הסטייפלער, אכן נודע הדבר, כי ימי שני חייך כבר נגמרו מזה 'זמן זמנים', וכל אלו השנים שאתה חי עכשיו הם שני חייו של אותו שלמה שנפסקו באמצע החיים... על כן רשום על מצחך שם זה, כי על שמו אתה חי כהיום.

(סיים הרבי ואמר לנכדו, לשם מה אני מספר לך מעשה זה עתה ביום החופה, כי הנה איתא בכתבי האר"י שכל עבירות ולאידך מצוות שהאדם עושה הרי הם נחלקים על מצחו, וצדיקים יכולים 'לראות' את הנכתב, ולא רק צדיקים מדורות קדמונים, אלא אף כהיום - הרי לך צדיק שהיה בדורנו בבני ברק והוא ראה את כל הנכתב... והנה עוד מעט ותעמוד תחת חופתך, אם יהיה לך הרהור תשובה עד שירדו דמעות מעיניך כדאי שתעביר אותם דמעות על המצח כדי 'למחוק' את הנרשם עליו...)

על כל פנים, בוודאי תפול עלינו אימתה ופחד לשמע מעשה נורא זה, כאשר עיננו הרואות כמה חמור הדבר וגודל העונש הבא על הפוגע ומצער בן ישראל, שהרי אותו ראש הקהל נענש על אתר בכל חומר הדין ונתקצרו ימיו רח"ל. אמנם, עוד דבר נורא עלינו ללמוד ולהשכיל הוראה למעשה, שבאותה שעה היה נראה לראש כולל שחרב עליו עולמו, במקום אחר לא הרוויח מאומה, ועד שכבר קיבל נדבה הגונה היא נאבדה ונשמטה מתחת ידיה, והיה לו לבכות את מר גודלו - מדוע 'התעסקתי' עם אותו 'ראש הקהל', מדוע לא 'השקעתי' לכבד אותו כהוגן, אז הייתי רואה ברכה בעמלי, ראה איזו רעה נגרמה לי, הפסדתי את כל הטשעק שקבלתי וגם נמנעו ממני עוד נדבות רבות, והאמת, כי לא ידע איזה רווח הרוויח כאן, שהרי אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לו רק מכח מעשה זה, ורק בזכות זה הוא עדיין 'חי וקיים' בעולם... וכמו שאמר לו הסטייפלער שקצבת ימיו ושנותיו בהאי עלמא כבר הסתיימו, ועתה הוא חי את ימיו של 'שלמה' שנלקח מהעולם קודם זמנו.

לו. וז"ל השל"ה (דרך חיים תוכחת מוסר אות כו), ממחלוקת של קרח יש לקחת מוסר עד היכן גודל עונש של מחלוקת, ראה מה עלתה לקרח עונש הנמרץ, ולא הועילה לו שלשלת יוחסין שיצאה ממנו (תנחומא קרח ה), וגם הוא בעצמו היה שר וגדול בישראל לולי חטא המחלוקת, והיה מנושאי הארון (במדב"ר יח ג). גם, דתן ואבירם וטפם כולם נאבדו, ואף על פי שאין בית דין של מעלה דן עד שיהיה בן עשרים (שבת פט:), כאן נאבדו אף הטף, כי קשה המחלוקת, וכך אמרו רז"ל (תנחומא, קרח ג).

ומזה ילמוד אדם מוסר לאחוז בשלום. וכל בר שכל ילמוד, ויהיה מתלמידיו של אהרן אוהב שלום (אבות א יב), כי הנך רואה שאהרן לא דיבר בזה המחלוקת, אף שקרח רצה לעקור את כבודו, לא דיבר מאומה. וכל מה שאדם יוכל לבקש סיבות לתווך השלום ולכבות אש המחלוקת יעשה. צא ולמד ממשוה רבינו ע"ה שהיה גדול הנביאים והיה מלך, והלך בעצמו ובכבודו לדתן ולאבירם לאחר שמרדו בו כששלח אחריהם ואמרו (טז יד) 'לא נעלה', הלך הוא אליהם עם זקני ישראל, והכל בשביל השלום, עכ"ל.

לז. דבר מבהיל על הרעיון למדנו ממה שאמר משה רבינו 'בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי, אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה

כאן 'בריאה חדשה' היינו 'ותבלע אותם', כי במקום אחר כאשר תבקע האדמה - כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא זלזלה, תשאר פתוחה, וימלא החור שבאדמה מים ויעשה כאגמים. אבל שתשוב לסגור פיה מיד אחר פתיחתה, כאדם הפותח פיו לבלוע וסוגר אותו מיד אחרי בלעו, זה הדבר נתחדש ביום ההוא באלו הוא נברא מאין. וללמדך עד כמה גרועה המחלוקת שהוצרכו כך לשנות עליהם סדרי בראשית^{טז}.

ונתבוזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו וחכמים חכמו ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה לח. לכן, שנאו אותה ונסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, פן תספו בכל חטאתם לט.

ואף בפרשתן מצינו חומר העונש, כביאור הרמב"ן (טז) ש'בקיעת האדמה' אינה בריאה מחודשת, וכבר היה לעולמים שפתחה האדמה את פיה, ומה שהיה

יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה' (טז כח-ל), והיינו, שאם באותו היום היו מתים קרח ועדתו וכל אשר להם בבת אחת בפתע פתאום עדיין אין ראיה שה' שלח את משה, ותימה רבתי היא, וכי אין נראה בעליל שהיה בהם יד ה' להמית את כולם, ומדוע אין זה הוכחה על צדקתו של משה. אלא שכבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ה) לפרש במה שנאמר (קהלת ג טו) 'והאלוקים יבקש את הנרדף - אפילו צדיק רודף רשע אלוקים יבקש את הנרדף', ממילא אף אם ח"ו קרח הוא הצדיק ומשה ה... מכל מקום בדין הוא שיענש קרח כי הוא 'הרודף', ואלוקים יבקש את הנרדף אפילו אם הוא רשע, וממילא אי אפשר להוכיח מעונשו של קרח מי הוא הצדיק ומיהו הרשע. ורק על ידי שנשתנו סדרי בראשית, ויענשו בעונש שלא היה כדוגמתו עד עצם היום הזה, או אז נוכל להיווכח ולדעת כי משה אמת ותורתו אמת וה' שלחו לעשות כל המעשים האלה.

לח. נוראות כתב הגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע (רפואה וחיים פרק ה אות עו, תוספת חיים ע' לד) וז"ל. אני הגבר ראתה עיני מיום שעמדתי על דעתי, כי כל איש ואשה משפחה ומשפחה מדינה ומדינה, ועיר ועיר שהיו ביניהם מחלוקת, לא יצאו נקיים הב' כיתות, ונלקו בין בגופם בין בממונם רח"ל, ומי שיש לו דעת יעמיק מאד בזה ולעולם יהיה מוותר משלו בין בגופו בין בממונו בין בכבודו, ויראה שיצא הפסדו בשכרו בין בעוה"ז ובין בעוה"ב, כי היה אוהב שלום ורודף שלום ע"כ.

אגב אורחא קמ"ל, שב' הצדדים לא יצאו נקיים, כי כל הנוטל צד במחלוקת אף אם הוא צודק בדעתו, מ"מ מחלוקת הוא אש, וכל המכניס ידיו לאש אף בסיבה צודקת ונכונה הרי הוא נכוה בידיו...

ובזה ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל את דברי הגמרא (כתובות סב:) מעשה ברבי רחומי שהיה עוסק בתורה במשך כל השנה בישיבתו של רבא, ורק בעיו"כ היה חוזר לביתו, פ"א שקע בתלמודו ושכח שעיו"כ היום ולא חזר לביתו, באותה שעה ישבה האשה והמתנינה בביתה, משראתה כי לא בא הזילה דמעה, ובאותו זמן ישב הבעל על הגג ונפל הגג מתחתיו ומת. וידועה הקושיא, וכי כך עדיף היה לההיא מסכנה שימות בעלה הגדול, ומעתה לא תראה אותו לא בעיו"כ וגם לעולמים לא תראהו - עד תחיית המתים. אלא בע"כ תאמר, שמחלוקת היא 'מציאות' של אש... כל הנוגע באש נכוה, ואין הדבר תלוי אם הנרדף רוצה בנקמת הרודף או לאו.

לט. הנה, עונשם של קרח ועדתו היה ב'בריאה חדשה' - שפצתה האדמה את פיה ונבלעו בה 'חיים שאולה' (טז) - עונש שלפניו לא היה כמוהו ולאחריו לא יהיה כן, והרי אין הקב"ה עושה ניסים שלא לצורך ומדוע שידד הקב"ה מערכות בריאת שמים וארץ ולא המיתם בשאר מיתות בדרך העולם. אלא ביאורו, שלא רצה הקב"ה להמיתם בכל מיתה אחרת, כי 'גזירה על המת שישתכח מן הלב' (ברכות נח:), וכאן רצה הקב"ה שאלו לא ישתכחו לעולם מלבם של בני ישראל, כדי שיזכרו היטב בגנות וחומר מחלוקת, על כן הורידם חיים לתוככי עמקי האדמה, שאז לא ישתכחו מן הלב כשאר מתים, אלא לנצח נצחים יכירו וידעו כל באי עולם מה עלה בגורל בעלי מחלוקת. בצחות ביאר הרה"ק האמרי אמת זי"ע, שאם קורח היה מת, היו קופצים לו יורשים מן הדין. והיו הללו יורשים ממנו את מידת המחלוקת המגונה. על כן נשאר קורח בחיי חיותו וירד חיים שאולה, שלא להותיר אחריו יורשים למידתו הגרועה, ובזה יתבער נגע המחלוקת מעם בני ישראל.

מ. מה יעשה האדם וינצל מהמחלוקת - ירבה בתפילה על כך, וכך כתב הרה"ק הבני יששכר זי"ע (אגרא דכלה, פר' פינחס), וז"ל. שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל רמז הפסוק 'ובני קרח לא מתו' (כו

באר הפרשה - פרשת קרח

ששומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך, כי בשתיקתו חסך מעצמו מאה רעות^{יא} שהיו באות עליו על ידי התנה, עב"ל^{יב}.

אין לשער ואין לתאר גדולתו ומעלתו של האדם כשעוצר בעצמו שלא להשיב במלחמה שערה נגד המריבים עמו. וכדברי ה'אור החיים' הק' בפסוק (טו כה) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', לכאורה קשה מדוע אמרו 'ויקם' משה, ואם להודיע שהיה יושב עד עתה, מה יצא לנו מהודעה זו. אכן, ירצה ע"ד אמרו (משלי טו יח) 'לפני שבר גאון', 'ולפני כבוד ענוה' (שם יח יב), והיינו שההכנעה ושפלות עצמו היא היא גדולתו של אדם, וכך איתא במדרש (שמו"ר מה ה) השפלותי - הגבהתי, ולזה אמר ויקם משה - כלומר, קימה היתה

ולעולם אין אדם נשבר מן המחלוקת, וכך מתאמרא בשם צדיקים שהנה כתיב אצל יעקב אבינו 'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו' (בראשית כח יא) וברש"י, התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת. ולכאורה יפלא, אם כבר עשה הקב"ה נס שיהיו לאבן אחת מדוע לא השלים את הנס להפכם לכרים ולכסתות, שניח צדיק את ראשו על דבר רך, אלא שאי אפשר שיצא מתוך מחלוקת דבר רך וענוג כי אם דבר קשה המשבר עצם... (עיי' בר"ר סח יא).

לעומת זאת, השומע חרפתו ושותק, ונמנע מלפתוח במערכה, עליו אמרו בגמרא (שם) 'טוביה (אשרי מי) דשמע ואדיש, חלפיה בישתיה מאה'. וברש"י, אשריו

יא), הגם כי קרח בעל המחלוקת מת, עכ"ז בני קרח - תלמידיו בעלי המחלוקת לא מתו... ונ"ל דנפקא מינה למיבעי רחמי (להרבות בבקשת רחמים). וכן כתב ב'בן איש חי' פר' קרח ועוד ספרים. וכוונת הדברים בתרתי, הן שיתפלל שלא יפגעו בו בעלי מחלוקת, והן שיתפלל שלא יגרר אחר היצר ויתערב במחלוקת...

מא. שמעתי ביאור נפלא בלישנא דגמ' שחוסך מעצמו מאה רעות, מדוע נקטו מניין 'מאה' דייקא, שהנה איתא בגמ' (ברכות ז.) 'טובה מרדות אחת בליבו של אדם יותר ממאה מלקיות', וביאר ב'עיון יעקב', כי הנה מצינו שבית דין של מטה מענישים ארבעים מלקות, ואילו העונש שמצינו גבי ב"ד של מעלה הוא שישים מלקות במקל מאש (ישיתין פולסי דנורא, יומא עז. חגיגה טו. ב"מ פה:), וכנגד זה אמרו שטובה מרדות אחת בליבו של אדם יותר ממאה מלקיות - כנגד שניהם גם יחד (ר"ל יותר מארבעים מלקות בב"ד של מטה ומהשישים מלקות מלמעלה). על דרך זה יתפרש גם כאן, שהשומע חרפתו ושותק חוסך מעצמו מאה רעות הכוללים הן עונשים בהאי עלמא והן לעלמא דאתי.

מב. פעמים שהאדם נכנס לבית המדרש, לכולל, או למקום עבודת הכפיים, ובא אליו מאן דהו, ובטרם יפצה פיו הרי הוא 'שוטף' אותו בקיתון של רותחים וצוננים גם יחד, וזה הראשון עומד ומשיב לו מנה אחת אפיים, וההמשך... ידוע לכל. מדוע לא יבין ש'סך הכל' פלוני זה צרה לו בביתו, וחיפש ומצא בו 'מקום' ראוי ומתאים 'לשפוך את נפשו', אבל אין 'פיו ולבו שווין' כלל, כי אין כוונתו לדיבורים שאמר לך אלא לזעוק מעמקי לבו - בצרה גדולה אני... ומה לך כי תענה לו ותערוך עמו וויכוחים, והרי אינו רוצה ממך מאומה אלא לפרוק את נפשו הדוויה.

וכמשל הידוע ביהודי מבני ארץ הקודש שהשתתף בהלווית המת בהיותו בארצות הגולה בניו יארק ושפך שם דמעות כמים בבכי תמרורים, בני המשפחה שלא הכירוהו ניגשו אליו ושאלוהו מה לך ולאבינו, שמא קרוב משפחתנו אתה ולא ידענו עד כה, ענה היהודי, מדרי ארה"ק אנכי ובאתי הנה לזכות את בני ארה"ב להשתתף בהוצאות המרובות של נישואי בני הקרבים ובאים... היום בבקרו של יום השכמתי קום ונבהלתי לראות שכל המעות נגנבו, וכבר עלו הדמעות בעיני, אלא שבשתי וגם נכלמתי לבכות וליילל ברחובה של עיר, על כן באתי הנה - למקום אבל ומספד וכאן לא אתבייש מאדם... כי 'בתוך רבים תבכה נפשי', אבל לא על ה'מת' אני בוכה, אלא על כספי וזהבי שאבד...

איש יהודי מבני ירושלים בדור הקודם הוציא לאור קונטרס חידושים ובתוך הדברים הביא חידוש של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל והפריכו מכל וכל, והיו הדברים ניכרים שחיפש להוכיח שטעה רא"ז ואינו מבין דרך הלימוד מהו. באותה שעה נכנס אחד מתלמידיו לרא"ז וביקש לצאת במחאה גדולה ולהגן על כבודה של תורה. אך רא"ז מנע ממנו עשות כן, וביישוב הדעת אמר לו, הרי יהודי זה לב נשבר לו ואיש מסכן הוא, ואם הוא מוצא פורקן מסאת יגונו במה שהוא מפרסם דברים כנגדי ומוציאני ללעג וקלס ירווח לו ויונעם לו, אך חלילה מלהכאיב ללבו יותר.

שוכן עדי עד עושה לו דין' (להצילו מרעת חברו) - כי העולם מתקיים רק עבור מי שבולס פיו בשעת מריבה, נמצא שכביכול על ידי זה השותק נעשה הקב"ה 'שוכן עדי עד' (לעולם), שהרי מבלי שתיתקנו לא היה קיום לעולם, לכן ב'דין' יצילנו הקב"ה מרעת חברו.

ובאמת, אין כל מלאך זכריה יכולים לשער את גודל התענוג והנחת רוח ששותק זה גורם בשמים ממעל לאביו אהבו שבשמים^מ. וכדאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבא נח) אמר להם הקב"ה לישראל בני אהובי... ומה אני מבקש מכם, אלא שתהיו אהבין זה את זה^מ ותהיו מבכרין זה את זה^מ...

לו במה שהלך לדתו ולאבירם הרשעים - אשר חרפוהו ולא רצו לבא אצלו, ולא די ששתק להם, אלא השפיל עצמו אליהם והלך אצלם, עליהם נאמר 'לפני שבר גאון', ועל משה נאמר 'ולפני כבוד ענוה', שהרי הם נבלעו חיים שאולה, לעומתו 'קימה הייתה לו' למשה רבינו - שזכה לכבוד וגדולה ומדרגות רמות.

ונודע מאמר רז"ל (חולין פט.) על פסוק 'תולה ארץ על בלימה' (איוב כו ז) אין העולם מתקיים אלא על מי שבולס פיו בשעת מריבה^מ. ועפי"ז כתב הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (פנחס ד"ה לכן אמור) לבאר הא דאיתא במסכת גיטין (ז) 'מי שיש לו קנאה על חברו ושותק

מג. וכפשוטו כוונת הגמרא להגיד שבחו ושכרו שכל העולם עומד עליו. אך נכלל בזה עוד כי אי אפשר ל'קיום העולם' בלא וותרנות. וכמו שאמרו משמיה דהרה"ק האהבת שלום ז"ע לפרש הכתוב (קהלת ד ט) 'טובים השנים מן האחד', היאך יקוים טובים השנים שיחיו שנים בשלום זה עם זה, רק מן האחד - מכוחו של אחד מהם שמוותר על שלו, ואינו עומד על דעתו. כי אין מציאות בעולם שיחיו שנים יחדיו בשלום ושלווה, בלא שיעלה השטן ביניהם איזה עילה קטנה להפריד ביניהם, ורק על ידי שהאחד מוותר ממשיך השלום לשרור ביניהם.

שמעתי לאמר מדוע מברכין את החתן והכלה שיהא 'קשר של קיימא', מדוע אין מברכין שיהא 'דבק' של קיימא (וכמו שכותבים בנוסח התנאים האומר 'לדבק' טוב) או שאר חיבורים. אלא ביאורו, כי הבא לקשור שני חבלים שאורך כל אחד מהם 'אמה' לא יקבל חבל באורך של שני אמות אלא פחות מכן, משא"כ בחיבור ה'דבק' וכיו"ב יתכן שישארו בידו אורך שני ה'נפרדים' גם יחד, והיינו כי בקשירה חייב כל צד לתת מעצמו ורק כך יוצר הקשר. וזהו 'קשר של קיימא', כי כדי שיעמוד ה'בית' על תילו ב'שלום בית' (וכן בכל ענייני 'בין אדם לחברו' כ'חברותא' בלימוד, ו'שותף' לעסקים וכו' וכיו"ב) חייב כל אחד להעניק ולוותר משלו... ובלא זה אין קיום לחיבורם...

מד. לאידך גיסא, אין ערוך לכאב שנגרם כביכול למעלה כאשר ה'אב' רואה את בנו אהוביו שרויים במחלוקת בין זה לזה, וכבר אמרו לפרש בלשון הכתוב בפרשתן גבי עונשם של עדת קרח 'ותפתח הארץ את פיה' (טז לב), ויש לדקדק מדוע לא נאמר 'ויפתח ה' את פי הארץ' על דרך שנאמר לגבי בלעם 'ויפתח ה' את פי האתון' (כב כח). ויש שביארו על פי מה שמובא משל קדמונים, 'שאל' הזהב את הברזל מדוע הנך מרעיש בקולי קולות בשעה שמקישים עליך והקול נשמע למרחוק, ואילו כשמרדדים אותי אזי לא נשמע קולי כלל, 'השיב' לו הברזל, מה אדמה לך ומה אשווה לך, הנה מי שדופק ומקיש עלי הוא 'אחי' - פטיש העשוי מברזל, לעומת זאת אותך אין מרדדים ב'אחיר' הזהב אלא במין אחר, וכשאח מכה באחיו הרי גדול הכאב עשרת מונים מהכאה על ידי נכרי וזר, על כן הנני גונח ונאנח בקול מר על שאחי עצמי ובשרי מכה אותי אחת אפיים... ומעתה תבין, כי בשעה שהלך בלעם לקלל את ישראל לא היתה זו 'הכאה' אלא על ידי גוי, וממילא לא היה גדול כ"כ הכאב בצערן של ישראל, ולא היה בכח האתון לפתוח את פיה זולתי סיוע אלוקי ממעל, על כן נאמר ויפתח ה' את פי האתון, אמנם בשעה שנחלקו קרח ועדתו על משה רבינו הרי היתה זו מחלוקת בין אחים, ועלה הכאב השמימה עד שכביכול פתחה הארץ מעצמה את פיה לבלעם חיים.

מה. הגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל היה אומר ש'איש' בגימטריא כמנין 'לרעהו' (311), כי רק עם 'רעהו' נחשב האיש לאיש, ובלאו הכי, כשאינו 'רואה' את רעהו אינו בכלל 'איש', כי כל תכלית האדם הוא להיטיב עם רעהו.

הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצוק"ל תיקן בישיבתו, שכל בחור הנטל את ידיו לצורך סעודה או כהכנה לתפילה, ימלא כלי מים לחברו וחברו ימלא עבורו, וטעמו ונימוקו עימו, שהרי על כל אחד למלא פעם אחת כלי מלא במים, אם כן עדיפא ליה שיקיים בדרכו עוד מצווה - חסד, וכן חברו יקיים כך...

באר הפרשה - פרשת קרה

ורוכב ערבות שש ושמה בראותו את עמו נוהגים כבוד זה בזה^מ. וכך פירש הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע (בספרו רב טוב פר' בשלח ד"ה ויאמרו איש אל אחיו) מה שנאמר (ישעי' ו ג) 'ואתה קדוש יושב תהילות ישראל וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבקות', שהקב"ה יושב ומצפה לתהילות ישראל שישבחו ויהללו איש את

רעהו, ואם קרא זה אל זה ואמר קדוש - שיהודי אחד קורא את רעהו 'קדוש' הוא, קוב"ה עונה כנגדם 'קדוש קדוש' - ה' צבקות' כלומר שקורא על שניהם - זה קדוש, וזה קדוש^מ.

ופשיטא ואין צריך לומר שלא יבייש או יצער איש מישראל^{מט}, ולא יגרום עגמת נפש לשום בריה

וכבר העיד הרה"ח ר' יואל אשכנזי ז"ל ששמע מהרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע שאמר מ'דארף וויסען אז אויסהערן א איד, און אריינברענגען אין איהם א גוטע הרגשה, איז נישט ווייניגער ווי זאגן טויזנט מאהל נשמת [צריך לדעת שלהקשיב ליהודי ולתת לו הרגשה טובה לא חשוב פחות מלומר אלף פעמים נשמת] (שיח זקנים ח"ג).

וכך היה מעשה אצל הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל, אשר פעם אחת ביוה"כ נחלש אחד המתפללים שהיה זקן בא בימים מחמת הצום, והלך לנוח בחדר צדדי, קודם נעילה קרא ר' אליהו לאחד הבחורים ואמר לו שילך לשהות על יד אותו זקן וישגיח עליו ועל שלומו, נענה הבחור כי נכספה וגם כלתה נפשו להיות בתפילת נעילה בהיכל הישיבה, לשפוך שיחו ולהיות שותף להתעוררות הגדולה האוחזת בקהל, אמר לו רבי אליהו, לגמול חסד עם הזולת חשוב יותר מתפילת נעילה....

מו. ושמא יאמר האדם חושש אנכי לפחיתות כבודי אם אכבד את פלוני, תען ותאמר לו - טעות גדולה טועה מעלת כבודו - כי ידוע מה שאמרו חכמי המשנה 'איזהו מכובד המכבד את הבריות' (אבות ב א). וכבר אמר מי שאמר, המדמה בנפשו כי ייחשב 'מכובד' אף בלא שיכבד אחרים, הרי הוא טועה בדבר משנה, שהרי אמרו בפירוש 'איזהו מכובד המכבד את הבריות', נמצא המכבד את רעהו אינו אלא מכבד את עצמו.

בענין זה שנינו במשנה (אבות ד יב) 'רבי אלעזר בן שמוע אומר, יהי כבוד חברך כמורא רבך, ומורא רבך כמורא שמים', יש שהעירו מה ענין סמיכות מימרות אלו אהדדי, והסבירו קמאי, דכשם שב'מורא רבו' על התלמיד להתיירא מרבו אע"פ שאין הרב מתיירא ממנו, כיו"ב 'יהי כבוד חברך' יכבד אדם את חברו לשם שמים, ולא רק שלא יקווה ולא ייחל שבשכר זה יחזור חברו ויכבד אותו, אלא אף בידוע לו שחברו מזלזל בו לא ימנע מלכבדו. וזוהי 'אהבת ישראל' שלימה, שיהא אוהב כל אשר בשם ישראל יכונה מבלי לצפות שישב לו כגמולו הטוב.

מז. גדול שכרו של המקדש פיו לאמר לרעהו דיבורים המעודדים ומחזקים, וכל המרבה לספר הרי זה משובח, עובדא הוה בישיבת פוניבז' בימים ההם כשהגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצוק"ל היה ה'משגיח' שם, נכנסו אליו כמה בחורים אשר מתוך קנאות התלוננו לפניו על מנהג שנשתרש בין תלמידי הישיבה, שהחברים עורכים לכל חתן - שמחת שבע ברכות, ואז משבחים את החתן בגוזמאות - שלא היו ולא נבראו, התהילה והתפארת לחתן אשר חין ערכו מי ימלל, ומן הראוי לעצור מנהג גרוע זה כמו שאמרה תורה 'מדבר שקר תרחק'. ענה להם המשגיח בחריפות לשונו, דור זה האחרון חולה במחלה נוראה - שאי אפשר לאיש לשבח את זולתו, עתה כאשר פעם אחת בחיים משבחים מעט את האדם ונותנים לו עידוד וחיזוק - גם את זה ברצונכם לעקור.

מח. כיוצא בדבר כתב עוד הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע (בפרשתו ד"ה א"י רב לכם) בביאור לשון הכתוב (מלאכי ג טז) 'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו', שלכאורה היה צריך לומר 'אז דברו' ולא 'אז נדברו', אלא ש'נדברו' הוא מלשון 'התפעל', כלומר שכל אחד נדבר בפי חברו שהוא 'ירא ה' - שכל אחד מתפאר בכך שרעהו הוא מיראי ה', אז 'ויקשב ה' וישמע' ויש לו נחת רוח לפניו שאחד משבח ומפאר את השני, ועל כן כותב את שניהם בספר הזכרון ליראי ה' וחושבי שמו, וגם המספר בשבח השני אף הוא בכלל יראי ה'.

מט. מספרים על הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, שכל ימיו נהג לקדש על הכוס בשיעור הקטן יותר (המוכר כפי שיטת רבי חיים נאה), ולא הקפיד לקדש על שיעור הגדול (המוכר כשיטת החזון איש), ולאחר פטירת הרבנית ע"ה התחיל לקדש על כוס בשיעור גדול, והיה הדבר לפלא בעיני מקורביו, עד שהוברר טעמו, כי אותו גביע הקטן קיבל במתנה מחמיו אבי הרבנית, ולכבודה קידש דייקא בו על היין, כי העדיף להדר בזה מאשר להדר ב'שיעור הכוס'... כעיי"ז מסופר על אחד מחסידי קמאי בעיה"ק טבריא שאחר פטירת הרבנית ביקש מנכדו שיסיר את ה'מראה' (שפיגע"ל) הגדולה שהייתה תלויה על הארון בביתו, כי בכל השנים הייתה מראה זאת לצנינים בעיניו אלא שלא אבה לומר מאומה אחר שהבין כי רצון הרבנית במראה זאת, רק מיד לאחר שהשיבה נשמתה ביקש להעבירה משם.

ה'בעל המורים' (פסוק ו) 'והנשיאים לא שלח עמהם כדי שלא יתבייש שבט שמעון שנהרג נשיא משבטו' במעשה הזמרי (ואין לו 'נשיא' לשלוח למלחמה), הרי דאף שמצד הסברא היה נראה יותר לשלוח את גדולי הדור למלחמת מצוה זו נמנע משה מלעשות כן כדי שלא לגרום צער ובושה לאחרים, ואף ששבט שמעון לא היו נקיים במעשה זה (עי' סנהדרין פב. וברש"י כו יג), אך אסור להכלימם יותר ממה שכבר נענשו.

יעור עיני חכמים - המחלוקת מעוררת עיני האדם

בפרשתן (יז ו), 'וילונו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המיתם את עם ה'". וכבר תמהו המפרשים, היאך יתכן כדבר הזה, שאך אתמול ראו הכל שברא ה' בריאה חדשה והאדמה בלעה את כל המתלוננים על משה, ומיד למחרת שוב 'וילונו כל עדת בני ישראל'.

ותירין הרה"ק 'הבית ישראל' זי"ע בשם אביו הרה"ק 'האמרי אמת' זי"ע, דאיתא בגמרא (סנהדרין קי). 'אמר רב יוחנן, קרח לא מן הבלועים ולא מן השרופין, פי' שלא נבלע בארץ עם עדתו, וגם לא נשרף באכול האש את מקריבי הקטורת, וברש"י, אלא במניפה מת, והיינו שמת רק למחרת ההוא יומא. נמצא שבבקרן של יום עדיין היה קרח בחיים, והוא הוא זה שליבה את אש המחלוקת בשנית - שיתלוננו העם על משה 'אתם המיתם את עם ה', ראה נא עד היכן כוחה של המחלוקת - אף שכבר ראו הכל את זעקת השמים והארץ בצדקת דרכם של משה ואהרן. מ"מ נהג קרח כמו שנסתלקה דעתו לגמרי ולא ראה את אשר לפניו, ושב מיד למחרת לחרחר שוב ריב ומצה על משה ואהרן.

ולא זו בלבד שהמחלוקת תסמא עיני האדם, אלא היא מעוותת את שכלו וראייתו - לראות את פני

בעולם¹. וכבר איתא בתלמוד ירושלמי (דמאי פ"א ה"ב) על רבי פנחס בן יאיר שהיה צריך לעבור בנהר גינאי, עמד וציווה למים שיפנו לו את דרכו, ואכן המים נערמו כמו בקריעת ים סוף, ורבי פנחס בן יאיר עבר את הנהר ביבשה בתוך הים, שאלוהו תלמידיו האם גם הם ראויים שיתרחש להם אותו הנס והמים יהפכו עבורם לחומה, ענה להם רבי פנחס מאן דידע בנפשיה דלא אקיל לבר נש מישראל מן יומי יעבור - שכל מי שיכול להעיד בנפשו שלא פגע ביהודי מימיו הרי ראוי הוא שיבקע הנהר בזכותו. ומכאן שהשומר פיו ולשונו, ונוהר שלא לפגוע באיש ישראל חלילה בין בדיבור ובין במעשה, הריהו שקול כנגד שישים ריבוא מישראל שבזכותם נבקע הים, וראוי לו שיעשו עמו את הנס הגדול מן השמים.

נוראות מצינו בדברי המאירי (ברכות כז:): המבאר במה שנאמר (יז ב) 'אמור אל אלעזר בן אהרן הכהן וירם את המחטות', ולא רצה הקב"ה לומר כן לאהרן שהוא ירים את המחטות, כי אם היה עושה זאת אהרן עצמו היה נגרם חלישות הדעת יתירה לאותם חמישים ומאתיים מקטירי הקטורת, מאחר שהוא היה ה'בעל דבר' ועליו נחלקו, על כן חס המקום על כבודם וציוה זאת לאלעזר, ו'ללמד דרך ארץ בכך' שאף אם צריך להעביר נכבד ממשרתו אל יתנוה למי שבעבורו אירע הדבר [וכבאותו מעשה שהעבירו את רבן גמליאל מהנשיאות כי ציערו לרבי יהושע, ולא מינו את רבי יהושע תחתיו]. ותמה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, מדוע היו צריכים להיוהר שלא לגרום להם צער וחלישות הדעת, והרי העידה התורה עליהם שחטאו בנפשותם, ומה לנו ולכבודם. אלא מכאן ראייה - אף אם חטא רעך וברין הוא שיבוזהו כפי הראוי לו, אבל מבל מקום היוהר והישמר מלהענישו או לבזותו אפילו בני הוא זה יותר ממה שמניעו, שמכאן ואילך יש להיוהר בכבודו.

ומהאי טעמא מצינו במלחמת מדין דכתיב (לא ד) 'וישלח משה אלף למטה אלף למטה', וכתב

נ. צא ולמד חומר העון ממה שאמרו (ב"מ נח: טז.) 'כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים... אין לו חלק לעולם הבא', וכדאי הוא העיון בתשובתו של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בספרו 'מנחת שלמה' (סוף ס"ז) שהאריך לעורר בענין הלבנת פנים, ודן שם באריכות מדוע לא מצינו שהתירו לחלל את השבת כדי להציל את חבירו מהלבנת פנים (ועי' שו"ע או"ח שז יד), ואיך א"כ מזלזלים בדבר חמור כזה. שאלו פעם את הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע הגדרה של 'ללמוד על מנת לעשות' מהי, וענה, לדעת שלא לפגוע חלילה בשום יהודי אפילו בדיבור קל ואפילו לרגע אחד חלילה.

באר הפרשה - פרשת קרח

הדברים כפי רצוננו¹ ולא כפי האמת². וכמו שמבאר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה בפרשתן) בשם הרה"ק מפשיסחא זי"ע, כי תמיהה גדולה היא היאך טען קרח על משה מדוע תתנשאו (פז ג), בשעה שדייקא במידה זו שבחתו התורה להדיא - 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב ג). אלא, כי אכן, זוהי כוחה הנורא של הגאווה³ ומחלוקת שמסמאת עיני האדם, עד שקרח חשב שהוא משה, ועליו עצמו אמרה תורה 'והאיש משה עניו מאד'⁴ (בחשבו כי 'משה' הנאמר בפסוק קאי עליו, כי הוא ה'תלמיד חכם', ע"ד אומרם (שבת קא: ועוד) 'משה שפיר קאמרת').

נא. ובזה ביאר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל הטעם שהוצרך הקב"ה להמית תחילה את קרח ועדתו בפתיחת פי הארץ ובאש שיצאה מהקטורת ובמגיפה, ולא אמר מיד שכל שבט יניח מטה באהל מועד 'והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח', שזו היתה ראייה שאין עליה תשובה, ששוב לא נתווכחו, וכמו שאמר הקב"ה בעצמו 'והשיכותי מעלי את תלוונת בני ישראל אשר הם מלינים עליכם'. אלא כי עדת קרח היו מלאים ב'נגיעות', שכן הם התלונונו שהנשיאות שייכת להם, והאדם שהוא נוגע בדבר לא יבין ולא יראה כלל אפילו אם תוכיח לנגד עיניו כי הוא טועה בדרכו, אדרבה, לשיטתו ימצא בכל פרט ופרט אשר יארע כהסכמה וראייה לדעתו. ורק אחרי שמתו עדת קרח ונשארו בני ישראל שלא היו 'נוגעים' בטענותיהם, שפיר היה סגי בסימן של המטות להראותם שהצדק עם משה רבינו ע"ה.

וכך מובא ב'מעשה איש' (ח"א עמו' צד) פעם שח אחד באזניו על אדם פלוני כי 'גדול' הוא, בעל רעיונות נפלאים ושיחותיו עמוקות מאד, אבל בעניין שיש לו נגיעה כלשהי יאבד עשתונותו מיד, הגיב רבינו על אתר, אילו סיפרת על אדם גדול שנתפס בעבירה חמורה ח"ו, עדיין אין בזה סתירה לגדלותו, אבל ביחס לנגיעות, נגיעה אישית, הלא כ"ד שעות ביממה הנגיעה קיימת, ואין זה אלא קטן שבקטנים (כלומר שבענין זה הוא נחשב כקטן שבקטנים).

ואילו הגאון מהרי"ד קאפלמאן זצ"ל ביאר בזה, כי כל זמן שהאדם עומד בליצנות לא יועילו לו אפילו מאה הוכחות, וכמו שהביא המסילת ישרים בביאור מפסידי הזהירות, ואפילו אם היו נפתחים כל ז' רקיעים, וכלשונו 'כמה תורה שלומדים וכמה דרשות ששומעין לא מועיל כלום, איין געלעכטער, איין שפאס (ליצנות ושחוק אחד) מאבד הכל', על כן תחילה וראש 'האלוקים עשה שיראו מלפניו', הביא עליהם מיתה ומגיפה 'להוריד את השחוק והקלות ראש מפניהם'... ועתה כבר ניתן להוכיח עם מי האמת.

נב. והרי הוא נדמה למי שלובש בתי עיניים הצבועים בצבע הירוק – שהוא רואה את כל העולם בצבע ירוק ככרתי, אפילו מה שלא נדמה לצבע הירוק בכהוא זה, והנמשל מובן...

נג. מופת חותך מביא הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בספרו בן פורת יוסף פרשת ויחי) להוכיח שהגאווה גרועה מכל העבירות שבתורה, שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב (ויקרא טז טז) 'השוכן איתם בתוך טומאתם', וברש"י, 'אע"פ שהם טמאים שכינה ביניהם', ואילו על המתגאה נאמר (סוטה ד:): 'אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת'...

הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע מביא בשם זקנו הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי כל יהודי יש בו נקודה ומעלה מסוימת שבה מוצא הוא חן בעיני השי"ת, והיא נעלמת אף מהאדם בעצמו, ואם נדמה לו שיודע מהי 'נקודה' זו הרי זה אות ומופת שוודאי לא בזו חפץ ה', שמאחר שמכיר במעלתו הרי הוא מתגאה בה, וכבר לא יתכן שיהיה להקב"ה נחת רוח מדבר שמתגאים בו...

נד. הנה ידוע מאמר חז"ל (יומא עה.) שקירוב מקום נפילת המן היה תלוי במעשי האדם וצדקותו. אם כן, וודאי שה'מן' של קורח היה יורד לו בסמוך לפתח ביתו ממש, שהרי 'מטועני הארון היה', לאידך, ברור שלאחר מחלוקתו עם משה לא מצא את המן בקרוב כ"כ, ומעתה תמוה כיצד לא שם על לבו שחטא וטעה טעות חמורה במה שנחלק עם משה (עיי' בדברי השבט מוסר המובא לעיל שלא ירד מן... וע' פנים לתורה) ומכאן למדנו, שהשקוע בתוככי המחלוקת יראה בכל דבר רק את צדו, ואדרבה – כראות קרח שהמן מרוחק מאתו, הבין שכך עלתה בידו מכיוון שלא ליבה מספיק את האש כנגד משה עד לשמים, ועליו לשוב בתשובה – לחזק המחלוקת.

כעין זה מצינו להרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (קרח תר"פ) דהנה איתא ברש"י על הפסוק 'ויקח קרח' - דבר אחר, ויקח קרח, משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים, ובאלו 'דברים' משכם – שבא קרח וגילה את אזנם שכל יסוד היהדות הוא שהקב"ה מרחק את האדם ועליו להתייגע להתקרב, וכה אמר להם לראשי סנהדריות, הנה, כל מה שריחק אתכם הקב"ה מהמשכן והכהונה אינו אלא כדי שתתאמצו להתקרב והריחוק הוא רק צורך הקירוב, וכאשר

למטבע, ויש כאן 'פעמיים צד'. ולכן שאלו 'וקרח שפקח היה' מה ראה לשטות זו - לחשוב כי רק דעתו 'דעה' היא¹¹, ומה ראה לחלק את תיבת 'פקח' לחצאין ונשאר רק מנין 'צד' אחד (הרה"ק מראפשיץ ז"ע, הובא בחמדה גנוזה להרה"ק רבי סיני מו'מיגראד ז"ע במערכת ראפשיץ)¹².

אל תחזו כבודי - בגנות המחלוקת אפילו כשהיא לשם שמים איתא במשנה (אבות ה יז) 'כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו'¹³. אמנם, לדידן ייאמר, הרחק מן המחלוקת ואל תיגרר אחריה, אפילו כשנראה ש'לשם

ובבלל, כל מחלוקת באה אך ורק מחמת שהאדם שקוע בתוך עצמו, ואינו רואה לנגד עיניו אלא 'צד' אחד. מדוע לא יבין שיש עוד צד ועוד דעת הרואה את פני הדברים באופן אחר. ובוזה יתבארו דברי רש"י בריש הפרשה, 'ויקח קרח - לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק... נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת', והיינו שלא ראה לנגד עיניו כי אם צד אחד וזה גרם לכל המחלוקת.

ובזה יתבארו גם דברי רש"י בהמשך הדברים (טו ו, מדברי ילקו"ש תשנ) 'וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו', כי פעמיים צד עולים בגמטריא קפח - אותיות פקח, והיינו כי מדרכו של פקח להבין שיש שני צדדים

תתאמצו ביותר תתקבלו לעבודת המשכן, וזה עצמו הוא רצון ה', שעי"ז תזכו להתקרב, ודברים רכים אלו משכו את לבם - על דרך האמור בזה"ק (ח"א ט:): בביאור הכתוב (תהלים פט י) 'בשוא גליו אתה תשבחם', שדרכם של גלי הים הוא שהם רועשים וגועשים ביותר, והם מנסים לעלות מעלה מעלה אך הם חוזרים ונופלים, ושבח זה משבחם הקב"ה - כי שבח גדול הוא למי שמנסה לעלות מתוך געגועים והשתוקקות ואינו מצליח, ואעפ"כ אינו פוסק מלהשתוקק, ומטעם זה ברא את האדם בעולם שפל כזה - בכדי שישתוקק אליו בכל לבו אף אם לא יעלה בידו לעלות ולהגיע אל מה שנכסף לו.

ואל תשאלני מדוע נחשב זה להם לחטא, כי באמת, כל האמור אינו אלא דווקא לענין השתוקקות בלבד, אבל ח"ו שיבוא עי"ז לחלוק על משה, ואם היו מתפייסים בדברי משה ולא היתה עליהם אלא התשוקה לבד בוודאי היה זה להם לשבח, אבל מכיוון שבאו לכלל מחלוקת סטו מדרך הרצויה ונחשב להם כחטא לשורפם ל"ע. נה. באופן אחר ביאר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע (שש"ק, קרח) 'וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו' - להיות פקח, וכלשון הרה"ק 'שפתי צדיק' זי"ע (בפרשתן אות י) ועיקר החיסרון היה שהיה פקח ורצה להשיג הכל בשכלו, וזה לא טוב מאד - שצריכין לילך בפשטות ובתמימות כמ"ש (משלי י ט) 'הולך בתום ילך בטח', דמי שהולך בתמימות בטוח שלא יפול בדברים כאלו.

נו. איתא בחיד"א (דבש לפי מערכת ק' אות כז) בשם המהר"י אייבשיץ ב'יערות דבש', 'פקח' הוא בגימטריא חצי 'שלום' (כי פעמיים פקח גמטריא שע"ו - כתיבת שלום), וזה שתרגם אונקלוס 'ואיתפליג' קרח, שחילק את השלום לשנים ועשה מחלוקת. והנה פעמיים 'פקח' עולה כמניין 'שלום', כי במחלוקת ששני הצדדים פיקחים יבין כל אחד לשיטתו של חברו, ועל ידי כן עד מהרה יבואו המה לשלום ושלווה.

נד. רבים מקשים מדוע אמרו מחלוקת קרח ועדתו, הרי קרח חלק עם משה ולא עם עדתו, והיה לו לומר מחלוקת משה וקרח, כמו שאמר ברישא מחלוקת הלל ושמאי, ובספרי הקודש האריכו למעניתם, שלא הייתה כאן מחלוקת מב' הצדדים, כי משה רבינו לא חלק כלל עם קרח, רק הוא זה שחלק על משה, ע"כ לא אמרו מחלוקת משה וקרח. הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע כותב ב'יערות דבש' (דרוש ח' לט' אדר, בתחילתו), שבכל מחלוקת מפתה היצר את הצדדים כי כל מחלוקתם היא לשם שמים (שהרי חלילה להם מלחשוב שמחלוקתם שלא לשם שמים...). ובוזה נותן ה'יערות דבש' סימן לדבר היאך ידע האדם האם כוונתו לשם ה', אם הם מחולקים אך ורק בנידון מחלוקתם, אבל זולתי זאת הרי הם אוהבים גמורים זה לזה - הרי יש כאן אות ומופת חותך שמחלוקתם לשם שמים...

וזוהו שאמרו 'איזהו מחלוקת לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי' - ומה מצאנו גבי בית הלל ובית שמאי, שאמרו בגמרא (יבמות יד:) ת"ש, אף על פי שנחלקו ב"ש וב"ה בהרבה מדיני קידושין ויבום, וכן נחלקו בצרת הבת, שלפי בית הלל בני בית שמאי ממזרים, ואפילו הכי לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל, ולא ב"ה מבית שמאי, ללמדך, שחיבה וריעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר (זכריה ח ט) 'האמת והשלום אהבו'.

איתא במדרש (בר"ר כב ז) בענין המחלוקת של קין והבל עד שסוף דבר קם איש באחיו ורצחו נפש, וז"ל. 'על מה היו מדיינים, אמרו בואו ונחלוק את העולם, אחד נטל קרקעות ואחד נטל את המטלטלין. זה אמר, הארץ אשר אתה עומד עליה שלי היא (שהרי כל הקרקעות שלי). וזה אמר, הבגד אשר אתה לובש שלי הוא. זה אמר תפשוט (את הבגד), וזה אמר, פרח (באוויר). מתוך כך - ויהרגהו. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטליים, ועל מה היו מדיינים, אלא זה אמר, בתחומי בית המקדש נבנה, וזה אמר בתחומי. שנאמר, ויהי בהיותם ב'שדה', ואין שדה אלא בית המקדש'.

שמים' היא^נ, כי מחלוקת שכל אחד מהצדדים בטוח בעצמו שכל כוונתו אינה אלא ליחדא שמו דקודשא בריך הוא ושכינתיה זה גרוע מכל - כמבואר ב'יערות דבש' (דרוש ה' לחודש אלול, באמצעו) שאי אפשר ליצר לפתות את הצדיקים לעשות מחלוקת, מה יעשה - יגררם לתוך מחלוקת לשם שמים, ומשם יובילם לסתם מחלוקת^ט.

וכבר כתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרה"ק נו) וז"ל. כי אין שלום יוצא מתוך מריבה, ובפרט ממחלוקת לשם שמים, אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לשם שמים, הרחמן יצילנו ממנה^פ.

ובזה גם יתבאר לשון המשנה מחלוקת 'קרח ועדתו', שהם היו שווים רק בדבר אחד - כנגד משה רבינו, אך בינם לבין עצמם גם שררה מחלוקת, שכל אחד מהם רצה להיות כהן גדול ואמר שהוא הראוי לזה ולא האחרים... משמיה דהרה"ק הבני יששכר זי"ע נתנו סימן, שיבדוק עצמו האם בגשתו למצוה אחרת גם תתלהב נפשו באותה אש להבת שיש לו לענין המריבה, האם גם לענין 'עטיפת הטלית ולבישת התפילין' בוערת בו אש התלהבות באותה מידה של המחלוקת, ואם לא כן, סימן הוא שאין כוונתו במחלוקת לשם מעלה כלל וכלל - ולכך מצינו בקרח ועדתו שזלזלו במזוזה וציצית.

נח. פעם נכנס יהודי אל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל ושאלו 'בתמימות' בענין מסוים כיצד היא ההלכה - בו בזמן שגדולי ישראל נחלקו ביניהם בפסק ההלכה על ענין זה... (כידוע, פעמים רבות יש דין ודברים בין גדולי הדור בענייני הלכה, ומשם תימשך למחלוקת אצל 'אנשי החצר' שבין ב' הצדדים), הגאון רב"צ הכיר מהי מטרתו של אותו שואל תמים, ע"כ אמר לו, ר' יהודי, בנידון ההלכה עצמו, כאיזה צד שתנהג יש לך על מי לסמוך, אבל להחזיק במחלוקת - אין לך כלל על מי לסמוך.

נט. נוראות מצינו בגמרא (חולין צא:), על הפסוק (בראשית כח ב) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה - שהרי דמות דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד, ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה. ורצו המלאכים להרגו - מחמת קנאה (רש"י שם), מיד - והנה ה' נצב עליו. והמתבונן יתמה, הרי 'אין ביניהם לא קנאה ולא שנאה' (עיי' שבת פט.), והיאך יתכן שהם 'קנאו' ביעקב, אלא ע"כ צריך לומר שקנאה זו - קנאה עילאית היתה - במה שאין לנו השגה, ואעפ"כ הביאתם קנאה זו עד כדי הרצון להרוג את יעקב כפשוטו בפועל ממש. ס. הגה"ק רבי יצחק אלחנן ספעקטאר זצוק"ל ראה פעם איך שכמה אנשים חולקים בענין 'לשם שמים' ויורים בפיהם חיצים ובליסטראות זה בזה, נענה רבי יצחק אלחנן ואמר, 'לשם שמים' איני רואה כאן, אבל אני רואה מידות מושחתות ונוראות... כל אחד זועק 'כולה שלי'.

בדרך צחות היה הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע אומר, יעקב אבינו ביקש 'בסודם אל תבוא נפשי' כי פעמים הרבה יאמרו הניצים וכי נראה לך שאנו נחלקים בסתם דברים פשוטים, לא כי, אלא חולקים אנו בדברים העומדים ברומו של עולם - עפ"י תורת הסוד, וע"ז ביקש יעקב אבינו בסודם אף במחלוקת זו שהיא עפ"י סוד אל תבוא נפשי איני רוצה כל חפץ בה, כיוון שעל פי 'פשוט' הוא מחלוקת על משה רבינו.

כן פירש הרה"ק ה'מקור ברוך' מסערעט וויזניץ זי"ע, בדברי חז"ל (סוכה נב:) 'יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו', שבא לומר לאלו שעורכים מחלוקת 'לשם שמים', כלומר, שהם לוקחים את הקב"ה לעזרתם - כי 'לשם שמים' כוונתם - לא יכול היצר להסיתו למחלוקת...

ועל דרך זה פירשו בדרך צחות בהא דאיתא בגמ' (ב"ב טז.) 'שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו', שהיאך הצליח ה'שטן' להביא את 'פנינה' להתגרות בחנה ולצער אותה, על ידי שאמר לה שהכל לשם שמים...

וכך ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע בדברי חז"ל (במדב"ר כא כב) 'קשה עלי פרידתכם' שכך אומר הקב"ה לבני ישראל קשה היא המחלוקת ובפרט כשהנכם באים ותולים עצמכם עלי כי לשמי אתם נפרדים ונלחמים זה בזה.

נבראת המחלוקת (הלוקת מים עליונים ומים תחתונים), שנאמר 'ויהי מבדיל בין מים למים'. אמר רבי טביומי, אם מחלוקת שהיא לתיקונו של עולם ולישובו אין בה 'כי טוב'. מחלוקת שהיא לערבובו, על אחת כמה וכמה. ומכאן נלמד, שהמחלוקת אף כשהיא לצורך העולם אינה כי טוב^{כז}.

כלי מחזיק ברכה – הברכה והפרנסה תלויים במידת ה'שלום' אמרו חז"ל (עוקצין ג ב) 'אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום'^{כח}. ובמדרש (ויק"ר פר' צו ט) אמר

עכ"ל. וביארו בעלי המוסר, שאין כאן כל מחלוקת, כי באמת היה הסכסוך ביניהם על עניני רכוש וממון, זה נטל כל הקרקעות לעצמו וזה נטל כל המטלטלין לעצמו, ורצו לבלוע איש את רעהו בעודו בחיים, אלא שבפיהם אמרו שחולקים המה על מקום המקדש... (אף שאין לנו השגה בקדמונים אלו, מ"מ דברי המדרש באו ללמדנו יסוד גדול בפרשת המחלוקת), כי מאד מאד יש להתרחק מ'מחלוקת לשם שמים', כי אם יפשפש בעצמו היטב ימצא שמתחת ל'כבוד שמים' טמון 'כבוד עצמו', אלא שהיצר מצליח לבלבל את הילך מחשבתנו ברצונו ה'י^{כט}.

עוד איתא במדרש (בר"ר ד ו) למה לא נאמר 'כי טוב' ביום השני לבריאה, אמר רבי חנינא, לפי שבו

סא. סיפר הגאון המגיד מישרים רבי שלום שבדרון זצ"ל על עצמו (ברוב ענוותנותו תלה 'משל' זה בעצמו) שפעם נתארח בשבת קודש בעיר פלונית, והייתה השבת 'שבת ראש חודש' – ר"ש שהיה ידוע כ'בעל תפילה' היה בטוח בעצמו כי לרגל בואו העירה לשאת דרשות חיזוק במשך כל השבת יכבדוהו לגשת אל ה'ברעטל' (התפילה לפני העמוד) לאמירת ה'הלל', משום מה שלח הגבאי יהודי אחר, ושתק לו ר"ש, אחר ההלל משבאו לקריאת התורה היה בטוח בעצמו כי יכבדוהו בעליה ראשונה השייכת לו כאחד מבני אהרן הכהנים, וכבר סידר את ה'טלית' למען יוכל לגשת מיד אל בימת הקריאה – אבל, לא... כהן אחר נקרא במקומו לעלות ראשונה, חשב ר"ש וודאי רצונם לכבדני בעליית ה'מפטיר' שגם היא מותרת לכהנים, וכמעשהו בראשונה כן מעשהו במפטיר שנקרא אל הבימה איש אחר (אף שהוא כבר הכין עצמו וכחכח בגרונו לברך ברכות התורה וההפטרה בקול צלול)... ועדיין היה ר"ש בטוח כי ה'מוסף' בו אומרים אתה יצרת לכבוד השבת ולכבוד ראש החודש 'יפול' לידו האמונות בתפילה לפני העמוד, והנה הוא שומע את קולו של ה'גבאי' בכבודו ובעצמו מסלסל בקול כ'הקדמה' לתפילת המוסף 'וכל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה... הקב"ה ישלם...' וחשב ר"ש לעצמו, זה הגבאי מתברך בלבבו לאמר כי הוא 'עוסק בצרכי ציבור באמונה', וכי זוהי נאמנותו שאינו מבין להעריך ולכבד אורחים רמי מעלה הדורכים על מפתן בית מדרשו... מה אומר ומה אדבר, בחזרת הש"ץ טעה זה הגבאי – שכח שהיום ראש חודש והחל 'תכנת (תקנת) שבת' במקום 'אתה יצרת' הנאמרת בשבת ראש חודש, ומשום מה (לגודל תבערת לבי בתלונותיי עליו) אנכי שמעתי זאת ראשון לפני כל הקהל, מיד דפקתי והכיתי בחוזקה על השולחן ב'קנאות קודש' נו... אתה יצרת... אתה יצרת... אתה יצרת... ג' פעמים – וכמעט שלא נשבר השולחן מחוזק ההכאה, ולנראה מן הצד נראה היה כי בערה בי אש קודש להעמיד הגבאי על טעותו, אבל האמת אגיד, שאנכי הרגעתי את עצמי מכל התרעומת שנתמלא לבי, כי באתה יצרת... הראשון נרגעתי ממה שלא נתכבדתי ב'הלל', ובאתה יצרת... השני נרגעתי ממה שלא נקראתי לכהן או מפטיר, ובשלישית נרגע לבי ממה שלא שלחוני לעמוד לכבוד היום בתפילת המוסף... וכל אחד ילמד מוסר לנפשו איש איש בנגעו ומכאובו.

סב. וכך כתב המהר"ל (גור אריה פט"ז) וז"ל. ואם תאמר, מאי שנא חטא זה מכל חטאים בעולם, שאין הקטן נענש. ויש לך לדעת עיקר הטעם, כי מה שאין הקטן נענש, היינו כי אין הקב"ה מביא עונש על קטן. אבל שונה היא עונש המחלוקת, כי גוף הגיהנום דבק במחלוקת, אחר ששניהם נבראו באותו יום – יום שני למעשה בראשית (ב"ר ד ח), להודיע כי המחלוקת הוא גוף הגיהנום, ולכך נענש אף הקטן, כי העונש בא מעצמו. שהמחלוקת עצמה כרוכה עם העונש, עכ"ל (בשינוי קצת), וכלומר, שאין זה מצד 'עונש' על המחלוקת אלא הוא כמי שמחתך בעצמו בסכין... סג. כתב ה'ערוך השולחן' (או"ח סי' נו אות ח) וז"ל, ודע שהעולם רגילים לומר 'חצי קדיש וקדיש שלם', ויש מההמון שסוברים דבאמת זהו חצי קדיש, וטעות הוא – שגמר הקדיש הוא רק עד דאמירן בעלמא, אלא שבסוף התפילה מוסיפין תפילת תתקבל ויהא שלמא רבה דמשום שהשלום הוא עמוד העולם, לכך אחר גמר התפילה וצריכין לצאת לאויר העולם, אנו מבקשים מהשי"ת שיהיה שלום בתוכינו ומוסיפין עושה שלום במרומו – אע"ג דחדא מילתא

באר הפרשה - פרשת קרח

רשב"י גדול השלום שכל הברכות כלולות בו... ה' יברך את עמו בשלום.

זאת וזרואי תישא רווחים גדולים, ותתגרל פרנסתו בהרחבה גדולה 'מאה פעמים' כבה"ס. ובוזה מבאר ה'חתם סופר' (ויגש ד"ה והנה אמרו) את הכתוב (תהלים קמו יד) 'השם גבולך שלום חלב חיטים ישביעך', דהנה לכל 'חכם' יש איזה 'גבול ומעצור' לחכמתו, יש מי שבבואו לידי נסיון בענייני 'כבוד' כל חכמתו מסתלקת עד

וכבר אמרו דמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות (של"ה מס' יומא דרך חיים אות מ"ד), ע"כ כל ערום יעשה ברעת, 'להשקיע' בהבאת שלום בינו לרעהו, כי 'השקעה'

היא עם יהא שלמא רבה, נ"ל דזהו תפילה אחרת, דמתחילה מבקשים שיהא שלום בינינו, ואח"כ מבקשים שאף אם חלילה תפרוץ איזה מחלוקת יסייע לנו הקב"ה לעשות שלום...

סד. הגה"צ ה'מנחת יצחק' זצ"ל גאב"ד ה'עדה החרדית' בעיה"ק ירושלים, נישא בג' זיווגים, במשך שנות חייו, בזיווג ראשון נישא עוד קודם ה'מלחמה', ומעשה שהיה כך היה. 'שדכן' אחד הציע עבורו - 'בת פלוני לפלוני', ויגמר הדבר בכי טוב, בטרם ראיית אם החתן והחתן את המדוברת.

בהתקרב מועד הנישואין, נסעו כל בני משפחתו אל עיר מגורי הכלה, לערוך שם את שמחת הנישואין. אך משהגיעו ואמו ראתה את הכלה, נבהלה מאד, כי ראתה שמדובר בבעלת מום. מיד גמרה האם אומר לבטל את השידוך (היה מותר להם לבטל את השידוך כי מדובר בשידוכי טעות על ידי שליח, שהשליח קלקל, ואפשר לומר לו - 'לתיקוני שדרתיך ולא לעוותי'). ואמרה לו האם, 'יצחק' בוא נברח ונמלט על נפשנו, כי אין רצוני שתחיה עם בעלת מום כזה, אמר הבן - ה'מנחת יצחק', אל לנו לבטל ח"ו את קשרי השידוכין, אעפ"י שהרשות בידינו לעשות כן, אך, איככה נוכל לבזות נערה זו, שכבר מכינה עצמה לנישואיה זה מכבר, ועתה תבוש ותיכלם. ואכן נשאר שם ונשאה באמרו, אף אם אצטרך לאחר מכן לגרשה, מכל מקום בזו העת נערוך את הנישואין, ואם המצב יכריחנו לשלחה בגט פיטורין, נעשה כן בלית ברירה, אבל הס מלהזכיר - לביישה עתה.

אחר שנה מנישואיהם נולד לו בנו הגה"ח ר' בעריש שליט"א, כעבור כמה שנים פרצה המלחמה הנוראה והיא נספתה על קידוש ה'. ולאחר המלחמה נישא המנחת יצחק תחילה לבתו של הרה"ק מוואסלוי זי"ע, ולאחר מכן לבתו של הרה"ק האמרי חיים מויז'ניץ זי"ע, אך לא היה לו מהם זש"ק. כשסיפר המנחת יצחק סיפור זה נענה ואמר, לאחר כמה שנים מנישואי הראשונים נתברר שכלל לא היה מציאות שיהיה לי זש"ק, ועל פי דרך הטבע הייתי צריך להישאר ערירי. וברור לי ללא כל ספק, שזכיתי לבן אחד מזיווגי הראשון (וממנו נבנה דורות יראים ושלמים בליעה"ר), רק כשכר על שלא גרמתי לבייש נערה מישראל.

וכבר כתב בספר חסידים (תקנ"ג) שעל האדם להיות 'מצטער בצרת חברו' כי אם לא, מה בין זה לבהמה - שאינה חוששת בצער חברתה, ועליו נאמר (קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין.

סה. פעם התאוננו בני הבית של הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע הי"ד (אחיו של הרה"ק האמרי אמת' זי"ע) על מחסור הפרנסה השורר בביתם. ענה רמ"ב ואמר, הדבר הראשון שעלינו להקפיד הוא שלא תתעורר חלילה קפידה ומחלוקת במחננו, כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות...

וכך ענה פעם יהודי שהיה עליו להתערב באיזה סכסוך שהיה נוגע לחייו ופרנסתו, ויתמהו האנשים מאד - מנין לו כוחות הנפש לשתוק להבליג ולא לקחת חבל ונחלה ב'מחלוקת' זאת, ויען האיש ויאמר, מרגלא בפומיה דאינשי וואס טוהט מען נישט פאר פרנסה... (מה לא יעשה האדם עבור פרנסתו), והרי רבים מבני האדם יחצו ימים יעברו נהרות וירחיקו נדוד לימים וחדשים להביא טרף לביתם, אף אני אעשה כן, בשתיקתי כעת הזאת, ולא אדחה 'מאה פרנסות' במחלוקת אחת...

וכבר אמרו בגמרא (ב"מ טז.) 'אמר רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו', פירוש שסגולה לעשירות היא לכבד את אשתו, וצריך ביאור מה ענין זה לזה. ושמעתי לפרש, דהנה בעת שחטאו אדם הראשון וחווה בעץ הדעת נתקללו שניהם, זה בקללת 'בזעת אפך תאכל לחם' (בראשית ג טז), וזו בקללת 'והוא ימשול בך' (שם פסוק טז), ונמצא שניתן רשות לבעל למשול ולרדות באשתו ולהכריח אותה לכבדו ולשמשו כרצונו, ולכן אם מתנהג האיש כפי שורת הדין ועומד על שלו בכל תוקף מבלי לוותר כלום (ועומד שתישאר בקללתה), אף הקב"ה מתנהג עמו במדה זו וקללתו מתקיימת במלואה - 'בזעת אפך תאכל לחם', אבל המתנהג בחסד וברחמים, ומיקל עליה מקללתה ואינו מושל עצמו עליה, יזכה שאף הקב"ה יקל עליו מקללתו שלא יצטרך להזיע כל כך בקללת הפרנסה, ויתעשר בהרחבה ובנקל.

שלא תעלה קנאת אדם – הקנאה מוציאה את האדם מן העולם

אמרו חז"ל (במ"ד ריש הפרשה והובא ברש"י) 'מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן...'. והיינו ששורש מחלוקת זו באה מ'קנאה'^{סו}, וכלשונו של רבינו בחיי (כד הקמה ערך 'קנאה') 'ודבר ידוע כי לא החזיק קרח במחלוקת עד שהתלבש במדת הקנאה ומדה זו הטרידתו מן העולם, ונכתבה לדורות ללמדנו להתרחק מהקנאה עד קצה האחרון, כי רבים חללים הפילה, ובפירוש אמרו לנו חז"ל (אבות ד נא) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם'. הן בגשמיות ואף גם ברוחניות, כי הקנאה תאכל כל חלקה טובה^{סז}.

על ידי הקנאה מפסיד האדם את שלו^{סח} - ואילו של חברו לא הגיעו^{סט}. כיו"ב אמרו במשנה (אבות ד ג) 'שאיין לך אדם שאיין לו שעה ואיין לך דבר שאיין לו

שיעשה דברים כנגד השכל 'למען כבוד שמו' ויתבזה בטיפשותו בעד מעט כבוד, ויש מי שחכמתו עומדת לו רק עד בואו לידי 'קנאה', אז יתנהג כמי שאין בו דעת כלל וכלל. לא כן נחלת עבדי ה', ד'גבול' אחר עשו לחכמתם, והוא, בשיבואו לידי נסיון בענין השלום יעשו אפילו דברים כנגד חכמתם והבל בכדי שישרור השלום והשלווה בין בני ישראל. ומה שכרם - חלב חיטים ישביעך, שהקב"ה ישפיע להם פרנסה בריווח אף אם נגזר עליהם ח"ו חסרון הפרנסה, דהא אמרו חז"ל 'מוזני' לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא תליא מילתא, ואמרו בתוס' (שבת קנז. ד"ה אין) ש'זכות גדול משנה המזל', ו'זכות גדולה' היא הבאת שלום בין אדם לחבירו, וזהו ביאור הקרא השם גבולך שלום בשכר זאת שמשים את הגבול לחכמתו כאשר נוגע הדבר לעניין השלום, לכך חלב חיטים ישביעך יזכה לשבוע בפרנסה מרובה ושפע עד בלי די.

סו. הנה בבוא בני ישראל למדבר סיני נאמר (שמות יט א-ב) 'ביום הזה באו מדבר סיני... ויחן שם ישראל נגד ההר', וברש"י 'ויחן - כאיש אחד בלב אחד', רבו המקשים אם בא' בסיון כבר היו כל בני ישראל באחדות הראויה - מדוע לא ניתנה להם תורה מיד. אלא ביאורו, כשכל ישראל באותו מצב אין כל רבותא שהם שרויים ב'אחדות', רק בששה בסיון - אחר שכבר נצטוו ב'הגבלה' ומשה מחיצה לעצמו ואהרן לעצמו... כשכל אחד בדרגת גדולה אחרת ואעפ"כ הם עדיין כאיש אחד בלב אחד - זו רבותא היא, וכעת הרי הם ראויים לקבל התורה.

סז. בדרך הלצה מסופר, פעם ישב יהודי והתענג על סעודה דשנה כסעודת שלמה בשעתו, כשעמדה עדיין מנת הדגים שהגישו לפניו, בא אחד מידידיו וסיפר לו כי פלוני בן פלוני חלה והרי הוא נוטה למות, נאנח האוכל אוי, אוי, והמשיך להתענג על מאכלו ומשקהו, בהגיעו למרק התייצב בפניו אחר מחבריו, ו'חדשות' בפיו אודות אחד מן החבורה שמת ל"ע בצעירותו, שוב נאנח האיש וגנח גנח ואף ילולי ליל - על השבר הגדול שנשארה אלמנה המטופלת בעשרה יתומים קטנים, אך כל זאת לא מנע מאתו להמשיך ביתר שאת ויתר עז לאכול ולשתות כידו הרחבה והנדיבה, אך, עתה אירע הקשה מכל - בעת שהחזיק כבר את ה'בשר' בין שיניו, אתא ובא אליו מאן דהו, ואמר לו ב'נשימה אחת', השמעת... פלוני ידידו זכה בהגרלת הלוטו סך עשרה מליון דאלער... נזדעק האוכל, מי... מה... ומאז איבד כל 'טעם' במאכלו, ואפילו להביט על האוכל הערב הלז כבר לא היה מסוגל... והמבין יבין ויתבונן אם אינו דומה עכ"פ במקצת לזה המסכן... וכך כתב ה'ראשית חכמה' (שער הענווה פ"ז) המקנא חומס נפשו, כי הוא מתאבל תמיד, דכל אדם מוצא טעם מתוך חוץ מהמקנא, כי אינו טועם טעם מתוך במאכלו עד שיפסיד חבירו את הטובה אשר חננו ה'.

משמיה דהרה"ק הרבי רבי העניך זי"ע אמרינן, ש'קנאה תאוה וכבוד' הינם תלתא דסתרי אהדדי, כי המקנא ברעהו רוצה לבוא למקום שחברו הגיע, אך אינו יכול כי התאוה מושכת אותו לאכילה וכיוצא בזה מדברים המונעים ממנו להיות כחברו, וכאשר בוא יבוא למלאת תאוות נפשו תבוא 'מידת הכבוד' ותטפח לו על פניו דמטעמי כבוד לא יוכל לעשות כל אשר איוותה נפשו, ונמצא שג' אלו אוסרים אותו בבית האסורים.

סח. והפסד גדול הפסיד קרח במחלוקת זו, כמו שאמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (בפרשתו), דאיתא בזוה"ק שרצה הקב"ה לעשות את קרח לוי גדול כמו שעשה את אהרן כהן גדול. וזו מדריגה גדולה ונפלאה, וראיה לכך, שכעת שקרח לא נתעלה למדרגה זו - לא נתמנה עד עצם היום הזה לוי אחר לשמש כלוי גדול (מה שאין כן בכהונה גדולה, שאחר אהרן נתמנו עוד כהנים לכהונה גדולה). ואת כל זה הפסיד קרח אך ורק מפני המחלוקת.

סט. איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (קורח תרע"ו ד"ה ויראו) ששמע בילדותו בשם הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כי כאשר יניחו על השולחן את ה'חבילות' (צרות וייסורים ולעומתם הטוב והשמחה) של כל באי עולם, ויצא הכרוז כי

הנצרך עדיין לא ישמחו בחלקם, מאחר שרואים שלשני יש יותר... וממילא מה תועיל הברכה בשעינו צרה בשל אחרים והוא מקנא בהם, על כן תחילה וראש צריך שלא יציין לתוך אהל חברו, כלומר שלא יביט בהם בעין רעה אלא יחיה עימם בשלום ובאהבה ובאחדות, ואז ניתן להשפיע עליו רוב ברכה. וזהו מה שאמרו חז"ל (עוקצין פ"ג מ"ב) 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום', כי אם אין שלום אלא קנאת איש באחיו אי אפשר לברכה שתחול, כי אף יתמלא ביתו בכל טוב עדיין יהא עצב נרגז ונרגז ויחיה בהרגשת 'כל זה איננו שווה לי'... ומעתה יתבאר לישנא דקרא בברכת כהנים, כי לשון יחיד מורה על אחדות ישראל [וכדכתיב (שמות י"ב) 'ויחן שם ישראל', ופירש רש"י 'כאיש אחד בלב אחד'], ובא הכתוב לומר, אימתי 'תברכון את בני ישראל אמור להם' - בשעה שהם באחדות וכאיש אחד, או אז 'וברכך ה', כי במצב כזה ניתן להשפיע עליהם מלא חפניים ברכות ממקור קודש".

מקום. ומקשים העולם, אם כן מדוע ירוצו כל באי עולם הנה והנה, והרי יש כבר מקום לכל חד וחד, אלא, כי אכן, אינם חפצים ושמחים רק כל אחד ירצה לעמוד ב'מקום' רעהו. בחשבו ששם ימצאנו האושר והשמחה..."

הנה"ק ה'קרן לדוד' זי"ע (נשא ד"ה כה תברכו) מדקדק בלשון הכתוב ב'ברכת כהנים', שם נאמר (ו כג-נד) 'כה תברכון את בני ישראל אמור להם, יברכך וגו', וצריך ביאור הטעם שהתחיל בלשון רבים 'אמור להם' וממשיך תיכף בלשון יחיד 'וברכך'. ומבאר על פי מה שמצינו בעת שבירך בלעם את ישראל דכתיב (כד ב) 'וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלוקים', וברש"י, 'ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא יציין לתוך אהל חברו', והטעם שזו ההקדמה וההכנה ל'ברכה' הוא כי מדרך הבריות שאף אם יהיה להם הרבה יותר מכפי

הרשות נתונה לכל איש לבחור לעצמו 'חבילה' אחת... אזי יבחר כל אחד ויתפוס בשתי ידיים את חבילתו שלו, כי הקב"ה גדול העצה ורב העלילה נותן לכל חד וחד בדיוק נפלא את אשר נצרך לו לטובתו ברוח ובגשם - ומה שבכוחות גופו ונפשו לעמוד בה. וכך איתא ב'חובת הלבבות' (שער הביטחון בארוכה) שמחויב כל אדם להאמין שבמידה שה' מודד לו, כך ממש צריך להיות ואין עצה אחרת, וממילא לא יהיה לו שום תלונות על הנהגת ה'. ובזה מבאר ה'אמרי אמת' את הנאמר אצל נשיאי המטות 'ויראו ויקחו איש מטהו' (במדבר יז כד), ואיתא שם בתרגום 'ויראו' - ואשתמודעו (מלשון נודעו ונוכחו לראות), שהכירו והבינו שלכל אחד מגיע חלקו הראוי לו.

ע. אומר היה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם נח, ד"ה ארור כנען), שמצינו שקין הרג לאחיו הבל על שקינא בו כמה שנאמר (בראשית ד ד-ה) 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויחר לקין מאד', א"כ בוא וראה כוחה של קנאה, דהרי קין והבל היו שני אחים יחידים בעולם נמצא שכל אחד מהם היה 'בעלים' על חצי עולם, ומה שייך קנאה אצל מי שחצי העולם שלו... ואעפ"כ גברה קנאת האחד ברעהו עד כדי רציחה... עא. איתא ב'אורחות צדיקים' (שער הקנאה) משלו משל, חומד וקנאי פגע בהם מלך אחד, אמר להם המלך, אחד מכם ישאל דבר ממני וייתן לו משאלות לבו, ולחברו כפלים כיוצא בו, הקנאי לא רצה לשאול תחילה, כי לא רצה שלחברו יהא כפליים ממנו ויקנא בו. והחומד לא רצה לשאול תחילה כי חמד לעצמו את חלק הכפליים. עד שהחומד דחק את הקנאי לשאול תחילה, ביקש הקנאי שינקרו לו עין אחת, וממילא לחברו ינקרו שתיים.

מסופר, כי חקרו החוקרים המבינים ב'תורת הנפש', וכך שאלו לרבים, הנה נצרך אתה בכדי חיותך סך מאה אלף דאלער לשנה תמימה, עתה, אנא ממך, אמור לנו במאי בעית טפי (מה היקר מעדיף) שינתן לך בוודאות סך מאה וחמשים אלף מידי שנה, ולכל אחד מחברך ינתן סך של מאתיים אלף, אמנם עדיין יהיה לך מותר בשכרך חמשים אלף בכל שנה, או שהיית רוצה שניתן לך חמשים אלף בשנה ובזה יחסר מלחמך בכל שנה סך של חמשים אלף, אלא שלכל חברך ניתן רק שלושים אלף - ותגדל על חברך בעשרים אלף... רובא דאינשי ענו - שהם מעדיפים לקבל רק חמשים - העיקר שלא יהיה לחבריהם יותר מהם...

עב. ובכלל הדברים 'שלא יציין לתוך אהל חברו', ר"ל שלעולם לא ישווה את מצבו לעומת השני, אלא אם 'יעצום עיניו' ויתבונן רק במה שיש לו כבר יראה ויכיר היטב עד כמה גדלו חסדי ה' עמו. וכמו שאמרו שלכן אומרים הפסוק 'מה יקר חסדך אלוקים' בעת 'עטיפת הטלית' כשפניו עדיין מכוסות בטלית, ללמדנו, שאכן, רק בשעה שעיינו מכוסות מהביט סביבותיו - לדעת מה ייעשה בכל אחד מידידיו ובביתם, אז יש בידו להכיר את 'חסדך אלוקים' עמו.

שנה, ובכל זאת בגלל קנאה אחת שקינא באליצפן בן עוזיאל ירד שאולה, נגיעה קטנה זו הוציאה אותו מן העולם^ע, מכאן צריכים ללמוד מה איומה יכולה להיות נגיעה אחת קטנה, ומכאן 'מדה טובה מרובה' - ש'טוב' אחד יוכל לסייע ולהעלות אותו.

קנאת סופרים תרבה חכמה - מעלת הקנאה כשהיא באופן כשר וראוי

אמנם, לא בכדי ברא הקב"ה בעולמו את מידת הקנאה, כי לטובה היא - כאשר ישתמש בה באופן הטוב, והיינו שילמד מחברו - כי כמו שחברו משתמש בכוחותיו וכישרונותיו כך ינצל אף הוא את כשרונותיו שניתנו לו מן שמיא^ע.

ובה אמר שלמה בחכמתו (משלי כג יז) 'אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום', וביאר הגר"א 'במי שיש בו יראת ה' תקנא, וגם לא תאמר די אלא תקנא כל היום וכל ימי חיך ביראת ה', והקנאה תעורר מדנים עם יצרך להבניעו'.

והנה איתא בגמ' (שבת לא.) שבא נכרי וביקש מהלל גייריני ע"מ שאלמד את כל התורה כולה על רגל אחת, אמר לו הלל, דעלך סני לחברך לא תעביד, וידועה הקושיא מדוע לא ענה לו ב'עשה טוב' - רק את האהוב עליך שיעשו לך זאת עשה תמיד, אלא, שכבר רבו 'בעלי חסד' שטוב ליבם להיטיב לרעיהם אבל זאת לא יסבלו - לראות בגדולת רעיהם העולה על גדולתם... אף שאין לנו השגה ביואב בן צרויה שר צבא דוד, מ"מ איתא בגמרא (סנהדרין מט.) שמצד אחד היה ביתו פתוח ומופקר לכל כמדובר, ונתעלה לשלימות גמורה במידת החסד, ולאידך מצינו שהרג את עשאל ועמשא שלא כדון, על כן אמר הלל לגר דעלך סני - אותה הקנאה וצרות עין דסני עלך, לא תעביד לחברך. שאין די בעשיית חסד כי אם בעקירת שורש הקנאה.

ובתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ד"ה קרח, גם בליקושי הרי"ם בשינוי לשון) וז"ל. קרח היה בעל רוח הקודש ומטועני ארון הברית, היינו שהיה צדיק וזקן בן ק"ל

עג. משל משלו על כך, לכלי משחית המיועד למלחמות כ'טיל' שהנגיעה בו איננה מזקת, אמנם... אם אך יגע בכפתור המיועד לשלחו למדינת האויב יגרום נזק אדיר וחזק. כמו כן פעמים שהאדם מהלך בעולם הזה ועוסק בתורה ועבודה, אבל כל זה עד שנגעו בו במקום המסוכן, כי אם יגעו בו שם (ב'כפתור' הנכון) יתפרצו כל מידותיו הקשות - ואכן, שם היא עיקר עבודתו בעולם הזה.

עד. משלו המושלים, לשור שראה את מעוף הנשר בשמי רום ונתקנא בו - כי אף הוא רוצה לעוף בשמים, מה עשה השור השוטה - עלה על הגג והמתין לבואה של רוח קדים עזה, וכך, ברגע שבאה הרוח חשב לצאת מגבולות הגג ולהמשיך לעוף בשמים על ידי הרוח (ואח"כ כבר ימשיך בכוחות עצמו - דבמה נשתנה הוא מהנשר), פשיטא ואין צריך לומר שהוא נפל ארצה ומיד נפל פגר מת בריסוק איברים... מה יעשה שור פיקח, ילמד לקח מהנשר, ויאמר, אם הנשר מנצל את כוח הכנפיים שלו, אף אנכי אנצל את ה'קרן' שנתן לי בוראי, לנגוח את כל הקמים עלי... כיוצא בו לדידן - אם נקנא איש באחיו וכל אחד ירצה את מעלותיו של רעהו אכן יפול ארצה... כאותו שור שוטה שיצא קרח מכאן ומכאן, אבל אם נלמד איש מרעהו להשתמש בכוחו וכשרונותיו לטובה ולברכה יגיע כל אחד לרום המעלה שבידו להגיע.

מסופר על הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, בעודו מכהן ברבנות העיר 'סאניק' בטרם עלה על כס הרבנות בלובלין, פעם אחת נסע לשבות בצל הקודש אצל רבו הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע והיה זה ב'שבת בראשית'. בצפרא דשבתא כיבד הרה"ק את המהר"ם שפירא לשמש כשליח ציבור ב'ברכת החודש' ואף הוסיף לשלחו לפני התיבה לתפילת מוסף. לאחר התפילה הביע הרה"ק בפניו את התפעלותו המרובה מתפילתו הערבה והמעוררת לבבות, והזמינו ל'קידושא רבא', ולא היה איש עמהם, בתום הקידושא רבא יצא הגר"מ שפירא כשכולו מלא חדווה. בעידן רעוא דרעווין בעת שהיסב רבי מאיר שפירא עם החסידים ל'שלש סעודות' שאלוהו אודות שיחתו עם הרבי ביחידות בעת הקידוש. גילה להם ששוב שיבח הרה"ק את התפילה כשהוא חוזר וכופל את דבריו והיה נראה בעליל הנאתו הגדולה. והוסיף, ששאל את הרבי, אם כן גדול כוחי בתפילה, אולי אבוא לשמש כאן כבעל תפילה קבוע. ענהו הרבי, במעשה שהיה, הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע שמע באמצען של שנות 'גלותו' על גדולת הגאון רבי יוזפא הנודע בשיעוריו המופלאים, כשהוא מרצה אותם בבחירות עצומה מתוך פה מפיך מרגליות, מיד כיתת רגליו לעבר ישיבתו של רבי יוזפא, והגיע לשם ב'מקלו ותרמילו' כשהוא נראה כעני נודד המחזר על הפתחים,

ו'קנאה' זו טובה היא לאדם, כי מבלעדיה לא היו לו (שבת פח: פט.) ואמר ריב"ל, בשעה שעלה משה למרום שאיפות לטוב ע"ה, וכך פירשו בדברי הגמרא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע, מה לילוד

והתיישב בירכתי בית המדרש כשאין אחד מהתלמידים משים ליבו עליו. לאחר השיעור ניגש הר"ז לרבי יוזפא ואמר לו שמעתי ממרחקים גדולות ונצורות אודות שיעוריך הנפלאים, וטרחתי רבות בטלטולי דאורחא בכדי להאזין 'מכלי ראשון', ואכן היתה שווה כל אותה הטירחה מאחר שיחיד מומחה הינך ואין דומה לך. שאל רבי יוזפא את הרבי ר' זושא, הנה מובן היטב מה שמצא חן בעיניך השיעור שמסרתי, אך זאת יפלא בעיני מדוע אתה מצאת חן בעיני, שמא מלא וגדוש אתה בש"ס ופוסקים וחכמת אדם תאיר פניך, נענה לו רבי זושא שאינו יודע ללמוד מאומה... חזר רבי יוזפא ואמר שלא יתכן כזאת והלא הנשיאות חן שעל פניך מעיד יותר ממאה עדים שגברא רבא הינך. השיב רבי זושא שאינו יודע ללמוד, אך יודע אני להתפלל, התפלל רבי יוזפא, כי מי אינו יודע להתפלל ומהי הרבותא בכך, הוסיף רבי זושא להסביר דבריו ואמר יודע אני להתפלל לפני בורא כל עולמים... ביקש ממנו רבי יוזפא שישגלה לו סודות התפילה, הסכים רבי זושא לבקשתו ונכנסו לחדר צדדי, והחל רבי זושא להטעימו מהשגותיו הגדולות בבורא ית"ש, ועל הזכות הגדולה אשר יצור נוצר קרוץ מחומר יכול לפתוח פיו לפני הקב"ה. התלהב רבי יוזפא ונסערה רוחו בקרבו עד שאמר לרבי זושא, שמא אעזוב את הישיבה ואלך אחריכם עד שאזכה אף אני לומר 'דבר אחד' לפני רבון כל עולמים.

ענהו הרבי ר' זושא, הנה הקב"ה ברא בעולמו בריות לאין מספר, רבבות אלפי בריות, ולכל אחד מהם יש בפניו 'אף עיניים פה ואוזניים', ומ"מ, שונה כל אחד מרעהו בתואר הפנים, ואין אחד נראה כדמות השני, ומדוע, כי זה כבודו של מלך מלכי המלכים, שכשם שאין פרצופיהן שווים כך אין דעותיהם שוות (במ"ר כא ב), והוא המולך על כולם. ואם בני אדם נבדלים זה מזה בפרצוף החיצוני קל וחומר שהם נבדלים בפנימיותם, ולכל נברא ונוצר יש תפקיד מיוחד בעולם הזה, ועליו למלא את ייעודו שהיא שליחותו המיוחדת. שמא תאמר מאין נדע מה התפקיד המיוחד שעלי לעשות, אך התשובה בציודו, שהכשרון הבולט שיש לו לאדם שאליו נמשך ומשתוקק הוא הוא תפקידו המיועד מן השמים, שהנשמה מתאוה למלא את תפקידה ולעשות רצון קונה ו'דוחפת' את האדם לבטא את כשרונו המיוחד. וזהו הביאור בדברי חז"ל (ע"ז ט.) 'לעולם ילמד אדם תורה במקום שליבו חפץ', כי נטיית הלב מורה כי אכן זהו המקום המיועד לו משמיא ושייך לשורש נשמתו. וסיים הר"ז את דבריו באומרו, אתה תלמד עם התלמידים ואילו אני אתפלל... כי על כל אחד לעשות את התפקיד שהטיל עליו בורא עולם לעבודתו ית'. ואמר רבי מאיר שפירא שהבין מדברי הרה"ק שלא זו התכלית שלמענה ירד לעולם - להיות בעל תפילה, אלא עליו לעסוק בהרבצת תורה, ואכן לאחר מכן פתח את הישיבה הנודעת 'חכמי לובלין'.

עפ"ז תתיישב ה'סתירה' שבדברי חז"ל, מצד אחד אמרו (ב"ב כא.) 'קנאת סופרים תרבה חכמה', ולאידך איתא (אדר"י טז א) 'מעשה באחד שהיה עינו צרה במשנתו של חברו נתקצרו חייו ונפטר והלך לו' והרי שקנאת סופרים לא 'הרבתה חכמה'... אלא גרמה לקיצור ימים רח"ל. אלא הביאור, שסתם קנאה אין בה כל טובה, והקנאה הכשרה היא, שיאמר אדם לעצמו, פלוני מנצל את כשרונו וממלא את תפקידו לפי מה שנתברך, אף אני אעשה כמותו, ואנצל את כשרונותי וכוחותי לפי מה שניתן לי משמיא... קנאה כזו תרבה חכמה.

עוד ביארו בעלי המוסר, שהמקנא בחברו ואומר שכשם שיש לו לפלוני כך אשיג זאת גם לעצמי אין בזה גריעותא כלל, ואדרבה זוהי קיומו של עולם שנושא אשה ובונה בית כמו שחברו עשה כן, וכל הגנות במידת הקנאה אינו אלא כשרוצה שיהא לו ולא לחברו, כקרח שרצה שיהא הוא הכהן הגדול ולא אהרן. וכן לגבי קנאת סופרים, שהרואה חברו שלומד ומתקנא לבו ללמוד מדרכיו ושגם הוא יעסוק בתורה על זה נאמר קנאת סופרים תרבה חכמה, אכן המקנא בחברו במעלותיו הרוחניים ומחמת כן זומם להפילו ולהגותו מהמסילה אין לך מידה רעה מזו.

עה. יש שביארו לפי זה את דברי המשנה (אבות ד כא) 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' - היינו כמו שכשיש ברשותו של אדם סוס אביר וחזק, סוס זה ישמש את בעליו נאמנה, עמו יגיע למרחק מרחקים - באיזה מקום שיצטרך, אמנם, לרוב אבירותו יכול הסוס להתמרד נגד אדוניו - להוליכו לעמקי תהום רבה, על כן היטב יש לו לבעליו להיזהר להיכן מוליכו הסוס, ולעמוד היטב על משמר מושכות הסוס. כיוצא בו ממש הם ג' מידות - קנאה תאוה כבוד - כג' סוסים אבירים וחזקים, אם ישתמש בהם בחכמה ותבונה - במידה במשורה ובמשקל, יגיע על ידם למרחק - למעלה למעלה, אבל אם ח"ו יתן לסוסים - כלומר למידות הללו, להלך

ואם אין - לא תוכלו לקבל את התורה, כי רק על ידי קנאת סופרים וקנאה טובה יש ביד האדם להתעלות עוד ועוד אל ה' אלוקיו.

ומפורש מצאנו בחז"ל (שוחר טוב תהלים לו) שבל האש"ל של אברהם אבינו באה על ידי קנאה טובה (אף שאין לנו השגה באברהם אבינו, אבל כך לימדנו חז"ל במה שנוגע לדין), וכך אמרו...אמר הקב"ה קנא לי, שאילולי הקנאה אין העולם עומד, ואין אדם נושא אשה, ואינו

אשה בינינו, אמר להן, לקבל תורה בא... אמר לו הקב"ה למשה, החזיר להן תשובה, אמר לפניו, ריבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה... קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם. וצריך ביאור מדוע הוסיף לומר 'כלום קנאה יש ביניכם', הרי הקנאה בכלל 'יצר הרע יש ביניכם' - וכשאר מידות מגוננות שלא נזכרו בפני עצמם אלא נכללו ב'יצר הרע יש ביניכם'. יש שביארו שכוונתו לומר כלום 'קנאת סופרים', יש ביניכם,

כרצונם בלא שמירה והשגחה יובילוהו המידות לעמקי תהום רבה. ועל כן נקראו 'מידות' - כי יש 'למודדם' היטב ולהתנהג בהם אך ורק במידה משקל ומשורה.

וכך כתב ה'ארחות צדיקים' (בהקדמה), יש מידה שצריך להשתמש בה ברוב המקומות, ויש מידה שצריך להשתמש בה מעט. וזה דומה לעושה תבשיל וצריך ירק ובשר ומים ומלח ופלפלין, וכל אלו המינים צריך ליקח מכל אחד כשיעור, מזה מעט ומזה הרבה. אם ימעט הבשר - יהיה רזה, אם ירבה מלח - לא יהיה נאכל מחמת מלחו. וכן כולם, אם ימעט במה שצריך הרבה, וירבה במה שצריך מעט - יהא המאכל מקולקל. אבל הבקי, אשר יקח מכל אחד משקל הראוי, אז יהא המאכל ערב ומתוק לאוכליו. וכענין הזה במדות, יש מידות שצריך ליקח מהן מרובה, כגון הענווה והבושת ודומיהן, ויש מידות שצריך ליקח מהן מעט, כגון הגאווה והעזות והאכזריות. לכן בהיות האדם שוקל בפלס המאזנים ליקח מכל מידה שיעורה, לא יפחת ולא יוסיף, בזה יגיע לתכלית הטובה. עכ"ל.

ועל דרך זה נדמית מידת הקנאה ל'אש', 'מיעוטה' נצרכת לכל בית ובית - לבשל התבשילים, ולחמם את כותלי הבית, אך אם אינו משמרה או ישתמש בה שלא בזהירות - תשרוף את הבית על כל יושביו וכליו, ה"י.

משל נורא המשיל הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (נפלאים מעשיך אות סב), 'מעשה' באחד שהוצרך לנסוע מעיר לעיר לצורך עסקיו, וישב על גבי העגלה כשמושכות הסוס בידו כשהוא מכוון אותו בהליכתו, באמצע הדרך עמד שם עובר אורח וביקש בתחנונים מבעל הסוס והעגלה שיואיל נא בחסדו להרשות לו להצטרף עמו ולעלות על המרכבה, ונעתר לו האיש והמשיך בדרכו, לאחר זמן מה פנה ה'אורח' ואמר כי ברצוני להכיר לך טובה על שלקחת אותי 'טרמפ' (היטש) על כן אבקשך שתתן לי להתיישב ב'מזרח' העגלה ואנהיג את הסוסים ואילו מע"כ 'בעל הבית' ישב מאחור לנוח מטורח הדרך, הסכים ה'בעלים' לעסק ה'חליפין'. בהגיעם בשעה טובה למחוז חפצם הסתובב ה'אורח' ואמר ל'בעלים', רד מן העגלה שלי... התכעס הלה ואמר, כיצד תעיז להחציף פנים ולשקר, והרי ידעת גם ידעת כי אני הוא בעל העגלה והסוסים ואתה אינך אלא אורח פורח, אולם ה'אורח' בשלו, והחלו לזעוק זה על זה 'בקולות וברקים', זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, עד שהלכו לדין תורה אצל המרא דאתרא ושטחו כל אחד את טענותיו, פנה הרב אל הבעלים ואמר לו, מאחר שהמושכות בידו אתה 'המוציא' ועליך להביא ראיה כי אתה בעל הסוס ולא הוא. והנמשל, הקב"ה ברא את האדם עם 'נפש הבהמית', ומבלעדיה אין לו חיים, שאם לא יאכל ולא ישתה ולא יישן בקרוב ממש יהפך לאחד מהעליונים... אמנם על האדם לעמוד על המשמר בעוז ותעצומות שלא תהפך הנפש הבהמית להיות 'הבעלים', על כן ישמר מאוד לנפשו לבלתי תת לה את ה'מושכות'... שלא תאוות העולם ינהיגהו עד שהוא ירדוף אחריהם, אלא שהוא יחזיק את המושכות בידו, הוא יקבע אימתי לאכול ואימתי לשתות וכיו"ב... כי הגם שהם נצרכים לקיומו אך זכור יזכור שהוא הבעלים והם אינם אלא כ'אורחים' בלבד...

כה אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע על הפסוק (טז לב) 'ותפתח הארץ את פיה', וקצת צריך ביאור שהרי פתיחת פה בקרקע נקראת 'בור' בכל התורה וכדכתיב בפרשת משפטים (שמות כא לג) 'כי יפתח איש בור' ולא 'פה', מדוע לא נאמר גם כאן 'ותפתח הארץ בור', אלא ביאורו, כי ה'בור' בולע את כל העוברים בקרבתו, ואילו פי הארץ שנפתחה אצל קרח לא בלעה את כולם רק את קרח ומשפחתו, והוא 'פה' האמור בתורה, כיו"ב ייאמר לדידן, המפריד בין הנכנס והיוצא מפיו - להכניס רק עם 'הכשר' ולהוציא רק דיבורים כשרים וטובים, זה האיש יש לו 'פה' בפניו, אבל מי שאינו בודק את הנכנס והיוצא זה האיש 'בור' יש לו ותו לא מיד. וכלומר שרק מי שהוא הבעלים והוא השולט מה יכנס ומה יצא יש לו 'פה'...

באר הפרשה - פרשת קרח

הקטורת, ומבאר הגה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע (ד"ה ולא יהיה בקרח) שכל אלו ראשי הסנהדראות היו צדיקים, וידע משה שבעלותם על יצועם יעשה כל אחד מהם 'חשבון נפשו', אז יבינו גודל וחומר המכשול שנכשלו בו, וישבו בתשובה שלימה לפני הבורא. אכן, כך הוזה, הם ערכו 'חשבון הנפש' אלא שנתמלאו בושה וחרפה, והחלו לחשוב באיזה פנים נשוב אל ה' - כבר אברה תקוותינו, והעדיפו למות מאשר לחיות. אבל באמת הש"ת ידו פשוטה לקבל שבים, ולא היה להם לדאוג בשביל זה, דאדרבה מה שמרגיש בלבו בושה וכלימה על רוע מעלליו זהו בעצמו עיקר התשובה, וארז"ל (ברכות ז): 'טובה מרדות אחת בלבו של אדם', והוא גופא הכנה לעבודת הקודש".

וזוהו שאמרה תורה (יז א) שיקח 'את מחתות החטאים האלה בנפשותם', שמעו טעות מרה, ורצו למסור נפשם שלא לחיות יותר בזה העולם, מתוך טעותם כי בלתי תקוותם. ועשו אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח וזכרון לבני ישראל - שיזכרו זאת לדורות עולם", ולא ימנע איש מלהתקרב לעבודתו יתב"ש אף אם הוא מלא בושה וכלימה על חטאיו, כי אדרבה, משם יתקרב לעבודתו יתב"ש".

בונה בית, שאילולי שקנא אברהם, לא היה קונה שמים וארץ, ואימתי קנא, שאמר למלכי צדק כיצד יצאת מן התיבה, אמר ליה בצדקה שהיינו עושים שם, אמר לו, וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה - וכי עניים היו שם, והלא לא היו שם אלא נח ובניו, אמר ליה, עשינו צדקה עם הבהמה, החיה והעוף. ולא היינו ישנים, אלא נותנים היינו לפני זה ולפני זה כל הלילה. באותה שעה אמר אברהם, ומה אילולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאים, וכיון שעשו צדקה יצאו, אני אם אעשה עם בני אדם על אחת כמה וכמה, באותה שעה נטע אשל בבאר שבע, אכילה שתיה ליה (עב"ל), ב'ארחות צדיקים' (שער הקנאה) סיים על מאמר זה - וע"ד זו ירבה אדם קנאה. כלומר, כי קנאה כזו מוסיפה לבנין העולם ואינה כשאר קנאה המחרבת את העולם.

מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות בר ישראל מלשוב בתשובה

בפרשתן (טז ה), 'בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו'. וצריך ביאור מדוע ציווה עליהם להמתין עד ה'בוקר' ולא נתן להם להקריב מיד את

עו. הנה בגמ' (חגיגה יד: טו:) האריכו הרבה בענייניו של אלישע בן אבויה וחטאיו, ומובא שם שיצאה בת קול שובו בניו שובבים חוץ מאחר, והוא הנקרא 'אחר' בכל מקום, ולכאורה צ"ב, מדוע נבחר כינוי זה דייקא לתאר אותו ואת מהותו, אלא, שבזה מלמדים אותנו שכל איש יהודי בתוככי נפשו ונשמתו טהור וקדוש הוא, וכל מעשיו הרעים אינם אלא כמעטה חיצוני העוטף אותו, ועל כן נקרא שמו 'אחר' כמי שאומרים אין זה 'אלישע' אלא איש 'אחר' הוא, כי אלישע הוא טהור וצדיק... והדברים אמורים אפילו באלישע בן אבויה שהרבה לחטוא ולפשוט, וכל שכן בשאר כל אדם מישראל.

עז. ובכלל ה'זכרון לבני ישראל' הוא לזכור לדורות עולם, כי אף שבוודאי צריך האדם להיות מ'מארי דחושבנא', אך חלילה שחשבון הנפש יביאנו לידי עצבות וייאוש רח"ל, ופוק חזי מה אירע מאותו חשבון הנפש שהביאם עד לשאול תחתית, אלא צריך ש'חשבון' זה יביאנו לידי עלייה.

מסופר כי ידיד נעוריו של הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע מקארלין נפגש עמו אחר שנים רבות שלא נטראו, ושאלו כיצד התעליתם כל כך במדרגות עבודת השי"ת ואילו אני נשארתי... השיב לו ה'בית אהרן', החילוק ביננו הוא פשוט, בעוד שאתה כשהיית עורך 'חשבון הנפש' אזי היית מעמיד לנגד עיניך את ה'ירידות' והנפילות שהיו לך, אני הייתי מתבונן ב'עליות' - באותם הדברים בהם זכיתי היום לעשות רצון קוני ויוצרי, ועל כן היה נקל בעיני להמשיך גם למחר להתעלות, ואילו אתה נשאר לבוסס בבזך ובעבר... ולא כך דרכה של העבודה.

שמעתי מהרה"ח רבי משה לודמיר שליט"א מח"ס 'גדיל תורה', פעם הייתי שבור בעצמי, ונכנסתי אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, וכתבתי ב'קוויטל' שעשיתי 'חשבון הנפש' וראיתי שאין בי כלום. הביט בי הרבי בעיניו החודרות והיוקדות ואמר 'צו זהען אז מהאט גאר נישט, דארף מען נישט מאכן קיין 'חשבון הנפש'. אז מ'מעכאט חשבון הנפש זהעטמען א מ'האט יא' - אין צריך ל'חשבון הנפש' לראות שאין כלום... אלא אדרבה כשעושים חשבון הנפש רואים שאכן יש כן מעלות והצלחות...

עח. כתב הרה"ק הישמח ישראל זי"ע (פורים ח) בשם הרה"ק הרבי ר' בונים זי"ע דלכן אמרינן 'הרוצה בתשובה' ולא 'המתרצה בתשובה', כי אין כוונתנו לומר שהקב"ה מתרצה לאדם כששב בתשובה, אלא שמעיקרא רצונו בתשובה, ואף החטא עצמו היה ברצון הבורא בכדי שיוכל לשוב בתשובה עליו (ולכן זדונות נעשים כזכויות).

אכן שמע א-לוקים - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה וביותר בתפילת המנחה

בפרשתן (טו טו), 'אל תפן אל מנחתם', ובראשונים ביארו (עי' רמב"ן) ש'מנחתם' הכוונה 'תפילתם', כלומר, שמושה ביקש מלפני הקב"ה שלא יקבל את תפילתם של קורח ועדתו החפצים לשמש ככהן גדול. והמתבונן ישתומם, הנה בא לו קרח ומערער את אמונת ישראל במושה רבם, גם זורע חורבן רב בעם בני ישראל, מחרחר ריב עם משה ואהרן קדושי ה', ואחר הדברים האלה, עדיין חושש משה רבינו שהקב"ה יקבל את

כיוצא בדבר, אומרים משם הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע לבאר הטעם שאומרים 'למנצח לבני קרח מזמור' לפני תקיעת שופר בראש השנה, שכשאנו עומדים בעת התעוררות התשובה קודם התקיעות פעמים שמתוך 'חשבון נפש' בא האדם לידי יאוש כי אבדה תקוותו ומחליט שלא תועיל לו התשובה, לכן מזכירים לו את 'בני קרח' שכבר נבלעו באדמה וברגע האחרון הרהרו בתשובה, וזכו ש'מקום נתבצר להם בגיהנום' (סנהדרין קי.). ומהם ילמד כל איש ישראל, שאף אם הוא כבר בתוך האדמה עדיין בידו לשוב אל קונו^ע ולהתרצות לפניו^פ.

עט. בספר 'מרגלית הים' (סנהדרין קט: אות ד) הביא שהרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר בשם אביו הרה"ק מהר"י זי"ע מדוע ביקש משה רבינו שירדו חיים שאולה, וכי חלילה רצה לנקום בהם שייתסרו ביסורים (כי החי מרגיש בייסורים), אלא, שמושה רבינו חס על כל נפש מישראל, לבלתי ידח ממנו ידח, וכל עוד שנשמתו באפו בידו לשוב בתשובה שלימה, על כן ביקש שישארו בחיים.

ובזה ביאר הרה"ק מטשעכנאו זי"ע (שש"ק ח"א ו בשמו) היאך אמר משה רבינו (טז כט) 'אם כמות כל האדם ימותון אלה (הרי זה סימן ש)לא ה' שלחני', והלא יתכן שיחזרו בתשובה וממילא לא תפתח הארץ פיה, וכי נאמר אז ש'לא ה' שלחני'. אלא ביאורו, דלכן דייק 'אם כמות כל אדם ימותון אלה', שהרי 'בעל תשובה' נעשה כתינוק שנולד, וכאיש אחר הוא, א"כ אם ישובו בתשובה אין זה נחשב ש'אלה' האנשים ניצלו, כי אנשים ובריות חדשים הם. הקשה הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע, היאך מועילה התשובה, והלא היא מצוה הבאה בעבירה, שהרי אי אפשר לה בלא שתקדם לה עבירה, וביותר יש להקשות היאך נמנית התשובה למצות עשה אחר שהיא באה בעבירה, אלא מכאן שהשב בתשובה הוא 'גברא אחרינא', כתינוק שנולד ממש ואין לו שום שייכות למה שהיה בעבר, וממילא אין המצוה באה בעבירה, והוסיף לומר בלשון קדשו 'ווענדט עס מיך נישט אפ' - אל תקשו על דברי... (הובא בתורת חנוך עמ' סא).

פ. וכך הוי מעשה אצל הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע כפי שסיפר הרה"ק ר' יענקל'ע מפשעווארסק זי"ע, בעיר צאנז התגוררה אלמנה צעירה ולה י"ד ילדים רכים בשנים, ויהי היום, חלתה האשה והגיעה עד שערי מוות רח"ל, וכבר קראו לאנשי הח"ק להיות מוכנים ומזומנים... באותו זמן הריצו שליח להזכירה לפני ה'דברי חיים', ונחרד מאוד [וכמו שהעיד על עצמו, שאינו מתיירא ממלאכים ושרפים אלא מדמעות אלמנה ויתומים], ונכנס בסערה לביהמ"ד, וזעק בקול, רבש"ע, אבינו מלכנו, אין בידינו לסבול את הדבר הזה, והיות ש'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' על כן בגזירת עירין קדישין הנני גוזר שתשלח רפואה שלימה לפלונית בת פלונית, אין צריך לומר שדבריו עשו פרי וחזרה לאיתנה. אחר הדברים האלה ניגש אליו בנו חביבו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע שכידוע היה מסוגל להרהיב בנפשו עוז ולשאול את אביו כדת וכדין, ופרש תמיהתו בפניו, ילמדנו רבינו, אך לפני כמה ימים שמעתי אותך ממרר בבכי כי מתבייש אתה להיכנס לביהמ"ד ונפשך עגומה מרוב חטאים ופשעים רח"ל, כיצד אמרת כעת על עצמך שהינך צדיק - 'צדיק גוזר', ענה לו הדברי חיים בפליאה, וכי מה סתירה יש בדבר, והלא כך הוא דרכו של יהודי, אמש היה בתחתית המדרגה והיום הוא צדיק גוזר...

והנה הגם כי ללא כל ספק שאין לנו 'השגה' מהו 'שפל המצב' של ה'דברי חיים', ומי יתן והינו לכה"פ באותה מדרגה... אך דבריו הקדושים אינם בבחי' 'מגילת סתרים' רק בא ללמד על הכלל כולו יצא שאין שייכות בין היום לעבר כלל, ואף אם אתמול עומד איש בפתחה של גיהנם מ"מ ביכולתו להתעלות בבת אחת עד לרום המדרגות. וכבר איתא ממרן הבעש"ט הק' זי"ע (פר' לך לך אות יט) 'האדם נקרא עולה ויורד, כי מצד כלליותו כלול מטוב ורע, ואי אפשר שתמיד יהיה במדרגה אחת אפילו הקדושים אשר בארץ, כי לפעמים עולה ולפעמים יורד'.

וכך הביא הרה"ק ה'תפארת שלמה' (ד"ה כל הקרב) ששמע מהרה"ק רבי ישעיה מפרשעבזו זי"ע שאמר קודם הסתלקותו לפרש במה שנאמר בפרשתן (יז כח) 'האם תמנו לגווע', ש'תמנו' הוא מלשון 'שלימות', ובני ישראל אמרו 'האם השגנו מעלת השלימות אשר האדם צריך להשיג בחייו' שרק אז 'יכול להיות מוכן ח"ו לגווע'. הוסיף התפארת

אפילו פחות שבפחותים, וראיתו ממנשה בן חזקיה מלך יהודה, שהיה רשע גמור ולא היה מי שהמרה את פי ה' והפליג בעוול כמוהו לא לפניו ולא לאחריו, ואף על פי כן נאמר בו (דה"ב, לב יב-ג) 'וכהצר לו חילה את פני ה' אלוֹקיו ויכנע מאד מלפני אלוֹקי אבותיו, ויתפלל אליו ויעתר לו ה', וישמע תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו', ולמדנו מכאן שאף אם יהיה המתפלל בתכלית הרוע כמנשה הרי הוא מוכן לקבל החסד על ידי התפילה^{פד}.

הוסיף הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (תפארת יהונתן ד"ה ויחר) לבאר מה שביקש משה 'אל

תפילתו ויתן לו את הכהונה הגדולה, בשעה שכתר כהונה ניתן לאהרן הכהן עפ"י דין ובציווי ממעל. אלא, מכאן נראה עד כמה מגעת כוחה של תפילה^{פב}, שאיננה תלויה במצבו של האדם, ואף אם הרבה לחטוא ולפשוע עדיין יש כוח רב בשמי רום למוצא פיו בעבודה שבלב זו תפילה^{פג}, עד שהוצרך משה רבינו לעמוד ולבקש מהבורא אל תפן אל מנחתם אל תט אונך לשמוע לתפילתם של רשעים (ראה אור יחזקאל ח"ה עמ' רפ) ^{פג}.

וזכר הובא בשם 'ספר העיקרים' (מאמר רביעי פרק ט"ז) שהתפילה מועילה לכל אשר בשם ישראל יכונה

שלמה לפרש ביסוד זה בלשון הכתוב (איכה ג כב) 'חסדי ה' כי לא תמנו' שחסד הוא מאתו ית' שלא 'תמנו' והגענו לתכלית השלימות ועדיין עומדים אנו בפני מלחמת היצה"ר, שעל ידי זה יש לנו חיות כאן בעוה"ז.

משל למה הדבר דומה, כי הנה נתחדש בימינו אנו, אשר הרוצה לייפות את חצר ביתו וכיו"ב על ידי שיגדל שם 'דשא', שאינו צריך לטרוח ולעמול בשתילת מיני דשאים ולהשקותם עד שיצמחו לגובה, אלא ניתן לקנות 'דשא סינטטי' (Synthetic Grass), והוא עשוי ממין גומי בצורת דשא, ירוק ורענן כגן רטוב... ולכשתרצה לדעת האם הדשא שלפניך הוא 'אמיתי' או 'מזויף' יהא כלל זה נקוט בידך, אם כולו 'חי' ירוק ורענן ואין כאן שום עשב שנבל הרי זה מוכיח בעליל שאינו אלא 'סינטטי'... אולם אם תמצא פה ושם שהדשא הוא צהוב או חום, וכן ישנם מקומות בהם הדשא כמוש ונבול או לא צמח בהם כלל דשא - בוודאי זהו צומח מן האדמה ממש. וכך על דרך זה ממש לענין מציאות האדם, מי שיש בו עליות וירידות, 'כתמים' פה ושם, 'צבעים' וגוונים שונים סימן שאכן אדם חי הוא... אך אם יראה בפניך אדם מושלם בתכלית הרי זה טעון בדיקה...

פא. מעשה נפלא בענין התפילה שמעתי לספר על יהודי נכבד וחשוב בשם ר' קלמן שהיה מיוצאי אונגריין (הונגריה), שבימות המלחמה בשעה שנכנסו הרשעים ימ"ש לעירם והחלו לשלח ל'עבודה' את בעלי הכח - מבני י"ח שנים (עד בן 55), והזקנים והילדים אחת דינם רח"ל... הרשע קבע מוט בכותל והורה לכל לעבור בסמוך למוט, כל מי שהגיע בקומתו לגובה המוט סימן שכבר מלאו לו י"ח שנים והוא ראוי לעבודה, ואלו הנמוכים יותר הופנו לעבר השמאלי, כמובן שהנערים בני ט"ו - ט"ז היו מהלכים על קצות האצבעות בכדי להגביה קומתם עד גובה המוט. ר' קלמן הנ"ל היה נמוך והפנו אותו לצד שמאל בדרכו האחרונה... ביחד עם עוד קבוצת נערים, והנה בדרכם על הרכבת לאושוויץ נענה אחד מהם והכריז בקול רעש גדול, הבה ונזעק יחדיו לאבינו שבשמים שיציל אותנו ממוות לחיים, ופתח בזעקות ב'שיר המעלות ממעמקים' מתוך בכיות נוראות ותעל שוועתם השמימה. משהוכנסו לתוך תאי הגזים וכבר... מה עשה הקב"ה, באותו רגע שרצו להרגם נגמר הגז ולא היה סיפק בידי הרשעים להוציא זממם לפועל, והוציאו אותם חוצה ונשארו בארץ החיים, וכל ימיו היה רבי קלמן רגיל לומר שהוא חי 'ממעמקים'...

פב. יש שביארו, שלכאורה לפי הדקדוק היה לו לומר 'נסו מקולם' ולא 'לקולם', אלא, שמרמז על ענין התפילה, להיכן מנוסת היהודי - לקולם, היינו לקול התפילה, כי שם היא מנוסתו ומפלט לו. ואכן 'לקלם' עולה בר"ת למנצח לבני קרח מזמור.

פג. כה אמר הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, הנה הרשע הגדול בתורה היה פרעה, אשר כפר בה' והכביד את ליבו אחר כל האותות והמופתים הנוראים, ומכל מקום מצינו בו שאמר 'העתירו אל ה'" (שמות ט כח), לעומת זאת הצדיק הגדול שנזכר בתורה הוא זה האומר בוודאי מעשרות 'עשיתי ככל אשר ציונתני' (דברים כו יד), ומיד אח"כ הוא מבקש ומתפלל 'השקיפה ממעון קדשך', ללמדנו, כי גם הצדיק הגדול ביותר נזקק הוא לכוחה של תפילה ואינו יכול לסמוך על זכויותיו, ולאידך גיסא גם הרשע הגדול ביותר 'הרי הוא בפרשה' ובידו להתפלל אל ה'.

פד. כאן המקום להזכיר את דבריו הנוראים של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס השלם שער תורת האדם ג) על איש יהודי בשם ר' דב כהן שנפטרו לו כמה מבניו, ואמר לו הרה"ק זי"ע. 'מיינער' איך בעט דיר, וויא לאזט מען קינדער שטארבן, דו גלייבסט עס נישט אז דער גרעסטער רשע - אז ער שפארט זיך צום אייבערשטיין

ומשום כך מעלה יתירה יש בה בתפילת מנחה, כי אברהם שתיקן שחרית ויעקב שתיקן תפילת ערבית לא התפללו על הרשעים, אבל יצחק התפלל אף בעד רשעים. ועל כן לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה (ברכות ו:), כי ישראל באותו הדור לא היו זכאים, אבל תפילת מנחה מועילה אף לרשעים. והוסיף לפרש ש'יצחק' כידוע הוא כנגד מידת הגבורה והדין, והוא תיקן תפילת מנחה, כי אפילו 'מידת הדין' מותרצית ב'מנחה' (ועיי"ש עוד). וזהו שהעתיר משה אל ה' אל תפן אל 'מנחתם' - אל תפילת מנחה שלהם, כי הגם שחלקו על ה' ועל משיחו, אך זה בוחה של 'מנחה' שאפילו רשעים מתקבלים בתפלה זו^פ.

עושה שלום במרומוי^פ הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן, ויבנה ביהמ"ק בב"א מתוך הארת פנים וכל מיני ישועות.

תפן אל מנחתם, דהנה איתא בגמ' (שבת פט:): 'לעתיד לבוא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך וכו', אמר ליעקב בניך חטאו, אמר לו ימחו על קדושת שמך וכו', אמר לו יצחק בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך' וכו', וטוען להקל בדינם עד שאומר 'הא קריבית נפשי קמך' - הלא הקרבתני את עצמי לפניך ב'עקידה' ותעמוד להם זכות זו, ועל זה נאמר (ישעיה סג טז) 'כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא ידענו'. והגם שאין לנו שמין השגה בהבנת דברי הגמ', אך עכ"פ רואים שיצחק הוא שפתח את הפתח להמליץ טוב על ישראל באומרו 'בני ולא בניך', והיינו כי 'בנים אתם לה' אלוקיכם, וגם 'בנים משחיתים בנים הם' (קידושין לו.), ואף אם חטאו עדיין הם 'בניך'. ובזה מבואר הטעם שיצחק אהב את עשו הרשע, להראות שאפילו בן רשע כעשו עדיין הוא בכלל 'בן'.

קען ער ביי איהם אויס בעטין וואס ער וויל, עכ"ל, (ובלה"ק -) יקירי, היאך הנך נותן לזה להמשיך - שימותו הילדים, וכי אינך מאמין שאפילו הרשע הגדול ביותר - אם אך יפציר בתפילה לפני ה', אפשר לו לפעול אצלו כל אשר ברצונו.

נוראות אמר הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע, 'מי שאינו יכול ומסוגל להתפלל גם אחרי שעבר ונכשל בעבירות החמורות שבתורה, ולשפוך שיחו גם אז לפני הקב"ה כבן המתחטא לפני אביו ועושה לו רצונו, עדיין לא דרך על מפתן העבודה' (תורת אבות 'תורה ותפילה').

פה. צא ולמד על גודל מעלת תפילת המנחה ממה שכתב הרשב"א (ש"ת ח"ה סי' א) 'דע כי שעת מנחה עת מרוצה בימים, וכמו שאמרו שיש עתים מרוצים בשנה בעשרת ימי תשובה בין ר"ה ליום הכיפורים, והרי שהוא עת רצון לקבלת התפילות כמו בעשרת ימי תשובה.

פו. ידוע מאמר העולם שבאמירת 'עושה שלום' פוסעים לאחור בכפיפת ראש (או"ח קכ"ג א), כי הדרך להשכין שלום - אך ורק בהכנעה שיעתק ממקומו, יחזור לאחוריו שלש פסיעות ויכוף ראשו לרעהו, ואז הכל יבוא על מקומו לשלום.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: זהירות ממחלוקת

פרשת קרח

בס"ד | גיליון מס' 285

כיצד 'הפסד' של 3 מיליון דולר הניב עושר אגדי?

ולא יהיה כקרח וכעתו... (י"ז, ה)

ומידה טובה מרובה: ככל שנרבה בשלום ובאחוה, ככל שנעשה הכל לפתור מחלוקת בדרכי ידידות, ככל שנהפוך את עולמנו לעולם בלי מריבות וויכוחים, בלי קטטות ושנאות - כך נזכה בעולם מאיר והגון, שנחמד וטוב לחיות בו, והוא גם משופע בפרנסה ברווח, לנו ולכל בית ישראל!

פרשת השבוע חושפת בפנינו את תוצאותיה הנוראיות של המחלוקת, המכלה כל חלקה טובה ויוצר הרס וחורבן. לאחר שהתורה מתארת את המחלוקת והשלכותיה, בא אבא שבשמים לבניו יקיריו, ונותן להם הוראה שמעניקה איכות חיים:

'ולא יהיה כקרח וכעתו'. בניי אהוביי, היזהרו מן המחלוקת, תברחו ממנה מהר ככל האפשר. כי המחלוקת היא אבי אבות נזיקין, זורעת ארס וזורה הרס, שורפת ומזיקה. לעומתה, חיים של שלום ואחוה, אהבת חברים וידידות בין בני משפחה וקהילה, אחוות אחים וקירוב לבבות - אלו הם חיים צוהלים ושמחים, מוארים ועליזים, עשירים ומאושרים!

הבה נאמץ את לקח האחדות העולה מפרשת השבוע. אם אנו צד במחלוקת כזו או אחרת, אם אנו שותפים או מעורבים בסכסוך משפחתי או קהילתי, אם יש לנו יד ורגל בלהבת מחלוקת - הבה נעשה הכל כדי לוותר, לפתור את העניין בדרכי שלום, לכבות את האש ולהטמיע אחדות מלבבת. וככל שנעשה זאת, נברח מהמחלוקת ונעצים את השלום והאחוה - כך נזכה שבוורא עולם ישיב אותנו לשגרת ידידות קרובה, מתוך פרנסה ברווח וחיים מאושרים!

הצוואה ששובשה, העשירות שניתנה..

הם היו שני שותפים, שפתחו יחדיו עסק מפרנס וריווחי, אם כי לא מעשירי מאוד. החנות שלהם שכנה בשדרה ה-13 בבורו פארק שבברוקלין, עסקה במכירת מוצרים מיובאים מרחבי תבל, והם קנו לעצמם שם טוב, ואף פיתחו קשרי ידידות עם לקוחות וספקים. אחד מהם היה ניצול שואה גלמוד בשם ר' נחום, שהיה יבואן נודע וסוחר ממולח, והיה מוכר להם ממוצרי. לצד זאת, השותפים הנחמדים אירחו אותו בביתם מעת לעת, והיו

לו כבני משפחה, באין ביולוגיים כאלה...

עד ש... - שטן המחלוקת החל מרקד ביניהם. הכל החל בשבת אחת, בה התארח ר' נחום בבית ר' אברהם, אחד השותפים. מילה לא נכונה, שהפכה להערה פוגענית, שהתפתחה לקטטה לא נעימה. בקיצור, עד סוף השבת הסתגר ר' נחום בחדרו, ובצאתה עזב מבלי לומר תודה. הוא רק הודיע למארחו, שמעתה ואילך כל קשרי המסחר יתנהלו מול השותף בלבד, שכן איננו רוצה עוד כל קשר עמו, עם אותו ר' אברהם שהיה ידידו הקרוב עד אתמול!

אף שכבר חלפה תקופה ארוכה למדי, קשה לומר שהתרגלנו. עדיין ישנם לא מעט דברים שהשתנו, צורות חיים וסגנונות התנהגות שהתהפכו לחלוטין. בעולם של היום, השתתפות כמה מאות איש יחדיו בשמחה - הפכה לחלום רחוק. לחיצת יד בנתינת שלום, באיחול לבבי או בפרידה נרגשת - אינה נראית באופק. התקהלויות רבות משתתפים עדיין רחוקות מהשגה...

קורה כאן משהו משמעותי, שקשה לעמוד על טיבו - אבל לא ניתן להתעלם ממנו. כולנו התרגלנו לצמד המילים 'ריחוק חברתי', מושג שהיה מוקצה מחמת מיאוס - שכן מי הוא זה החפץ לחיות בריחוק חברתי, ולפתע, אותו 'ריחוק חברתי' הפך לערך

נעלה ששמירת חיי אדם בצידו. כל המציאות שהיתה נפוצה כל כך, של כינוס רבים תחת קורת גג אחת, של מגע חברתי, של קשר קרוב - כל אלה נגזזו ונעלמו אל ההיסטוריה או אל העתיד, אולם רחוקים מאיתנו עכשיו.

הדבר מחייב התבוננות. משמים מאותתים לנו משהו, העוסק בדיוק בנושא הרגיש של 'ריחוק חברתי'...

שמעתי ממורי ורבי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה שליט"א, כי גזירת ה'ריחוק החברתי' שנכתפה עלינו בתקופה זו, באה לפקוח את עינינו ולהראות לנו עד כמה המצב הזה הוא לא נכון, לא תקין, לא קביל ולא נחמד. כי בנוגע שבעולם, יכול אדם להסתכסך עם אדם אחר, קבוצות שונות עלולות להסתכסך ביניהן, לעתים נוצר ריחוק מיותר בין בני משפחה או בקרב חברי קהילה, ועדיין - העולם כמנהגו ינהג, ואין איש שם על לב לקום ולזעוק, לשנות את המצב...

לפיכך, ניתנה לנו משמים הזדמנות, לחוש איך נראה עולם שטול התאחדות, עולם בו חייבים לשמור מרחק בין איש לרעהו, להימנע מלחיצות יד ידידותיות וממפגשים מאחדים. פתאום כולנו רואים ומרגישים, עד כמה מצב כזה הוא לא נוח ולא טוב, כמה הוא מקשה על החיים, כמה כולנו סובלים ממנו, ושואפים לצאת מהמצב הזה בקרוב ממש!

וככל שנפנים מהר יותר את המסר הזה, ככל שנשכיל להבין שמאותתים לנו משמים לשלב ידיים יחדיו, להתאחד למרות הקושי, לפעול לפתור מחלוקות בדרכי שלום, להפוך כל פירוד לבבות וריחוק אישי לקירוב לבבות ואחדות אצילית - כך נזכה מהר יותר לצאת

מהמסגר הזה, ונשיג את הדרוש מאיתנו: להבין את ערך האחדות ולהתחבר אליו באמת!

ובעת הזו, בתקופה בה גם המצב הכלכלי מעורער והשפעת הפרנסה משובשת, הדבר חשוב שבעתיים. כי השל"ה הקדוש זי"ע במסכת יומא גילה דבר מדהים: 'מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות'. כלומר, 100 הצעות עבודה, 100 הזדמנויות להתפרנס, 100 פעם שהיו מוכנות ליהודי יתרות זכות בחשבון הבנק שלו - נדחות מפני מחלוקת אחת שהוא שותף בה!

סוד ההצלחה בחיים!

באחת הפעמים בהן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל - מייסד וראש ישיבת פוניבז' נסע לאנגליה עבור גיוס כספים להקמת הישיבה, הגיע לבית כנסת מקומי אחד, שם עמד אדם קל דעת והחל לגעור בו לעיני קהל ועדה. האיש עמד וגינה אותו בתוקף, השפיל את כבודו ופגע בו עד מאוד, עד שמקורביו של ראש הישיבה יעצו לו כי חובה לערוך מחאה רצינית, ולהעמיד את הלה על מקומו...

אולם הרב מפוניבז' סירב, והסביר בנועם: 'עצה יקרה קיבלתי מה'חפץ חיים' זצ"ל, שבירך אותי שאצליח בכל מעשי ידי, ובורא עולם יהיה בעזרי להצליח לבנות וליישם את שאיפותיי. חוץ מבדבר אחד - אותו החריג 'החפץ חיים' מברכת ההצלחה שלו, בהדגישו באוזניי כי בכל מה שכרוך במחלוקת - שם אנחל כישלון חרוץ!

הלא תבינו, הוסיף והסביר, 'שאני חפץ להצליח. לפיכך אני עושה הכל רק בדרכי שלום, נמלט מהמחלוקת כמו מאש. לא שווה לי לערב ולו קמץ מחלוקת במעשי ידי, כי עם כניסת המחלוקת לפעולותיי - יבוא גם הכישלון חלילה, ואני חפץ להצליח...'

סיפור נאה זה, המופיע בספר 'הרב מפוניבז'', פותח צוהר על הדרך להצלחה. המפתח להצלחה - כרוך בחיי שלום ואחוה, בלי מחלוקות ומריבות. המחלוקת מאבדת כל חלקה טובה, קוברת את הסיכוי להצליח, אלופה בהפיכת כל סיפור הצלחה לכישלון מהדהד. הבה נאמץ את העצה הזו, נפעל ונחיה בדרכי שלום ואחוה, ואז נזכה להצלחה בכל מעשי ידינו!

ר' אברהם המתין תקופת מזה, והחל לפעול ליישב את הסכסוך. הזמן שחלף היטיב עם ר' נחום וריכז את ליבו, וגם השליחים ומכתבי הסליחה ששלח ר' אברהם עשו את שלהם, עד שהמצב חזר כמעט לקדמותו: ר' נחום שב להתארח אצל ר' אברהם בשבתו, אם כי זכר הפגיעה הקשה טרם נמחה. ואם רצונכם לדעת עד כמה, הרי שר' נחום התבטא באוזני ר' אברהם כי ערך צוואה, בה קבע להוריש את ירושתו רק לשותפו של ר' אברהם, בעוד לר' אברהם עצמו הותר 100 דולרים בלבד!

ר' אברהם היה המום מהמידע, הרבה יותר משהצטער על שלא יזכה בכסף. ראשית, מעודו לא הרגה כי לקשר ביניהם יש משמעות כלכלית, ולא לטש עין לירושה לא לו. ויותר מזה, לאחר שהדבר נודע לו, הופתע להבין עד כמה עדיין לא נתקרה דעתו של ר' נחום, עד שהוא מסוגל לומר לו בפניו את האמת לאמיתה: השותף יקבל הכל, ור' אברהם רק 100 דולר עלובים!

חלפו עוד כמה שנים. שני השותפים שכבר הפכו גם למחותנים נפרדו מהעסק, פנו איש איש לאפיק פרנסה משלו. ר' נחום הלך והזקין, אולם ר' אברהם ומחותנו - שותפו לשעבר, עמדו לצידו בשנותיו האחרונות וסייעו לו ככל האפשר. באחת ההזדמנויות האלה, סיפר ר' נחום לר' אברהם כי שינה את הצוואה, והפקיד בידי עורך הדין צוואה מתוקנת הקובעת כי נכסיו יחולקו שווה בשווה בין שני המחותרנים, ואף הותר בידי העתק מהצוואה המתוקנת, כדי שתהיה לו הוכחה ביד...

חלפו כמה שבועות, ור' נחום הלך לעולמו. שני המחותרנים ערכו לו הלוויה מכובדת, וניגשו לבית המשפט המקומי על מנת להנפיק 'צו ירושה' לנכסי המנח. וכאן קיבל ר' אברהם את הלם חייו. בעיניים מתעגלות בתדהמה ראה כיצד השותף ועורך הדין עשו יד אחת לנשל את חלקו בצוואה, והציגו לבית המשפט את הצוואה הראשונה, בה נקבע כי השותף יזכה בכל הכסף - למעלה מ-6 מיליון דולר!!!, בעוד ר' אברהם עצמו יקבל רק 100 דולרים ותו לא!

ר' אברהם הביט בנעשה, ועיניו בערו בזעם. שותפו לשעבר, ידיו הנאמן עשרות בשנים, מחותנו האהוב - בגד בו ברגע האמת, בעבור פיתיון בסך 3 מיליון דולר!

באותו מעמד אזר עוז ועצר את עצמו מלצעוק, הרהר כי עליו להתייעץ. הרי בידי מסמך מוכיח, הוא יכול להפלייל את חברו ואת עורך הדין גם יחד, ולהציל את כספו. עליו רק לחשב כיצד לעשות זאת, ואז יעמיד את הנוכל על מקומו!

באותם ימים, תכנן ר' אברהם נסיעה ארצה, להשתתף בחתונה משפחתית. הוא החליט לדחות את הטיפול בעניין עד שובו לארצה, מה עוד שביקש להתייעץ עם אחד מגדולי ישראל כיצד לנהוג, שכן מדובר בהפלת יד, שותף לשעבר, ומחותן בהווה!!! - כך שמדובר בשאלה רגישה למדי, אולם מאידך - הוא לא יכול לוותר על 3 מיליון דולר המגיעים לו ביושר!

כשהגיע ארצה, פנה לשאול את פי הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל. הוא נכנס אליו ותיאר את הסיפור בפרוטרוט, הרב הקשיב לו בקשב רב, ונאנח יחד עמו לנוכח ההתנהגות המכוערת שנפרשה לפניו. לאחר מכן, הרב וואזנר השיבו כי הוא רשאי לגשת לדין תורה, להוכיח את צדקתו, ולהציל את כספו. הם נפרדו בידידות, וכשכבר יצא מהבית וירד במדרגות, יצא אחריו הרב וואזנר וביקש ממנו להתעכב עוד כמה שניות, כי הא רוצה לומר לו משפט נוסף בהאי לישנא:

'אמת ויציב. הכסף הוא שלך, ואתה רשאי לתובעו בדין תורה. אמנם, לא נוכל להתעלם מההשלכות - הסכסוך המשפחתי, המחלוקת בקהילה, האש שתבעך עד לב השמים. לפיכך, אני מדגיש שאתה רשאי ללכת לדין תורה, אולם תזכור את שאמרתי לך: על מניעת מחלוקת בורא עולם משלם גם בעולם הזה. מותר לא מפסידים!'

ר' אברהם הגיע לשמחה המשפחתית בצעדי ריקוד, שכן אין שמחה כהתרת הספיקות. הרב הצדיק, אולם יעץ לו לוותר, וזו ההחלטה שקיבל. זה לא קל, הוא מבין שהוא מוותר על שלושה מיליון דולר שעשויים לשנות את עתידו הכלכלי והמסחרי, אבל איך אמר הרב? - מותר לא מפסידים. אז הוא יוותר, ויותר זהו.

הוא שב לארצות הברית, נטל את המסמך המוכיח את צדקתו, הביט בו בחום - אולם הטמינו היטב בעומק המגירה. הוא מוותר. כן, הוא מוותר. על שלושה מיליון דולר טבין ותקילין, כן, הוא מוותר כדי למנוע מחלוקת!

'ומאותו היום, מספר ר' אברהם, אינני יודע להסביר איך וכיצד, אבל המציאות היא שאצבעותיי הפכו למכרה זהב. לא היה עסק בו נגעתי - שלא הניב תשואות ענק, מעל ומעבר למשוער. בחלוף שנתיים מהיותו כבר צברתי הון של למעלה מעשרה מיליון דולר חדשים, רווח עתק שלא האמנתי שיפול לידי!'

חלפו כמעט שני עשורים, ור' אברהם - ששמו כבר התפרסם ברחבי תבל כנגיד ואיל הון נודע, התורם ברוחב לב למוסדות תורה וחסד, יצא לנפוש באוסטרליה. הוא הגיע אל המלון בו התארח הרב וואזנר, ופגש בו באקראי. הוא ביקש את ברכתו, ואז נעץ בו הרב וואזנר מבט נוקב, התכופף ולחש לו: 'נו, אז מה אתה אומר, משלמים על בריחה ממחלוקת בעולם הזה?' - ור' אברהם רק השיב בחיוך מתרחב, ולחץ יד לשלום...

עד כאן דבר הסיפור, המובא בספר 'ופריו מתוק', בשם הסופר הרה"ח ר' חנוך ריגל זצ"ל, שנפטר אך לפני כמה חודשים, המתאר עדות אישית ששמע מבעל המעשה. והמילים שבו מהדהדות באוזניים, לא נותנות מנוח:

לפעמים נדמה, כי ויתור יגרוור הפסד. אם לא נעמוד על שלנו, אם לא נריב על זכותנו, אם לא נדרוש את המגיע לנו - מי יודע מה יקרה, לבטח נפסיד. אולי בדרך הטבע זה כך, אולם במציאות - במציאות זה בדיוק הפוך: מחלוקת יוצרת נזק, גוררת הפסד. לעומת זאת, ויתור, מניעת מחלוקת, עשיה למען האחדות, הקרבת רצונות אישיים, נכסים יקרים, ומאווי לב לטובת שלום ואחוה - הם היוצרים שפע וברכה, הם המרעיפים פרנסה ועשירות.

אם אנו מהווים צד, מקורבים לסכסוך כלשהו, אם יש לנו קשר לקטטה מתמשכת, אם אנו מזהים ממרחק גחלי מחלוקת בוערות העומדות לפני ליבוי - הבה נעשה הכל כדי לוותר, לפתור, ליישב, לסדר, כדי למנוע מחלוקת. כי ככל שנמנע מחלוקת ונרבה שלום - כך נזכה בהשפעות הברוכות של השלום והאחוה, לטוב לנו כל הימים!

חיים במתנה ברבע שעה!

היה זה בחופשת הקיץ, בשעת צהריים חמה למדי, בבית משפחת שוורץ בבני ברק. האב, ר' שמעון שליט"א, יהודי יקר העוסק בצורכי ציבור באמונה, החליט להיענות לבקשת בניו המבקשים לצאת לפוש בבריכה סמוכה, ויצא עמם אל הבריכה. כשהגיעו, כבר היתה השעה מאוחרת יחסית, ולפיכך ביקש ר' שמעון לברר עד איזו שעה ניתן לשחות בבריכה. רק משנאמר לו שניתן לשחות עד השעה 8:00 בערב - סבר וקיבל, שילם ונכנסו הוא ובניו אל הבריכה.

דא עקא, שבשעה 7:43 החלו המצילים מכריזים לפנות את הבריכה, כי ב-7:45 הם רוצים לראות את הבריכה ריקה מאדם. ר' שמעון מביט בשעון, הרי הדבר מנוגד למסוכם עמו מפורשות, הוא שילם במיטב כספו על מנת לשחות עד השעה 8:00, וכאן נגזלות ממנו 15 דקות תמימות! - הוא כבר עמד לפנות למנהל ולהתערעם על הפרת הסיכום, אלא שאז לחש לו קול בעומק הלב:

'מה לך עושה עסק מרבע שעה. נכון, אתה צודק, אבל תלך למנהל, תצעק ותריע, הוא יבוא, יחשוב, ידבר עם פלוני, יתעורר פה בלגן ותתחולל כאן מהומה. זה אמנם לא נעים, הרי הגעת באיחור כך שלא שחית הרבה זמן, ובכל זאת. האם שווה לעורר מחלוקת עבור רבע שעה?' - לחש לו הקול, והוא כבר מחליט לוותר, ומתחיל לצאת מהבריכה בואכה מלתחות ההלבשה...

לפתע, הוא שומע קול בהלה מאחוריו. אלה זועקים הצילו, ואחרים מתריעים להזמין אמבולנס. המצילים נחפזים ולחוצים, ואחד מהם לובש חליפת צלילה ומזנק אל המים העמוקים... ר' שמעון ממחר להביט מה קרה, וחרדה לופתת אותו:

אחד מבניו הבוגרים, שר' שמעון היה בטוח שיצא מהבריכה לפני דקות ארוכות, נמשה מהמים העמוקים מחוסר דופק וללא נשימה, ממש כך. מסתבר שבעוד האב חשב כי הבן יצא, הבן פשוט טבע, שכב על קרקעית הבריכה וריאותיו החלו להתמלא במים - עד כדי שסכנה נשקפה לחייו!

המצילים החלו מיד בפעולות החייה, העניקו לנער עזרה נשימתית ופינו אותו מהמקום לטיפול רפואי. ר' שמעון נחפז אחריהם, חושש לשלום חיי בנו יקרו, כשלפתע לופת אותו הרהור טורדני, צובט אותו ממש:

'תתאר לעצמך שהיית הולך למנהל, מעורר מהומה, והיו מניחים לכולם לשחות עוד רבע שעה. בעוד רבע שעה, רחמנא ליצלן, כבר לא היה את מי להציל. היית מרוויח רבע שעה בריכה, ומפסיד בן, מאבד אותו לנצח, ה"י. בזכות הויתור, הבריכה התרוקנה ברבע לשמונה בדיוק, ואז השתקפה דמות בןך מעומק המים הריקים מאדם, וכך ניצלו חייו!'

ואם תיתקלו באחד מבני משפחת שוורץ, מהלך על שתי רגליים, בריא ונושם, דעו לכם שזהו 'נס מהלך', ממש כך. תמרוור מהלך בחוצות קריה, כדי לקרוא לכולנו: כמה קל לריב, ליצור מהומה ומחלוקת, קטטה וסכסוך. על כל צעד ושעל אפשר לריב, ואפילו להיות צודקים. אבל נער זה מרתיע ומוכיח:

כדאי יותר להיות חכמים. להריח את סירחון המחלוקת ממרחק, ולברוח מבעוד מועד. לזהות את האש מתלקחת - ולהימלט אל ארץ מבטחים, אל חיק השלום והאחוה. נכון, זה דורש ויתור, אבל כל ויתור שבעולם הוא משתלם, ביחס לרווח העצום שהוא טומן בחובו!

הבה נאטר את המחלוקת עוד טרם התפרצות, ונמנע אותן בויתור שלנו. ואף אם הן כבר פרצו, זה הזמן לוותר, להקריב משלנו, לעשות הכל כדי לכבות את הלהבות. חיים של שלום ואחוה - הם ערובה לחיי אושר ופרנסה, לחיים טובים ומאירים. הבה נבחר בחיים כאלה, ונזכה לחיים של שלום, שהם חיים של טובה וברכה!

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת קורח תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

והכתב המגיד מדובנא בספרו אהל יעקב שבזה המדרש משמע שיש טענות על קרח שלקח האוצרות, שאמר לו הקב"ה מה הנאה יש לך, ויובן ע"פ משל למושקה שהיה לו בית מרזח והיו באים השיכורים לקנות מדי לילה משקה משכר, ומושקה עומד ומשקה את השיכורים. באמצע הלילה נכנס גנב לבית המרזח, וראה שהשותים כולם שיכורים, ויכולים לקיים בהם 'גזל עכו"ם' להוציא ממון מכיסם, ויעמוד מושקה כנגדו עם מקל וגער בו: 'צא מכאן גנב שכמותך'. אמר לו הגנב 'מה זה ענייך שאגנוב מכיסם?' השיב מושקה: 'טיפש שכמותך, הלא כל מה שיש להם בכיסם, הם אמורים לשלם לי בסוף, אם תגנוב מהם, לא ישלמו לי כלום'.

כך אמר הקב"ה לקרח, מה לך כי תגנוב אוצרותיו של פרעה, והלא כל אלו מוכנים לי לקיים שבועתי לאברהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, וצריך שיתקיים בהם ביזת מצרים וביזום הים, וחילוק גדול יש ביניהם, כי בבית מצרים שאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה, לא מבית פרעה אלא מבית השכנים, פרעה היה גר בארמון יחיד, לא היה יהודי אחד שלקח מארמונו ביזת מצרים. משא"כ ביזת הים שהיה מאוצרות פרעה, שהרי פתח את כל האוצרות שלו שירדפו מצרים אחרי ישראל לאחר שיצאו ממצרים, כדי להראות לעמו שהוא בטוח בנצחונו לכן הוציא כל האוצרות שלו לחזק אותם לרדוף אחר ישראל. וזה היה מאת ה' לרוקן גם את האוצרות של פרעה בעצמו לכבוד ישראל. וכן נאמר במדרש תנחומא פרשת בשלח שכל מה שהיו בבתי האוצרות לקחו ישראל בביות הים.

ועתה נבין מה שנקרא קרח ע"ש שעשה קרחה בישראל, שאילו לא היה מרוקן שליש מאוצרותיו של פרעה, היה פרעה מוציא את כל האוצרות ביום רדיפתו אחר ישראל, ואזי היה לישראל ביזה גדולה מאד בביות הים, ואולי עד היום לא היו המשולחים צריכים לנדוד לקבץ נדבות וכדו'. וזה שאמר הקב"ה לקרח כששאל אותו 'למי הם מעותדים' כאותו גנב שמבקש לגנוב מהשיכורים, 'אשר התעתדו לגלים' הם מעותדים לישראל שגולים ממצרים. ועד היום הזה שארה קרחה זו בישראל, שחסר לנו ביזת הים שהיינו יכולים לקבל הרבה יותר, והוסיף המדרש ולא יקום חילו, אף כשימות אינו קם ולא יטה לארץ מנלם. והיו שגם לאחר שיקום תחיית המתים צ"ע אם יחזיר לנו את המעות האלה.

אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו וגו' (טז יד)

האדמו"ר מגור הבית ישראל זצ"ל סיפר על תלמיד חכם וגביר אחד שהיה בא תמיד לשפת אמת ואחר כך כשנפטר השפת אמת ונתמנה האמרי אמת לאדמו"ר היה בא הנ"ל לשולחנו כי היה קרוב משפחה קצת וכן משום שהיה בנו של הרבי הקודם, פעם אחת נזדמן לו איזה מסחר, לקנות יער, ובא לשאול את פיו של האמרי אמת ויעץ לו שיקנה, ואח"כ הפסיד על ידי זה שקנה ופשט את ההגל. כיון שכך, הפסיק לבא אליו, לפי שאמר בליבו אצל הרבי הקודם כל פעם שהייתי שואלו וענה לא יצא מזה הפסד ואצל רבי הזה מיד ששאלתיו הפסדתי כל כספי, אם כן אין זה רבי. לאחר זמן, כאשר שהה האמרי אמת במרינבד והחסידים הלכו אחריו, הלך הנ"ל גם כן אחריו וחשב בלבו שאפי" שהוא עצמו אינו רבי, מכל מקום בנו של רבי הוא... בעודו חושב כך, היסב האמרי אמת את פניו ואמר לו: איתא במדרש (במדבר רבה יח, ח) "קרח שפקה היה, מה ראה לשטות הזה, אלא עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו, שמואל ששקול כמשה ואהרן". ולכאורה, אטו משום כך הותר כבר לקרח לחלוק על משה רבנו ע"ה? אלא דכיון שראה קרח שהעצה שנתן משה לשלוח מרגלים לראות הארץ לא הצליח, עלה בלבו שיכול לחלוק עליו, וכמו שאמרו "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו" שרבי שנותן עצה שאינה עוזרת, אינו רבי.

וסיים הבית ישראל, שבאמת חס ושלום לא היתה זאת עצה שאינה הוגנת, שעל ידי עצתו של האמרי אמת ניצל ההוא וכל משפחתו מהמלחמה הנוראה לפי שאחר שנכנס לחובות עצומים עבור השטח שקנה הוצרך לברוח עם כל משפחתו לארץ ישראל וניצלו מהמלחמה.

ואהרן מה הוא כי תלינו עליו (טז, יא)

שמעתי ממרן הגאון הרב ברוך שמעון שניאורסון (שליט"א) [זצ"ל] ראש ישיבת טשעבין, דאיתא (עירובין סה, ב) 'בשלשה דברים אדם ניכר בכיסו בכוסו ובכעסו'. והנה באהרן לא היה שייך להכירו בכיסו משום שהיה יכול לחלק צדקה בשפע לפי שלא נחסר מכיסו כלום, דישראל היו מחוייבים

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א) כתב רש"י, "ולא הזכיר בן יעקב שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם שנאמר (בראשית מט, ו) בקהלם אל תחד כבודי".

וקשה, וכי יעקב דאג כל כך לכבוד עצמו שלא יזכר שמו? ועוד, שמה יועיל לו אם לא יזכר בפסוק "בן יעקב" אם נזכר עד בן לוי, וכי מי זה לא ידע אשר לוי הוא בן יעקב.

אך הענין הוא כן, דהנה מפרשי התורה אומרים על הפסוק (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" הנכתב באמצע התוכחה וקשה, אדרבה זה לטובה גדולה יחשב להזכיר להם זאת אבות, ואם כן מה זה שייך לקללות, ומירצו, כי בשעת עונש בעת הקללה גם זה לעונש יחשב להזכיר להם האבות מקור מחצבתם כי זה גורם להעניש אותם עוד יותר כמו למשל אם אחד נתפס בגניבה, ובעת שיעמוד לפני המשפט יגיד עליו אחד שהוא בן הרב דמתא, אז ודאי יהיה גדול עונו מנשוא וכפלים יענש, כן בעת הקללה אומר הכתוב כי גם יזכור להם שהם בני אברהם יצחק ויעקב, ומצד יחוסם אינם ראויים לאותם החטאים, ועל ידי זה יוגדל עונשם.

לזה נוכל לומר גם כאן, כי יעקב מגודל אהבתו לבניו כרחם אב על בנים, התפלל על קרח להקטין עונשו, ולכן ביקש והתפלל עליו כי בשעת העונש לא יזכור לו שהוא בן יעקב.

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

ברש"י, קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו? וכו'. ביאר הרה"ק מקאצק, קרח שפיקח היה – מה ראה לשטות זו – להיות פיקח?...

ואון בן פלת בני ראובן. (טז, א)

ידועים דברי חז"ל במדרש תנחומא (פרק י) וכן הוא בגמ' סנהדרין, "חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און" שהיא הצילתו כשאמרה לו שבין כה וכה יקח לא יהיה הכהן הגדול והמנהיג, ומה אכפת לו אם יקרא תלמידו של משה ואהרן או תלמידו של קורח, והשקתה אותו בין וכו' וניצל מהמחלוקת.

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, כן! בשעת מחלוקת, בלחש האש, אם האדם מסוגל לחשב חשבון פשוט של אחד ועוד אחד שווה שתיים – אכן זו חכמה אדירה!

ובדברי המדרש הנ"ל, אפשר להמתיק את טענתה, שהיא טענה לו, הרי מה המחלוקת כאן, שמשה טען שכל המינויים נעשו עפ"י רצון ה' וקורח טען שהיו כאן נגיעות, וממילא גם הוא דורש גדולה לעצמו. באתה אשתו של און ואמרה לו, ממנה נפשך, באם משה צודק, הרי זה ציווי הקב"ה. ואם קורח צודק, אזי קח את אומנות רבך בידך, דהיינו שקורח הרי טוען שתמיד החשבון צריך להיות "מה יש לי מזה", ולדאוג לטובת עצמו. אז גם אתה תחשוב מה יש לך מזה והרי אתה לא תרוויח כלום, שהרי לא ישנתה מעמדך בין אם משה הוא המנהיג ובין אם קורח. ועל זה שיבחה הכתוב: (משלי יג) חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און ואולת בידיה תהרסנה זו אשתו של קרח.

(ציוני תורה)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

במדרש רבה: אמר איוב (איוב טו) וישכן ערים נכחדות בתים לא ישבו למו אשר התעתדו לגלים לא יעשר ולא יקום חילו ולא יטה לארץ וכו' זה היה קרח שהיה קתליקוס לביתו של פרעה והיו בידו מפתחות האוצרות שלו א"ל הקב"ה מה הנאה יש לך אין אתה שולט עליהם שנא' בתים לא ישבו למו אשר התעתדו לגלים ולמי הן מעותדין לאלו שהן גולין ישראל אבל קרח לא יעשר ולא יקום חילו, אף כשימות אינו קם ולא יטה לארץ מנלם.

הרי שהיה קורח ממונה בביתו של פרעה, וכ' המתנות כהונה שמכיון ששבט לוי לא נשתעבדו במצרים, ישבו ועסקו בתורה, לכן שלח פרעה שליחות לשבט לוי שישלחו לו אחד מהבית מדרש שיהיה ממונה על ביתו של פרעה, עבודה מכובדת ביותר, שר מכובד שממונה על כל דברי ביתו. ועי"ז היו בידו מפתחות האוצרות של פרעה, ומפעם לפעם הכניס ידו לאוצר והביא קצת לביתו, וכך נתעשר קרח. כמו שפירש הרבי בחידר לא תגנוב, אסור למצוא... גם כך 'מצא' קרח את אוצרות יוסף. ופיקח היה להעלים ולהשתיק את כולם שלא יתפסו אותו. וכך נתעשר. וכן כתב שם בחידושי הרד"ל שיום אחד מצא במרתף אוצרות של יוסף ולקחו לביתו.

להעשירו, כדאיתא (וימא יח, א) 'גדלהו משל אחיו'. ובכוסו נמי לא שייך שהיה לכהן אסור לשתות יין, ורק בכעסו היה אפשר להכירו. וזהו מה שאמר "ואהרן מה הוא", אם רצונכם לדעת מי הוא אהרן "כי תלינו עליו" כאשר תריבו עימו ואז יהיה ניכר בכעסו.

ישנה גמרא (מסכת בבא-בתרא עד, א), באגדות רבה בר בר חנה, ואותו דבר תמצאו בסנהדרין, דף ק"י – מספרת הגמרא, שרבה בר בר חנה הלך במדבר סיני, והיה שם ישמעאלי אחד, שהיה מומחה בכל עניני המדבר, ואמר לו – בא ואראה לך איפה נמצאים אותם אנשים שמתו בעדת קורח. **אומרת הגמרא – א"ל תא אחוי לך בלועי דקרח** [בא ואראה לך את אלו שנבלעו בעדת קורח] **חזאי תרי ביועי** [ראה שני סדקים] והווי קא מפקי קוטרא [שיוצא משם עשן] **שקל גבבא דעמרא ואמשינה במיא ודעצייתה בראשה דרומחא ועייליה התם** [לקח חתיכת צמר והשרה אותו במים ותקע אותו בראש החרב שבידו והכניסו בין הסדקים פנימה] **וכי אפיק הווי איהרן איחורכי** [וכשהוציאו היה חרוך] **אמר לי אציית מאי שמעת** [אמר לי הישמעלי תקשיב למה שהם אומרים] **ושמעית דהווי אמרין** [ושמעתי איך שהם אומרים] **"משה ותורתו אמת והן בדאין" אמר לי כל תלתין יומי מהדר להו** **איהנה להכא כבשר בקלחת** [אמר לי הישמעלי שבכל ראש חודש הגיהנם מחזיר אותם לכאן] **ואמרי הכי משה ותורתו אמת והן בדאין** **אומר הרשב"ם במקום – כל תלתין יומי**. כל ראש חודש. בראש חודש הופכים אותם, ובראש חודש הם צועקים משה אמת ותורת אמת.

השאלה שנשאלת היא – איך הם יכולים לצעוק, הם הרי מתו? **הרשב"ם** נוקט בפשיטות, שהם חיים וצועקים. הרשב"ם אומר – לא יכל להיות דבר כזה.

השאלה היא, האם אותם אנשים היו מהבלועים או מהשרופים, ואם גם וגם, אז בכלל זה לא יכל להיות, אז השאלה היא, איך זה יכל להיות, ומי צועק, ואיך הם צועקים? עיין בגמרא שם.

השאלה היא – למה הצעקות האלה באות דוקא בכל ראש חודש? **אומר המהרש"א** – כיון שקורח בא בהצעה למשה רבינו – אמר קורח, בא נעשה סיכום, שכל ראש חודש, נחליף כהן גדול. ראש חודש תשרי – ראובן, ראש חודש חשוון – שמעון וכד'. היות והוא רצה להחליף כהן גדול, כל שלושים יום, אז כל ראש חודש אתה תצעק – **משה אמת ותורתו אמת**.

הריטב"א כותב – שהטעם הוא, שבסוף כל שלושים יום, הם נידונים מחדש בגיהנום.

העיון יעקב אומר – קורח טען כי כל העדה כלם קדשים כולם יכולים להיות כוהנים גדולים. אם ככה, באה הלבנה וטענה טענה – הרי אין שתי מלכים משמשים בכתר אחד.

אמר לה הקב"ה – את צודקת, ולכן תמעטי את עצמך. אמרה הלבנה – אם אני צודקת, למה אני צריכה להמעטי את עצמי? אמר הקב"ה – את צודקת. תמעטי את עצמך, ואני יביא שעיר של ראש חודש לכפרה, על זה שהוריתי לך למעט את עצמך.

יוצא, שטענת הלבנה היא נכונה, אין שתי מלכים משמשים בכתר אחד. הקב"ה בכל ראש חודש, מצוה להביא קרבן, למה? על זה שהוא מיעט את הירח. למה? כי טענת הירח היא באמת נכונה, שלא יכל להיות שתי מלכים משמשים בכתר אחד.

אם קורח טוען, שכל העדה קדושים וכולם יכולים להיות כוהנים גדולים, אז למה הקב"ה מביא קרבן? הרי הקב"ה קיבל את טענת הירח, רק על זה שהוא הקטין אותה, הוא מביא קרבן.

לכן בכל ראש חודש, שמביאים קרבן על מיעוט הירח, הם צועקים **משה אמת ותורתו אמת**, ולכן הופכים אותם. **זכרון לבני ישראל וגו' ולא יהיה קקרח ועדתו (ז, ה)**

איתא בגמ' (ב"ב עד.) דאמר ליה ההוא טיעא לרבה בר בר חנה, בא ואראה לך הבליעה של קורח והראוהו איך שקורח ועתה צועקים 'משה אמת ותורתו אמת והם בדאים'. שמעתי מהגאון ר' ברוך שמעון שניאורסון (שליט"א) [זצ"ל] בשם הגה"צ ר' מאיר שפירא זצ"ל שאמר בדרך צחות דאף על פי שכמו קרח עצמו כבר לא יהי' כדכתיב "ולא יהיה קקרח" אבל הבליעה של קרח עדיין בעולם, דבלועי קורח אומרים 'משה אמת ותורתו אמת' דהרבנים הם אמיתיים, אך 'והם' היינו, המשמשים, בדאים. כלומר, שכל דבריהם של גדולי ישראל הם בעצת משמשיהם, והמשמשים בדאים. וכל הטוענים כך מהראוי שידעו כי דבר זה מירושתו של קרח הוא.

קחו לכם מחתות קורח וכל עדתו' כתב רבי יהושע לייב דיסקין זצוק"ל בחידושי מהרי"ל, וכ"כ החוות דעת בספרו נחלת יעקב, להבין מה שאמר משה רבינו לקורח ור"ג ראשי סנהדרין 'קחו לכם מחתות קורח וכל עדתו', הרי שרק הם צריכים להביא מחתות ולא אהרן הכהן. מה יעשו עם המחתות 'ותנו בהן אש ושימו עליהם קטורת לפני השם מחר', לא שתרד אש משמים אלא אתם תשימו אש. זה היה ההתחלה.

אך לאחר כמה פסוקים [במדבר טז, טז] שינה משה רבינו את הסדר, 'ויאמר משה אל קורח, אתה וכל עדתך היו לפני ה', 'אתה והם ואהרן מחר'. הנה נוסף אהרן הכהן. 'וקחו איש מחתות ונתתם עליהם קטורת', כאן לא צוה להביא אש. עתה נוסף אהרן תחת האש...

אח"כ נאמר 'וקחו איש מחתות ויתנו עליהם אש ויעמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן' הרי שלקחו איש מחתות ושמו אש, היינו כמו הסדר הראשון שאמר להשים אש ולא הזכיר את אהרן, כך הוה, ששמו אש, ולא הזכיר אהרן במעשה המחתות, שנאמר 'ויעמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן', היינו שמשה ואהרן גם עמדו פתח אהל מועד. וכ"כ בתרגום יונתן.

לאחר שראה משה שהם מסכימים להביא קטורת, התחנן לפני ה' שלא ימיתם ולא יפן אל מנחתם וביארו רבי יהושע לייב והחוות דעת שכשהציע משה רבינו את הסדר הראשון, לא עלה בדעתו שהם יקבלו עצתו, כדפרש"י שאמר להם משה במעשי עבודה זרה יש כמה כומרים וכמה עבודות, אנו יש לנו ה' אחד וכהן אחד, תבחנו עצמכם במעשה הקטורת ודעו לכם שיש סם המות בתוכו, מי שאינו ראוי לכך ימות. הרי כשמציעים לאדם הצעה מפחידה כזאת, בוודאי חשב משה שלא יבחרו בזה.

והנה עיקר איסור הקטורת וסכנתו הוא עם אש, כמו שהיה בנדב ואביהוא, שנאמר בהם בפרשת שמיני 'וקחו בני אהרן וגו' איש מחתות ויתנו בהן אש.. ויקריבו לפני ה' אש זרה'. כך אמר משה לפני קורח ועדתו, אם תרצו להיות כהנים, הביאו קטורת, ועי"ז כולכם אובדים. והיה האיש אשר יבחר בו ה' הוא קדוש. משה היה בטוח שיחזרו בהם. אך זה השיבו לפני משה שהם כן רוצים להביא קטורת. הלך משה ובכה לפני ה' 'אל תפן אל מנחתם', אל תסתכל על הקטורת כעבירה, 'לא הרעותי את אחד מהם', הוא בכה לפני ה' כיון שלא הרעותי ליהודי, אינני רוצה להכניס את קורח ועדתו לאדמה, כל מי שנענשים על ידו אין זה סימן טוב, לכן התחנן שלא יפנה ה' אל מנחתם היינו שלא יענישם על הקטורת. כמ"ש רש"י לפירוש אחד שהתפלל משה שלא יקבל הקב"ה את הקטורת. וצ"ע מה תפילה היא זאת, הרי זו קטורת זרה, מה שייך לבקש שלא יפנה ה' למנחתם? אלא כנ"ל שהתחנן לפני ה' שלא יענישם, ולא ייחשבו הקטורת שלהם כעבודה. כדי שלא יהיה חרון אף ח"ו. כמו שנאמר בסדום, וירד ה' לראות וכו', כך ביקש משה שהקב"ה אל יסתכל אל מנחתם, כיון שלא הרעותי את אחד מהם, מעולם לא הכאבתי ליהודי. אך הקב"ה לא השיב למשה 'ועניתי לך'.

קורח לא ישן בלילה, ומשה רבינו לא ישן בלילה שלא ייענשו עדת קורח ע"י הקטורת. שהרי היו שם אליצור בן שדיאור וחבריו, כמ"ש במדרש רבה שכל י"ב נשיאים קדושים היו שם בעדה זו.

משה רבינו מתחנן שלא יביאו אש ולא ימותו, והם בקנתם העדיפו להביא אש

מה עשה משה, שינה את התכנית, לפי הסדר הראשון לא היה צריך את אהרן הכהן, מי שרוצה להשרף כנדב ואביהוא ישירף, אך כיון שראה שהם מתכוונים באמת להקטיר קטורת, ניגש משה ושינה את הסדר ואת התכנית, [זה לא היה מוסיף למחלוקת, שהרי קורח היה צוחק על מה שהוא משנה תכנית, אלא משה עשה רק לכבוד ה' ולא חש על כבודו] ואז הזהירם משה שלא יביאו אש, אתה וכל עדתך היו לפני ה', אתה והם ואהרן מחר, וקחו איש מחתות ונתתם עליהם קטורת' ואש לא תשימו, והיה אשר ירד עליו האש משמים, הוא הכהן, על איזה מחתה שתרד אש משמים, הוא הכהן, וכולכם נפלטים לחיים ולשלום.

משה רבינו צדיק גדול היה, במקום שיתן לכל המתנגדים שישרפו, הוא מתחנן לפני ה' שיציל את כל המתנגדים, כשלא נענה עשה עצה כזאת לשנות את הסדר, שלא יביאו אש, שעיקר העונש על האש, רק הביאו מחתות עם קטורת, וכמו באליהו בהר הכרמל, היכן שירד אש הוא האמת, ולזה הוסיף שגם אהרן יבא, שיהיה מקום לחול האש דקדושה על הקטורת האמיתית.

והנה בקין נאמר 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין לא שעו', היינו שהאש ירדה על קרבנו של הבל ולא של קין, ועתה קורח שהוא גם סוד נשמת קין, היה לו לעמוד בסיון שיראה האש יורדת על מחתת אהרן ולא על שלו.

לאחר שמענו מפי משה שני סדרים. היה להם בחירה לבחור באיזה מהם שירצה. אך קורח לא רצה להסכים לסדר השני, מרוב קנאה, שהרי לפי הסדר השני היה הוה אמינא שקורח ישאר לחיות והוא יראה בעיניו שהאש תרד על מחתת אהרן ולא על מחתתו, ואולי הוא עוד זוכר מגלגול הראשון טעם מר זה, שהאש ירדה על קרבנו של הבל ולא על שלו, הוא קין בעצמו... זה לא יכל קורח לסבול.

לכן החליט דווקא על הסדר הראשון, לא יכול לסבול שיהיה אש לאהרן ולא לו. זהו שורש הקנאה המרה, שהוא מעדיף שכולם ישרפו, ולא יראה בהצלחת השני. לכן הלך על כל הקופה, לא צריך את אהרן הכהן, שישאר בביתו. אלא כלנו נביא רנ"א מחתות עם קטורת עם אש.

עדיף שכולנו נישרף ולא נצטרך לקנאות באהרן הכהן. וכל לשונות הכתובים מדוייקים, זהו שהתחנן משה 'ואש לא תשימו' אך הם לא שמעו בקולו 'ויתנו עליהם אש', ומשה ואהרן עמדו בפתח אהל מועד, ללא קטורת וללא מחתות. 'ואש יצאה מאת השם ותאכל את מאתיים וחמישים איש מקריבי הקטורת'. ועתה מיושב שאין זה אמת מה שאמרו על משה 'אתם המיתם את עם השם' שהרי משה רבנו עשה כל טצדקי שהמתנגדים שלו יחיו לאורך ימים ושנים טובים, התחנן לפני השם שלא יקבל מנחתם, ושינה להם הסדר, ואמר שלא יביאו אש, אלא שהם שרפו את עצמם. (הגרמ"ר רייזמן)

נראה כאילו יש כאן אי צדק ואי יושר בחלוקת התפקידים. המחלוקת זה לא השורש אלא התוצאה! השורש זה "שפשע בתורה".

ממשיך המדרש ואומר מה הסימן לאמת מוחלטת? באם היא קיימת ויציבה ואינה משתנה. ואת זה רק התורה יכולה לומר, כי אצל האדם הפשוט האמת משתנה לפי העדיפויות והנגיעות, וזה אומר המדרש: "ומדיינים כבריח ארמון והלא היה יודע שבעלי דיניו היו קשים כבריח ארמון זה משה ואהרן מה הבריה אינו זו כך משה שנא' (שמות כו) והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה". והרי אצל משה ואהרן התורה קובעת והיא כבריח התיכון שאינה משתנה ואינה זהה כמלא נימא ממקומה.

וזהו אמרום "העיני האנשים ההם תנקר", וכתב באבן עזרא: העיני האנשים ההם "יוש אומרים התרצה להחשיך העינים שלא תראינה כלומר אחיות עינים אתה עושה לנו לא נעלה וכו'". היינו, שאמרו דתן ואבירם אל תסגור לנו את העינים! אנחנו רואים את כל האמת עם העינים שלנו. שכן בלי תורה אכן טועים בראיית האמת הצרופה.

רב לכם בני לוי (ט"ז ז')

ברש"י: וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו?

מסביר רבי דוד מלעלוב ואומר, מה ראה לשטות זו - שרצה להיות פקח ולהתחכם בדרכי ה'...

לפנינו מעשה מופלא ממנו ניתן ללמוד שאדם המחליט להתהלך בתמימות עם בוראו, לעולם אינו מפסיד. תמיד ישלח לו הקב"ה את עזרו ממעל, ויזכיר לו שהתמימות וההליכה ביושר ובאמת, משתלמת, מצדיקה את עצמה. את הסיפור שמענו מהרב פנחס בסר שליט"א, שהעיד שכל הפרטים מדויקים.

המעשה התרחש עם בעליה של חנות ספרים בעיר מסוימת. חנות זו היתה שייכת לישיבה פלונית שהשכירה חנויות רבות. הנהלת הישיבה הקפידה לציין בחוזה השכירות את ייעודה המתוכנן של כל חנות שהושכרה. בחוזה שנחתם במקרה זה, צויין שהחנות מיועדת למכירת ספרי קודש, ומכשירי כתיבה.

החליט לעשות מעשה

חנות נוספת הושכרה על ידי הישיבה לאדם אחר, וזו היתה ממוקמת בצמוד לחנות הראשונה. ההסכם עם השוכר השני, כפי שצויין בחוזה, היה על מכירת כלי בית בלבד. לצורך הענין, נקרא לשוכר הראשון בשם ראובן, ולשני - שמעון.

ראובן לא ניצל מעולם את זכותו למכור גם מכשירי כתיבה, הגם שהדבר צויין בחוזה, והסתפק במכירתם של ספרי קודש בלבד. שכנו, שמעון, שראה שראובן אינו מנצל את זכותו למכירת מכשירי כתיבה, החליט לעשות מעשה, והכניס לחנותו מכשירי כתיבה, ומכרם ברווחים נאים. לפני תחילת שנת הלימודים קנה מלאי גדול של מכשירי כתיבה, והרוויח מכך סכומי כסף גדולים.

ראובן, לו היתה שמורה הזכות למכירת מכשירי כתיבה, ראה את כל אשר נעשה, ושתק. הוא לא נהג בצרות עין, ולא מחה בשמעון על שלקח מאתו את הייעוד הזה שנכתב בחוזה השכירות שלו.

והנה, לאחר שראובן השיא כמה מילדיו, ונזקק לסכומי כסף גדולים, עלה בדעתו להיכנס לענף מכשירי הכתיבה, ולמוכרם. גם הוא רכש מלאי גדול, וה' הצליח דרכו, והיו לו רווחים מכובדים ביותר.

והנה, בבוקר לא בהיר אחד, נכנס אליו שמעון, כולו קוצץ וכועס, סר וזעף, ובפיו טענה: 'השנה לא הצלחתי למכור את מכשירי הכתיבה שלי - בגללך'!...

שמעתם טיעון?!

'בשנים האחרונות, הוסיף שמעון, אני מרוויח כסף רב במכירת מכשירי הכתיבה, ועכשיו שגם אתה מוכר אותם, לא הצלחתי להגיע להישגים נאים!'

הוא אינו מזכיר אף מילה על כך שהזכות למכירת מכשירי הכתיבה היתה נתונה בעצם לשכנו הטוב, ראובן, שהתעסק כל השנים רק במכירת ספרי הקודש, וגילה רוחב לב נדיר בכך שלא מימש את זכותו בענין מכשירי הכתיבה, ונתן את הזכות הזו לעמיתו.

שמעון בא בטענות אל ראובן כיצד זה שהחליט למכור את המכשירים הללו?! הרי הזכות הזו - שלו היא!!!

אינו מסתפק בכך

ותשמעו עד היכן מגיע רוחב הלב של ראובן; לשמע טענותיו המוזרות של שמעון, אומר לו ראובן שהוא מוכן לשלם על כל ההפסדים שנגרמו לו... ולא רק זאת, אלא הוא מקבל על עצמו שלא למכור יותר מכשירי כתיבה... היש אדם הגון וישר יותר מזה?!

אבל שמעון אינו מסתפק בכך... הוא תובע את ראובן לדין תורה אצל אחד מגדולי התורה. הרב שומע את הטיעונים של שני הצדדים, ומבין מיד עם מי הצדק, וגוער בשמעון על שהחל למכור מכשירי כתיבה, למרות שהיה זה ייעודה של החנות של ראובן.

הדיין התפעל מאוד מיושרו והגיונותו, וטוב ליבו, של ראובן, והביע את התפעלותו זו בבית הדין.

כעבור תקופה מסוימת, יושב ראובן בחנותו, ומחשב את חשבונותיו בעיני דירה שרכש לבנו שנישא זה עתה, והנה מתברר לו שמחר בבוקר הוא אמור

במדרש רבה בפרשתנו (יח, יד) "אח נפשע מקרית עוז ומדיינים כבריח ארמון" (משלי יח) זה קרח שפשע בתורה שהיא עוז שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. ומדיינים כבריח ארמון והלא היה יודע שבעלי דיניו היו קשים כבריח ארמון זה משה ואהרן מה הבריה אינו זו כך משה שנא' (שמות כו) והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה".

צריך להבין מה פשע קרח בתורה, והרי חטאו היה במחלוקת ולא בפשיעה בתורה! ומה הוא ההמשך של היה יודע שבעלי דיניו קשים כבריח ארמון וכו'. ובהמשך הפרשה: "העיני האנשים ההם תנקר", כתב רש"י שאפי' תנקר עיניהם לא יעלו. יש להבין למה לא אמרו ידי או רגלי האנשים האלו תעקר וכדומ' למה דוקא העינים? מה הכוונה בזה.

ויבואר בהקדם דברי הגמ' (עירובין ק, ב) אמר רבי יוחנן אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה. ובמדרש (רבה, דברים פרשה ה פסקה ב) איתא "זש"ה (משלי ז) "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם וגו'" מה ראה שלמה ללמד לעצל מן הנמלה, רבנן אמרי הנמלה הזו וכו' אינה חיה אלא ששה חדשים, וכל מאכלה אינה אלא חטה ומחצה, והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שמוצא חטין ושעורין ועדשים, וכו'. אמר ר"ש בן יוחאי מעשה היה ומצאו בבור שלה שלש מאות כור (64 טון) מה שמכנסת מן הקיץ לחורף. לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אף אתם התקינו לכם מצות מן העולם הזה לעולם הבא ומהו ראה דרכיה וחכם רבנן אמרי ראה דרך ארץ שיש בה שבורחת מן הגזל אמר ר"ש בן חלפתא מעשה בנמלה אחת שהפילה חטה אחת והיו כולם באות ומריחות בה ולא היתה אחת מהן נוטלת אותה, באה אותה שהיתה שלה ונטלה אותה וכו'".

שואלים המפרשים, (ומביאים הר"ש לוינשטיין) למה באמת כתבה התורה את הגזל אם אפשר ללמוד מהנמלה.

ומתרץ החידושי הרי"ם, וכן הוא בספר "דרש אב", שהנמלה הזאת אכן לא נוגעת בחיטה שחברתה נגעה בזה, אבל מאיפה מגיעים כל החיטים? וכי ראית מימך נמלה חורשת, זורעת וקוצרת? ומאיפה כל החיטים, הרי הכל גזול מהאדם! יוצא שהנמלה ה"צדיקת" הזאת היא הגזלנית הגדולה בעולם, ולמה, כי היא אין לה תורה! בעיניה "גזל" זה רק לגנוב מחברתה הנמלה, אבל לגנוב מהאדם זה שום דבר... כי בלי תורה אין אדם יודע מה טוב ומה לא טוב, אדם בעיניים שלו לא רואה כלום! מה נחשב לטוב ומה לא, רק התורה קובעת מה טוב ומה לא טוב, מה ישר ומה לא ישר.

מספרים, שבוורשא היו קבוצת גנבים וגזלנים שהפילו את חתתם על כל תושבי השכונה. פעם אחת גנבו מאיזה אשה אלמנה, באה האלמנה אל הרב בבכיות שהיא חייבת את הכסף הזה, אמר הרב, נו, מה אני יעשה הרי כולנו סובלים מהם. אמר הגבאי אני מכיר מישהו שיש לו קשרים עם מישהו שיש לו קשרים עם ראש הגנבים, אולי נעביר לו מסר שכאן הם הגזימו ושיחזירו את הכסף, כי זה מקרה מיוחד, בכל זאת, הרי היא אלמנה! ואכן העבירו את המסר, אמר ראש הגנבים: נשב ונדון בבקשה. ישבו ודנו ואכן הגיעו להסכמה שכאן זה מקרה מיוחד כסף, אז מה פתאום שאנחנו נשלם את הכל?! צריך לאסוף פה אלמנה שצריכה כסף, אז מה פתאום שאנחנו נשלם את הכל?! צריך לאסוף מכל התושבים שוה בשוה וגם הרב יתן את חלקו וגם אנחנו נתן חלק! אם הרב רוצה, שהוא יתן את כל החלק ממנו עצמו, וכי באיזה זכות הוא דורש מאיתנו לתת את הכל...!

זאת אומרת שגם הגנבים דורשים יושר וצדק רק הם מחליטים מה זה צדק! לגנוב מהשני זה משכורת, ולתת צדקה זה גניבה...

כמו אותה נמלה שגונבת הכי הרבה אבל לגנוב מאנשים זה לא גניבה...

וזה מה שאומר שלמה המלך אל אותו עצל שלא לומד, לך אל הנמלה ותראה לאיפה מגיעים כשלא לומדים...

אף גם זה היה אצל הנאצים ימ"ש, שהושיבו את הרוצחים בכלא, אבל להרוג יהודים זה לא רצח.

כך דרכם של אנשים, שרואים כל דבר במבט הצר של הצורך הפרטי, ודבר זה הוא בכל דבר ודבר בכל שלבי החיים, ואפשר להביא לכך דוגמאות מכל שטחי החיים, שרק התורה קובעת מה ישר ומה צריך לעשות

כך בכל דבר ודבר, אם אדם חי עם התורה שהיא קובעת מה צריך רק כך יכול לעבור את החיים. רק כך ידע מה זה השקעה כנונה מה זה צדק ומה יושר וכו' ובה נבוא לביאור התמימות הפנ"ה. במחלוקת אנחנו מוצאים את הנקודה ה"ל בצורה החזקה ביותר. אפשר לראות אנשים שרבים וכל אחד טוען לאמת המוחלטת והצודקת ביותר בעולם, ויריבו טוען אף הוא את אותם המילים לצד ההפוך בדיוק. ואיפה האמת נמצאת? האמת נמצאת בתורה! כל הבעיה מתחילה כשהאדם מסתכל בעיניו שלו הגשמיות והבשריות. האדם הרי מונע מנגיעות ואינטרסים שהן מעוררות אותו, כמו עיוור צבעים שיכול להישבע על אדום שזה ירוק כי הוא בעיניים שלו רואה את זה כירוק.

בא המדרש ואומר "אח נפשע מקרית עוז ומדיינים כבריח ארמון (משלי יח) זה קרח שפשע בתורה שהיא עוז שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום כל הבעיה והמחלוקת התחילה בזה שלא רצו לקבל את מה שהתורה אומרת, ומה שהקב"ה ציוה והסתכלו דרך העיניים הרגילות שבהם

לפרוע לקבלן סך של רבבות רבות של שקלים, והכסף אינו מצוי ברשותו, ואין לו אפשרות להשיגו!

מה עושה יהודי כמותו, בשעה שהוא נמצא בצרה? מדי יום הוא נועל את חנותו בשעה 4 אחה"צ, מגיע לביתו כדי לסעוד פת ערבית והולך לשיעור תורה. היום, בגלל החוב הגדול בו הוא מצוי, החליט לסגור את דלת החנות כבר בשעה 2.30, לפתוח ספר תהלים ולהתחיל לבכות ולהתחנן לפני השי"ת שישלח לו עזרו ממעל, וישוע אותו, כי אם לא ישלם לקבלן את המגיע לו, הדירה לא תועבר לבנו, והוא יאלץ עוד לשלם קנסות!

נו, חשבתם שהקב"ה יעזוב בן נאמן שכזה, ולא יעמוד לצידו ביום צרה?

דפיקות חזקות בדלת

כעבור זמן קצר, נשמעות דפיקות חזקות בדלת. מיודענו מחליט לא לפתוח, כדי לא להפסיק בתפילה, וממשיך להתפלל בכבדות להקב"ה שיושיענו מצרתו.

אבל משהדפיקות מתגברות והולכות ומרגע לרגע הופכות להיות חזקות יותר, חשש ראובן אולי קרה משהו, והחליט לפתוח את הדלת.

בפתח עומד יהודי המציג עצמו כתושב ארה"ב, ושואל אותו: האם שמך הוא... ונוקב בשמו המדויק של ראובן? משהתשובה היתה חיובית, הודיע האיש שהוא זקוק לרכישה מיידי של 10 ש"ס, 10 סטים של שו"ע, 10 טורים, 10 רמב"ם, ומאות מאות סטים של ספרים נוספים, ראשונים ואחרונים. ראובן המופתע מבין כבר שהשי"ת האזין לתפילתו, ושלח לו עזרו ממעל, ואז מסביר לו האמריקאי הלז, ואומר שכיון שהחסידות אליה הוא משתייך בארה"ב חנכה בית מדרש חדש, זקוקים שם לכל הספרים הנ"ל בדחיפות.

האיש סיפר שהאדמו"ר שיגר אותו לארץ ישראל על מנת שאתייעץ עם דיין פלוני, המקובל על אנשי החסידות שלנו, ואשאל אותו לכתובתו של סוחר נאמן, ישר והגון, שישפך לנו את הספרים הנ"ל. פניתי אל הדיין, והוא המליץ לי עליך, ואמר שאין אדם ישר והגון כמוך!

דומה שאין צורך לפרט ולומר שהדיין המדובר הוא הוא הדיין שישב בדין תורה בין ראובן לשמעון - - -

נוכח הנס הגדול שנעשה עימו, כמעט ויצא ליבו של ראובן מרוב התפעמות. יתירה מכך; למרות שהספרים עדיין לא היו מוכנים למסירה, היהודי האמריקאי פתח כבר עתה את ארנקו, ושלשל לידי את הסכום שיועד לרכישת הספרים - במזומן.

"אם הדיין העיד עליך שהינך אדם הגון, אין לי כל סיבה להחזיק את המזומנים אצלי. קח אותם אליך, וכשרשימת הספרים תהיה מוכנה, תודיע לי, ואבוא לקחתה".

הכסף שקיבל ראובן כיסה את כל החוב שהיה צריך לשלם לקבלן. לא יאומן! אבל בכך עדיין לא הסתיים הסיפור.

קולות ערבים של לימוד תורה

ראובן הולך לביתו שמח וטוב לב. לפתע החל לרדת גשם חזק, מיודענו מחפש קורת גג להסתתר בה, ומוצא אותה מתחת לבניינו של כולל אברכים גדול ומפורסם.

בעומדו שם, עולים באוזניו קולות של לימוד תורה, ערבים מאין כמותם. הוא מחליט ללכת אחרי הקול, המוביל אותו אל תוך ההיכל, והנה שם הוא רואה שני אברכים, הלומדים יחד בחברותא, ושניהם מלאי התלהבות ושמחה, ופיהם אינו פוסק מלמלל בדברי תורה.

הדבר היה בעת הפסקת הצהריים בכלול, ולמרות זאת התמידו שני האברכים בלימודם, וכל הויתם אומרת רון ורנן.

הוא מביט בהם בהתפעלות יתירה, ומבחין כיצד הם מתענגים ושמחים על התורה, הממלאת את כל ישותם! ולפתע הוא קורא לעצמו, ואומר: 'על מה ולמה אתה שמח עכשיו כל כך? על שהצלחת להחזיר את חובך? תראה איזו שמחה גדולה יש לאברכים אלה כתוצאה מלימוד תורה!'

המספר, שהיה נחשב בסך, מציין שמיועדנו זה מימש את החלטתו, וזכה לסיים את חייו כשהוא אברך כולל! לכל דבר, ולהשאיר אחריו זרע קודש של בנים ובני בנים עוסקים בתורה.

וכל זאת למה? - בזכות יושרו והגינותו.

ולמדנו שכל מי שמתהלך עם הקב"ה בתמימות, לעולם אינו מפסיד.

(ברכי נפשי)

אשר עין בעין נראה את ה' (יד, יד).

"יקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר (ד"ה א' כה) כל אלה בנים להימן, אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה, נתחומא" (רש"י)

"ויקח קורח, פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי נתחומא" רבותי, אינני אומר דברים מעצמי "ויקח קורח" - לקח את עצמו לצד אחד, להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה" (רש"י). מה הכוונה "לקח את עצמו".

אתם שומעין? כן, אני שומע שאתם שומעים... ישנה אפשרות לשמוע כיצד שומעים... אדם יכול להרגיש היכן המחשבה של השומע מונחת ובמה היא עסוקה. כי יש אחד השומע אבל המחשבה שלו באמריקה, ואני מרגיש זאת, ויש אחר השומע היטב. [על ידי כך, אני מבין קצת איך אנשים גדולים יכולים לדעת מחשבות של בני אדם, נכון כי אנשים גדולים באמת, ממש מרגישים, יכול להיות שזה גם נקרא רוח הקודש. אוהו, זכיתי וראיתי כעין רוח הקודש אצל אנשים גדולים, אבל לא נעסוק כעת בענין זה].

קורח היה אדם גדול מאד. מאד. אל תחשבו שהוא היה, איך אומרים ילד שובב. אלא אדם גדול. רק יצר הרע תפס אותו, נכון.

לכן באמת שואלים חז"ל "קורח שפקח היה מה ראה לחטא גדול שכזה? מה ראה לחלוק על משה ואהרן? מה ראה לשטות זו?" מה פירוש "פיקח"? כי היה יכול לאמר בדיחות? חריף שידע לאמר הלצות? וכי זה פיקח? זה הרי בדחן! עוסק בבידור...

פיקח היינו בעל עיניים פקוחות היו לו עיניים פקוחות לראות. הוא ראה. מה הוא ראה?

"ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אשתוק", היכן ראה, בעיתון? ב"המודיע" ראה את זה! הוא ראה בשמים! ברוח הקודש! עינים פקוחות היו לו.

"ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו" - שמואל הנביא וכ"ד משמרות. (כיצד באמת יצא ממנו שמואל? כי בניו שבו בתשובה על פתחו של גיהנום ונשארו חיים, נורא ואיום, זו היתה טעותו, הוא חשב כי שמואל הנביא יוצא ממנו, מחמתו גדלותו, וא"כ זו הוכחה שהוא צדיק, אבל שמואל לא יצא ממנו, אלא מבניו).

יש אנשים השפלים בטבע, תשמעו טוב, בעלי מידות רעות לגמרי. הם יכולים להיות גדולים, ביכולתם להשליך את מידותיהם הרעות. אלא שהם צריכים להתייגע (כיון שהם בעלי מידות קשות). אכן זו תכלית האנשים בעולם - האדם נולד לשבור את טבעו. כך אומרים החסידים, כך סבורים המתנגדים, כך בטוחים החוקרים התורניים, כך מצלצלים הפילוסופים - כל מי שצועד ישר אומר כך, זו התכלית, ובשבילה נברא האדם, והוא זקוק לעבוד על כך כל ימיו ממש. עץ, אילן, אם לא יזרעו סביבו, אם לא ישקוהו, יסקלו את האבנים שעמיו, יעשנו את התולעים ממנו וכו' הוא ירקב, יעקר או לגמרי לא יצא ממנו כלום, כך האדם תמיד זקוק לעיבוד "כי האדם עץ השדה" עד זקנה ושיבה.

הקב"ה יודע, אנו לא צריכים ואין לנו יכולת לדעת מדוע הקב"ה ברא פלוני - במידות טובות ואת אלמוני במידות רעות. אך ברור, כי לכל אחד יש חלק שונה בעבודתו, לפעמים חלק גדול ופעמים חלק קטן. הנביאים היו מכירים בחלק זה של האדם. [אתם יודעים, בתנ"ך מכוונה נביא כ"רואה", כאשר שאול המלך הלך עם הנער לחפש את האתונות שאבדו לאביו, אמר לו הנער "נלכה אצל הרואה" והכוונה לשמואל הנביא. מה פירוש הרואה? - רואה בתוך האדם. מביט לקרבו ורואה את המידות, את הכוחות. לא רק את שלו היה רואה, אלא אף את כל תולדותיו, כל כוחותיו עד סופו].

בקיצור, קורח היה אדם גדול, עד שלא היה לו צורך להתייגע - כדי להיות טוב, (לפחות בנושא זה של מחלוקת נגד משה ואהרן) אדרבה, הוא, הגדול הזה, היה מוכרח להתיגע - כדי להטות את עצמו לאיך גיסא לדרך הרע. זהו הפשט "ויקח קורח לצד אחר", טבעו לא נטה לכך, אלא הטוה ולקח את עצמו לאותו צד.

דל גאה

"לקח את עצמו לצד אחר להיות נחלק על משה ועל אהרן". יש אנשים המגרים יצר הרע בנפשם. מה זאת אומרת המגרים יצר הרע בנפשם? אדם מעורר את התאוה בעצמו. הגמרא אומרת, ואני לא אומר לכם, ח"ו, אני מדבר על עצמי. והלואי כי כלל לא אצטרך לעורר על כך:

"שלושה דברים אין הדעת סובלתם" (פסחים דף ק"ג), ברבינו יונה כתובה גירסא, ורבי אליו לאפיאן היה מצטטה "שלושה דברים הקב"ה שונאם", "ואלו הם, דל גאה עשיר מכחש וזקן מנאף ופרנס מתגאה על הציבור בחינם".

"דל גאה". אתה דל, אתה אביון, עני, קבצן, אין לך כלום. מה אתה מתגאה?! עשיר מסכן שיש לו מליונים אז אנשים כביכול נותנים לו גאווה, עושים לו כבוד עד כדי כך שהוא מתנפח, מסיעים לו להתגאות, ואז הגאווה שלו באה בתהליך טבעי בדרך הטבע, אבל אתה דל, אין לך - דל ומתגאה?! אתמהה. הקב"ה שונאו.

"עשיר מכחש" - עשיר משקר. למה אתה צריך לשקר, וכי חסר לך כסף עד כדי כך לשקר. עני המשקר, מילא הוא זקוק ללחם מה הוא יכול לעשות? אבל לשם מה אתה משקר, וכי חסר לך איזה דבר? הקב"ה שונאו.

יש מפרשים "מכחש" - כופר ואפיקורוס. הלא אתה רואה כי הקב"ה מעשיר אותך, וכי איזה עשיר לא רואה את הניסים ואת הנפלאות - בדרכו להיות עשיר. ודאי. העולם מספרים הלצה יפה: היה אדם עשיר גדול מאד, וכל עת שהגיע לידי גמר הסכם מסחרי, היה שולח את סגנו לחתום בשמו על ההסכמים. פעם אחת הזדמן דוקא, שסוחר עשיר מאד כמותו, היה במשרד כדי לגמור יחד עסק גדול, ולא התאים לאותו עשיר מכובד לדבר עם הסגן, אמר לו "נו, טוב, נגמור אנחנו את העסק, תחתום אתה וגמרנו למה לערב את הסגן שלך?. העשיר נוכח לראות כי אינו יכול לצאת מהסכך, אמר לו: "אגיד לך את האמת, אינני יודע לחתום בכתב יד..."

"עשיר כמוך, עשית כבר מאות עסקאות וכו' אתה לא יודע לחתום את שמך!?"
אני ממש לא מאמין". אמר לו בחיך:
"אילו ידעתי לחתום לא הייתי עשיר אלא עד עכשיו הייתי שמש בבית הכנסת... ואספר לך דברים כהייתם".
כאשר באתי לאמריקה לא היתה לי פרנסה, הייתי שמש. לאחר כחודש הגבאי נתן לי משכורת. וכיון שצריך לתת קבלה, כתב הוא את הקבלה וביקש ממני שאחתום, התנצלתי בפניו "איני יודע לכתוב ולחתום", אמר לי הגבאי בבוז: "שמש כזה שלא יודע לחתום, תלך! אינני מעוניין בשמש כזה" זרק אותי בבושת פנים. הלכתי. למחרת יצאתי והתחלתי לעשות מסחר ככה, ככה, למכור חפצים קטנים ולאגור כסף וכו' ההצלחה האירה לי פנים במהירות עד שנהייתי עשיר, נו, אילו ידעתי לחתום הייתי שמש עד היום...
האם הוא ושכמותו לא רואים ניסים? העובדא הנ"ל זו הלצה, אבל הלצה שאומרת לנו משהו, הלצה בעלת משמעות... - כי כל העשירים הגדולים רואים ניסים בדרך לעשירותם, מתעשרים ללא שליטה אישית - אלא במהירות ובפתע וכדומה, לכן עשיר מכחש וכופר אין זה לפי הטבע? כי לפי השקר האנושי היה עליו לדעת את אלוקיו. הקב"ה שונאו, אם הוא מכחש בו. "זקן מנאף", אינני צריך לאמר, ב"ה אינכם זקנים ואני לא רוצה ח"י לומר דבר כזה. אבל נאמר לדוגמא של 'לקח את עצמו לצד אחר' נעלמו ממנו הרצונות וזכות - עדין זך, אין לו תאוות כל כך, או שהיו וכבר גדל ממנו הרצונות המלוכלכים. מה עושה היצר הרע, ונותן לו טלויזיה, עתונים מלוכלכים, פלאפון לא כשר, ואדם זה שוכב לו בכורסה ללא מעש ומעורר את התאוה בנפשו מעורר ומעורר. זהו - שלושה הקב"ה שונאם!! - וזו הכוונה "לקח עצמו" ו"יקח קורח - לקח את עצמו לצד אחר!"

עכשיו נתבונן ונשאל את עצמנו. חז"ל שואלים ומתריצים "וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט" עשה שטות מפני שראה ברוח הקודש, איך יכול להיות דבר כזה, וכי לאחר שראה ברוח הקודש עשה שטות כזו?!"
פעם שמעתי מר' אליהו לאפיאן ז"ל, שאמר בחיך: שמע מיניה כי גם בעל רוח הקודש צריך ללמוד מוסר, אם לא לומד מוסר גם ברוח הקודש יכול להיות שוטה, להשתטות חלילה. הראייה? מקורח.
"קורח שפיקח היה" פיקח היה והיטפשו. הפיקח נעשה טיפש. אי, וי. כיצד ולמה?
תתבוננו. נדבר היום ממש שיעור הלכה, הלכה ב"הלכות אדם". כן, כן, כך אמר לי הרבי פעם: יש הלכות תפילין, הלכות ציצית, הלכות שבת. מה פירוש? הלכות תפילין, כיצד אדם יניח תפילין. הלכות ציצית? כיצד אדם ילבש ציצית, ויש הלכות אדם. והרי, תחילה צריך להיות אדם, אחר כך יש את ההלכה איך האדם יקשור תפילין. "הלכות אדם" - אלו היסודות של האדם.
במדרש מובאת השאלה "מה ראה לשטות זו", והתשובה "נתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל". התמיהה היא, כנ"ל איך קורח כעין זה, פיקח בדרגה כזו, יתקנא ויפול כל כך?! התמיהה היא, כנ"ל איך קורח כעין זה, פיקח בדרגה כזו, יתקנא ויפול כל כך?! אם היה אדם חשוב, כיצד הגיעה 'קנאה' אליו? 'קנאה' איך אומרים, היא דבר זול שמוצאים אותו בשוק - אחד מקנא בשני, ראובן מרויח כך וכך אלפים לשנה, גם אני רוצה להרויח עוד יותר, מקנא בו, אבל אדם חשוב מקנא?!"
אמר הרבי שלי משל נמרץ, תתבוננו תשמעו - תזכו ותחיו: משל לתותח. כן, תותח גדול עומד בראש ההר. הפצצה בתוכו. אבל לא מפעילים אותו, הבורג לא מוברג. מכסים את התותח יפה, הוא עומד כך שנים, חמש או עשר שנים. חולפים לידו אלפי בני אדם, וכולם עוברים בשלום. ברבות הימים כבר לא מרגישים אפילו כי עומד שם תותח. אבל, אם ביום בהיר, אחד מתקרב ומבריג את הבורג, יוצאת הפצצה. קנאק.

כאשר הפצצה יוצאת ומתפוצצת היא פוגעת, וכי איכפת לה מי העומד שם באותו רגע? אם פוגעת בחתול, החתול מתפוצץ, פוגעת בעץ, העץ מתפוצץ, פוגעת באדם? רחמנא ליצן, האדם מתפוצץ. והאם יש הבדל אם האדם קטנצ'יק או גדול? אין. באיזה אדם שפוגעת - הוא נהרג.
רבתי. כל מידה ומידה היא פצצה! שומעים? והאם הוא התותח. שומעים? האדם הוא תותח: אם יש בקרבו איזו מידה רעה הרי שיש בקרבו פצצה. הוא נושא עמו פצצה. מה חסר? חסר רק להבריג את הבורג. כל זמן שאינו מבריג את הבורג: "יעמוד ר' משה בן ר' יענקל - שלישי"... יכולות לחלוף שנים, ר' משה בן ר' יענקל - אותו דבר, ממש צדיק נסתר. אבל אם לפתע ממש, קורת איזו מחלוקת למשל, מתפוצצת הפצצה. כי הופעל הבורג. וכאשר מתפוצצת הפצצה, וכי יש הבדל אם זה ר' משה בן ר' יענקל או ר' יענקל בן ר' ברוך? אם הוא גבוה או נמוך, גדול או קטן?... נורא ואיום.
"קורח שפקח היה מה ראה לשטות שכזו?" התירוץ הוא "נתקנא". נתקנא! היתה בו מידה של קנאה. כל זמן שלא ראה איזו מחלוקת, אז: יעמוד הרב הצדיק ר' קורח, אבל הנה התפוצצה הפצצה, זהו.
מה כל זה שייך לנו? אוהו, שייך לנו! - קל וחומר בן בנו של קל וחומר: עומד לו אחד באמצע שמונה עשרה, לא נאמר ממש בשמונה עשרה, נאמר ב"אז ישיר" ופלוני, בטעות, דורך לו חזק על הרגל, רגע, אקדים: יש ירושלמי פלאי פלאים. (אומר לכם רק חלק מהירושלמי). המים של הים הם מלוחים

נכון? היה אדם אחד שיכול היה ליטול מים מהים, ולתת לכל אחד ואחד מהסובבים לשותות, "שהכל נהיה בדברו" - והם שותים מים מתוקים, מה זה? כיצד? הוא פשוט ידע את השעה שהים אומר שירה לפני הקב"ה, [הרי כל בריה ובריה בעולם אומרת שירה כפי שמוזכר בפרק שירה - הכלב אומר שירה, הדבורה אומרת שירה, כל הבריות אומרות שירה, המים גם כן אומרים שירה], ובשעה שהמים אומרים שירה לפני הקב"ה - הם מתמתקים, כאשר אומרים שירה לפני הקב"ה נעלמת המליחות - נעשים מתוקים והוא ידע לכוון את השעה. מכאן מוסר גדול לאדם האומר שירה לפני הקב"ה, כי הוא צריך להיות מתוק. לא? נו, הוא מתחיל "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת..." לפתע אחד דורך על רגלו.
"לך לעזאזל" הוא קורא - - -
הרי אתה אומר שירה, למה אתה לא מתוק? ובשעה שלא אומרים שירה איך נראים? אוהה...
ישנה מסכתא דרך ארץ רבה ומסכתא דרך ארץ זוטא, אני לא מאשים אתכם אם אתם לא יודעים את המסכתות הללו, עד שנגיע למסכת דרך ארץ... במסכתא דרך ארץ זוטא לומדים את דרכם של תלמידי חכמים, (יש הלכות דרך ארץ של המון העם - "דרך ארץ רבה" ויש "דרך ארץ זוטא") שם בפרק הראשון מובאת דרכם של תלמידי חכמים, נאמר שם דבר נפלא מאד, תשמעו! זכיתם מפני שאני הרגשתי שאתם שומעים טוב מאד.
"תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם", ערב היינו מתוק. היום אומרים זה הילד מותק, מותק: "צריך שיהא ערב לכל אדם, ולא יהא כקדרה שאין בה מלח". אכלתם פעם תבשיל שאין בו מלח? משליכים אותו מהפה. ישנם אנשים שהם חמוצים, וכתבלינים שאין בהם מלח, אומרים לו "בוקר טוב" והוא חמוץ, מדוע אתה חמוץ? תהיה מתוק, אומרים לך בוקר טוב? תענה "בוקר אור, שלום עליכם, מה שלומך?", תתמתק קצת, אל תהי' כקדירה שאין בה מלח, אה, ישנם ששחור להם העולם... אבל, צריך שיהא ערב מתוק - לכל אדם.
יתן הקב"ה יועזרו לנו שבאמת נגדל ונקדש שמו ברבים ובעזרתו יתברך, כל החיים ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן! תזכו ותחיו. (להגיד)

סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם (טז, כו)

מה הכונה - "פן תספו בכל חטאתם?"

מבאר ה"ספורנו", שאם תגעו ותתקרבו לנכסיהם, גם אתם עלולים להיכנס לאדמה אחריהם. הרמב"ן מביא את דברי ה"אבן עזרא", שהקב"ה הזהירם כי בהחלט יכול להיות שליחודי יכאב מאוד - כמה כסף וזהב הולך לטמיון לאדמה, ויחפוץ לזכות במשהו - באיזה שעון זהב וכדומה... לכן הזהירה התורה - "שלא יגעו להציל מממונם דבר ולקחת להם, כי חרם הוא, ואם באו להציל מממונם - ירדו שאול כמוהם".

אמרו פעם הלצה, שהיה עשיר גדול, וכפי עשרו כן ממש צרות עינו. כיון שידע שזמנו קרב, הנה הוא הולך מן העולם, וכל ממונו ישאר בהכרח לאחרים. את הצער הזה לא יכול היה לסבול, צער קשה ממות - להעביר לאחרים אוצרות כסף ואוצרות זהב שאסף כל ימיו. לכן ציוה לזכות לו קבר גדול במיוחד, ולהכניס בו איתו אוצרותיו בקברו. הוא הכיר את עבדיו כי נאמנים הם ויעשו כצוותאו. ואכן, עם פטירתו, הם מלאו שקים בכסף וזהב, והיו בדרכם לעברו קברו הגדול.

חלף שם יהודי שכאב לו על המיליונים שהולכים להיקבר באדמה. התקרב אליהם ושאם: "מדוע אתם חייבים לטרוח כל כך? כמה ערך הכסף וזהב שאתם סוחבים - שלושה מיליון דולר? אתן לכם צ'ק מזומן - בנקאי, תכניסו אותו עמו באדמה, ותתנו לי את הכל... מפני מה נזכרתי בהלצה זו, כי תתחילו לחשוב מה לקח איתו קורח לאדמה".

הגמרא (פסחים ק"ט, א) אומרת: "שלוש מטמוניות הטמין יוסף במצרים: אחת נתגלה לקורח, ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסווירוס, ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא." עושר שמור לבעליו לרעתו, אמר רבי שמעון בן לקיש: זה עשרו של קורח... אמר רבי לוי: משאוי של שלש מאות פרדות לבנות היו מפתחות בית גנזיו של קורח, וכלהו אקלידי וקליפי דגילדא".

אלו רק המפתחות של הרכוש, געוואלד - סוחבים את המפתחות של אוצרות קורח על הפרדות, לא מפתחות מברזל שמשקלם רב, אלא מפתחות מעור, מה זה מפתח מעור בשביל פרדה לבנה? נאמר שעל פרדה אחת מניחים מאה מפתחות, אם כן לשלש מאות פרדות - שלשים אלף מפתחות. וגם אם נאמר שלכל אוצר יש שלשה מפתחות, הרי שהיו לו עשרת אלפים אוצרות - כספות.

מכל האוצרות הללו אסור היה ליטול, אפילו לקחת פרוטה אחת! אם יהודי ראה חתיכת זהב ששוה מאה אלף דולר, ורצה לזכות בה - סופו שנכנס לאדמה יחד עם קורח ועדתו.

נשאלת השאלה: מה איכפת להקב"ה שיעשו דברים טובים עם הכסף - שיהנו ממנו הצדיקים בעם ישראל, שלא חטאו?

אלא זהו כוחה של נגיעה! הגר"א קוטלר זצ"ל מוכיח שמצד אחד היו להם שאיפות נעלות והשתוקקו מאוד להתקרב לעבודת ה' אך כיון שנשתרבה כאן קנאת קורח בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל באו לכלל טעות במקור הקנאה היה מפני שלקחה היו ארבעה בנים עמרם יצהר חבורן ועוזיאל עמרם היה הבכור ושני בניו משה ואהרן זכו במשרות נכבדות הנשיאות נמסרה לאליצפן בנו של עוזיאל אשר היה צעיר בניו של קהת בא קורח וטען מדוע דלגו עליו הרי אביו היה הבן השני של קהת מכאן נלמד עד היכן מגיע כוחה של נגיעה שאפילו אם קלה היא בכוחה לעזור עיני חכמים שנאמר כי השוחד יעוור עיני חכמים (דברים טז) אפילו אנשים בעלי השגות גדולות של השתוקקות לקדושה נכשלו בגלל הנגיעה.

ואם בארזים נפלה השלהבת מה נאמר לנו אזובי הקיר הרי כל אדם הינו שופט ודיין עליו לשפוט את מעשיו ולדון אותם לפני העשייה ובשעת מעשה לראות הטובים הם אם לאו כמו כן נזקק כל אחד מאתנו לשפוט את קרוביו וידידיו ולדון אותם לכף זכות כמו שנאמר בצדק תשפוט עמייתך הנגיעה האישית הינה שוחד ממדרגה ראשונה ומה מאד עלינו להשתדל להוציא לאור דין אמת ולשפוט את עצמנו ואת חברינו משפט נכון וצודק.

הגר"ר גרוזובסקי זצ"ל סיפר מעשה הממחיש עד כמה גדול כוחה של נגיעה (מובא בספר סביב שלחנו של המגיד): אדם עשיר שהיה מפורסם בנדיבות לבו היה מרבה להלוות כספים לבני אדם שנקלעו למצוקה יום אחד פנה אליו אדם בבקשת הלואה בסכום גדול. המבקש היה ידוע כאדם שהיה מרבה ללוות ולא תמיד היה פורע ובמקרה הטוב הוא היה רק מאחר בהחזרת החובות אי לכך נמנעו אנשים מלהלוות לו. מידוענו העשיר, סבר שהעובדה שאחרים נמנעים מלהלוות לאיש הזה צריכה להיות סיבה שהוא חייב להלוות לו, ואמנם הוא ידע שבכך הוא מסתכן, אך חשב שבדאי הלה יכיר לו טובה על שהלוה לו ויפרע את חובו בזמן, לכן הלוה לו את הסכום הגדול שבקש. ימים חלפו וזמן הפרעון הגיע, ולא זו בלבד שהלוה לא בא לפרוע את חובו, הוא אפילו לא טרח לבקש הארכת זמן ההלוואה. משחלפו למעלה משנתיים מזמן הפרעון, הלך המלוה הנדיב אל הלוה וביקשו שיפרע את חובו, כאן נכונה לו הפתעה, הלה הכחיש את דבר ההלוואה וטען לא היו דברים מעולם! לא נותרה למלוה ברירה אלא לקרוא ללוה לדין תורה. הדיינים פסקו שאם הלוה רוצה לפטור את עצמו עליו להשבע שאכן מעולם לא לוו ממנו. למרבה התדהמה נשבע הלוה לשקר ואמר שבאמת לא לוו.

כאשר שמע זאת המלוה הוא איבד את שליטתו העצמית והחל לצעוק על הלוה לעיני הדיינים "לא איכפת לי אודות הכסף" אמר האיש "אך כיצד הנך יכול להשבע לשקר" "האם אינך שם לב שהנך עובר אל אחת מעשרת הדברות?!" "עליך להתבייש מעצמך, אתה ממיט חרפה על כל עם ישראל!" וכך במשך כמה חדשים עלה זעמו של המלוה בכל פעם שהועלה הנושא ובכל פעם היה חוזר ואומר "הכסף לא איכפת לי אך יהודי המכבד את עצמו כיצד יכול להשבע לשקר?!"

חלפו שנים, ואנשים שכחו מהמקרה. עד שבאחת השבתות עלה המלוה על הבימה בבית הכנסת ואמר ברצוני להכריז דבר מה: "לפני מספר שנים אירע לי מקרה עם אותו לווה ידוע אשר הזמנתי אותו לבית הדין לאחר פסק הדין ביישתי אותו פעמים רבות בפני רבים מחברי ודברתי עליו רעה, על שביישתי אותו ברבים עלי לבקש ממנו מחילה, והנני רוצה לבקש מחילה גם על כל מה שהוספתי ואמרתיו". הכל היו המומים, ואלמלי ציוה הרב על החזן להתחיל בתפילת מוסף היו הכל משייחים ומנסים לפרש כוונתו ומגמתו.

אחרי התפילה מיהרו האנשים אל המלוה ושאלוהו מה הביא אותו לבקשת המחילה אחרי שנים רבות כל כך, אז סיפר להם האיש את הסיפור הבא: "בשבו עבר נסעתי לרגל עסקי לעיר רחוקה מאד מכאן באחת מפגישותי עם אחד מתושבי העיר, ההיא סיפר לי על דין תורה העומד להתקיים שם בקרוב, משום מה בקשני האיש לבוא לבית הדין כדי לשמוע את הדין ואת פסק ההלכה. כיון שהיה לי זמן פנוי הלכתי לשם, והאונתי לדין ודברים, להפתעתי הרבה נוכחתי לדעת שהנושא הנדון היה בדיוק מה שהיה לי עם אותו לווה, אדם לווה כסף מחברו והודה שהוא חייב לו ומאוחר יותר הכחיש וטען לא היו דברים מעולם, גם כאן פסקו הדיינים שעל הלוה להשבע והוא נשבע, ואני יושבתי בבית הדין וראיתי בעיני כיצד אדם נשבע לשקר והדבר כלל לא הפריע לי, כאשר שבתי לביתי החילתי לחשוב הנה אדם זה נשבע לשקר ועבר על אחת מעשרת הדברות ובכל זאת לא הזדעזעתי, מיד שאלתי את עצמי מה נשתנה מדוע אצל הלוה שלי לא נחתי ולא שקטתי ואמרתיו כולם שלא איכפת לי מהכסף רק משבועת השקר איכפת לי, ואילו כאן אין הדבר מפריע לי כלל, הגעתי למסקנה שכפי הנראה לא החטא הטריד אותי אלא כספי שנלקח ממני היה חסר לי, אם כן כל מה שאמרתיו שלא הכסף עיקר אלא שבועת השקר לא היה נכון, אם כן לא היתה לי כלל זכות לפגוע בו בלוה לכן אני מפייסו בפומבי.

לעומת זאת, דוגמא קטנה לטוהר מחשבתם של גדולי ישראל ולהתעלותם מעל לנגיעה אישית יש בסיפור הבא על מו"ר ראש ישיבת כנסת חזקיהו הגרא"א מישקובסקי זצ"ל פעם אחת החליטה הנהלת הישיבה להרחיק בחור מהישיבה אלא שמתוך התחשבות בבחור נדחה ביצוע הדבר לסוף הזמן ימים ספורים לאחר קבלת ההחלטה הופיע הבחור והוא בבית מו"ר כדי להתייעץ

גם על כך, אומר ה"ספרנו": "ואת כל הרכוש" – שלא יזכו שיהנו הצדיקים בעמלם, ענין נפלה סלע מחיקו ומצאה עני ונתפרנס בה", כלומר אדרבה, הקב"ה לא רצה שיעשו משהו טוב מן נכסיו של קורח. כי אם מהכסף תבא טובה ליהודי, תהיה לו זכות, כמו שנאמר בגמרא לגבי סלע הנופל מכיסו של עשיר, ועני מוצא אותה, שיש לו לעשיר שכר על כך [למרות שלא התכוון] גם כזאת זכות לא רצו מן השמים לתת לקורח.

מוראדיגע זאך!

המילים הללו נותנות לנו מעט מחשבה כמה זכות הוא לאדם כשעושים מהממון שלו דברים טובים, וקל וחומר אם הוא בעצמו עושה מהכסף את הדברים הטובים.

ה' יהיה בעזרינו שנעשה בממונו דברים טובים וישרים. (יחי ראובן)

ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש (טז, לב)

על הפסוק בקהלת (ה, יב) "עושר שמור לבעליו לרעתו" דרשו חז"ל (פסחים ק"ט, א) "אמר רבי שמעון בן לקיש: זה עשרו של קורח". העושר הזה היה רק "לרעתו", מבלי שתהיה לו כל טובה ממנו.

מספרים כי הברון רוטשילד הגיע לעיירה אחת בשעת בוקר מוקדמת, ושאל מתי מתפללים תפילת שחרית. אמרו לו, בשעה שבע. הוא נכנס לבית הכנסת וראה שכולם כבר נמצאים: הרב, החזן, הדיין, המתפללים, ולמרות זאת לא מתחילים בתפילה....

מששאל לסיבת העיכוב, הסבירו לו כי ה"גביר" שלהעיירה טרם הגיע, וכולם מחכים לו....

עוברות חמש דקות, עשר דקות, וכולם עדיין מחכים....

בשבע ורבע מגיע ה"גביר" עם עיניים שנפתחו לו זה עתה מהשינה, צועד למקומו בכותל המזרח, מתיישב ליד הרב ונותן את האות שאפשר להתחיל בתפילה....

הברון רוטשילד התפלץ בקרבו מחוצפתו של אותו "גביר", רב בית הכנסת צריך להמתין לו, כל ה'עוילים' צריך להמתין לו, א חוצפה!...

הברון החליט להעמידו במקומו....

הגיע קריאת התורה. הברון ביקש עליה, ולאחריה עשו לו "מי שברך". כשהגבאי הגיע לקטע "בעבור שיתן" אמר הברון רוטשילד: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר"....!

מכיון שהגבאי לא ידע שהעומד לפניו הוא הברון רוטשילד, הוא נזעק ואמר לו: "משוגינער! לגביר הזה יש הון עתק!" והברון נשאר בשלו: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר"....

נענה הגבאי ואמר לו: "ר' ייד! אל תעשה ליצנות! אם אתה רוצה לתרום לבית הכנסת – תאמר סכום! ואם אינך רוצה לתרום – אין אף אחד שמחייב אותך". והברון משיב: "כבר אמרת לי שאני רוצה לתרום! ואף אמרת לי בדיוק את הסכום שאני מעוניין לתת!"

"ויש לך את הסכום הזה לתרום?" שאל הגבאי.

"יש לי גם פי אלף מהסכום הזה"....

רק אז תפס הגבאי כי הברון רוטשילד בעצמו הוא העומד לפניו....

הגבאי רץ בהתרגשות אל ה"גביר" של העיירה, וביקש ממנו לפרט את סכום הונו, כדי שהברון רוטשילד יידע כמה לתת.

ה"גביר" כמובן סרב לכך כשהוא מצטדק שאינו חושף רבים את כל רכושו.... ניסו לשכנע אותו: "מדובר כאן על הפסד ענקי לכל הקהילה. כסף זה שיתרום הברון, יסייע לכל עניי העיירה! אם לא תגלה את סכום הרכוש שבידך – הברון יעזוב את העיירה ונפסיד את הכל!"

והגביר נשאר בסירובו: אי אפשר לדרוש ממני לחשוף את ענייני הפרטיים ברבים!"

מה יש לדבר? כל הקהילה הלכה לביתו של הגביר והחלה לעשות שם הפגנה.... אמר להם הברון רוטשילד: "אין צורך שהוא יגלה, יש בכוחי לברר את כל "עושרו" בכוחות עצמי.

הגביר פנה אל העורך דין והרואה חשבון הרלוונטיים והם בדקו ובררו שוב ושוב... התברר שאין לו כמעט כלום... בלון ריק....

אבל הוא ה"גביר" של העיירה.... כולם מחכים לו לתפילה....

"עושר שמור לבעליו לרעתו" מפרש רש"י (קהלת ה, יב) "כעשרו של קורח שעל ידי כן נתגאה וירד לשאול".

המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש

הגרא"א דסלר זצ"ל מביא סיפור זה בספרו מכתב מאליהו (ח"ד עמ' 305) יש לתמוה כיצד יתכן כה פשוט במה שאמרו והמעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש ובמדרש מצאנו שכולם טעו בזה הרי ראו בעיניהם את צרות שעבוד מצרים ובמדבר לא חסרו דבר ואחרי כל זה מכנים את מצרים ארץ זבת חלב ודבש?

עמו אם כדאי לו לעזוב את הישיבה שאלתו היתה כמוכן ללא ידיעה על ההחלטה אודותיו ראש הישיבה שקל את הדברים ולבסוף אמר לו שלא כדאי לו לעזוב משנודע הדבר נשאל מו"ר מדוע לא ניצל את ההזדמנות להרחיקו מהישיבה בצורה פשוטה וחלקה בכך שהיה ממליץ לו לעזוב את הישיבה השיב להם ראש הישיבה הבחור בא לשאול בעצתי כדי לדעת מה כדאי לו לעשות ואחרי ששקלתי את הדברים הכרעתי שאף על פי שטובתי וטובת הישיבה היתה שיעזוב טובתו היא שישאר.

ליצנות קורח

מעודי לא הבנתי מדוע כת ליצנים אינה מקבלת פני שכינה (סוטה מב ע"א סנהדרין קג ע"א).

הקבלת פני שכינה היא גן העדן (יד רמה סנהדרין קב ע"א, על פי ברכות יז ע"א). הרי זה נורא: עבר האדם את כל יסורי העולם, עולה למרום עם שק המצוות, והשערים נעולים.

מדוע, כי נמנה על כת הליצנים.

והוא תמה: איזה איסור עבר, איזו עברה זו?

עד אותו היום בו שהיתי בבית מרן ה"חזון איש" זצ"ל היה זה בעת סערת גזירת גיוס הבנות, שה"חזון איש" פסק שהוא ב"יהרג ואל יעבור", והורה לאחותו, אשת הסטייפלר זצ"ל, שאם יבואו לגייס בנותיה תורה להן למסור נפשן!

נכנס יהודי נכבד, איני רוצה לנקוב בשמו, כבר אינו חי, ואמר: "למדנו רבנו, על מה הרעש? פריצות, מראות אסורים? וברחוב, מותר ללכת?!" ברוב חולשתו שכב החזון איש במטתו ולמד. כשמעו, התיישב במיטה, ואמר בהתרגשות: "אכן, הצדק אתכם!"

הלה נדהם.

והחזון איש הזכיר: גמרא מפורשת היא (בבא בתרא נו ע"ב) שאם האדם עובר בדרך שיש בה מראות שאינם צנועים ויש לו דרך אחרת ללכת בה, אפילו עוצם עיניו, רשע הוא!

רשע, אבל יש לו תקנה:

ישובתו ויחזור –

אבל למסור בת למסגרת שאינה יכולה לפרוש ממנה, שאינה יכולה לקום ולעזוב, במצב כזה דינה כשבויה, לכל דיניה!"

תהא אסורה לכהן!

דינה ב"יהרג ואל יעבור!"

ואז הבנתי!

כי ה"מסילת ישרים" (פרק ה) כותב: "כמו המגן המשוח בשמן אשר ישמיט ויפיל מעליו החצים ולא יניחם שיעונו לגוף האדם, כן חוסם הלשון מפני התוכחה והתשובה. כי בליצנות אחת ובשחוק קטן יפיל מעליו רבוי גדול מההתעוררות וההתפעלות לחשבון הנפש, ובכח הליצנות יפיל הכל לארץ ולא יעשו בו רושם כלל, שכח הלצון הורס כל עניני המוסר והיראה!"

והבנתי: הלץ, שבו הוא!

שבו בקלות דעתו. כמכונית המחליקה על כתם שמן, בלי מעצור!

מי שידע סוד זה, והשתמש בו לרע, היה קרח!

איזו עזות נדרשת כדי לחלוק על השם ועל משיחו, "אשר הצו [את ישראל] על משה ועל אהרן בעדת קרח, בהצתם על השם" (במדבר כו, ט).

אז קרח, לבו נטלו. נתקנא בנשיאותו של אליצפן, והקנאה מוציאה את האדם מן העולם – אבל איך הצליח לגרור עמו, לסחוף עמו את כולם, עד שהקדוש ברוך הוא מורה למשה ולאהרן: "הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע" (במדבר טז, א)!

התשובה ניתנה במדרש (מדרש תהלים א): "ובמושב זקנים לא ישב" זה קרח, שהיה מתלוצץ על משה ועל אהרן!

בכח הליצנות.

ואז, מי שישב במושב הלצים, גם אם לא השתתף בפועל, לא דיבר ולא צחק, וכבר נגרף, כבר נסחף והחליק, באין מעצור!

ספרתי, לאחר המלחמה היינו במחנה פליטים בגרמניה, ואתנו הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, שאבד את כל משפחתו, אשתו הרבנית ואחד עשר ילדיו, ועודד וחזק את כולם. ושמעתי ממנו, שחותנו זקנו ה"ישמח משה" זצ"ל אמר, שהוא זוכר את עצמו בגלגול קודם, בשעבוד מצרים. זוכר את העבודה הקשה בחומר ובלבנים ואף את הנוגש שענה אותו. ואם היה רואהו היום בין אלף גויים היה מכירו. וזוכר את מכות מצרים, ויציאת מצרים, וקריעת ים סוף ומתן תורה. וזוכר מי ומי היו שכניו, שעמדו לצידו במעמד הגדול –

ושאל אותו נכדו, ה"ייטב לב" זצ"ל, האם זוכר את מחלקתו של קרח.

והשיב: בודאי זוכר אני. ושאלו: לצד מי נטית? וענה: התאזרתי בכל הכח, ולא הצטרפתי לעדת קרח – כי אין לנו מושג מה עז וסוחף כח הליצנות!

כשחלקו קרח ועדתו על משה רבינו, אמר להם: "בוקר וידע ה' את אשר לו, (במדבר טז, ה). התכון לדחותם למחר, שמא יחזרו בהם (רש"י). ומה הועיל בכך? בתחילה התייצבו לפני משה קרח דתן ואבירים ומאתים חמישים ראשי סנהדראות, ולמחרת "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (שם, יט). איך עשה זאת, בדברי ליצנות (רש"י)

שכך דרשו (מדרש תהלים א) בפסוק: "ובמושב זקנים לא ישב", זה קרח, שהיה מתלוצץ על משה ועל אהרן, מה עשה? כנס כל הקהל, שנאמר: "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (במדבר טז, יז) התחיל לומר לצנות – אמר להם: אלמנה אחת היתה בשכונתי, ועמה שתי נערות יתומות. היתה לה שדה אחת. צריכים לאכול, וכדי לאכול יש לעמול. רתמה את החמור והשור למחרשה. אמר לה משה: "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו" (דברים כב, י).

מסכנה. התיירה את השור והחמור ורתמה את שתי היתומות ליצול, וחרשה.

נו, כעת צריכים לזרוע כמה מינים, שיהיה גיוון של יבול. אמר לה משה: "שדך לא תזרע כלאים" (ויקרא יט, יט) מסכנה, זרעה חטה בלבד. באה לקצור, אמר לה: הניחי לקט שכחה ופאה. הניחה, ואספה את השאר.

באה לעשות גורן, אמר לה: תני תרומה ותרומת מעשר ומעשר ראשון ומעשר שני. הצדיקה עליה את הדין, ונתנה לו.

ראתה שמהשדה לא תתפרנס. מכרה אותו וקנתה שתי כבשות כדי לאכול מחלבן וללבוש מגזותיהן. כיון שילדו, בא אהרן ואמר לה: תני לי את הבכורות, שכך אמר לי הקב"ה. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו.

הגיעה זמן גיזה וגזזה אותן, אמר לה: תני לי ראשית הגז, שכך אמר לי הקב"ה. אמרה: אין לי כח לעמוד באיש הזה, הרי אני שוחטת ואתן ואוכלתן.

כיון ששחטה אמר לה: תני לי הזרוע הלחיים והקיבה, שכך אמר לי הקב"ה. אמרה: למרות ששחטתי אותן לא נצלתני מידו? הרי הן חרם!

אמר לה: תני אותן לי שכך אמר הכתוב: "כל חרם, לכהנים" (יח, יד).

נטלן והלך לו, והניחה בוכה, היא ושתי בנותיה. נאה לעשות כן לאותה דלה ומסכנה?!

כך גרר אחריו מאתים וחמישים ראשי סנהדראות, ואת כל העדה!

וכבר עמדנו (בפרשת בא מאמר "ולמען תספור") על כחו של סיפור. שהרי אילו הייתי שם, הייתי מתקומם: מה אתה מספר לי על אלמנה בשכונתך, שהיתה לה שדה – איזו שדה? הלא אנו במדבר, "לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון" (במדבר כ, ה) כפי שהתלוננו באותה פרשה דתן ואבירים! ולא נצרכו להם, הן אכלו מן, לחם מן השמים: "זה ארבעים שנה ה' אלקיך עמך, לא חסרת דבר!" (דברים ב, ז)

ומה הוא מדבר על לקט שכחה ופאה, תרומות ומעשרות, הן לא נהגו במדבר!

על מה הוא מדבר?!

אבל אני יודע שאילו הייתי שם לא הייתי אומר דבר, הייתי שומע בפה פעור ובעינים נוצצות, כי זה כחו של סיפור, שמעביר את שומעיו למקום אחר ולזמן אחר וחווים אותו ברגש עז, שעל כן נצטוונו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר בה הרי זה משובח!

השאלה, אחרת – שהרי לא היה בכל ישראל עשיר כקרח (שמות רבה לא, ג) ואמרו (סנהדרין קי ע"א, פסחים קיט ע"א) שנתגלה לו מטמונו של פרעה, ושלוש מאות פרדות לבנות נשאו את מפתחות אוצרותיו –

אם כן, עד שהוא מרחם על האלמנה, יתן לה מזוודת דינרים, ויפתור כל מצוקותיה! כך הוא, וכך קהל שומעיו –

שהרי אמרו (בכורות ה ע"ב) שלא היה לך אחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים –

אז עד שהם מצקצקים בלשונם על מצוקת האלמנה, יערכו מגבית בוק ויושיעוה! ומה התשובה?

שלדעת ולהבין ולהזהות, ולרחם ולנדוד ואף להאנח ולדמוע, הוא דבר אחד – ולפעול ולעזור ולהושיע, זה דבר אחר!

וכלפי מה הדברים אמורים – כלפינו אנו!

הרי כל אחד ואחד אם אינו עשיר כקרח, עשיר הוא דיו בכישורים רוחניים למכביר. בדעה בינה והשכל, תפיסה וזכרון, הבנה ועיון. ואנו מבינים ומשיגים, יודעים ומשננים כמה צריך ללמוד וחייבים ללמוד, ומרבה תורה מרבה חיים (אבות פ"ב מ"ז) וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד כמיתה הם חשובים (רמב"ם הלכות שמירת הנפש פ"ו ה"א) ועם הארץ על חייו לא חס (פסחים מט ע"ב).

ולבקש ולהעתיק, בתפילה ובתחנונים: "אבינו אב הרחמן, המרחם רחם עלינו – ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה" אבל גם אנו כקורח קל לדבר, להביע ביקורת, ולהבין מה צריך לעשות ולחבוק ידיים!

וגם זה בכלל הצויו "ולא יהיה קרח וכעדתו" (במדבר יז, ה)

(והגדת)

"שאמנם מטבע האדם לא להודות באשמתו, כי 'כל דרך איש ישר בעיניו' (משלי כא) ואף אם יזדקר לנגד עיניו פשעו וחטאו, מרבה הוא לתרץ עצמו באמתלות שונות, ובלבד שישאר צודק במעשיו" (אור יהל)

הדעה הרווחת היא ששכלו של אדם הוא מנגנון עצמאי בלתי משוחד ובלתי תלוי, בעל יכולת לבחון דברים להשוותם זה לזה ולמצוא את המשותף ואת השונה ביניהם.

אם ננתח יפה את פרשית קורח ועדתו, וכן את שאירע במבחן שהציב משה לנשיאי ישראל שהתבקשו להביא איש מטהו, ומי שיפרח מטהו הוא האיש הנבחר – נוכל להגיע למסקנה, שאדם יכול לבחון דברים לאמיתותם רק כאשר מדובר בעניינים שלגביהם אין לו כל נגיעה שהיא. אבל כאשר בעל השכל הבוחן את הדברים הוא נגוע בדבר, ולו גם בשווי פרוטה, (ובעיקר שהקנאה והכבוד משחקים בתפקיד...) כי אז יורד מעין דוק של ערפל על ראייתו השכלית, הוא

מסוגל לראות אפילו להיפך ממה שרואה כל מי שאינו משוחד, וכך לדבוק בצדקת דרכו ויהי מה...

חשוב לנו לדעת שאין אדם זה מרמה בכוונה וכיודעין. הוא באמת רואה בצורה ברורה, כביכול.

דומה הדבר למי שמרכיב משקפי שמש ירוקים המדווה לנו שהוא רואה קיר ירוק לפניו. אנו מסתכלים בתדהמה בקיר הלבן ואיננו מבינים איך יכול אדם ??

הנה, למרות פקחותו וצדקותו של קרח, הוא האמין בכל לב בצדקת דרכו, במעשה המרד בראשו עמד, כאשר נקהל יחד עם מאתיים וחמישים בחירי שבט ראובן על משה ואהרן, והטיח בפניהם: "רב לכם כי כל העדה כולם קדושים... ומדוע תתנשאו על קהל ה'" (טז, ג).

לא היה לקרח ולעדו כל פקפוק באמת דרכם. עד כי הסכימו בלא היסוס להתייצב למבחן המחנות שהציע להם משה, בשם ה': "זאת עשו קחו לכם מחנות... ותנו בהן אש... והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש" (שם ו-ז)

זה היה מבחן של חיים ומוות, מי שלא יזכה בו - ימות. ישרף באש הקטורת של מחנתו הוא. הם ידעו עובד זה, ובכל זאת התייצבו כולם בשעה היעודה, עם המחנות, בפתח אהל מועד.

אין זאת כי האמינו במלוא מובן המלה שה' אתם.

הסוף ידוע...

את קרח ומשפחתו בלעה האדמה, וכל השאר: "אשר יצאה... ותאכל את החמישים ומאתיים איש מקריבי הקטורת" (שם לה)

עוד מצינו בפרשה: "ודתן ואבירים יצאו ניצבים פתח האוהל" (טז, כז) קשה לעכל, לדמיין ולשוות לנגד עינינו את המחזה. משה רבינו הנחית את עשרת המכות במצרים, בקע את הים והוריד את המן, דבר אחד מדבריו אחור לא שב ריקם - ועתה מזהיר הוא, כי סוף מר יהיה למורדים, למסיתים נגד ה' ומשיחו. מזהיר את כל העדה להתרחק ממשכן קורח, דתן ואבירים "פן תיספו בכל חטאותם" וכולם כאחד מתרחקים, נסוגים. ודתן ואבירים, נשיהם ובניהם וטפם, יכולים גם הם להינצל. במלה אחת: "טעינו". אבל הם "יצאו ניצבים. בקומה זקופה, לחרף ולגדף" (רש"י) עוד רגע ויאבדו, משני העולמות, הלוא גם מן העולם הבא נכרתו לנצח (סנהדרין קט ע"ב). איזו קשיות עורף!

זו בעצם גם שאלת חז"ל שתמהו: "וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זה?... מסביר ה"דעת סופר" שמצינו במדרש (במד"ר וילנא, קרח יח) שינוי קטן, שם כתוב: "קרח חכם גדול היה, ומטועני הארון היה..." וצריך להבין מה כבר ההבדל בתוספות זו שקרח היה מנושאי הארון - לעניני השטות? האם הוא לא היה גורם למחלוקת עם משה?

הענין הוא, אומר ה"דעת סופר" שקרח טען שהעם שמע רק שתי דברות מה: "אנוכי ה'" ו"לא יהיה לך" - וכל השאר, משה רבינו המציאם והוסיפם מדעתו. כלומר: לחוות יהיה לך - הם שקר! משום כך תמהו חז"ל, הלא קרח היה מנושאי הארון? האם הוא לא הבחין בנס הלוי שנעשה עמו, כאשר הארון נשא אותו? (שהרי הארון נשא את נושאי) האם יתכן שמצויים בתוך הארון לוחות של שקר, ועדיין הארון נושא יהיה את נושאי? האם ה' יחולל נס על שקר? לכן קרח שחכם היה ומנושאי הארון - אמור היה לדעת יותר מכל, שדבריו של משה רבינו אמת וצדק, אותם קיבל מה' בסיני - ומה ראה איפוא לשטות זו לומר שהכל שקר!... (ע"פ אש דת)

ומפורש מצינו שהשטות שנמצאה בקרח הובילה אותו להיות קשה עורף - להחזיק במחלוקת ולא להיכנע, מכך שראה משה רבינו צורך לפנות אליו בשפה בוטה יותר: "שמעו נא בני לוי" (שם, פסוק ח) ופירש"י: "התחיל לדבר עמו בדברים רכים, כיון שראהו קשה עורף, אמר, עד שלא ישתתפו שאר השבטים ויאבדו עמו, אדבר גם אל כולם..." כי אין לך אדם בעבר ניסים גלויים וממשיך לראותם בכל יום, ולמרות זאת כופר במנהיגותו של משה מבלי חת - אלא אדם שהוא קשה עורף.

כולם ידעו שהמדריך יוני הוא הדבר הכי מקורי שיש במחנה הקיץ הזה. בכל פעם הוא מפתיע מחדש עם תוכניות מרתקות ורעיונות מוזרים ומשונים שבכל תולדות מחנות הקיץ לא חשבו עליהם.

לכן, כאשר שמעו החברה על כך שהרב יוני מארגן פעילות באולם האירועים, לא נשאר אפילו ילד אחד בכל מתחם המחנה, כולם ללא יוצא מן הכלל גדשו את האולם שהיה לראשונה מלא עד אפס מקום.

יוני עלה לבמה לקול צהלת הילדים כשחיוך ערמומי מתחבא לו בזווית פיו. בשונה מן הפעמים הקודמות הוא הגיע ללא ציוד לבמה, ניגש למיקרופון ופתח:

ערב טוב ילדים, לכולכם יש מצב רוח?

"כן ענו כולם במקלה. 'אז בואו נתחיל'.

'אתם יודעים מהי מכירה פומבית?' שאל יוני ומיד ענה 'מכירה פומבית היא מכירה שבה מציגים לקהל מוצר נדיר ועתיק, כמו לדוגמא, ציור של הצייר הנודע 'אן גוך' או סיגר של ראש ממשלת אנגליה וינסטון צ'רצ'יל וכדומה, המשתתפים מכריזים כמה הם מוכנים לשלם עליו, וכמובן המרבה במחיר הוא הזוכה'.

'גם היום אני רוצה לערוך לכם מכירה פומבית, אבל מכיוון שאין לי שום דבר בעל ערך מיוחד אני הולך למכור לכם שטר כסף של חמישים שקל...'

כן כן מה אתם צוחקים? שאל יוני ושלב שטר ירקרק של חמישים שקלים לקול גיחוכם של הצופים.

'נראה לכם שאני צוחק עליכם? אז בואו נשמע את הכללים של המכירה:

כלל ראשון: כל הצעה שתתנו והיא תהיה הגבוהה ביותר תזכה את המציע 50- השקלים, אפילו אם ההצעה תהיה שקל!

כלל שני: מי שיוגיע למקום השני, דהיינו שההצעה שלו תהיה מעט נמוכה מההצעה הזוכה, יצטרך לשלם לי את הסכום שהציע.

ברור? סיכם יוני

'למקומות! היכן-הכן-רוץ!'

היה זה אילן שקפץ ראשון וצעק: 'שקל אחד!' בעודו חושב לעצמו 'אני יכול להרוויח 49 שקלים ומקסימום להפסיד שקל אחד, זה בוודאי משתלם'.

'שני שקלים' צעק יובל.

'רגע רגע אני לא מתכוון לשלם ככה סתם שקל ליוני' הספיק להרהר אילן לפני שצעק 'שלושה שקלים!'

ארבעה שקלים... חמישה... עשרה... עשרים וחמישה... ארבעים ושניים... 'ארבעים ותשעה שקלים' צעק אילן, 'חמישים' הכריז יובל. כן, חמישים שקלים עבור שטר של חמישים שקלים!!

'אני עומד לשלם עכשיו סתם כך 49 שקל' חשב אילן לעצמו

'חמישים ואחד שקלים!' הפתיע אילן את כולם 'כך אשלם רק שקל' הסביר לאיתמר ההמום שניצב לידו.

'חמישים ושניים' צעק יובל...

חמישים ושלושה... מאה שקלים... מאה וחמישים... ומאתים ארבעים ותשע. מאתיים וחמישים...

'עצור!' הכריז יוני, 'אני רואה שהמכירה יצאה מכלל שליטה, הגענו למצב שבו מוכנים לשלם לי מאתיים וחמישים שקלים עבור שטר פשוט של חמישים שקלים! קודם כל אני רוצה להבהיר שהמכירה מבוססת, ידעתי מראש שזה מה שיקרה ובכלל לא התכוונתי למכירה ברינות'.

אילן יובל נשמו לרווחה, המתח כמעט שהוציא אותם מדעתם.

יוני המשיך: 'נראה לכם שהמשתתפים כאן התנהגו ללא הגיון? ובכן, את הניסוי הזה ערכו כבר עשרות פעמים, והוא נערך גם על אנשים פקחים מאוד כמו סטודנטים ואנשי אקדמיה. בכל המקרים הסכום שאותו הציעו לבסוף הקונים היה פי כמה וכמה מן השטר שהוצע למכירה'.

ואתם יודעים מה הסוד כאן? הסוד הוא לא להיכנס בכלל למכירה הזו, כי אחרי שנכנסת אתה שקוע עמוק בתוכה, ללא יכולת לצאת בלי לספוג נזקים'.

יוני הביט בעיני המשתתפים הרבים והמשיך: 'הסוד הגדול יותר הוא שאדם לא מוכן להודות בטעות של עצמו גם אם בגלל זה הוא ממשיך להפסיד עוד ועוד. בשלב הראשון הנזק היה רק של שקל אחד, אבל אף אחד לא רוצה לזרוק סתם כך שקל בלי לקבל מאומה, ולכן האדם מגדיל את ההשקעה ובכך מגדיל את הסיכון להפסיד יותר'.

יוני סקר את הילדים המרותקים וסיכם: 'המסר שאותו רציתי להעביר לכם היום הוא כזה: ישנם אנשים שמגלים פתאום בגיל עשרים שיש אמת ויש משמעות אמיתית פנימית ורוחנית לחיים, אבל הם חושבים לעצמם "מה? עשרים שנה חיינו בטעות? לא יתכן! הם מעדיפים לטמון את ראשם בחול ולהמשיך את החיים. גם בגיל שמונים הם יגידו לעצמם 'מה? אתה רוצה לומר לי שכל החיים שלי עברו ככה סתם, אתה רוצה לומר לי שהחמצתי את עיקר החיים? לא ולא!' הם קובעים, וממשיכים בדרכם עד הסוף, הכול משום שהם לא היו מוכנים להודות על האמת כבר בתחילת הדרך'.

'גם אצלנו זה כך' סיכם יוני את דבריו, 'מיד אחרי שאנו מקבלים קבלות טובות, פתאום יש לנו נפילה באחד מן הדברים, ואז אנו אומרים לעצמנו: 'הכל לא היה שווה כלום, אנחנו בדיוק כמו לפני חודש תשרי', וזו הטעות שלנו! גם אם עשינו טעות אחת אין זה אומר שבגללה עלינו להפסיד את הכל, צריך לדעת לצאת מהמשחק הזה בזמן, לתקן את הטעות ולהתקדם הלאה. בהצלחה! (מהרב דוד קליינר שליט"א) (בנועם שיח)

בדרך הדרוש

ויקה קרח וגו' וכן פלת בני ראובן (טז, א), בגמ' סנהדרין (ק"י), חכמת נשים בנתה ביתה, זו אשתו של און שהצילתו, מה עשתה, סתרה למנוי וכל מי שבא וראה ראשה פרוע חזר לאחוריו עיי"ש. וצ"ב הטעם דסתרה שעה וגילתה אותם. וכ' בס' ברית שלום עפ"ד הגמ' דקמחית זכתה שיצאו ממנה ז' בנים ששמעו בכה"ג בשביל שכל ימי לא ראו קורות ביתה שעזרת ראשה, ואי בסנהדרין דאשתו של און א"ל מני"לך אי מר רבה אנת תלמידו ואי מר רבה וכי אך מודאגה בדבר פן יאמר בעלה שראוי לו להחזיק במחלוקת זו בשביל שאהרן לקח לו בכה"ג ואולי יזכה

שיצאו ממנו בנים שיהיו ראויים לשמש בכה"ג, לכן גילתה לשערה לאמור שהיא לא היתה נהרת בזה, וא"א שתוכה שיצאו ממנה בנים הגונים ועי"ז הצילתו וישמע משה ויפול על פניו (טז, ד) כתב רש"י, מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי, חטאו בעגל וכו'. הנה בעגל המליץ משה רבנו על ישראל באמרו לי צוית ולא להם, אולם מכיון שעכשו טענו "כי כל העדה כולם קדושים, כולם שמעו אנכי ולא יהיה לך" נמצא שגם בעגל חטאו ונתחייבו ולכן רפו ידיו של משה. (מילין קירין)

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

התורה משנה את מהות האדם

פי כל העדה כלם קדושים" (טו א)

מפני מה כפלה התורה: "פי כל העדה כלם קדושים"? באר רבי אברהם יצחק ש"ן ר"מ בישיבת 'תפארת ירושלים':

בברכת התורה אנו מבקשים: 'ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי... קלנו יודעי שמך'. לכאורה, מתאים היה יותר לומר: 'ונהיה אנחנו וכל צאצאינו...'. שכן בדרך כלל כאשר אנו רוצים לכלול צבור כאחד, אנו מוסיפים 'כל' לפני הזכרת הצבור? ויש לפרש כי תבת 'קלנו' אין משמעותה כפשוטה - שכל אלו שפרטנו יהיו 'יודעי שמך ולומדי תורתך', אלא שכל מהותנו תשתנה לבחינה של 'יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה'.

בדרך זו נוכל לפרש אף את הכתוב שלפנינו: כאשר בקש קרח להפליג בתאור קדושתם של 'כל העדה', אמר כי: 'כלם קדושים', כלומר: כל מהותם אפופה בקדושה.

ברכת איש

עבודת הקדושים ונסתרת בקרבם

פי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה" (טו ט)

בנסח תפלת שחרית של יום השבת אנו משבחים: "בפי ישירים תתרום, ובשפת צדיקים - ובלשון חסידים תתקדש, ובקרב קדושים תתהלל". האדמו"ר רבי ישראל מרז'ין פרש כי מפרטות כאן ארבע מדרגות בעבודת ה', זו למעלה מאז:

'בפי ישירים' - הישירים מתפללים בפה מלא ואינם מסתירים את דרגתם, ובשפת צדיקים' - הצדיקים נסתרים מהם, ועבודת תפלתם נפרת רק בשפתותיהם, ובלשון חסידים' - החסידים מסתירים עצמם יותר, ותפלתם נפרת רק בלשונם, 'בקרב קדושים' - הנסתרת ביותר היא מדרגת הקדושים' שעבודתם פנימית 'בקרבם', ואינה נפרת לחוץ כלל.

על פי דבריו פרש רבי ישראל דב גילרנטר רבה של שיניצה, את שטען קרח כלפי משה: האמת היא 'פי כל העדה כלם קדושים', והסבה שאין הדבר נכר הוא משום ש: "ובתוכם ה" - להיותם קדושים, עובדים הם את ה' בפנימיותם, ואין עבודתם נפרת כלפי חוץ.

פנינים קורים [לר"ש נמון] וראו: רביד הקב"ה

אדם נכר בהשקמתו

בקר וידע ה' את אשר לו" (טו ט)

דרש רבי עזריאל יהודה לעבאוויטש רב קהל 'עדת רבאים' ויועץ:

"בקר, וידע ה' את אשר לו" - לפי התגברות האדם

יחוד ה' מונע מגפה

"וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה" (טו ט)

מספר רבי יוסף ג'גו, רבה של תוניס:

בעת שפקדה מגפה את עירי בשנת תר"ז דרשתי בפני בני קהלתי. בדרשתי אמרתי כי יחוד שני השמות הקדושים, הו"ה ואדנות, בתפלה - בכחו להביא לעצירת המגפה. דבר זה אף נרמז בנסח התחנון הנאמר בשני וחמשי: "והסר ממנו מכת המות" - ראשי התבות בגימטריה א"ס, כגימטריה של שמות הו"ה ואדנות. בחסדי שמים, כאשר עשו כן נעצרה המגפה.

וכבר למדנו חכמים (זהר פינחס רכט א) ששמות אלו מתחברים בפנינו בעצת 'אמן' שהיא בגימטריה של שמות הו"ה ואדנות. ובאר שכל קבעו חכמים (ברכות נג ב) כי 'גדול העונה אמן יותר מהמברך', לפי שהמברך אינו מזכיר אלא שם אחד - הו"ה, ואלו העונה אמן מיוחד את שני השמות כאחד.

הגש"פ פי המדבר [זיוורו תר"ז] ד"ה הללו את ה'

להשקמת הבקר, נתן לבדק עד כמה הוא קשור לקדוש ברוך הוא ודבק בדרךיו.

חיים שיש בהם אבות א' עמי טו

תפלת מנחה מועילה אף לרשעים

"אל תפן אל מנחתם" (טו ט)

מפני מה הזכיר משה דוקא 'מנחתם' ולא 'קרבנם'? פרש רבי יהונתן איבשיץ:

בשונה מקרבן בהמה שאינו מתקבל לרצון אלא אם המקריב ראוי לכך, קרבן המנחה שהוא קרבן העני שלא השיגה ידו הקריב בהמה, מתקבל אף אם אין העני ראוי לכך. זאת משום שהעני מקריבו בלב נשבר, ככתוב (תהלים נא ט): "זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה". לפיכך כאשר הרשע קרח לחלק על משה, לא הצרף משה להתפלל אלא על המנחה שהיא מתקבלת אף מרשעים, שכן קרבנם בודאי לא יתקבל.

הוסיף ואמר רבי יהונתן, כי מעלה זו אינה רק בקרבן המנחה, אלא אף בתפלה הקרויה על שמה שהיא לבדה יכולה להתקבל אף מפי רשע. שכן אמרו חכמים (שבת פט א) שכאשר לעתיד לבא יאמר הקדוש ברוך הוא לשלשת האבות שבניהם חטאו, אברהם ויעקב ואמרו: "מפחו על קדשת שמך", ורק יצחק יעתיב בעדם. לפיכך רק תפלת המנחה שנתקנה על ידו (ברכות כו ב) יכולה לכפר אף על

החוטאים. וכן אמרו חכמים (ברכות ב): 'לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו [שהתפלל על רשעי דורו] לא נענה אלא בתפלת המנחה'.

תפארת יהונתן

תפלת משה עשתה מחצה

"אל תפן אל מנחתם" (טו ט)

האר"י הקדוש גלה כי נשמותיהם של דתו ואבירם התגלגלו בשני הפרים שהקריבו בהר הפרקל במעשה אליהו ונביאי הבעל; נשמתו של דתו - בפרו של אליהו, ואלו נשמתו של אבירם שהרשיע הימנו - בפרם של נביאי הבעל.

הוסיף ואמר בעל 'שבט הלוי':

אף כי מן השמים קבעו נשמותיהם יתגלגלו בפרים אלו כדי לתקן את חטאם, בכל זאת, כמאמר חכמים (דבר ח א): "תפלה עושה מחצה" הועילה תפלת משה: "אל תפן אל מנחתם". בכך שרק נשמתו של דתו נתקנה בשלמות, כאשר הפך שהתגלגלה בו הקרב על מזבח ה' (מלכים א' יח לו). ואלו נשמתו של אבירם שהתגלגלה בפרם של נביאי הבעל לא נתקנה בשלמות.

ספר הלמוטים; פרדס יוסף הקדש'

בניית בית כנסת מתרומות כלל הצבור

"לא חמור אחד מהם נשאתי" (טו ט)

"לא חמורו של אחד מהם נטלת" (רש"י).

ה'מגן אברהם' (קנ"ג כג) הביא בשם ספר חסידים (ס"ח תקנ): "אחד בנה בית הכנסת, ורצו הקהל להשתתף עמו במעות, ולא רצה - כדי שיהיה לו ולזרעו לשם, וכלה זרעו".

וכתב החתם סופר שטענו זה נרמז בכתוב שלפנינו: "לא חמור אחד מהם נשאתי" - לא השתמשתי בחמורו של אחד מהם, אף אלו היה של צבור הייתי נוטלו כדי לזכותם.

חתם סופר הקדש'

מקור דרשת אליהו שכתבו להחיות מתים

"ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה..." (טו ל)

אמר רבי שמחה בונים מפשיסחא:

ממעשה זה דרש אליהו הנביא 'קל וחמר' שבידו להתפלל לפני ה' שישנה סדרי הטבע וישיב רוח חיים לבן האשה הצרפתית שמת (מלכים א' יז כא-כב). אף שעד אז לא נשמע כזאת מעולם; שאם הועילה תפלת משה לאבד את קרח ועדתו מן העולם בעודם בחייהם, שלא כדרך הטבע שהאדם מת כאשר כלים ימי חיו, על אחת כמה שתועיל תפלתו להחיות את המת, שהרי "מדף טובה מרבה ממתת פריענות" (סוטה יא א).

קול שמחה'

"בקר, וידע ה' את אשר לו..."

"אמר ר' יוחנן: בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס, שנאמר: 'מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה'" (ברכות ב).

יחזיקו יקר!

בהשכימך לבית הכנסת לתפלה בזמנה, הנך מונע דינים מן העולם ומשפיע על עצמך ועל כל סובבך טוב וחסד מאת ה'.

בני אמונים. משפיעים לברכות השחר בחברותא.

ברכת 'אשר יצר' - 'רופא כל בשר' (ג)

נקבים נקבים חלולים חלולים

כך פרטו במדרש (ב"ר א ג) את הפסוק: "כי גדול אתה ועשה נפלאות" (תהלים פו י) - "אמר רבי תנחום: הנוד הזה אם יהיה בו נקב כחד של מחט, כל רוחו יוצא ממנו, והאדם עשוי מחלים מחלים, נקבים נקבים ואין רוחו יוצא ממנו, מי יעשה כן? אתה אלוקים לבדך" (וש).

רבנו אשר מלגיל כי לשון זו מלמדנו על כך שעוד קדם יצירת האדם, בחר הקדוש ברוך הוא לברא את האדם באופן זה של "נקבים... חלולים...", כדי ששך יבין האדם את שפלותו מול פסא הכבוד, ומתוך כך יניע את לבבו ולא יתנאה.

עוד באר הגר"א, שתקנו לשון זו כדי להוציא מדעת הטועים, הסוברים כי אין זה ראי לקדוש ברוך הוא להשיג על הבריות השפלות, ועל פן סדרו דוקא בברכה זו לשון כה מפלגת: ללמד שאלו במקום כה נשגב, שאף למלאכים אין השגה בו - פסא הכבוד, משם שופה הקדוש ברוך הוא ומשיג על החלק השפל והנמוך ביותר בעולמו, כי אין דבר הכול לפעל מבלי השגחתו (אמרי נעים ברכות ב, ס).

רבי יעקב דב מרמורשטיין שליט"א נשיא 'בני אמונים' מאיר הארה מיוחדת בהקשר לענין זה: כבר בדתות הראשונות של היום, בתחלתן של ברכות השחר או מעידים על הקשר הוא. קשר המתבטא דרך כל אחד ואחד מאבריו שעליו משגיח בורא העולם השוכן גבוה מעל גבוה - בכסא כבודו, בכל רגע נתון.

התחנה המרמזת בברכה זו

בדרך כלל, בברכות ארוכות כללו מסודרי התפלה גם בקשה הנוגעת לתוך הברכה, ואלו בברכה זו, העוסקת ביסודי חיי האדם, אין אנו מוסיפים שום בקשה. מדוע?

רבי שמשון פינקוס באר זאת באופן נפלא:

אב השומע את בנו אומר על דבר מסים שחיי אינם חיים בלעדיו, כלום צריך הבו להשמיע באוני אביו בקשה מפרישת בענין? הלא בודאי ימרה האב לתת לו את מבקשו עוד בטרם יבקש! אף כאן, אחרי אמירת התבות החתומות ברכה זו - "גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפלו שעה אחת", אין צורך להוסיף ולבקש. שכן הברכה זו, מיתרת כל בקשה בענין זה (נפש שמיון - סדר התפלה עמ' סה).

בבואנו לתאר את עמק החקמה הטמונה באברי הגוף, מתמצתים אנו זאת בהזכרת עבדת יצירתם באופן של "נקבים נקבים חלולים חלולים". בתאור זה יש כדי לכלל את כל האיברים כלם כפי שיבאר בדברי המפרשים בהמשך: בגוף האדם יש נקבים רבים המשמשים למטרות שונות; בראש קמרים שני נקבים שבהם קבועות העינים שדרךן רואה האדם את כל מה שסביבו. תחת העינים יש את נקבי הנחיריים אשר באמצעותם אנו נושמים, מריחים ומוציאים את הלחה המיתרת מהגוף. למטה מהם נמצא הפה המיעד למאכל ולדבור, ובוהו הפה יש את נקב בית הבלעיה המוביל את האכל למקבה ואת קנה הנשימה שדרךו שואף האדם אור לראותו ומוציא את הדבור מרגונו. וכך גופנו מלא נקבים, שעשויים בחקמה ובתבונה, כדי שיוכלו לשמש לתפקידם באופן התועלת ביותר.

כמו כן בני גוף האדם אף מחללים רבים, כדגמת חלל הגלגלת שבו נמצא הפה, חלל הפה שבו נמצאות הלשון והשנים, חלל הלב שדרךו נשלח הדם לכל אברי הגוף, חלל הקבה שבו נטמן האכל, חלל הראות שבו עובר האור תהיה סגנו ומשם נשלח החמצן לדם ועוד.

גלוי וידוע לפני כסא כבודך

בהמשך הברכה מצהירים אנו כי רק לפני הקדוש ברוך הוא "גלוי וידוע" עד כמה עמקה היא החקמה שבה נבדא גופנו, באופן המשלם והראוי ביותר.

ואכן, רבים מהמפרשים עמדו על פשר העבדה שאנו מזכירים בברכה זו: "גלוי וידוע לפני כסא כבודך", מפני מה בחרו להודות דוקא כאן בלשון זו, ולא בלשון השגורה: 'לפניך'?

בספר המנהגות (ריש הספר ד"ה ונהגו) באר

אחור של חמש דקות בסך הכל...

את הספור המעורר, תרתי משמע, שלפניכם, ספר הגאון רבי משה מרדכי חידש זצ"ל, ראש ישיבת 'אור אלתר', הרב חידש זצ"ל שמעו מפי בעל המעשה, רב קהילה באחת מארצות הגולה.

מחוגי השעון הראו על השעה שתיים לפנות בקר כאשר צלצל השלפון בביתו של מיכאל. בארז נדיר, באותה שעה כבר היה מיכאל שקוע בשנתו, לאחר שבלילה האחרון החליט ללכת לישון בשעה 'מקדמת' יחסית להרגלו. בשעה אחת ורבע הוא כבר עלה על יצועו כאשר לפניו צפוייה היו חמש וחצי שעות שנה.

כשהרגלו מדי יום, ברבע לשבע הוא היה אומר להיות ער לחלוטין, להתלבש במהירות ולפתח בירצה בהולה אל עבר רכבו החונה מתחת לביתו. ומשם בדרה בהולה לבית הנכנס למנוח הקבוע שבו התפלל מדי יום - המנוח שהחל בשעה שבע, ועמה כבר אחזו מתפלליו בדברו שאמר.

מיכאל עוד זוכר כי בהיותו אברך צעיר הקפיד מאד להיות בתפלה עם תחלתה, כשהוא מעטר בטלית ותפילין, לאחר אמירת ברכות השחר וקריאת פרישית הקרבנות. אולם ככל שעברו השנים וגדלו הטרדות, כך התרופפה הנהגתו זו עד אשר הגיעה למצב הנוכחי, העגום - יש לומר.

מיכאל בעצמו לא הבין כיצד הדבר יתכן. פאיש עסקים אשר בעצמו מפעל מצליח יצאד רהיטים, חרט על גדלו את ההקפדה על שירת המינים. 'שעה זו שעה' - היה תמיד נוהג להגיב ללקוחות שהדפוקו על דלת חנות המפעל טרם שעת הפתיחה או לאחר שעת הסגירה. עבדה זו לא נרמה ללקוחות להפסיק לפקד את חנותו. אדרבה, בעבדו הוסיפה העבדה חאמק לשם הטוב שציבא לחנות כי הסחורה המספקת דרפה תמיד תגיע בזמן המיעד. וכפי שהעידה הססמה שבער מיכאל להצמיד ללוגו של חנותו: 'יהיטיס בזמן ולארוך זמן'.

משום מה, בנוגע לתפלה היה מיכאל מפתע מעצמו. הוא לא ידע מתי וכיצד התחולל אצלו השינוי, אולם בפעל, תמיד היה מוצא עצמו נכנס בבחילות לבית הנכנסת בסיום ברוך שאמר או בפסיקו דומרה, כשבקבוקת כך הוא נאלץ לדלג על קטעים משמיעתיים כדי לצמצם את הפער שבינו לבין שליח הצבור והמתפללים.

אלו שהעירו לו על כך נהג לתרוך בפשטות: 'מה לעשות, אני עיף! כשהולכים לישון מאחר קמים מאחר...'.

אולם בלבו ידע היטב כי תרצו שיה קקלפת השום כל זמן שהוא ממישי בהנהגה זו דבר יום ביומו.

משם לאחרונה נגש אליו רב בית הכנסת, הרב ברגשטיין, טפח על שכומו בחביבות ושאל לשלמו. לאחר מכן בקש להעיר לו בעדינות כי אחוריו התכופים יוצרים רפיון בקרב המתפללים, ובהיותו בעל אישיות קרוימטי, במקום שישחף את המתפללים להשכמה, הוא נמצא סוחר אותם לרפיון ולאחרים.

אחריהם נשאלו על פה להגיע בכל יום לתפלה בקביעות, ואף יוצר בכך השראה לרבים מהמתפללים, מדוע שלא תתאמץ עוד מעט כדי להגיע בזמן? עיף הרב את הערתו במחמאה כנה, אדם בעל אישיות קרוימטיית כשלה, בודאי יסחר אחריו את יתר המתפללים שפיקדו להשכים כמותו... הוסיף בדרבון.

הדברים פגעו בלבו של מיכאל כחץ, ואף כי הם נאמרו בעדינות, והיו מקבלים אף עליו, תחת שיקבל אותם באהבה, הוא בחר לדחותם בגאון: 'וכי בומה מדבר? בסך הכל בכמה דקות של אחור? נו, העקר שבסוף אני מגיע...'.

הרב נסה להסביר לו שיש להגיע ויש להגיע... ההבדל שבין הגעה בזמן לתפלה לבין הגעה

הוא חסר לשחק.

הפאב היה גדול, וההפסד עצום. מיכאל לא עצם עין בכל מה שנותן מאותו הילה. בבקר, עשר דקות לפני שבע כבר התיצב במקומו בבית הכנסת, כשהוא מעטר בטליתו ותפיליו, מוכן לפתח בתפלה.

השרפה כלתה את מפעל חייו, אולם לפדה אותו שעור כואב שאותו לא ישבח על ההבדל המהותי שבין להגיע בזמן, לבין לאחר בחמש דקות, 'בסך הכל...'.

'תגבר כארי עמי נד'

לכבוד מערכת 'וכל מאמינים',

זה עתה למדנו בסדר הדף היומי (שבת צא) שישיראל מכנים 'מאמינים בני מאמינים'. 'מאמינים', ככתוב (שמות ד לא): 'ויאמן העם', ויבני מאמינים" לפי שצאמר על אברהם אבינו (בראשית טו ו): 'והאמן בה'. נזכרתי באמרה שראיתי פעם בספר 'בית אברהם' (בפרשת לך לך) שחבר הגאון רבי אברהם יוסף קרויזוויטה הי"ד, אביו של רבה המפורסם של אוטוורפן הגאון רבי חיים זצ"ל: מדוע לגבי אברהם אמר 'והאמן' לשון הפעיל, ולא 'ויאמן' כפי שצאמר לגבי בני ישראל? אלא שאתרבה ענה 'אמן' על ברכת ה': 'פה יהיה זרעך', וכך שהשריש 'ידורות את חובת עניית אמן, נטע את האמונה בלב זרעו אחריו, עד שכונו 'מאמינים בני מאמינים'.

ברב יקר, י.ש.ג. - בית שמש.

פרשת קרח

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א
כ"ח סיון תש"פ | גליון 676

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

מאמר
ראש הישיבה

וכי מי שיש לו עבודה אישית, יש לו זמן לחלוק על מישהו?!

אלא שלצערנו תאוות המחלוקת היא תאוה גדולה מאוד, ולא קל ולא פשוט לעמוד בניסיון זה בפרט, שלא ברור לאדם שמחלוקת זו תאוה גמורה, כי היצר הרע מתלבש במידת "רדיפת האמת" כדי להביא את האדם למחלוקת ולכל העוולות שבעולם - וכיצד אם כן יעמוד אדם בפיתוי גדול זה?

הגמרא הקדושה מספרת לנו, על אשתו החכמה של און בן פלת שהצילה אותו מעצת קורח ומעונשו. כך היא אמרה לו: תגיד לי, בעלי היקה מה אכפת לך מי יהיה הראש, משה או קורח? אתה בכל מקרה תהיה רק תלמיד, מה אכפת לך מי יהיה כהן גדול, אהרן או קורח? זה בכל מקרה לא יהיה אתה, אם כן למה לך לדחוף את הראש שלך בין החולקים? וכל אחד צריך לשאול את עצמו אתה שאלה: מפני מה אתה נכנס למחלוקת? מה אתה מרוויח מזה?

ה"אמת" הבוטרת

אלא מה תגיד, מידת האמת בוטרת בך ולא מניחה לך, ואתה חייב לקום ולגלות את האמת ולבער את השקר מן העולם? דע לך שמימות עולם לא התגלתה שום אמת דרך מחלוקת. ודע לך, שכל המחלוקת כולה תאוה גמורה, כמו שאומר רבנו (תורה עה): "דהנה, יש מידת ניצחון ומחלוקת ומלחמה. ומהיכן בא מידה זו, כדמים שעדיין לא עבד בהם ה' יתברך".

וכשהניצחון שולט אין סיכוי להגיע לשום אמת. האמת בורחת. כמו שאומר רבנו הקדוש (תורה קכב): "כי זה ידוע, שמידת הניצחון אינה סובלת האמת, כי אף אם יראה לעיניו דבר אמת, ידחה אותו מחמת הניצחון, וזה מבורר מאד". עדיין לא הייתה ולא תהיה שום גאולה ושום ישועה לעם ישראל דרך מחלוקת.

אדרבא הגאולה והישועה יבואו רק על ידי שלום שכל בני העולם יישבו וידברו זה עם זה בלי שום מידת הניצחון, כמו שאומר רבנו הקדוש (תורה כז): "כי למשוך את כל העולם לעבודתו לעבדו שכם אחד, וכולם ישליכו אלילי כספם וזהבם ויתפללו אל ה' יתברך לבד - זה הדבר נעשה בכל דור ודור

המשרך בעמוד 3

"האמת והשלום אהבו"

המקום, כביכול איני יכול לשלוט בהם, כיון ששלום ביניהם, שנאמר: 'חבור עצבים אפרים הנח לו', אבל משנחלקו מה הוא אומר: 'חלק לבם עתה יאשמו'. הא למדת: גדול השלום ושנואה המחלוקת. אמר רבי אלעזר הקפר: גדול השלום, שאפילו ישראל עצמן עושין עבודה זרה ועושין חבורה אחת, אין מידת הדין נוגעת בהן, שנאמר: 'חבור עצבים אפרים הנח לו'.

וכי בגלל שחברך או אבותיו נולדו בארץ מסוימת, זו סיבה לשנוא אותו? היש לך שנאת חינום גדולה מזו? וכי הוא קבע בעצמו היכן ייוולד? וכי בגלל שאדם משתייך לחוג מסוים או לרב מסוים זו סיבה לשנוא ולהוקיע אותו? עד מתי נתפלג ונחלוק איש על רעהו? האם זהו רצון ה' מאתנו? האם כך נוכל לזרז את גאולתנו, או שחלילה, בדרך זו אנו רק מרחיקים את הגאולה?

הניסיון הגדול

כל אחד צריך להתבונן ולבדוק את עצמו, עד כמה הוא אוהב במידת השלום, ולפשפש במעשיו היטב ולנקותם מכל נגיעה במחלוקת ושנאת חינום. דע לך, שהמדרגה האמתית שלך נקבעת רק לפי מידת השלום שלך. ככל שאדם מחובר יותר לנקודת האמת שלו, כך הוא יכול להחזיק בשלום עם כולם, כמו שכתוב: "האמת והשלום אהבו", כי מידת האמת ומדת השלום קשורות זו בזו. זה שאדם מלא מחלוקות, זה רק מראה שהוא רחוק מהאמת בתכלית הריחוק ועוד לא התחיל לטעום טעם של עבודת ה' אמתית.

גלגל ההצלה

בימים אלה, שבהם שומעים אנו, בעונות הרבים, שמועות לא טובות על גל שני היל"ת, וכל הסימנים לחבלי משיח כבר מתקיימים בנו בהיחוד רב, רבים שואלים: מה אפשר לעשות? כיצד ניצל מחבלי משיח וממצולות ים השוטפים בחוצות? מה הדבר שהכי יכול לעזור לעם ישראל בעת ובעונה הזאת? ובמה רוצה בורא עולם שנתחזק?

והתשובה מהדהדת וזועקת מתוך דברי רש"י המפורסמים על הפרשה: "בוא וראה, כמה קשה המחלוקת, שהרי בית דין של מטה אין עונשין, אלא עד שיביא שתי שערות, ובית דין של מעלה עד כ' שנה, וכאן אבדו אף יונקי שדיים!" בוא וראה, עד כמה צריכים אנו להתחזק באהבת ישראל. עד כמה צריכים אנו להחזיק בכל כוחנו במידת השלום. עד כמה צריכים אנו להתרחק בתכלית הריחוק מכל מחלוקת ואפילו מריח של מחלוקת. עד כמה צריכים להיזהר בכבודו של כל יהודי וכל שכן של כל קבוצה מעם ישראל. כמה חז"ל הזהירו אותנו

להתרחק ממחלוקת, כמה מדרשים וכמה מעשים נוראים, שאפשר למלא עליהם ספרים שלמים. וכמה לימודו אותנו חז"ל על גודל מעלת השלום ועד כמה השלום הוא הכלי המחזיק את כל הברכות ואת כל ההשפעות.

נזכיר לעצמנו את דבריהם המפורסמים של רבותינו הקדושים: "רבי אומר: גדול השלום, שאפילו ישראל עובדים עבודת כוכבים ושלום ביניהם, אמר

וכל מי שבאמת אוהב את האמת וחשוב לו שהאמת הצרופה תצא לאור - שיחזיק בשלום ואהבה עם כל יהודי, יהיה מי שיהיה; שירחיק מעל גבולו כל נגיעה במחלוקת; שיברח ממחלוקת כבורח מן האש;

בדיחות הדעת

אדם שואל את אישתו אחרי יום עבודה מפרך: "מה יש לאכול?" "סנדוויץ איקאה" אומרת האישה, "מה זאת אומרת סנדוויץ איקאה?" שואל הבעל, "הכל במקרר אתה רק צריך להרכיב" עונה האישה.

הדלקת נרות

ר"ת	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	19:12	20:29	21:04
תל אביב	19:29	20:32	21:02
חיפה	19:24	20:34	21:06
באר שבע	19:28	20:29	21:02

(נשמע לכם מוכר?!?) פעמים רבות הילד מגיע עם אביו בערב שבת לבית הכנסת, כי האב עכשיו על תקן של בייבי סיטה האם החרוצה עבדה קשה כל השבוע והיא רוצה קצת שקט לפני שבת ולכן היא שולחת את הילדים עם אבא לבית הכנסת. זה מצוין, רק שהמטרה אינה כשרה! בית הכנסת בפירוש אינו מועדונית רווחה לאיסרות עובדות.

גם התכלית שהילד מגיע לתפילה אינה כשרה- הילד מבין שאימא רוצה שקט ולכן היא שולחת אותו עם אבא לתפילה. הילד מבין שבית הכנסת הוא קייטנה, וחבל!

זה בסדר גמור להתעייף ולרצות להיות קצת לבד, אבל למה לקשר את זה עם התפילה. הרי דווקא עכשיו בערב שבת כאשר הילד צריך לצאת עם אביו לתפילה, זוהי הזדמנות לחנך את הילד ללכת עם אבא לתפילה, כי זה חשוב, כי אמא חתה כל השבוע שהבן שלה יחזור בסוף השבוע מהת"ת ויוכל כבר ללכת עם אבא להתפלל. גישה כזו נשמעת אחרת לא? אז לא חבל להפסיד את המונטום?!

אז מה עושים? קודם כל חשוב לא לעשות טעויות. מותר לשלוח את הילד עם אבא, אבל לנצל את העניין להסבר על חשיבות התפילה בבית הכנסת וכדו' כי העיקר היא התפילה עם אבא בערב שבת בבית הכנסת. הטפל הוא (ואת זה אסור לספר) שיש לאימא עכשיו זמן למנוחה.

תנו לי לגדול בנחת

דבר נוסף שצריך לתת עליו את הדעת, הוא ההתחשבות בגיל ובמצב הילד. ילד קטן הרי אינו יכול לשבת כל התפילה ליד אבא וגם לתת לו לשוטט בחוץ ללא השגחה, לא בא בחשבון.

לכן בילד קטן הפיתרון הוא: שאם אנו מחליטים שהוא בא לתפילה, אז בערב שבת עוד אפשר להסתדר כי התפילה קצרה ולרוב היא "מושגרת" ונעים לילד להתפלל ולראות את ציבור המתפללים. אפשר גם לחזור איתו בבית על התפילות והמנגינות וכך הוא יכיר את המנגינות ויהיה מקושר יותר לתפילה.

אבל לתפילת שחרית, עדיף שמישהו יביא אותו רק לזמן קבוע ומוגדר ואחר כך יחזיר אותו לבית. כמובן אין בזה חוקים והכל לפי העניין, הגיל, המקום והילד. פשוט ננסו איך זה מסתדר עם הילד מבחינת היכולת ותגונו את הזמנים והתפילות. בהצלחה! המושך בע"ה בשבוע הבא!

שערי תפילה פרק ד'

ההדרכה והרעיונות במאמר אחד.

4. תשתדלו לשוחח עם בן/בת הזוג על הנכתב וליישמו בפועל.
5. מותר ורצוי להתייעץ.

ועכשיו אפשר להתחיל

אז ראשית חייב להבהיר שילד מתחת לגיל חינוך דהיינו גיל 6/7 אינו חייב בחינוך לתפילה. לא נורא בכלל שהוא אינו מתפלל תפילת שמונה עשרה במשך 5 דקות ועל כך נאמנים דברי רבותנו: "מוטב מעט בכונה מהרבות שלא בכונה".

שמעתי פעם מאיש חינוך מפורסם, שהצליח בחינוך לתפילה תהיה אם הילד ירגיש שלבוא לתפילה בבית הכנסת עם אבא זה פרס! כן אתם שומעים טוב, כאשר הילד יתחנן לבא איתכם לתפילה אתם יכולים לישון טוב בלילה ולדעת שבע"ה הילד צועד בכיוון הנכון. אבל בכדי להגיע לזה שהילד ירצה להגיע, בוודאי עלינו לעבוד עם שיטת "ההרגל" דהיינו שעלינו להרגיל את הילד לרצות להגיע בפועל לביהכ"נ וגם לרצות להתפלל ואת זה אפשר ורצוי לעשות כבר מגיל 3.

לכן, זו מטרת הסדרה הנוכחית, כיצד נוכל להרגיל את ילדינו להגיע בפועל לביהכ"נ וכיצד נוכל להרגיל את ילדינו לאהוב את התפילה ולהתפלל.

מפסידי התפילה

במסגרת המאמר השבוע, נתייחס לעניין "מפסידי התפילה" דהיינו מה יגרום ה"ו להפסיד את האפקט החינוכי בנוגע לתפילה. אז הזכרנו כבר שתי סיבות:

1. לחץ פסיכולוגי וכפייה לתפילה.
2. חוסר בנושא התפילה אצל ההורים.

בואו נמשיך ונשמע מה אימא של יוסי אומרת לו: "יוסי קדימה תזרזר ותלך עם אבא לתפילה, עוד מעט שבת ואני רוצה לנוח עד שתגיעו מהתפילה"

הורים יקרים ואהובים,

שבוע שעבר הזכרנו את דברי מו"ר הרב שלום ארוש שליט"א שתמיד אומר: בכדי לחנך את ילדינו לאהוב את התפילה עד שיזכו להיות בעלי תפילה וכן בכדי לחנך את ילדינו להיות אהבים את בית הכנסת עד שיזכו להיות מהמשכימים ומעריבים בבתי כנסיות, עלינו להיות מבעלי המידות הנ"ל או לפחות להתחיל לעבוד ולהתפלל על כך. שהרי אם אהבת התפילה רחוקה מאיתנו, כיצד נוכל להעביר אותה לילד, הרי היא לא קיימת אצלנו! התפילה היא "עבודה שלב" וכדי לרכוש את התפילה, נדרשת עבודה.

לכן כל נושא התפילה, הוא עבודה משותפת של כל בני המשפחה.

מה עיקר ומה טפל

עלינו לדעת דבר נוסף, תמיד בבואנו לחנך לעניין מסוים, עלינו לחשב במאזני השכל, מה עיקר ומה טפל. מהי באמת המטרה והתכלית ומה נלווה למטרה. מה חיוב מצד ההלכה ומה תוספת ומידת חסידות. בעניין זה של חינוך לתפילה, עלינו לשאול מה עדיף- האם העיקר שהילד יבוא איתנו לתפילה או העיקר שהילד יאהב להתפלל ויהיה בע"ה בעל תפילה?!

מהתשובה לשאלה זו, עלינו להסיק מסקנה לגבי האופן שבו נדריך ונחנך את הילד לדרך התפילה!

אני מעוניין להעביר מספר בקשות חשובות ביותר מהקדמה לכל הנושא "הרגיש" הזה.

1. כדי לדעת איך לחנך את המשפחה לתפילה, יש לעבור על כל המאמרים שיהיו בעלון על נושא החינוך לתפילה.
2. אין להסיק מסקנה על סמך קריאת מאמר אחד.
3. תהיו סבלניים, אני לא יכול להעביר את כל

עלון חוט של חסד

מכניס אור לכל בית יהודי

בוא ותהיה שותף להאיר עוד בתי ישראל ותזכה ב:

"הצלתם לנו את הבית תורה רבה"

"אנחנו בבית לכל אחד יש שעה עם השלון כדי שכולם יספיקו"

המוצות

תפילה במוצת 40 יוק

שלמי השבת שלמי עד לביתך עם שלמי

להצטרפות: 02-5308000

ילדון הידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנה

שם של אדם בפרשה הוא גם של דבר מן

הצומח, המוזכר גם בפרשה זו?

תשובה לחידה פרשת בהעלותך: לאחר דיבור מרים ואהרן במשה הקב"ה מודיע להם שחטאו ורק אח"כ מענישם. 'ויהר אף ה' בם וילך - מאחר שהודיע סרחונם גור עליהם נידוי, קל וחומר לבשר ודם שלא יעוּס על הביור עד שיודיעו סרחונם' (רש"י י"ב, ט)

הזוכה: יצחק חיים חזני, בית שמש.

כתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית -

סיון | ערך התורה

התפילה היא יסוד התורה והיא היסוד של כל בית ובית.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותו
al5308000@gmail.com

סיפורי תודה אמרת תודה ונושעתי

עשו שש שעות וקנו בית

הבורא יודע. קנה שכן אנו יודעים, ש"כל הפאריץ בתפלתו, אין תפלתו חוזרת ריקם".

שכן, קנה שהאדם לא יודע הוא, שההודיה מושיבה לו שפע הרבה יותר מכל הבקשות. לכן הוא תיב להרגיל את עצמו לפתח כל התבודדות

ההודיה, וקדאי קאד שיהינן את עצמו להודות תמיד על אותם הדברים הקבועים שהם גדולים בחייו, כמו על הוריו הטובים, אשתו, על שזכה להתקרב לה' ולצדיקיו וכיצא בזה, וכן יודה על דברים פרטיים שזכה להם ביזם האחרון.

אף על פי שהיצר הרע מסית את האדם לקצר בהודיה, ולהתחיל סיד להתפלל על צרותיו ולבקש בקשות, ואף שבאמת יש לו בעיות קשות והוא מושוקק קאד לפתח את לבו ולצעק לה' - ידע נאמנה שדוקא על ידי ההודיה, ורק על ידי ההודיה, הוא יצא מהצרות שיש לו, כי כל הצרות הללו באו עליו מלכתחלה בגלל חסר בהודיה!

פעם נסעתי לשעור ועברתי בבני ברק להתפלל שם ערבית. פשעתי אתי מבית הנפסתי, רץ אחרי אברך - ליטאי, ולא חסיד ברסלב.

לא שאכפת לי אם הוא ליטאי או חסידי, אבל אני מדגיש נקודה זו, בשביל להמחיש את הפח של הספר 'בגן האמונה', ואמר לי:

בבית הרב, אצלנו בפולל כלם לומדים את הספר שלך, כבר פנה אברכים עשו שש שעות וקנו בית.

פי הספר 'בגן האמונה', מלמד את בני העולם לדבר עם בורא עולם, לדעת שהכל אפשר להשיג בתפילה והודאה - הכל!

אין דבר שאי אפשר להשיג בתפילה בדרך התורה וההודאה. בעיני ראיתי נסים גלויים לגמרי בכל התחומים, על ידי תפילה פשוטה. אני בעצמי קבלתי דירה בחנם על ידי תפילה והודאה. היו לי כפנה נסים עם דירות.

אברך בשיבה עשה קרוב לעשרים פעם 'שש שעות' עד שנושע וקנה בית. אין כללים לומר כפנה פעמים צריכים לעשות שש שעות. דבר זה רק

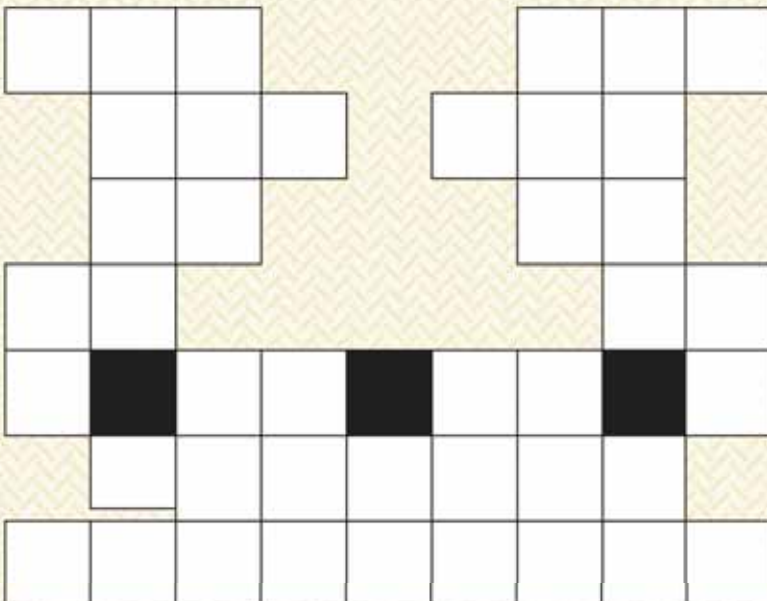
אמרת תודה ונושעתי
052-2240696

בין הפותרים יוגרלו מתנה
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

שבצו את המילים מתוך המאגר במשבצות לפי כמות האותיות

4 אותיות	3 אותיות	2 אותיות
תמוז	פחם	אב
חודש	בתך	עב
	עבר	אש
7 אותיות	ברך	דו
לוח עברי	שחר	דש
	ועד	זר
9 אותיות	ברד	תף
שבת מברכין	רעש	עב
	ברם	לב
	תות	רש

זכרו: סוף מעשה במחשבה תחילה
בהצלחה!

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה
גם תפורסם וגם תזכה בפרס, ללא הגרלה!

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש

052-2240696

שלום הבית שלי

הרב שלום ארוש שליט"א

פנקס חובות

מקניית אותו דבר.

בלי כסף למכולת, ועם חובות מטרידים ומעיקים. לכן בדברים כאלה, שהם לא צורך מוחלט, לא כדאי לדחוק את השעה, כי אחרי זה הלחץ יהיה יותר גרוע מהחיסרון הזה, והחובות יקלקלו את השמחה של ההתחדשות, והיא כלל לא תרגיש את ההנאה מהפריט החדש. לכן, מה שאמר רבי נחמן שעדיף שתהיה חייבת לעצמה, יש לזה עצה מעשית שתבטיח שרצונותיה יתמלאו ולא יתמסמסו בטרדות היום יום, והיא, שתיקח האשה פנקס, ותכתוב עליו: "פה אני רושמת לעצמי כל מה שאני חייבת לעצמי ולבני ביתי", וכל אימת שיהיה לה צורך באיזה פריט או חפץ שהוא מעבר ליכולתה, תרשום אותו בפנקסה, וכל יום תתפלל תפילה קצרה, שה' ימלא את חסרונה באותו עניין או דבר שרוצה. וכך גם יעשה האישי. אנשים שנהגו בעצה טובה זו, ראו כיצד הרשימה של החובות שהם חייבים לעצמם הולכת ומתמעטת, וה' משלים להם את כל חסרונותיהם בעתו ובזמנו.

לפעמים, נדמה לאדם שאם יקנה תכף כל מה שהוא רוצה, זה ירגיע אותו. ההפך הוא הנכון, בתחילה הוא אמנם ממלא את רצונו ואת רצון ילדיו, אשתו וכו', אבל כשיתחילו להצטבר החובות - כל הרוע יעלם והוא ימצא את עצמו בעין הסערה. ועכשיו תעשו את החשבון: איזה פנקס חובות אתם מעדיפים? פנקס שבו אתם בעלי חוב לעצמכם ויש לכם שקט נפשי, או פנקס של חובות לאחרים... המלווה בצער ויגון ולחצים?

אך על אף האמור לעיל, שאין לו לאדם להיעשות בעל חוב אפילו בשביל דברים נצרכים ביותר, אין פירושו לותר על אותם דברים! אדרבה, כל דבר שהאדם מבין שהוא צריך לו, עליו להתפלל ולבקש מה' שיתן לו, כי הוא יתברך רוצה להשפיע לכל יהודי רב טוב תמיד, ורצונו יתברך שיהיה לכל יהודי כל מה שצריך, ואפילו דברים של הרחבת הדעת, כמו דירה נאה וכלים נאים וכו', לכן כתב רבי נחמן משפט זה, שמוטב שהאדם יהיה בעל-חוב לעצמו או לבני-ביתו במלבושים, מלהיות בעל-חוב לחנונו או לאחרים, שפרושו ממש להיות בעל חוב לעצמו, דהיינו שלא יותר על אותו רצון שיש לו, ויתפלל למלאות את אותו חסרונו, וכל שכן לאשה, שהרבה מהרחבת דעתה ושמחתה הן מהדירה הנאה והמלבושים הנאים והתכשיטים, שהיא לא צריכה לוותר כלל על אותם דברים שהיא זקוקה להם. רק כל העניין הוא לא לדחוק את השעה ולקנות מיד, כשאין לזה כסף.

בספר הקדוש שיחות הר"ן, (שיחה קכ"ב), מובא: "ענין זה שלא לדחוק את השעה הוא נצרך מאוד... כי לכולם תמיד חסר דבר מה, ואפילו מי שהוא עשיר, חסר לו לפי מעמדו מה שחסר, ואסור לדחוק את השעה שתיכף ומיד יהיה לו כל מה שרוצה, אלא ילמד ויחנך עצמו להמתין, ולא ילווה כסף ויהפוך להיות בעל חוב בשביל אותם דברים, אפילו שנדמה לו שהם נצרכים ביותר. כי בכל עניני פרנסה צריכן להמתין עד שיבוא עיתו כנזכר לעיל, כמו שכתוב... ומוטב שיהיה האדם בעל חוב לעצמו או לבני ביתו מלהיות בעל חוב לאחרים! שיהיה זו צריכה הסבה כי ודאי ישנם בחיים צרכים בסיסיים שמוכרחים לאדם, שלהם הוא לא יכול להמתין כלל, אבל ישנם גם הרבה דברים שהם לא דחופים, ושם אסור לאדם לדחוק את השעה, ולקנות תיכף ומיד כל מה שהוא מרגיש שהוא זקוק לו. כי הרבה פעמים זו רק תאוה לקניין והתחדשות, ולא משום שהדבר באמת נצרך. וכשדחוק את השעה ומכניס את עצמו להוצאות מעבר ליכולתו בשביל אותם דברים, על פי רוב הוא מצטער אחרי כן. כי כשהפרנסה הופכת להיות דחוקה עקב כך, ואף מצטברים חובות ו"חורים" בכלכלת היום יום, הצער הוא גדול הרבה יותר מההנאה וההרחבה

לאורם נלך

היולולא דצדיקיא

רבי קלונימוס קלמן אפשטיין הלוי -
"המאור ושמש" זצוק"ל זיע"א
א' תמוז

סמוך על שולחן חותנו.

לאחר תקופה הגיע לקראקא רבי אלימלך מליזענסק זצוק"ל. בהגיעו שמעו לאזניו של רבינו פנה הלה לבית מדרשו ועמד וצפה בהתפעלות גדולה בפניו המאירות של ה"נעם אלימלך" בעת תפילתו. נפשו נקשרה בנפשו והוא החליט לשים פעמיו לליזענסק להסתופף בהיכל הקדוש של הרב.

הדבר לא היה פשוט שכן חותנו התנגד לתנועת החסידות ולא הסכים בשום אופן שחתנו יתקרב לדרכה. למרות הקשיים, בעידודה של אשתו הצדקת אשר משכנה את תכשיטיה לשם כך, יצא רבינו לליזענסק. רבי אלימלך הקדוש לא הסכים לקבלו כתלמיד בשל גילו הצעיר אך רבינו התעקש והגיע עצמו כמשרת. מסופר כי באחד הלילות הכין רבינו כוס תה לרבו ומשיגש להגישה לו ראה איש זקן מיסב עם רבו. הוא נמלא פחד ונרתע לאחוריו וכך נשפכה כוס התה מידיו. רבי אלימלך שאל אותו מדוע לא הביא את כוס התה וכאשר ענה כי נבהל מפני הזקן אמר לו רבו "אוי לכן שאינו יכול להסתכל בפני אביו" שהרי היה זה אברהם אבינו עליו השלום. כאשר נוכח רבי אלימלך בעיניו המיטיבות ראות של רבינו צירף אותו לחבורת תלמידיו הקרובים ביותר. שנים מספר ישב רבינו בליזענסק ושאל ממימי הקדושים של ה"נעם אלימלך" שהיה רבו המובהק.

בספרו החשוב והמוערך "מאור ושמש" מלמד רבינו את היסודות בדרכי החסידות, את העבודה מתוך יראת הרוממות, את חשיבות הטהרה, הקדושה ונקיון הלב. בשנת תק"פ חלה רבינו והרופאים ייעצו לו לנסוע להירפא בקראקא אך שם נחלש עד אשר נאסף אל עמיו בקדושה ובטהרה בהיותו בן ע"ב שנים ביום א' תמוז תקפ"ג. זכותו יגן עלינו אמן.

רבי קלונימוס קלמן נולד בנייטאט שבפולין לאביו אהרון הלוי. ר' אהרון התקשה לפרנס את משפחתו ולכן עבר להתגורר בעיר קראקא ושם מצא את פרנסתו בדוחק ממלאכת אפיית בייגל בשל העוני המחפיר לא הייתה להוריו אפשרות לשכור לו מלמד ורבינו קלונימוס קלמן, אשר כונה בשם קלמיש'ל, נאלץ לסייע להוריו במכירת כעכים.

באחד הימים כאשר היה הילד קלמיש'ל מוכר את כעכיו בחצר בית מדרשו של ה"ח נדסן לו לשמוע קולות תורה בוקעים מבית המדרש והוא הוקסם מהקולות ומהתלהבות הלומדים. מאותו היום נהג קלמיש'ל להשכים קום ומיד לאחר שסיים את מכירת הכעכים הצטרף ללומדים בבית המדרש וניסה בכוחות עצמו להבין את לימודם. באחד הימים הבחין בו אחד משועי העיר רבי מרדכי גוטגולד כאשר הוא עומד על הספסל בעת שיעור בישיבה ומקשיב בדריכות לדברי הרב. רבי מרדכי שאל אותו למעשהו והוא ענה כי אין באפשרות הוריו לשלם שכר לימוד ומעולם לא למד בחדר אך נפשו חשקה בתורה והוא חזר באזני רבי מרדכי מילה במילה על דרשתו של הרב. רבינו היה אז בן שש שנים בלבד ורבי מרדכי נדהם מאהבת התורה שלו ומזיכרונו הנפלא. הוא החליט מייד כי הוא מעוניין בו כחתן לביתו. רבי מרדכי פנה לרבי אהרון והציע לו להתקשר עימו בקשרי שידוכין ומעתה הוא מתחייב לשלם עבור מלמדים טובים קלמיש'ל, להלבישו בבגדים טובים ואף התחייב על נדוניה נדיבה.

רבי אהרון שמח על ההצעה וקיבלה ומאז עלה רבינו והתעלה בתורה בכה שקידתו העצומה וזכרונו המופלא וכבר בגיל י"ב שנים התפרסם כעילוי ונבוא לו גדולות. כאשר הגיע לגיל מצוות מיהר רבי מרדכי לקבל קידושין לביתו מילכה ראדל למרות שטרם הגיעה למצוות. רבינו המשיך בלימודיו לאחר החתונה כשהוא

”שלום בית
זה לא נס
ולא מציאה
- 12 -
עבודה“
(חכמות נשים)

המדריך לשלום בית
לאישה / לאישה
052-2240696

אדם אחד, ארבע מיתות

"הסתלק מפה או שאני 'מוגהץ' את פיך ברגע זה."
הליצן כמובן לא יכול להסתלק...

"ויקהל עליהם קרח - בדברי ליצנות כל הלילה"
(רש"י טז, יט)

מרב פחד מהעתידי לקרות הטיח העוזר את המוגהץ הרותח בפניו המתות של הליצן שהתעוותו והשמיעו קול חריכה וריח עץ. הליצן נפל שוב ארצה, והחייט שיצא לראות מה קורה עם השוליה שיצא רק לדקה - עמד מזועזע. "הרגת אדם!" לחש כמוכה שוב ושוב.

ליצן יהודי היה בטורקיה שהיה מסתובב בחתונות ובאירועי שמחה בקהילה היהודית, אך לא הסתפק רק במילי דבדיחותא ובשמחה כשרה יהודית, אלא לגודל הצער היה מונבל את פיו בדברי שחוק והוללות וגם בדברים אסורים.

יום אחד הזמין אותו אחד מעשירי הקהילה לישבע ברכות שערך לבנו. הליצן הגיע והתחיל להצחיק את הקהל שגעה מצחוק למשמע שנינויותיו. בתוך כדי הדברים תפס הליצן חתיכת דג מטוגן והכניסה לפיו תוך העוויית פניו בצורה מצחיקה. תוך מספר שניות הפכה הבדיחה ללא מצחיקה: הליצן נחנק מחתיכת עצם שנתקעה בגרונו.

העשיר תפס אותו מהר ורץ לקומה העליונה בבניין בבהלה - שם גר רופא. אולי יצליח להוציא את העצם סון הגרון. העשיר העמיד את הליצן החנוק ליד הדלת, צלצל בפעמון וברח. הרופא שפתח את הדלת לא ראה את הליצן בחושך יצא במהירות ונתקל בליצן. שניהם התגלגלו במורד המדרגות תוך חיבוט עצמות קשה ומייסה.

כשהתאושש הרופא בתחתית המדרגות מצא לידו אדם מת. מגודל פחדו של הרופא שמוא יאמרו שהוא זה שהרג אותו, נטל הרופא את הגופה והעמידה בקרן רחוב חשוכה. מול קרן הרחוב הייתה חנות של חייט אחד שהוא ועוזרו עבדו באותו לילה עד מאוחר.

שולית החייט יצא למתוח את עצמותיו בסיבוב קצה, לפתע קלטו עיניו את הליצן המת נשען על הקיר, בחשכה סבור היה שמדובר בגנב. חזר לחנות ונטל את מוגהץ הפחמים הכבד איתו עבדו כדי ליישר את הבד. "גנב", לחש לו בקול מזרה אימים,

לבסוף התעשת החייט, הן עלולים להאשים גם אותו ברצח. תפסו שניהם את הליצן וגוררוהו לפינת רחוב שם השכיבוהו בסמטה חשוכה.

מספר דקות לאחר שהסתלקו החייט ועוזרו עבר במקום שיכור עליז, בידו בקבוק ריק והוא מזכור לו בזיכרונם נוראים.

טראחחחח!!!

רגלו של הליצן שיטחה את השיכור מלוא קומתו ארצה. הוא קם נזעם. בדיוק בקטע היפה של השיר? מי הוא זה שככה חמד לו לצון???

"הי אתה", קרא לעבר הדמות השרועה על הרצפה, אך לא היה מענה. "אני ארסק

את וגולגולתך", איים השיכור ברצינות. והליצן לא זז. שוב נשמע קול נפץ. הפעם היה זה בקבוק הזכוכית שנתפץ על ראש הליצן שמת זה מכבר...

לרוע המזל שוטר עבר במקום ותפס את השיכור בשעת מעשה. למחרת נתלו מודעות בעיר שהולכים להוציא את השיכור להורג על שהרג אדם. העשיר והרופא, החייט ושוליתו, באו לשר העיר ללא תיאום מוקדם. כל אחד טען שהוא, ולא אחר, הרג את הליצן והשיכור חף מפשע.

כאשר צירף המושל את חלקי הפאזל נענה ואמר: הוא נענש משמים על ליצנותו בארבע מיתות בית דין: חנק מעצם הדג, סקילה במדרגות, שריפה במוגהץ והרג על ידי הבקבוק. כולכם משוחררים לשלום.

לפי השלום שבדוה כי על ידי השלום שיש בין בני האדם, והם חוקרים ומסבירים זה לזה האמת, על ידי זה מושלך כל איש את שקר אלילי כספו, ומקרב את עצמו להאמת".

נמצא, שהמחלוקת עצמה מרחיקה אותך מהאמת, וגם לו יצויר שאתה באמת אוהז בנקודת האמת, הרי שהדרך של המחלוקת היא כולה דרך של שקר, ואינה הדרך הנכונה שדרכה האמת יכולה לצאת לאור.

רק הפסדים

ובנוגע לשאלה מה אתה מרוויח מהמחלוקת, חייבים לדעת שמי שלוקח צד במחלוקת תמיד יפסיד וייפגע קשות יהיה מי שיהיה - כי זה חוק שטבע ה' בבריאה: 'חלק ליבם - עתה יאשמו', שכשיש פירוד ומחלוקת ה' מסתלק משם, וזה נהיה חלק מת (מחלוקת אותיות חלק מת), שאין בו שום חיים, וכל מיני גיהנום ומרעין בישין יכולים לשלוט ולהזיק בבעלי המחלוקת. לכן תגיד לעצמך יום יום את דברי אשת און בן פלת: מה אתה מרוויח? אתה לא רואה שרק מפסידים ממחלוקת? אתה חייב להחליט שלא מעניין אותך כלום. אתה לא לוקח שום צד וחלק במחלוקת ובמריבה.

אל תחשוב בלבך שאם אתה הולך עם הרב שלך, ובגלל זה אתה חולק על רב אחר או קבוצה אחרת, אתה תינקה מדינה של גיהנום. תקבל תורה מרבך. תלמד מידות טובות. תעבוד על עצמך. תתקן את עצמך. אבל אל תיקח חלק בשום מחלוקת! כל מי שלוקח חלק נפגע גם אם האמת אתו. כמו שכאשר אבא ואימא רבים בבית, הילדים לא יכולים, ואסור להם, לקחת חלק במחלוקת, וכי אתה בכלל יכול לדעת ולהבין את עומק כוונת הצדדים, וכי יש בידך הכלים להכריע בין ההרים-ההורים? אתה חייב לקחת צעד אחורה ולהבין את מקומך ואת תפקידך בעולם הזה, אחרת התוצאות תהיינה מרות מאוד, ה' ירחם.

תציל את עצמך

לכן כל מי שרוצה לחס על חייו כפשוטו ועל חיי אנשי ביתו; כל מי שרוצה לעשות חסד אמתי עם אחינו בית ישראל; מי שרוצה שיתמתקו הדינים והגבורות הקשות ולא ישמע עוד שוד ושבר ומגפות ומחלות בגבולו;

וכל מי שבאמת אוהב את האמת וחשוב לו שהאמת הצרופה תצא לאור - שיחזיק בשלום ואהבה עם כל יהודי, יהיה מי שיהיה; שירחיק מעל גבולו כל נגיעה במחלוקת; שיברח ממחלוקת כבורח סון האש; תלמד ספרים בגודל מעלת השלום וגנות המחלוקת; תתחזק בשמירת הלשון ובלדון לכף זכות; תרחם על כולם, גם על הטועים והמוטעים, ותתפלל עליהם שה' יאיר את עיניהם; תתפלל לה, שיציל את עם ישראל מכל המחלוקת ושנאת החנם ושיהיו רק שלום ואהבה בין כל עם ישראל.

ויהי רצון, שנזכה במהרה ש"אמת מארץ תצמח", וה' יקרב ביאת משיחנו הנקרא 'שר שלום' ברחמים גדולים.

בברכת שלום ומבורך

לכל בית ישראל.

:

התקשרו:

02-6444250

קו האמונה

קו האמונה

תאדין, תרגיש בטוח

להתחזק • לחייך • להודות

שררה

בז לכל אדם, כי כמה מרגליות ימצאו בכיסו של עני.
 על פי היסוד הזה טוען רבי צדוק הכהן, שמצד מה, טענת קרח ומדוע תתנשא על קהל ה' היא טענת אמת, כי באמת בשורש כולם קדושים, וקדושה היא נשגבות, נבדלות מעולם החומר, ובעולם הרוח אין יתרון לזה על זה, אם כך לא שייכת לישראל צאן קדושים התנשאות לזה על זה, שעל כן נמשלו ישראל לארבה שנאמר בו "סלף אין לארבה". וכך באמת תהיה ההנהגה לעתיד לבוא שנאמר "ולא ילפוד עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמור דעו את ה', כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה'" היינו שתרבה הדעה כל כך שלא יצטרכו איש את רעהו בשביל הדבקות באמת!

ואם תשאל, הרי קורח בעצמו ביקש כהונה גדולה, ואם כן הוא לא בדיוק מחפש שוויון כמו שמתיימר להיות? אלא שקורח סבר שלמרות שכולם צריכים להיות שווים, בלי שום הבדלי מעמדות, אף לא בין הכהנים הלויים והישראלים, בכל זאת, צריך מישהו שיעשה את התפקידים החשובים, רק ללא קבלת מעמד מיוחד, רק כשליח לזכה לאמונו הציבורי בלי שום טובות הנאה וללא גיוני שררה, כי כל אחד מישראל מיוחד לאיזה דבר, ואין להתנשאות עליו, וכמו שהוא צורך בתורה, כך הוא צורך כיון שבחסרון את אחת נכסל הסכר כולו.

ובגלל שטענתו בשורשה היא טענת אמת, מזה מדייק האר"י שלעתיד לבוא קורח יהיה כהן גדול,

כל התנשאות ושררה שיש בעולם, כל תפקיד בכיר שיש למישהו, הוא ענף של שררה שיש בתורה כמו"ש "בִּי כֹלָיִם יִכְלֹכוּ" (משלי ח), לכן מייד בסמוך לנתינת התורה נאמרה פרשת התמנות השרים "וְשָׁמַרְתָּ עִלְהֶם שָׂרֵי אֲלֹפִים שָׂרֵי פָאוֹת... ללמד, ששורש ההתנשאות היא התורה. השכל.

ורעיון זה של שררה והתנשאות הגיע דווקא מיתרו, כי אצל ישראל בשורשם העליון לא שייך התנשאות, לפי שכל ישראל יש להם חלק בתורה בבחינת "מורשה קהלת יעקב", וכל יהודי הוא אות בספר התורה, ואין לאות בתורה יתרון על חברתה שהרי ספר שחסר בו אות פסול.

וזו כוונת אומרים הרבה למדתי מרבותי, ומחבריי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולם" (תענית ז), כי הגם שלומד תורה מפי רבו, מכל מקום, החברים איתם הוא נושא ונותן מרובים יותר, ותלמידיו על אף היותם קטנים בהכמה מרבים מחכימים אותו ביותר, כי דרך הרב ללקט נקודות החכמה מתלמידיו, נקודות אותם אין לו, והן המשלימות חכמתו, ונמצא, שהקטנים הם המשלימים את הגדולים, ולכן באמת בשורש לא שייכת התנשאות. והתנשאות תלמיד חכם על עם הארץ בזמן הזה, היא רק משום שחלק התורה של עם הארץ נמצא בהעלם, וחלק תורת החכם נגלה, ונראה שלחכם יש יתרון עליו, אך באמת יתכן שהתורה הגנוזה אצל עם הארץ גבוהה לאין קץ מתורת התלמיד חכם. ולכן אמרו 'אל תהי

לכאורה בעת שדברו וחקלו אהרן ומרים על משה ואהרן (במדבר יב): "הלא גם בנו דבר ה' וכו'" מדוע לא נענשו כקרח ועדתו שאמרו (שם טז): "רב לכם פי כל העדה כלם קדושים ונתתם לה' וקדושתו תתנשא על קהל ה' וכו'". ויתר אהרן ואמרו שזכות אהרן ומרים היה נחמדות שניתן ענו בעצמם ואמרו "אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו", דהיינו שבקשנו כפרה וקחיילה והפירו בעונם הגדול, מה שאין כן קרח ועדתו. ובה' היו גם קדייקים במאמר החכימו-זכרון-לברכה (ברכות יב): שאמרו: "העושה עברה ומתבייש בזה" מוחלין לו על כל עוונותיו, שהכונה שתייך לעשיית העברה כבר מתבייש בעצמו בעברה זו שעברה וזהו "העובר עברה ומתבייש בזה" היינו בעברה זו שעבר עתה משה, והסבירו זאת טעמו שנגשקמיות אם מניחים לקשף זמן שום דבר לה, הריהו מתקשה עד שקשה אחר כך לנקותו, מה שאין כן אם מנקהו ורוחצו תיכף וניקה, וכמו כן צריך להתודות לפני ה' ויתברר ולבקש סליחתו, תיכף לפני שפגם. (שיש"ק ד-ב)

כפי שנלמד מסופי תיבות של הכתוב "צדיק כתמר יפרח" שהוא סופי תיבות קורח. רק שזו הייתה אמת שלא בזמנה, והיה חטאו בדחיקת שעה, ובאי קבלתו את סמכותו של משה רבנו, שלא על פי עצמו עשה מה שעשה, אלא רק העביר את ההנהגה האלוהית כפי שהייתה נכונה לאותה שעה.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: *3030

אינו שבע מאכילתו שאז צריך לאכול לפחות כזית, אבל אם שבע מאכילתו מברך אף בפחות מכזית. שו"ת התם סופר (אורח חיים סימן מ"ט) ושו"ת שבט הלוי (חלק ד' סימן כ"ב). אמנם ע"י בשעה"צ (שם סק"י) מה שפקפק בזה, וכן נקט בשו"ת אמרי בינה (אורח חיים סימן ט"ו) שגם באופן ששבע אין לברך אם לא אכל כזית, וכן הובא בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (נשמת אברהם סק"א) שאין לברך אם לא אכל כזית, וכן אנו נוקטים להלכה משום ספק ברכות להקל.

לכל חריף שנחתך בסכין בשרי האם נחפך להיות בשרי שצריך להמתין שש שעות אחר אכילתו?

נפסק בשלחן ערוך (יורה דעה סימן צ"ו סעיף א') שדבר חריף שחתכוהו בסכין בשרי אסור לאכול עם חלב, ודינו כדבר שהוא ב"חזקת בשרי" שמותר מיד אחר אכילתו לשתות או לאכול חלב, ואין צריך להמתין. אחריו שש שעות כי אין דינו כבשר ממש.

יש להדגיש כאן שלשיטת מרן השלחן ערוך אין הפלפל נחשב לחזקת בשרי אלא כאשר הסכין היה "בן יומו" דהיינו שבאותו היום חתכו בו בשר רותח בכלי ראשון, אבל אם הסכין אינו בן יומו שעבר 24 שעות מהפגם האחרונה שחתכו בו בשר, הפלפל נחשב לפרוה גמור ומותר לאכול עם חלב. אמנם האשכנזים מחמירים כדעת הרמ"א שם בשלחן ערוך שגם אם הפלפל נחתך בסכין שאינו בן יומו אסור לאכול לפלפל זה עם חלב.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

שום קליפה, ולכן יכול כל אדם לכוון אז בעת צרותיו, שיתפלל בעת שהתינוק בוכה. עוללות אפרים (מאמר ת"ע). אמנם בשבת ישנו איסור לבקש צרכיו כפי המבואר בירושלמי (שבת פרק ט"ו הלכה ג') ולכן נראה שיקפיד לבקש בקשות רוחניות בלבד. כך פסק הרה"ג אושרי אזולאי שליט"א ודייק כן מכתב פוסקים (שו"ת משנת יוסף חלק ו' סימן פ"ג, הליכות שלמה תפילה, עמוד ר"ג ועוד).

**אדם שעשה ניתוח
קיצור קיבה, ומחמת כך
אינו מסוגל לאכול הרבה,
שבאכילה מועטת מרגיש
שובע, אם אכל פת פחות
מכזית האם יכול לברך
ברכת המזון כי אכל שיעור
שביעה, או שמכיון שאכל**

פחות מכזית לא יברך?

נחלקו הפוסקים בזה, יש אומרים שאם הוא מגיע לשביעה צריך לברך ברכת המזון אף אם אכל פחות מכזית, משום שכאשר אדם שבע הוא חייב לברך מן התורה שנאמר "ואכלת ושבעת וברכת", ומה שאמרו שצריך לאכול כזית כדי לברך היינו כאשר

האם מותר לקרוא תהילים בלילה, ומה הדין לקרוא תהילים "בין השמשות" דהיינו אחר השקיעה וקודם הכוכבים?

לכתחילה אין לקרוא תהילים בלילה כלל. שו"ת רב פעלים (חלק ב' סימן ב') בייע אומר (חלק ו' אורח חיים סימן ל'). ויש להימנע מאמירת תהילים מהשקיעה אף שעוד לא הגיע זמן צאת הכוכבים. (שו"ת אמרי אליהו סימן ל"ה). ובעת צרה כגון לצורך אשה המוקשה ללדת או לצורך חולה וכדומה מותר לקרוא אף לכתחילה. (ציץ אליעזר חלק ה' סימן ב').

כידוע שיש מעלה גדולה להתפלל בברית מילה בשעה שהתינוק בוכה, מה הדין בברית המתקיימת בשבת, האם יהיה מותר לבקש בקשות אישיות כאשר התינוק בוכה?

מובא בספרים הקדושים על מעלת בכי התינוק בשעת המילה, שקולו עולה לשמים בלי מונע ובלי

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כח סיון תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 7:12 תל-אביב: 7:27 חיפה 7:20 מוצאי שבת: ירושלים: 8:30 תל-אביב: 8:33 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:04

פרשת קרח

התרחקות ממחלוקת

**לרדוף אחר השלום ולהתרחק ביותר מן המחלוקת!
נלמד מהפסוק: "ויקה קרח" (פרק טז-א)**

ופירש רש"י: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס: "ואתפלג", נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת".

משה רבינו טען: "לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם" את טענתו זו לא הפנה לעם אלא להקב"ה. ואילו אצל שמואל הנביא מצינו שכאשר ביקש לטהר את שמו פנה אל העם ושאל: "את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי" ואמנם השיבו לו "לא עשקתנו... ולא לקחת מיד איש מאומה". מדוע משה רבינו לא הפנה גם הוא את שאלתו לעם כפי שעשה שמואל?!

אלא מכאן נבין כוחה ההרסני של המחלוקת. אצל שמואל לא היתה מחלוקת, לכן יכל להפנות שאלתו לעם מתוך בטחון שיענו לו את האמת כפי שהיא. לא כן אצל משה רבינו. כאשר ראה את אש המחלוקת המכלה כל חלקה טובה, ומסוגלת להעביר רבים וטובים על דעתם ודעת קונם, לא סמך על תשובתם וחשש שיעיוז פניהם בתשובת שקר וכזב, לכן הפנה שאלתו כלפי שמים.

גם הגרי"ש אלישיב זצ"ל הזכיר פעם את ההבדל הזה בין משה רבינו לשמואל והסיק מכך כי "במצב של מחלוקת מאבדים כל הגיון. כאשר המחלוקת בוערת אין על מה לדבר ואין עם מי לדבר... אי אפשר לרצות אף אחד! גם אם משה רבינו היה שואל אותם "האם לקחתי?" היה מיד נמצא מי שיעקב: "ממני לקחת?"... זו כוחה של מחלוקת וזה מה שרואים גם כיום בדור עקבתא דמשיחא..."

וכאותה אימרה ידועה של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שתמה על דברי חז"ל "און בן פלת אשתו הצילתו" - כשאמרה לבעלה הרי בכל מקרה אתה תשאר תלמיד ומה תרויח מהמחלוקת, ועליה נאמר "חכמת נשים בנתה ביתה". ולא מובן: מה החכמה המיוחדת בזה עד שראויה לכזה צל"ש הרי זו סברה פשוטה!?

"אלא" - השיב רבי חיים - "בשעת מחלוקת, מי שאומר דברים הגיוניים, דברים של טעם, זו אכן גדלות מיוחדת!"

ומעשה שהיה בעיר דוננא בה כיהן רב העיר הגאון רבי חיים מרדכי מרגלית זצ"ל (בעל השערי תשובה). באותה תקופה התפשטה תורת החסידות בכל האיזור ורוב אנשי העיר היו חסידים. ומכיוון שהרב לא קיבל על עצמו את דרך החסידות, ביקשו להדיחו ולמנות במקומו רב חסידי.

הם נסעו לבעל "דגל מחנה אפרים" לשמוע חוות דעתו האם להדיח את הרב "המתנגד" ולהחליפו ברב המשתייך לחסידים. השיב להם: "אגיד לכם יסוד מהבעל שם טוב ממנו תלמדו בעצמכם מה עליכם לעשות בנידון זה".

נאמר במשנה (אבות ב-א) "דע מה למעלה ממך. עין רואה. אוזן שומעת. וכל מעשיך בספר נכתבים". ופירש הבעש"ט: "דע מה למעלה ממך" - אם חפץ אתה לדעת תשובה בדבר שהוא למעלה מהשגתך, ישנן

לברוח מהמחלוקת...

אחר הסתלקותו של בעל ה"דברי חיים", נחלקו הדעות בצאנז מי ימלא מקומו וימשיך לכהן אחריו ברבנות. רבים מתושבי העיר חפצו בבנו בכורו הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זצ"ל והוא אף ניאות לכך. ואולם היו שצידדו בהרה"ק רבי אהרן מקרייז זצ"ל שכיהן עד כה בעיר תחת אביו כ"רב הצעיר"...

והנה בתקופה זו נזדמן לרבי משינאווא לשבות בצאנז. כאשר הלך בבוקר ברחובה של עיר שמע אשה השואלת את רעותה, מי הרב הזה? והיא משיבה: "זהו הרב שהגיע משינאווא, שעושה מחלוקת כאן בעיר".

ברגע בו הגיע לאוזניו שימעה של המילה "מחלוקת", הודיע נחרצות כי הוא מסתלק מתפקיד הרבנות מכל וכל, לטובת אחיו הרה"ק רבי אהרן, ושוב לא אבה לשמוע ולהענות להפצרות הרבות לקבל עליו את המשרה.

שאלוהו מקורביו ואנשי העיר שחפצו ברבנותו, הכיצד שינה דעתו אחרי שהבטיח להם כי ישמש אצלם ברבנות, הרי התורה אמרה "הן צדק ואיפת צדק" ודרשו חז"ל שיהא הן שלך צדק ולאן שלך צדק?

השיב להם רבי יחזקאל: כל זה רק אם בשעה שהבטיח לא היה שלם עם עצמו. אבל אם בשעה שהבטיח דבר אמת בלבו כפי שמבטיח בפיו, אלא שלפתע נוצרה סיבה לשנות הדבר, באופן כזה אין כל פגם. וראיה לכך ממה שמצינו שהמלאכים אמרו ללוט "לא, כי ברחוב נלין" ולבסוף כתוב "ויסורו אליו המלאכים". וכי יעלה על הדעת כי המלאכים יוציאו מפייהם הבטחת שקר? אלא י"ל שנתחדשה לאחר מכן סיבה שהביאה לשינוי הדעה ובזה אין פגם באמת.

שיחתו של עבדי אבות

המשך בעמוד הבא

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לע"נ אבי מורי
הרה"ח ר' אשר בן הרה"ח ר' יעקב הרצוג ז"ל
נלב"ע כ"ט סיון תשמ"ט
ת. נ. ע. ב. ה.

איזוהי מחלוקת לשם שמים?

כשהגיעו פעם לכ"ק האדמו"ר רבי שלמה הלברשטאם מבאבוב זצ"ל בבקשה שיתערב במחלוקת מסוימת. ונימקו זאת בטענה: "הלא הרבי הוא נכדו של ה"חכם צבי" שהיה ידוע כלוחם מלחמת ה' וכו'.

השיב הרבי: "זקני החכם צבי היה גאון וצדיק וגם עשה מחלוקת לשם שמים. ואילו אני לא זכיתי להיות לא גאון ולא צדיק, כלום אדמה לו במדת המחלוקת בלבד!"

ועוד: כשזקני ה"חכם צבי" היה נכנס במחלוקת, הייתה כוונתו לשם שמים בלבד. ואף אם מתנגדיו ביזוהו, לא היו הביזיונות משפיעים עליו להחזירו מכוונתו לשם שמים. אבל אני אף אם אתחיל לשם שמים, מתיירא אני פן באמצע, כאשר יתנגדו לי ויבזו אותי, יתערבו בקרבי גם חשבונות אישיים ולא אוכל להמשיך ולסיים רק לשם שמים. על כן, כאשר לא יכולים לסיים מחלוקת בלתי לה' לבדו, אסור להתחיל בה.

פרי הכרם

ג' אפשרויות של פתרון: א) "עין רואה" - בזמן בית המקדש היו רואים את התשובה ב"אורים ותומים". ב) "אוזן שומעת" - לאחר שנחרב ביהמ"ק היו שומעים מהנביאים את התשובה. ג) "וכל מעשיך בספר נכתבים" - בזמננו שאין נביאים, ניתי ספר ונחזי. נראה מה כתוב בספר התורה.

המשיך בעל ה"דגל מחנה אפרים" ואמר להם: "הנכם חפצים לקנא קינאת ה' עבור החסידות. בואו ונראה מה כתוב בתורה על שני קנאים שהיו, פנחס וקורח. על קרח נאמר (תהלים קו-טז) "ויקנאו למשה במחנה", ועל פנחס נאמר "בקנאו את קינאתי בתוכם". סופו של קרח היה שנבלע באדמה ואילו פנחס זכה לברית שלום. מה ההבדל ביניהם: מדוע פנחס זכה וקרח נפל?"

"אלא התשובה: בקרח נאמר "ויקח קרח" ותירגם אונקלוס "ואיתפליג קרח" - שהוציא עצמו מהכלל. אבל בפנחס נאמר "בקנאו את קינאתי בתוכם" הוא נשאר בתוך הכלל. מכאן נלמד שרק קנאות שאינה מפלגת היא הרצויה... הבינו החסידים את התשובה וה"שערי תשובה", נותר רבה של העיר.

ביקור חולים

לבקר ולהטיב עם החולים מידי יום

ביומו...

הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל התדבק מאוד במצוות ביקור חולים. כאשר שמע על יהודי שנפל למשכב, היה בא לבקרו ומביא לו מטעמים למען השיב רוחו ויערב לחיכו. והיה זה לחולה כמים קרים על נפש עייפה. והרבה פעמים לן בלילה אצל החולה והשתדל ברופאים עבורו. גם שאלו לשמו ושם אמו והתפלל בעדו. וכך נהג בכל יום ויום על אף טירדותיו המרובות.

וכך המשיך במנהגו גם כאשר בא לכהן כרבה של העיר פוזנא. בכל יום ביקר את החולים לראות מצבם וצורכיהם ולדאוג למחסורם ולהתפלל עליהם. וכך גם כשביקר בעיירות אחרות הלך שם לבקר את החולים ואם מצא שם איזו תקנה טובה אשר לא הייתה בעירו, רשמה בזיכרונו ותיקנם בעירו.

לאחר שנים רבות כשהטירדות בעיר פוזנא השתרגו על צווארו ושוב לא היה באפשרותו לקיים עוד בעצמו את המצוה היקרה הזו כמקודם. בחר לו שני אנשים נאמנים ומינה אותם כשליחיו ושילם להם מכיסו למען יבקרו את החולים מידי-יום ביומו.

עפ"י חוט המשולש

לדרוש בשלומם ולרומם רוחם...

בתקופת מחלתו האחרונה של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שהה בבית החולים "הדסה". הוא קיבל יסורי באהבה, שמר על מצב רוח טוב, ורומם את מצב רוחם של כל החולים השוכבים במחלקה. עד שכאשר פרוץ ה"לפרץ שטיפל בו, היה בא לבקר חולה במצב קשה וראה כי מצב רוחו מרומם, היה אומר: "לבטח ביקר אצלך היום רבי אריה, לכן מצב רוחך טוב..."

בהקשר לכך מספר קרוב-משפחתו הגאון רבי זוד כהן שליט"א (ראש ישיבת חברון): "בחודש ניסן תשכ"ט אושפזתי לכמה ימים בבית החולים "הדסה", בעקבות חשש לאפנדציט' שהתפוצץ... בכל בוקר עוד בטרם הספקתי לפתוח את עיני, היה נכנס לחדר רבי רפאל או רבי שמחה שלמה בניו של רבי אריה, בשליחות אביהם, לדרוש בשלומי.

"באחד הימים שאלתי את רבי רפאל: "הלא אביך מאושפז בדיוק כמוני במצב קשה מאוד, אין לו על מה לחשוב כעת רק עלי?" השיב לי רבי רפאל: "אתה לא בן יחיד, מעינותיו של אבא נתונות במצבם של מרבית החולים במחלקה. יש לנו עוד רשימה ארוכה של חולים שאבא ציווה אותנו ללכת בשליחותו לדרוש בשלומם..."

דרך אבות

מצוה לבקר את החולים ולסדר כל הדרוש להם!

נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "אם כמות כל האדם ימותו אלה ופקודת כל אדם יפקד עליהם" (פרק טז-כט)

ואמרו חז"ל בגמרא: אמר ריש לקיש רמז לביקור חולים מן התורה שנאמר: "אם כמות כל האדם ימותו אלה ופקודת כל אדם... [רש"י: "שבני אדם מבקרים אותם"]. מאי משמע? אמר רבא אם כמות כל האדם ימותו אלה שהם חולים ומוטלים בעריסתם [במיטתם] ובני אדם מבקרים אותם, מה הבריות אומרים "לא ה' שלחני" (נדרים לט:): [כלומר: מתוך זה שמבקרים אותם כשהם חולים אפשר לדעת "אם כמות כל אדם ימותו אלה"...]

אמרו חז"ל (נדרים ג.) "כל המבקר את החולה ניצול מדינה של גיהנם שנאמר אשרי משכיל אל דל וכו' ואם ביקר מה שכרו - בעולם הזה? ה' ישמרהו" - מיצר הרע. "ויחייהו" - מן היסורין "ואושר בארץ" שיהו הכל מתכבדו בו וכו' עיי"ש.

ותמה הכתב סופר: מה פשר אריכות הלשון "ואם ביקרו", הרי כבר ידוע שמדובר כאן במבקר את החולה, ודי היה לומר "מה שכרו בעולם הזה"? ועוד יש לדייק בלשון "כל המבקר את החולה", מה בא לרבות בתיבת "כל"?

וביאר הכתב סופר, שהרי ידוע על הרבה מצוות שניתן לקיימם ע"י שליח, אף שמצוה בו יותר מבשלוחו, כמו למשל גמילות חסדים וצדקה שהעיקר בזה התוצאה שחברו נעזר על ידו. וממילא נעשית מצוותו גם ע"י שלוחו.

ואולם לא כן במצוות ביקור חולים, שכידוע יש למצוה זו מספר מטרות: א) לראות מה נדרש לחולה וישתדל להמציאו לו. ב) להתפלל על החולה כשרואה את מצבו. ג) לשמחו בדברים ועי"ז יחזק ויחיה אותו. ד) לעורר את החולה לשוב בתשובה. ה) ליטול אחד מששים מחוליו. ו) כשרואה את החולה, יתן אל לבו להתעורר ולשוב בתשובה אל ה'.

מעתה י"ל, שאמנם חלק ממטרות אלו ניתן לעשות ע"י שליח [ואף ע"י טלפון, כגון לשמחו בדברים או לעוררו בתשובה], אבל את המטרה הזו לראות את החולה כדי לעורר עצמו לשוב אל ה', זה כמובן א"א ע"י שליח אלא צריך בגופו לבקר את החולה.

הוא שאמרו חז"ל "כל המבקר" וכו' לרבות אף שעשה שליח, מקיים עדיין את המצוה באותם מטרות שאפשר ע"י שליח. ושכרו שניצול מהגהינם. אך "אם ביקרו" - בגופו, ולא ע"י שליח, מה שכרו בעוה"ז? כלומר: איזו תועלת יקבל מכך? והתשובה: הוא ינצל מיצר הרע, שכאשר יראה בעצמו את החולה יתעורר לגבור על היצר"ר ולשוב בתשובה. [וכעין דברי חז"ל (ברכות ה.) שכדי לנצח את יצר"ר יזכיר לו יום המיתה].

נוסיף בדרך זו של הכתב סופר להבין את המשך הגמרא: "ויחייהו", - מן היסורין, כדברי חז"ל (שם) שאם רואה אדם יסורין באין עליו יפשפש במעשיו, וראיית החולה מסייעת לו בזה, וכן: "יהיו הכל מתכבדו בו" - כפי שהוא כיבד את החולה כשביקרו בעצמו.

וגם מדויק מה שלמדו חז"ל מהפסוק "את הדרך" - זו גמילות חסדים. "ילכו" - זו ביקור חולים. שכן לשלימות מצוות ביקור חולים צריך את ה"ילכו" - ללכת בעצמו, ולא רק ע"י שליח. כאמור.

להחזיק ולתמוך בתלמידי חכמים שמקדישים עצמם כליל ללימוד התורה!

נלמד מהפסוק: "ולבני לוי נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם" (פרק יח-כא)
 מפסוק זה לומדים על מצות מעשר ראשון שנתחייבו בני ישראל לתת חלק אחד מעשרה חלקים ללויים. וכתב החינוך (מצוה שצ"ה): "משרשי המצוה, לפי שבט הלוי בחר השי"ת בתוך אחיו לעבודתו תמיד במקדש על כן היה מסודו יתברך לתת להם מחיתם דרך כבוד, כי כן יאות למשרתי המלך שתהיה ארוחתם מזומנת להם על ידי אחרים שיכינוה להם, ולא יצטרכו הם ליגע בדר זולתי בעבודת המלך היקרה..."
ומסיים החינוך: "והמחיה משרתי האל-בממונו, ברכת השי"ת תנוח עליו בכל אשר יש לו. וזהו אמרם ז"ל (אבות ג-יג) מעשרות סיג לעושר."

שנינו (באבות ג-יז): "אם אין קמח אין תורה, ואם אין תורה אין קמח". ופירש הצ"ח: "אם אין קמח" - אם אינך מפרנס את העני התלמיד חכם, "אין תורה" - לא יוכל ללמוד. שכן עזר הפרנסה מבטלו. "ואם אין תורה" - וכשתחסר תורה אצל העני, יגרום ל"אין קמח", שגם לעשיר לא יהיה קמח. כי מחמת העונש על זה, השפע מתמעט.

לומדי התורה והתומכים בהם, אגודים ואחוזים אלו באלו. בספר אגרא דכלה (לרבי צבי אלימלך מדינוב זצ"ל) מובא רמז לכך בפסוק בפרשת השבוע הבא (כא-יח): "באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחוקק במשענותם..."
"באר" - היא התורה. "חפרוה שרים" - הם שרי התורה שחופרים ומתעמקים בתורה ומחדשים בה. "כרוה נדיבי העם" - היינו נדיבי העם התומכים בממונם באותם לומדי התורה, ובכך שמחזיקים בהם, הם קונים ו"כירה" לשון קנין - ר"ה כו.) את התורה שלומדים הללו. ונמצאו ב' דרגות בתורה: א) "במחוקק" - אלו הפוסקים הלכות מתוך תלמודם. ב) "במשענותם" - אלו המשענות לת"ח שעושים נדיבי העם.

שח אחד מראשי הכוללים: "כשלמדו אצלי בכולל ארבעים אברכים שאלתי את הגראי"ל שטיינמן זצ"ל האם להוסיף עוד אברכים? תשובתו היא בשבילי תמרוך-דרך עד היום הזה, וכך השיב לי:

"אתה חושב שהקב"ה נותן לך את הכסף ואתה מעבירו אל האברך? טעות בידך! לכל אברך נגזר בראש השנה את הסכום המדוייק ממנו יתפרנס במשך כל השנה. הכסף מוכן מן השמים בעבורו, והשאלה היא רק מי יהיה הצינור דרכו יעבור הכסף אל האברך. אם אתה חפץ בזכויות הנפלאות הכרוכות בהחזקת תורה, תיקח על עצמך את העול, והקב"ה יעביר את הכסף המיועד לאותו אברך דרכך, ואז זכות הלימוד שלו יהיה שלך הצינור שלך יתרחב. אך אם לא תיקח על עצמך את העול, יעביר הקב"ה את הכסף המיועד לאותו אברך דרך צינור אחר ואז הזכויות יהיו שלו..."

הגאון רבי דוב לנדא שליט"א אמר בפני קבוצת נדיבים שביקרו במעונו (בפסח תשע"ט) את הדברים הבאים: "הכוללים זה בשביל הילדים שלכם. למען קיום כלל ישראל, המתקיים ע"י הכוללים. צריך לדאוג לכמה שיותר ריבוי כוללים וישיבות והכל בשביל הילדים שלכם. אני לא מדבר על זה שהתורה מחזיקה את העולם. אלא במובן המעשי: מי יתרום למען קיום ילדכם? עניים? התרומות שלכם הם למענכם!"

הקשר ה"מדעי" בין צרפת לפולין...

המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל הגיע פעם לעיר בצרפת להתרים הציבור לטובת ישיבתו יח"ל. הוא ידע שהציבור שם רחוק מתורה ומהשגת מעלת התמיכה בלומדי תורה. מה עשה? הוא פירסם בחוצות שהגיע רב פלוני להרצות על נושא מדעי, על הקשר המדעי שישנו בין צרפת לפולין...

קהל סקרן רב, התכנס לשמוע מה בפיו. פתח ואמר: "לפני כמה מאות שנים חי בצרפת רבינו הגדול רש"י שחיבר פירוש נפלא על כל התורה שבכתב ושבע"פ. ועכשיו יש ישיבה גדולה בפולין שלומדים את החיבור הזה שנתחבר בצרפת. וזה הקשר המדעי בין צרפת לפולין. והישיבה הזו זקוקה מאוד לתמיכה..." ואכן רבים מהמשתתפים התרשמו, פתחו ידם ותרמו בעין יפה עבור הישיבה.
"דברי יונה" - ח"א

סגולה לזרע של קיימא...

מעשה באיש צדיק שהיה חשוך בנים. הוא התפלל, בכה והתענה ימים רבים, עד שאמרו לו בחלום הלילה כי ילך אצל רבי לויטס איש יבנה והוא יורה לו את הדרך לזכות לבנים. כשהתעורר בבוקר, לא הבין פשר החלום הרי רבי לויטס הוא תנא במסכת אבות שאמר "מאוד מאוד הוא שפל רוח" ומה שייד ללכת אליו.

הוא הלך לשאול בעצתו של הגדול בדורו רבינו שלמה לניאדו זצ"ל. והוא הפנה אותו לגאון **רבי יהודה קצין זצ"ל** שהוא עניו כרבי לויטס, ומשמים כיוונו אליו. כשבא אליו דחאו בשתי ידיים, אך הלה הפציר בו שיורה לו דרך להושע בבנים. לבסוף אמר לו רבי יהודה שאם יפריש מממונו להחזקת תלמידי חכמים יפקד בזרע של קיימא. ואכן עשה האיש כדבריו ונפקד לפקודת השנה.
פרי עץ הגן

החזקת ישיבה של מטה...

סיפר הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל, כי לאחר המלחמה הנוראה, הגיע למקום שלא רצו לתת לו תרומות עבור הישיבה. אמר להם הרב מפוניבז':

"ישנן שתי ישיבות פוניבז'. יש פוניבז' של מעלה עם שלוש מאות בחורים שלומדים מרבי עקיבא (הכוונה לישיבת פוניבז' בעיירה בחו"ל שנכחדה בשואה ה"ד) ויש פוניבז' של מטה (הישיבה המוקמת בב"ב) אני כבר לא בא לבקש כסף בשביל פוניבז' של מעלה, הם כבר לא צריכים את הכסף... אני באתי בשביל פוניבז' של מטה, ששם אפשר עדיין להציל".

ופעם תרם יהודי לרב מפוניבז' כסף רב, כמדומה עבור הוצאות החשמל בישיבה. למחרת הגיע האיש ובידו חבילת עיתונים, ואמר לרב מפוניבז': "עברתי על כל העיתונים ובשום עיתון אין מודעת תודה על התרומה שתרמתי..."

השיב לו הרב: "אנחנו עושים תעמולה למעלה. אנחנו לא עושים תעמולה למטה..."
הלמות עמלים-ח"ב

"הקב"ה משלם גם בדרך זו..."

סיפר הגאון רב"צ קוק שליט"א: עשיר גדול נכנס עמי לחדרו של הגרי"ש אלישיב זצ"ל והחל למרר בבכי באומרו: סכומים גבוהים ביותר הוזלתי מכיסי למען התורה ולומדיה. ערכתי עם אברכים רבים הסכמי יששכר וזבולן. ואכן בעבר כל עיסקה שעברה תחת ידי ראתה ברכה מרובה. אך לאחרונה אני רק מפסיד. השקעות ענק ירדו לטמיון.

השיב לו הרב אלישיב: האם אתה ואשתך בריאים? גם ילידך בריאים ב"ה, הרי שזה שוה הון עתק; תאר לעצמך כמה כסף היית מסכים להוציא אם חלילה עין אחת שלך לא הייתה רואה, וכמה בשביל שאשתך תשמע. וב"ה אצל בני משפחתך הכל למישרין. הרי זה סכום עתק שמורעף עליך מן השמים. הצדקות שאתה עושה אינן יורדים לטמיון. אתה מקבל כנגד זה עושר רב ועצום. הקב"ה משלם גם בדרך זו...
שואלין ודורשין

רואה נכוחה...

באחד הימים הגיע אדם שהסתבך עם מס הכנסה, לראש כולל "מדרש אליהו" הרה"ג רבי אברהם פכטר שליט"א ואמר שהוא מוכן לתת לכולל מאה אלף דולר כדי שיבנו מבנה גדול לכולל. ובתנאי שיתחילו לבנות תוך ג' חודשים. הרב פכטר סירב בטענה שאינו יכול להתחיל בניה רק בסכום כזה. ואולם האיש לחץ עד שהחליט לשאול בעצת הגראי"ל שטיינמן זצ"ל.

השיב לו הרב שטיינמן: "אל דאגה. תקח ממנו את הסכום הזה ותראה שלבסוף הוא יתן לך את כל הסכום כולו. אתה יכול להגיד לו בשמי שבעז"ה כשכל המבנה יהיה מוכן הוא יפטר מכל הצרות שלו ממס הכנסה".

וכך היה כפי שאמר הרב שטיינמן. האיש תרם בהתחלה רק מאה אלף דולר, אך ככל שהבניה התקדמה הוא העניק לו את כל הסכום, עד הפרוטה האחרונה, כולל רכישת "אוצר הספרים" וריהוט לכולל.

בדיוק ביום שנערכה חנוכת הבית בכולל, בהשתתפות הרב שטיינמן ועוד מגדולי ישראל, הודיע "מס הכנסה" לאיש שהתיק נגדו נסגר. והיה לפלא.
כאיל תערוג

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

בין אדם לחתול...

"אורז" פסק הרופא. התרופה היא "אורז".

נשמע פשוט. בשביל תרופה שכזו לא צריך אפילו ללכת לבית מרקחת. בוודאי שאין צורך להתחנן למשרד הבריאות שיכניסו זאת ל"סל התרופות"... שולחים ילד למכולת הכי קרובה, קונים קילו אורז וחסל.

אבל הימים - ימי מלחמת העולם הראשונה. והמקום - ירושלים. דומה שיותר קל להמציא בימינו תרופה לקורונה, מאשר להשיג אורז בירושלים בתקופת רעב זו. לא נאריך בתיאורים עצובים, אך בתקופה זו נפטרו ילדים ומבוגרים מרעב. לא רק ממחלות, אלא כפשוטו - מרעב. כמעט כל משפחה ירושלמית שורשית, יכולה לציין שמות של קרבנות שהסתלקו בתקופה קשה זו.

אז איך משיגים לעת הזו אורז? הבת של החולה לא תיתן לה לגווע. יצאה בריצה, כדי להשיג את התרופה עבור אמה שלקתה במחלת-מעיים.

לאחר מאמצים מרובים הצליחה להשיג כוס אחד של אורז - וגם זה בהלוואה בלבד. הביאה את האורז הביתה, ברהר ובישלה אותו בלב שמח והגישה לאמא את הצלחת. סליחה, את התרופה.

באותו רגע נכנס אורח הביתה.

דחתה החולה את הארוחה, עד שהאורח יסיים את הביקור. משסיים צץ לו עיכוב חדש, ושוב נדחתה האכילה.

* * *

בדיקת כאשר הוסרו סוף-סוף כל המעכבים, הבחינה החולה דרך החלון באדם מזה-רעב שעקב חולשתו משרד את רגליו בקושי ומדדה על מקל.

אוי! עוד רגע קט הוא יפול ויתמוטט. "רוצו מהר" מצווה החולה על בני משפחתה "ותנו לאיש הזה את האורז! זה הרי המזון היחיד שמותר לבוא לפיו של מי שמזה ימים לא טעם מזון" [האורז קל לעיכול, מאכלים כבדים מסוכנים למי שנתון ברעב ממושך]

והחולה ממשיכה: "ברור לי שכל העיכובים שהתרחשו פה עם האורז, לא הגיעו אלא כדי שניתן את האורז לאיש הזה ונציל את נפשו".

הבת ממחרת לקיים את צו אמה, אלא שהאיש מסרב לגעת באוצר "די קינדער! די קינדער!" [הילדים] גם הם רעבים, אני אשמור את האורז עבורם!

"תאכל אתה את האורז" מצווה עליו הבת "ולילדים כבר נדאג למזון אחר".

וכך, במשך שעה שלימה, יושב האיש על המדרגות. צלחת האורז נתונה בידי הרועדות, והוא אוכל לאט לאט עד שנפשו חוזרת אליו.

הוא לא פוסק מלהודות, ובמשך שנים רבות שיזכה לחיות אחרי המלחמה תמיד אמר: "חיי וחיי משפחתי נזקפים לזכותה של משפחת מנדלבוים!"

* * *

כדי להבין את השורשים של מעשה-החסד הבלתי נתפס, יש לחזור לאחור:

'אולי אתם רוצים לקנות סוכר?'

'אולי רוטל קמח?'

הייתה זו ילדה אמיצה, בת תשע שנים בלבד. היא קמה בוקר אחד והחליטה לפתוח "חנות". אך כסף מנלן? ניגשה אל השכנה וביקשה ללוות סכום לא גדול. עם הכסף רכשה מוצרים, אותם מכרה הלאה.

כך המשיכה בתפקיד עד שנותרו בידה רווחים.

ברגע שזה קרה הניחה את הכסף במגירה של אביה, רבי נחום'קה, ואמרה: "אבא! עכשיו אתה יכול לתת צדקה!"

לימים סיפרה שהיום בו הניחה את הכסף במגרה של אבא, ואפשרה לו לתת צדקה - דבר שכל כך היה חסר לו - היה היום המאושר בחייה.

* * *

קראו לה לילדה "פערל אסתר אפשטיין" (לימים מנדלבוים). כאשר גדלה למדה לסרוג גרביים באמצעות מכונה. עם עלות המשפחה לארץ-ישראל הביאה איתה את המכונה ולימדה נשים כיצד לסרוג, וכך החייתה נפשות רבות.

ברגע של גילוי-לב, לעת זקנתה, אמרה לבתה: "בכל לילה מימי חיי, לפני שהלכתי לישון, הייתי עורכת עם עצמי חשבון-נפש: האם עשיתי היום איזו טובה לזולת, או שחלילה דאגתי רק לעצמי?"...

"רואה את" הצביעה על החתולים שפיזו ליד פחי האשפה "לדאוג לעצמו יכול גם חתול -אבל אדם צריך לדאוג גם לזולתו!"

[היא תתהלל' מתוך חוברת לע"נ הרבנית ביילא רחל קוק ע"ה]

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת קורח תש"פ | עלון מספר: 469 | לסדר: "כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול..."

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

זמני תשובה ממשמשים ובאים... גם אם זה לא היה ר"ת תמוז...

אולי ישמע לך מוזר לדבר על זה... אבל בשבת הקרובה זה שבת מברכים תמוז!!! ותמוז כידוע זה ראשי תיבות "זמני תשובה ממשמשים ובאים" וגם אם זה לא היה ראשי תיבות... מה שבטוח בעוד שלושה חודשים מגיע ימים הנוראים... ו... ו... והשנה כלנו מבינים שצריך להגיע קצת יותר מוכן לימים הנוראים... להזכיר!!! שנה שעברה בתחילת חודש תמוז... התחלנו להתכונן... אבל לא ליום הדין!!! אלא ליום הבחירות שנערך בערב יום הדין!!! והתוצאה של אותם בחירות ידועה לכולנו... ש... שיצאנו קרחים מכל הכיוונים... מהבחירות לא יצא כלום (כי היו בחירות חוזרות) ואילו את הימים הנוראים הפסדנו... ו... והתוצאות נכרו השנה היטב בשטח...

זה לא סוד שהשנה הקב"ה דפק על השלחן!!! וזו דפיקה חסרת תקדים!!!

אני עושה מחקר בנושא... כל יהודי זקן שאני פוגש אותו... אני שואל אותו האם הוא זוכר תקופה כזו דרמטית? לא דווקא קורונה... אם זה מלחמת יום כיפור... או ששת הימים... או תקופת הצנע... וכולם פה אחד אומרים: שדרמטיות שכזו הם לא זוכרים!!! זאת אומרת: צריך להעמיד את הדברים על השלחן... השנה קרה משהו שלא קרה בעשרות שנים האחרות...

הקב"ה דפק על השלחן!!!! הקב"ה אמר: אני רוצה פה שינוי!!!!

אז הנה... בדיוק בשביל זה זמני תשובה ממשמשים ובאים... ואם בכל שנה בזמן הזה... אנחנו עסוקים קודם בסוף שנת הלימודים... ואח"כ בחופש הגדול... ו... ואם אתה רוצה לדבר איתי על הימים הנוראים... תבא בסוף אוגוסט... אז זהו!!! שהשנה הכל השתבש... אין יוני יולי אוגוסט... ושנת הלימודים רק מלחיצה ומרתיעה אותנו... ובלאו הכי אנחנו משותקים בגלל הקורונה!!! ולא נותר לנו אלא ללכת עם הפנים קדימה... ולהתחיל להתכונן לימים הנוראים...

שתי אפשרויות לפנינו: או ללכת אחורה!!! להתכונן לגל הבא של הקורונה שיחזיר אותנו שלושה חודשים אחורה... או ללכת עם הפנים קדימה... ולקדם את פני הרעה... ולהתחיל לעשות בדק הבית מקיף ולהתכונן לימים הנוראים... ולהבטיח לעצמנו דבר אחד: השנה אנחנו לא נגיע שאננים לראש השנה!!! השנה אנחנו לא נרדם בשמירה!!! השנה אנחנו לא נשרוף את הימים שלפני יום הדין על פיצ'פקעס כמו בחירות או אפילו קורונה וכדו'... אנחנו נגיע מוכנים!!!

ועכשיו זה הזמן להתכונן!!! חודש תמוז ואלול זה כמו חודש שביעי ותשיעי... קיי"ל שאשה יולדת או בחודש השביעי או בחודש התשיעי... אבל בחודש השמיני זה נישט האין נישט האער...

אז דבר כאן: חודש אלול מיועד עבור מי שחטא כל השנה... אז נו... מהר מהר תתפוס את עצמך ולכה"פ תקבל על עצמך להבא!!! לשנה הבאה!!! שמשנה הבאה תחזור למוטב!!! זה תשובה נוסח חודש אלול... לעומת זאת חודש תמוז... זה עדיין יחסית מוקדם... וכעת יש צ'אנס עוד לתקן את השנה עצמה!!! אם אני תופס את עצמי לידיים בחודש תמוז... אז אנחנו לא מדברים על קבלות על השנה הבאה... אנחנו מגיעים עם קבלות בידיים מהשנה הזו!!! אני כבר שלושה חדשים מחזיק חזק בכמה קבלות טובות שקבלתי על עצמי... (חודש אב זה כבר בין הזמנים... חופש... זה אמנם לא מאוחר כמו אלול... אבל גם לא מספיק מוקדם כמו תמוז... כמוכן גם אם התשובה רצויה...)

בל נשכח!!! שבדיוק בראש השנה הקרוב אין שופר!!! כי זה ראש השנה שחל בשבת... וזה די מלחיץ!!! כי הגמ' אומרת: שכל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה מריעין לה בסופה... ובדיוק בר"ה הקרוב שאנחנו כ"כ צריכים ישועה... כ"כ צריכים את השופר שילך לפנינו... בדיוק השנה לא יהיה לנו שופר... (לאחר יותר מעשר שנים שזה לא קרה) נו... אז באמת מה עושים???

אז כבר הוזכר כאן בגיליון זה... שבראש השנה שחל בשבת שלא תוקעים בשופר!!! אז השבת קודש היא השופר!!! השבת שבגלל שמירתה אנחנו לא תוקעים בשופר... היא היא השופר!!! היא הולכת לפנינו ותוקעת בשופר גדול ומעלה זכרוננו לפני ה' לטובה... ומעתה:

אם בר"ה הקרוב היינו תוקעים בשופר רגיל... אז להתחיל ללמוד בחודש תמוז הלכות שופר... זה... זה לא קשור בכלל... אבל אם השופר של ראש השנה הקרוב זה השבת קודש... אם ככה: יש לנו כבר עכשיו מה להתכונן לקראת ראש השנה הקרוב!!! ולהחליט שכבר מעכשיו אנחנו מתחילים את ההכנה לתקיעות!!! מעכשיו אנחנו מתחילים לייקר את השבת... לרענן את שמירת השבת... לתפוס חזק בכל מה שנוגע לשבת... כן!!! צריך לשפץ את השופר שלנו...

ואם בדף היומי לומדים כעת מסכת שבת ואח"כ גם עירובין... הרי ללמוד כעת מסכת שבת זה ממש מסכת ראש השנה... זה הזמן לתפוס חזק בדף היומי מסכת שבת... ובאופן כללי... לדעת ששבת קודש מגנא ומצלא... ושוב!!! להגיע לראש השנה עם י"ב שבתות של רוממות!!! י"ב שבתות שהחלטנו להתחזק ליצוק תוכן בשבתות הארוכות האלו... למלאות אותם בתוכן רוחני... ולרענן את הלכות שבת... ולעודד את אבא לקראת סיום מסכת שבת שממשמש ובא בעוד פחות מחודשיים...

זה בתור המלצה לחיזוק נקודתי!!! אבל באופן כללי... לא לשכוח!! שנה שעברה בימים הנוראים נכתב ונחתם בשמים שתהיה קורונה!!! והשנה אנחנו רוצים שיחתם משהו קצת יותר טוב... אז במקום לחזור אחורה... לגל השני של הקורונה... בא נחליט להיות עסוקים עם הפנים קדימה!! לעשות חשבון נפש מקיף... ולהתחיל לרענן את עבודת ה' הכללית שלנו... לקראת אני לדודי!!!

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם

מחזקת את ידינו...

מי יותר חשוב? מי שנושא הארון או מי שנושא את ישראל על לבו??

מידי שנה אנחנו קוראים בפרשה על המחלוקת של קורח ועדתו שעוררו על הכהונה... תכלס... מה כל זה נוגע אליי? אז בשלמא אם כל המסקנה היתה שאסור לעשות מחלוקת... את זה אני מבין מצוין... זה בהחלט נוגע אליי! אבל יש פה עוד משהו... התורה מדגישה שהמחלוקת היתה על הכהונה... ויש אזהרה מיוחדת שלא לעורר על הכהונה... ואת זה אני לא מצליח להבין... למי יש היום יצר הרע לעורר על הכהונה?? את מי זה מעסיק??

אז מה באמת עומד מאחורי נקודת המחלוקת הזו לדורות... כן כהונה... לא כהונה??
טמון פה עומק שנוגע לכל אחד מאיתנו!!! מומלץ בחום להקשיב עד הסוף...

קורח היה **לוי!!!** ואהרן היה **כהן!!!** ועיקר הויכוח בין קורח לאהרן היה... מי יותר חשוב? האם כהן או לוי??
 אה... מה אתה אומר: מי באמת יותר חשוב??

אז כיום זה כבר לא חכמה גדולה... כיום כולנו יודעים שכהן יותר מלוי... אבל אליבא דאמת!!! בהיגיון הפשוט לוי אמור להיות הרבה הרבה יותר חשוב מכהן מכל הסיבות שבעולם... **ולמה?? הרי כהן:** הלוי הוא העומד מצד הקב"ה!! הלוי הוא האיש שמייצג את התורה!! לוי מתוקף תפקידו צריך לעמוד בשער ולאכופ את רצון התורה... לוי הוא האיש שלוקח אחריות על שמירת התורה בכלל ישראל... ולכן הוא המאן דאמר... "יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל..." אם לוי מגיע לאיזשהו מקום ורואה פרצות רחניות... אין אצלו חכמות!! הוא דופק על השלחן ולוקח את החוק לידים ואי אפשר למנוע ממנו את זה!! כי זה התפקיד שלו... אם כלל ישראל עוברים על רצון ה' הלוי הוא זה שמשלם על זה במחיר חייו!!! (עין שבת נה) "ועמדו אצל מזבח הנהושת" ממילא לוי הוא האיש הביקורתי בכלל ישראל!! הוא תמיד רואה את כל החסרונות שיש בכלל ישראל והוא לא מוותר... הוא לא כ"כ זן לכף זכות... כי מתוקף תפקידו הוא צריך לדאוג שהיו לא תהיה!!!

עד כאן לוי!!!

לעומת זאת כהן?? מה שמונים מעלות ההיפך!!! כהן הוא האיש שמייצג את כלל ישראל... הכהן כל כולו חסד ורחמים!!! הכהן רואה רק את הטוב שיש בכלל ישראל... רק מסננר עליהם... מרעיף עליהם כל היום ברכות עם כל הלב ועם כל אהבת ישראל שיש לו בגנים מאהרן הכהן... כן... אהרן הכהן זכה לכהונה שלו רק בגלל שהוא מסר את עצמו למיתה על ישראל ברגעים הקשים ביותר... בחטא העגל הוא לקח על עצמו את החטא שבביל לחפות על ישראל... (ועל זה כתוב: "אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחק ה' אלוךך... היות ואהבת להצדיק את עם ישראל ושנאת להרשיע אותם... לכן משחק ה' אלוךך להיות כהן גדול וכל זרעו אחרי כהנים...) ומאז כל שבט הכהונה יש להם את זה בטבע את מידת החסד... לראות רק את הטוב שיש בישראל... הנה לך ההבדל התהומי בין לוי לכהן!! כהן כולו חסד!! הוא השושבין של הכלה!! העומד מצד הכלה... כולו סניגוריה על כלל ישראל... לעומת זאת הלוי?? כולו גבורה!! הוא העומד מצד החתן!! הוא השושבין של החתן!! מייצג את התורה... תובע לקיים את דיני התורה...

עד כאן ההבדל בין כהן ללוי!!! **וכעת מתחיל הויכוח בין קורח לאהרן הכהן!!!**

אהרן הכהן **נושא על כתפיו...** את מי?? **את עם ישראל!!!** שחרוטים על האבני מילואים...

ואילו קורח... גם הוא **נושא על כתפיו...** את מה? **את ארון ברית ה'!!** את התורה!!!

כעת נשאלת השאלה הנוראה: מי יותר חשוב?? מי שנושא את הארון... או מי שנושא את עם ישראל על לבו? אה... מי יותר חשוב?? **התורה---או---נשמת ישראל??!**

זו שאלה איזומה ונוראה!!! שאלה שעומדת ברומם של עולם!! וזה הויכוח בין קורח לאהרן...

קורח טוען לאהרן... אם מישוהו יבזה יהודי... ומישוהו יבזה את התורה... על כבוד של מי אנחנו מחויבים להקפיד יותר?? **על הכבוד של יהודי או על הכבוד של התורה??!**

פשוט שעל הכבוד של התורה אנחנו מחויבים להקפיד!! אוי להם לבריות מעלבונה של תורה! ממילא קורח טוען בצדק שאני יותר חשוב מאהרן הכהן... עם כל הכבוד לאהרן הכהן שהוא נושא את עם ישראל על לבו ועל כתפיו... אבל אני נושא את הארון...

נו... מי באמת יותר חשוב?? אז ככה: לפי כל כללי ההיגיון קורח צודק!! מצידונו!!! יהודי מצידו אמור לטעון בתוקף שהתורה יותר חשובה ממנו... וממילא לפי ההיגיון ברור שקורח יותר חשוב... מה לנו יותר חשוב מארון ברית ה'... אבל מה נעשה... שבניגוד לכל ההיגיון הרבש"ע בכבודו ובעצמו החליט אחרת!!! הרבש"ע גזר אומר שאהרן הכהן יותר חשוב!! נשמת ישראל יו ת ר ח ש ו ב ה ! ! ! מי שנושא את עם ישראל יותר חשוב ממי שנושא את התורה... זה הגיוני?? **לא!!** זה מובן?? **לא!!** אנחנו יכולים להגיד כזה דבר?? **לא!!!** אבל הרבש"ע!! רק הוא יכול להגיד כזה דבר!! והקב"ה אמר את זה!!!

כן... זה לא פשוט!!! לא לחינם המחלוקת של קורח ועדתו על הכהונה נכתבה לדורות...

זה לא היה סתם ויכוח נקודתי!! למי מגיע השטעלע... ולמי מגיע הכהונה... היה פה ויכוח מאוד מאוד מהותי שנוגע לכל אחד ואחד מאיתנו מידי יום ביומו... קורח טוען שאין דבר יותר חשוב מהתורה!!! להיות נושא הארון זה הדבר הנאצל ביותר!! אבל עדיין... יש משהו אחד שאבא שבשמים מחשיב עוד יותר מהארון ברית ה'... את מי?? **אותך!!!!** אתה... מה... אני?? **כן!!! אתה!!! בדיק אתה... אתה בעצמך!!** לא תאמין... אבל כל הבלגן עם קורח... הכל היה סביבך... כל האש וגפירת שהייתה פה... הכל הסתובב סביבך!!!
 כן... אתה הבחור ישיבה... אתה היהודי שיש לך ניסיונות קשים ואתה לפעמים נופל... ועמוד הענן לפעמים פולט אותך החוצה כי אתה באמת לא בסדר... וקורח וכל שבט לוי נושאי הארון מתוקף תפקידם ניגשים אליך מידי פעם ומוכיחים אותך ומסבירים לך עד כמה הקב"ה כועס עליך והוא יעניש אותך... ותפסיק כבר... דיי! צא... צא טמא ממחננו...

כן... הם צודקים בביקורת שלהם... הם עושים את שלהם... הם מייצגים את התורה והתפקיד שלהם לשמור על המחנה שלנו... **אבל!!!** ביום שקורח פתאום מגיע וטוען שארון ברית ה' יותר חשוב!! ואהרן הכהן שנושא אותך על לבו הרחום ומקרב אותך לאביך שבשמים... כשאהרן טוען שאתה!!! אתה עוד יותר יקר לקב"ה... אבא שבשמים מכריע ואומר שאהרן צודק!!! כן... מוטי שלי... הבן יקר ל... אם ילד שעשועים כי מידי דברי בו זכור אזכרו עוד... קורח מצביע על התורה ואומר: אבל מוטי הזה הוא לא בסדר... אבל עדיין... הבן יקר לי מוטי... איך אפשר להתמודד מול רחמים של אבא שבשמים על בנו יחידו... הלא הוא אתה!!! כעת כבר כולם יודעים שאהרן צדק... אפילו קורח ועדתו יודעים שאתה מאוד יקר לקב"ה... יש מישוהו אחד שעדיין לא כ"כ יודע את זה... תנחש מי זה?? אתה!!!! אתה עדיין טוען שהקב"ה שונא אותי... די... כמה אפשר ליפול... בטח הקב"ה כבר התייאש ממני... והוא כבר לא רוצה לראות אותך... ההההלו... מתי תבין שקורח נבלע באדמה עליך!!! על הקנאות של הקב"ה לשמור על כבודך... על החשיבות שרק הקב"ה יודע כמה אתה חשוב לו.....

בחסד ה' כי גבר ובשעה טובה

יצא לאור ספר "ואהבת"

הוא חלק ב' והשלמה לספר "אהבתי"

מה בין "אהבתי" ל--"אהבת"??

מבואר בהרחבה בעמוד 3-4 בגיליון זה...

יצוין ויודגש: שאמנם בימים כתקנם הספר

הזה לא מיועד לא לצעירים... וגם לא לכל אלו שהחיים שלהם חלקים חלקים בלי שום חריגות... **כך זה בימים כתקנם!!**

אבל!!! בתקופה זו שנגיף הקורונה לא פסח על אף אחד מיושבי חלד... הרי כעת התכנים המובאים בספר הזה אקטואליים ונוגעים הלכה למעשה לכל אחד באשר הוא בהתמודדות מול נגיף הקורונה והשלכותיו...

יש לציין: שלא התכוונתי לזה!!! עריכת הספר החלה הרבה לפני פרוץ הקורונה!!! ולכן גם אין כמעט התייחסות ספציפית לתקופת הקורונה בספר... אבל ניתן לומר שתוכן הדברים הוא אקטואלי להחריד!!!

ניתן לרכוש במוקדי המכירה:

אופקים: שמירא 0534112035

אלעד: 039073067

אשדוד: 0504120311

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מ'ש צוויבל

ביתר עילית: ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9- 0556728458

חזון איש 34 (פינת דסלה, משפחת דריימוס) 0527117271

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

קרית הרצוג: הרב גניחובסקי 20- 0527616750

ירושלים: מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן: רח' הרב פרנק 29 קומה ב'.

רמות א': 0527189947

רמות ד': רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

גבעת שאול: בן עזיאל- 0548491554

הר נוף: 0533148861

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

חפץ חיים 14 089742750

ברכפלד: 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרין פארק: 0527644795

צננו: חיפה: זבולון 9.

נווה שאנן: חניטה 81 זלושינסקי.

רכסים: הורדים 4' קריצ'לר לתאם 0548415410

כרמיאל: 0527136165 משפחת שטיימן.

טבריה: 0548441354

צפת: מאור חיים צה"ל 6/65 מ'ש' סימן טוב

0533127052 עיר העתיקה: 0548449816

כמו כן ניתן לקנות גם את הספרים "אהבתי" ו"ימאן" במוקדי המכירה כדלעיל

מה בין "אהבתי" --- ל--- "ואהבת"??

בחסד ה' ובישועתו זכיתי להוציא לאור את הספר "ואהבת את ה'!"

אני שוב מוכרח לציין את ההשגחה פרטית שיש פה, שאני מצידי אמנם לא הזמנתי את העיתוי הזה... אבל אין עיתוי יותר מתאים להוצאת ספר שכזה כמו התקופה של הקורונה... עד כדי כך!!! שכמעט קראתי את שם הספר על שם הקורונה... כן... התכנים שמובאים בספר הזה... עד לפני שלושה חדשים היו מתאימים לנתח מאוד מסוים של אנשים... עד שהגיעה הקורונה... שהכניסה את כולנו לסוגיה של קבלת עומ"ש...

לכפי מה הדברים אמורים??? אז בקצרה ממש:

אני רוצה לחזור ולספר בקצרה על הרקע שעומד מאחורי החיבור הזה... (סיפורתי את זה לפני קצת יותר משנה...) ובכן: לפני שלוש שנים בדיוק זיכני ה' להוציא את הספר שנקרא "אהבתי"!!! (כי ישמע ה' את קולי תחנוני) ספר שכולו מדבר על תפילה שמתקבלת... בספר הזה הארכתני לעודד ולהעצים את עניין התפילה על כל דבר... תתפלל ותתפלל... אתה עוד תראה ישועות... תצעק... תתחנן... תקרע את השמים... והקב"ה יקבל את התפילה שלך... **זה כל הנושא של הספר!!!** והנה ב"ה זכיתי לברך על המוגמר... מדובר בקבלה ישנה שקבלתי על עצמי כשנחשפתי לראשונה לעובדה הזו שה' פשוט שומע תפילות... והנה סו"ס הספר הזה יורד לדפוס... והנה!!! אני מקבל טלפון לא פחות ולא יותר מהגאון ר' עזריאל טאובר זצ"ל... והוא ניגש ישר ולעניין: אני ר' שמשון פינקוס זצ"ל פתחנו לפני 40 שנה ארגון שנקרא שלהבת... עושים סמינרים לחרדים... לרענן את הידישקייט אצל החרדים לדבר ה'... והיות וכבר שנים רבות שאני מנסה בכל דרך איך להחדיר ולהטמיע מסרים מסוימים בקרב שלומי אמוני ישראל... והנה שמעתי עליך ועל עוד כמה כמות שיש לכם שופר בידיים... אז אני מזמין אותך לסמינר הקרוב על חשבוניי... אני בסה"כ רוצה שתבא ותקשיב... אם ימצא חן בעיניך ותעבייר את המסרים האלו הלאה מה טוב... ואם לא... אז לא... נו נו... למה לא. אדם גדול מתקשר ומזמין אותי... ועוד למלון... ועוד בחינם... נשמע טוב... מי האמין שאני אי פעם אדרוך במלון... **ותכל'ס... לא חלמתי מה מחכה לי שם!!!** היתה לי שבת שחורה משחור!! ישב שם אדם גדול... ובמשך יומיים תמימים על מה הוא דיבר? על הנושא שהכי שנאו עלי בעולם! **על קבלת יסורים באהבה!** משום מה באותו סמינר זה היה כמעט כל הנושא שלו... הוא אמר: יהודי מתפלל ומתפלל... צועק וצועק... רבש"ע: תעזור לי... תתן לי... תתן לי... רץ למקומות הקדושים ועושה את כל הסגולות... העיקר להילחם נגד הרבש"ע ולשנות את התכניות שלו בכל מחיר... האם חשבת גם לקבל את רצון ה'?? האם פעם העלית על דעתך להגיד לה'... טוב... אם ככה רצונך ית'. אז אני איתך!!! אני ממליך אותך בזה שאני מקבל אותך.

בקיצור: שבת שלימה!!! סמינר שלם!!! זה היה כל הנושא...

ואני מתפוצץ!!!! חצי שנה אני עובד על ספר אהבתי!!! רק עכשיו גמרתי לכתוב את הספר הזה שכל עניינו תתפלל... תצעק... אל תוותר... אם תתעקש תקבל... (ואתה מבין לבד שזה לא רק ספר אלא זה כל המשענת של חיי... כל החיים שלי מבוססים על ההולך ילך הזה... אני בטבעי טיפוס שברירי... אוסף של משקעים ותסבוכות וכל מה שהחזיק אותי ורומם אותי בחיים זה רק התפילה והידיעה ש"הטה אזנו לי ובימי אקרא... ומתי שאני רק רוצה הרי בשם ה' אקרא אנה ה' מלטה נפשי...) והנה... מגיע פה יהודי מורם מעם ולוקח פטיש עשר קילו ופשוט מנפץ לי את כל משענת חיי... והוא אומר לי: לא!!! צריך לדעת גם לקבל באהבה!! לא תמיד כל הבעיות נפתרות... ולא תמיד הקב"ה הולך לפי החליל שלך... לפעמים הקב"ה רוצה שתקבל אותו!! שתמליך אותו... שתסכים להיות אחד איתו ונאמן אליו בכל מצב... התחשק לי באמצע הדרשה לברוח משם כל עוד נשמתי ביי... ו... ולעשות קפיצת ראש בברכה של המלון... (תרתי משמע... לטמון את הראש באדמה...) יצאתי עצבני! עברה עלי שבת מזעזעת... (על הדרך היה לי באותם ימים גם כמה דאגות מטרידות שהתפילה זה הדבר היחיד שהרגיע אותי... והנה... פה פתאום אמורים שלא!!! מיותר לציין שזה לא הוסיף לי מצב רוח...) בקיצור: בסוף הסמינר ניגשתי לר' עזריאל זצ"ל והגשתי לו את הטייטה של הספר "אהבתי"!!!

ואמרתי לו: יש לנו בעיה!!! אנחנו לא מסתדרים!!! הספר אהבתי!!! וככל מה שנאמר בסמינר הזה... זה... זה לא הולך ביחד... אנחנו מוכרחים איכשהו להגיע לעמק השווה... הוא לקח את הספר וקרא אותו...

ופה!!! בפרשת הדרכים הזו התפתח בינינו משא ומתן מרתק ומפעים!!! ויש לציין שהוא הסכים בקנאות עם כל מילה שכתובה בספר אהבתי... אבל!!! הוא עמד על כך שחוק מ"אהבתי" כי ישמע ה' את קולי... יש עוד משהו שיהודי צריך לשנן פעמים ביום... **"ואהבת"!!!** ואהבת את ה' אלוךך בכל נפשך ובכל מאודך... בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד... כלומר: צריך לדעת גם לקבל!!!

זה לא היה פשוט!!!! זו היה חיכוך מאוד מלטש ומכונן... תחשוב מה שזה... עומד לו אברך צעיר אבל שברירי- בעל מחבר ספר "אהבתי"!!! שכל דבר הגיע לי בתפילה... ואם אני שווה משהו זה רק מתפילות ותפילות... ואני מחבק בכל כוחותי את התפילה שהיא כל המשענת לי וזועק: אהבתי!!! אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני...

ובמקביל!!! מי עומד כנגדי??? עומד מולי אדם גדול!! יהודי איתן באמונתו!! ששום רוח שבעולם לא מזיזה אותו מנאמנותו לקב"ה... יהודי שעבר שואה ועל הדרך הוא גם חולה ל"ע במחלה... והעיניים שלו בורקות באור של כלה שנאמנת לבעלה ואומר: אני אחד עם הקב"ה בעיניים עצומות!!! אם ה' ישמע את תפילתי אז **קבלתי!!!** ואם הוא לא יקבל את התפילה שלי... אז אדרבה... **נתתי לזו!** נתתי לו כתר מלוכה בזה שאני מקבל אותו ונאמן אליו בכל מצב ואני ממליך אותו בזה...

אתה קולט את הניגוד הכ"כ קיצוני שהתרחש במפגש הזה????

המפגש בינינו לא היה פשוט!!! **כי... כי... כי זה באמת לא פשוט!!!!**

השילוב בין שתי הערכים היהודים האלו הוא מאוד מורכב!!! **אבל הוא אמיתי!!!!** כן... אבא שבשמים תובע מאיתנו את שני הניגודים האלו כאחד!! ו... ולא היתה לי הרבה ברירה... לא יכולתי לעמוד מול האמת הבהירה והכנה הזו... והסוגיה נפתחה... ושם!!! תוך כדי המשא ומתן... התפתח בינינו קשר מאוד אישי וקרוב... ותוך כדי נפתח גיליון שלהבת שהנושאים האלו נתבארו שם בהרחבה **זה הנושא של הספר "ואהבת"!!!**

ספר ואהבת הוא כמו חלק ב' של ספר "אהבתי"!! איך משלבים "אהבתי" עם "ואהבת"!! איך מצד אחד להתפלל ולא להרפות... ואיך במקביל לדעת קבל באהבה... מה עושים כשהתפילה לא מתקבלת וכו' וכו'...

עכשיו: **אני יודע שזה נשמע מרתיע!!!!** ומי כמוני יודע עד כמה שזה מרתיע... מה... בספר "ואהבת" אתה הולך להגיד לי שזהו?? נגמרו הישועות?? מהיום צריך לקבל באהבה את כל הצרות והקשיים??

אז לא!!! תהיה רגוע... זה בסדר!!! אל תשכח שאני עדיין העורך דין של הספר "אהבתי"!!! ואני מבטיח לך שהספר "ואהבת" לא נושך... אדרבה ואדרבה... בתור מחבר הספר "אהבתי" תסמוך עלי שאני בראש שלך... ואני מעיד בפה מלא שמאז שנחשפתי לתכנים האלו שנכתבים בספר "ואהבת" מאז החיים שלי השתנו **לטובה ללא היכר!!!** כך שאני באופן אישי מאוד מאוד ממליץ למי שקנה את ספר "אהבתי" שיקנה גם את ספר "ואהבת"!! בתור ביטוח משלים... בתור השלמת הכנסה...

ולמה???? איך יכול להיות שהחיים שלי השתנו לטובה מהתכנים האלו??

את הנקודה הזו אני רוצה להסביר: ובכן: עד לפני שלוש שנים הייתי מחבר ספר "אהבתי"!!! הייתי התינוק של הרבש"ע... כל מה שהיה חסר לי... בכיתי... זעקתי... וגם קבלתי!!! ידעתי דבר אחד: שאבא שבשמים תמיד פה בשבילי!!! זו הרגשה נפלאה... הרגשה בטוחה... אתה מרגיש אהוב ומוקף בחמלה... אתה אף פעם לא מרגיש אבוד בעולם... תמיד העסק בשליטה... אבא אף פעם לא נעלם... אין חל"ת... אין שביטות... אני יכול להירדם לי בעריסה... ואבא ימשיך כל הזמן להישאר ער לידי וללסף אותי עם חיוך עד שאתעורר... (מי שהרגשה הזו חסרה לו מהילדות מוזמן בחום לקבל את זה בחזרה במלא חפניים מידו הרחבה המלאה והפתוחה)

כן... להיות תינוק של אבא שבשמים זו הרגשה נפלאה מאין כמותה!!!

אבל עדיין!!! משהו פה חסר בהרגשה... סו"ס כל תינוק יום אחד רוצה לצאת מהלול... כל ילד קטן רוצה להרגיש גדול... רוצה להרגיש שווה... ילד רוצה להרגיש אישיות... **זה היה עדיין חסר לזו!!!** ספר אהבתי **לא סיפק לי את החלל הזה!!!** ספר אהבתי תמיד השאיר אותי במקום של גמול... כן... אל תפחד... אבא'לה תמיד מחבק אותך... **אבל הלאה... מה הלאה?**

פה נעצרת!!! וכאן מגיעה הבשורה של ספר "ואהבת"!!!

מאז שר' עזריאל זיע"א לימד אותי את המשמעות הפנימית של הפסוק "ואהבת את ה' אלוךך"!!

יכול לקבל ולהמליך אותו ית'!!

זה הנושא של הספר ואהבת'!! זה דבר שצריך לדעת אותו!! גם אם אנחנו לא אוהבים שם... ואני מודה בפה מלא שאני לא אוהב שם... בכלל לא... אבל לפחות לדעת שיש כזה דבר!! לפחות להכיר את המפה הזו...

עכשיו: כאן חשוב להדגיש שהנושא הזה מאוד רחב!! ואתה מבין לבד שאי אפשר להקיף את זה במאמר אחד.. (ואם יש לך קושיות ותהיות... אז המענה על כך מובא בהרחבה בספר...) אז בשביל זה כתבתי ספר ו- כולי תפילה ותחינה... שיתן ה' ויהיה בספר הזה חן מיוחד... שהדברים שנכתבים בו יתקבלו... יקלטו... שנזכה להאחיב שם שמים על הבריות...

ואני מביטי לך שלא תתחרט אם תקרא את הספר הזה!!

הסיבה שאני כ"כ פונה בתחינה... כי אני יודע שיש רתיעה מהנושא... ואני בעצמי חויתי את הרתיעה הזו... אבל לא!!! זה איכות חיים... והכי הכי אבא שבשמים מחכה לזה... בספר אהבתי כתוב שאפשר לנקוש על הדלת של הקב"ה... ואילו בספר "ואהבת" אנחנו ביחד מגלים שגם הקב"ה נוקש על הדלת שלי... גם לי יש מה לתת לו יתברך!!!!

ולסיום!!! בתור פרינציפ!!! בסיומו של הספר בחרתי לחתום את הספר בכמה מאמרים של "יחזור להתפלל"!!!! דווקא! בתור פרינציפ!!! כדי להוציא ולשלול את הטעות הכ"כ מוכרת של אנשים שחושבים שאם אני מתחיל לקבל באהבה... אז זהו... מהיום אין מה להתפלל... אז דווקא! בשביל לשלול את הטעות הזו... בחרתי לסיים את ספר "ואהבת" בכמה מאמרים ששייכים לתכנים של "אהבתי..." להזכיר ולהודיע ולהיודע:

שקווה אל ה' חזק- בהתחלה!!! וקוה אל ה'- בסוף!!! רק באמצע... עד שתבא הישועה... כאן המקום שלי בתור יהודי לקבל באהבה!!

אל דאגה... הקב"ה אף פעם לא נעלם... ספר "אהבתי" אף פעם לא יורד מהמדף!! אל תחזור על הטעות שהייתה לי בתור ילד קטן... כשהייתי ילד קטן כל הזמן בקשתי מאבא איגלו... ועוד איגלו... ועוד קרטיב קרח... ואבא נתן לי... ואמא?? אמא אף פעם לא קיבלה... אף פעם לא ראיתי שאמא מתחננת שאבא יתן לה איגלו... הייתי בטוח שאמא לא מקבלת כלום... היום אני מבין למפרע שכשאני הלכתי לישון אמא קבלה מגנום!!! לא איגלו... רק ילדים קטנים מקבלים איגלו... אבל אמא מקבלת כרטיס אשראי וצ'ק פתוח... ועל הדרך אבא קונה לה משהו שווה... שווה שווה...

לא מפסידים מלהיות אמא!!! לא מפסידים מלהיות בן זוג של הקב"ה... וגם!!! תמיד אפשר לחזור להיות התינוק והגמול של אבא שבשמים...

יותר ממה שקראתי לפניכם... כתוב בספר... אני עכ"פ ממליץ בחום!!!

עברה עוד חצי שנה... ואני ממשיך לעמוד מול דלת נעולה... מול שערי שמים נעולים ואני שואל את עצמי בדמעות: למה הקב"ה כ"כ קשוח...? מה איכפת לו לתת לי ילדים?? מה בסה"כ ביקשתי... הרי הוא כל יכול... ואני כ"כ רוצה... אז למה הוא לא שומע את התפילה שלי??

ככה אני עומד מהעבר אחד של הדלת ושואל!!! ובאותה שעה מהעבר השני של הדלת... עומד הקב"ה ושואל אותה שאלה בדיוק!!! שמעלק'ע שלי... למה אתה כ"כ קשוח?? מה אני בסה"כ מבקש ממך... תפתח לי את הדלת... יורד עלי גשם... אני רוצה קורת גג... אני מחפש בן זוג... אני מחפש מישהו שיקבל אותי בלי תנאים... לא רק אם אני עומד בדרישות... ואיין!!! כולם עסוקים רק בלשנות את התכניות שלי... כולם רק מפגיזים אותי כל היום בסגולות לטרפד כל תכנית שלי... פתחי לי אחותי רעיתי... תתייחד איתי!!! תהיה אחד איתי... למה אתה משאיר אותי בחוץ??

אתה קולט מה שקורה פה?

אני עומד מצד אחד של הדלת ושואל למה הקב"ה מתנכר אלי...

ובאותה שעה הקב"ה שואל את אותה שאלה... למה אתה מתנכר אלי?? למה אתה לא מוכן לפתוח לי את הדלת ולהתייחד איתי??

תכל'ס... עברה שנה... ומשהו נסדק אצלי... התעייפתי... די... אין לי כבר כח להתפלל והקב"ה לא עונה... יום אחד החלטתי שאני מקבל את המצב שלי... אמרתי: רבש"ע... אני אמנם אמשך להתפלל... כי אני בטוח שיום אחד אתה תושיע אותי... **אבל בנתיים!!! אני מקבל אותך!!!** החלטתי שאם נכון לעכשיו אתה רוצה אותי ככה בלי ילדים אז אני משלים עם הנתון הזה... ומהמקום הזה אני כמובן ממשיך להתפלל... **בשניה!!!** בשניה שהפנמתי את זה!! באותו רגע הדלת נפרצה... ונשמע כרוז אדיר בכל העולמות... מזל טוב... הקב"ה מצא שידוך... הכלה פתחה את הדלת!!! זהו... מהיום יש קורת גג לרבש"ע... יש לקב"ה בן זוג... **נו... ואז מה קרה???** כעת אתה בטח מחכה להמשך הצפוי... שאז הגיעה הישועה... ובנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות??

לא!!! עזוב!!! הישועה כן הגיעה או לא הגיעה... לא זה הנושא...

הישועה של הקב"ה הגיעה!!! הנקלה בעיניך?? עד עכשיו האיבישטער עמד בחוץ... ראשו נמלא טל קווצותי רסיסי לילה... והנה!!! סו"ס אני הגעתי ופתחתי לו את הדלת!! מהיום יש לקב"ה קורת גג!!! זו לא בשורה משמחת?? הסכמתי להיות הבן זוג של הרבש"ע!! (אז כמובן שאח"כ ממילא הגיעה הישועה... בטח... כשהייתי מתייחד עם הקב"ה... אז על הדרך הוא זוכה ל"שעות איכות" שמביאות אלע ישועות מה שנקרא "משולחן גבוה קזכו לה...")

זה הנושא של הספר "ואהבת"!!! להבין שיש משהו גם מהעבר השני של הדלת!!! כשאתה מקיש על שערי שמים... אתה אמנם עומד מחכה מהצד האחד של הדלת... אבל יש עוד מישהו שמחכה מהעבר השני!!! **הלא הוא אבא שבשמים!!! גם הוא רוצה ממך משהו!!!** וכמו שהישועה שלך תלויה רק בו כעיני עבדים אל יד אדוניהם... ככה יש משהו שתלוי רק בך!!! רק אתה

פתאום הילד התבגר... זהו... אני כבר לא רק **מקבל** מוצץ ולא רק **מקבל** בקבוקי ולא רק **מקבל** נשיקה... לא!!! אני כבר מסוגל **לתת** לאבא את הכובע שלו... **ולתת** ולהגיש לאבא מנה אחרונה... ואפילו... אפילו **לתת** לאבא נשיקה!!! **הבנת מה קרה פה??**

פתאום הבנתי שאני פה **לא רק** בשביל **לקבל!!!** אני לא **רק** תינוק בן יום... שחי **רק** בתוך הבועה הפרנואית של עצמו... ועסוק בלוודא שיש לו את ככל מה שהוא צריך... **לא! הגיע הזמן לגדול בשנה**... ולהתענג גם על **נתינה!!!** אני **נותן** לאבא שבשמים כתר מלוכה!!! אם אני כעת מחכה לעוד ילד והישועה עדיין לא מגיעה... זה לא רק מסתכם בתסכול וזעקה של נו נו... אבא... די... אלא כל יום שמתעכב אני גם ממליך את הקב"ה בזה שאני מקבל את רצונו ואני אחד איתו בכל מצב!!

אני עושה פה משהו!!! בכל יום שהישועה עדיין לא מגיע אני נותן לקב"ה כתר מלוכה בזה שאני מקבל את רצונו!! ואני איתו בכל מצב!!

גם אני **נותן** לו יתברך!! לא רק **הוא נותן לי!!!**

אבל אל דאגה... אני גם ממשיך לקבל... ומקבל ומקבל הרבה מאוד... אבל בבית מתוקן מקבלים וגם נותנים... מקבלים נשיקות וגם מחזירים! כשאהבתי כי ישמע ה' קולי תחנוני... כשה' נתן לי את ככל מה שאני רוצה... הרגשתי שאני **מקבל** מה' נשיקה!!! אבל האם גם אני יכול **לתת** נשיקה לקב"ה?? אז כן!! כשאני רוצה משהו ה' לא נותן לי... פה ה' מזמין נשיקה! ה' רוצה שהפעם אני אפגין אהבה ואתן לו נשיקה!!!

אתה יודע איזה עוצמה יש **בלתת** נשיקה לה?? רק לשבר את האוזן:

יש פסוק איום ונורא בשיר השירים... **קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה... מה כתוב כאן?? מעשה שהיה כך היה:** עברו שנתיים מהחתונה שלי ועדיין לא היו לי ילדים... הייתי עצבני... מתוסכל... ממורמר... התחלתי להתפלל... קרעתי את השמים... עשיתי סגולות... הלכתי לצדיקים... בקשתי הבטחות... השתטחתי לאורך ולרוחב... ותכל'ס מה קרה באותה שעה???

באותה שעה קול דודי דופק!!! ה' נקש על הדלת שלי ושאל: בני יקירי... אני מחפש כלה... אני רוצה בת זוג שתסכים להתחתן איתי!!! מישהו שיסכים להיות אחד איתי!!! האם אתה מסכים להיות הכלה שלי??

ואני עמדתי מעבר הדלת... וענית: לא!!! בשום אופן לא!!!

מה... רצונך ית' שאני אהיה אחד איתך... שגם אם אתה לא תתן לי עכשיו ילדים... שאני בכל זאת אהיה שמח איתך? לא!!! לא בא בחשבון!!! אם אני לא מקבל הרגע ילדים... אני עצוב... ממורמר... אני אמנם חייב לקיים מצוות ואני אמשך להקפיד קלה כבחמורה... אבל אני ברוגז... הדלת נשארה נעולה!!! הקב"ה נשאר בחוץ... ואני נשארת מבפנים...

הפעקאלע שנשלח מידי ערב שבת לכלה בת השש...

קריאת מזל טוב נשמעה בירושלים תובב"א בבית משפחת ר' יונדב... מי התארס?? שושי!!! כן... השבוע מלאו לה שש שנים... והיום אביה ר' יונדב קיבל את דמי קידושיה מהצורבא מרבנן ר' זבידא הכהן... אמנם ר' זבידא הכהן הוא בחור בגיל שמונה עשרה ואילו שושי הקטנה היא בטה"כ בת שש... אבל אין הכי נמי!!! על מנת כן!!! בלאו הכי הוא מתכנן לשבת וללמוד לפחות עוד עשר שנים בישיבת שמעיה ואבטליון... כך שלא ממחרים לשום מקום... העיקר שזה שידוך נפלא... ענבי הגפן בענבי הגפן... בת תלמיד חכם לכהן!!! כן... ר' זבידא... כמה שהוא כהן מיוחס ותלמיד חכם מופלג... אבל הוא יודע את הגמ' ש"לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם" ולכן ברגע שר' יונדב שם עליו עין... והציע לו את בתו התינוקת... ר' זבידא מיד קפץ על המציאה!!! כזו בת תלמיד חכם בטח תקבל חינוך טוב ותוכל להיות אשת כהן...

כן... לא פשוט להיות אשת כהן!!! אשת כהן צריכה להיות אשה עם המון המון יראת שמים!! מטבח של כהן זה מטבח מאוד סטרילי... שצריך לאכול בו על טהרת תרומה על בסיס קבע... לא כל אחת מסוגלת להיות אשת כהן... צריך להיות אחת כזו שקיבלה יראת שמים מינוקת!! והשידוך נגמר בכי טוב...

ובעזה"ש כשיתרצו שני הצדדים אזי יהיה הנישואין... אבל בנתיים המעמד נעשה בבית המדרש... אפילו ללא נוכחותה של הכלה!! אביה ר' יונדב עמד וקיבל את קידושיה בעשרה... ברכת אירוסין נאמרה... ר' זבידא מסר את הכסף קידושיה... והנרות דולקות והמיטות מוצעות ונשים טוות לאור הנר ושמחות לה ואומרות שושי מתקדשת היום... שושי הגיעה למחרת לכיתה וכל הילדות שמחו איתה... זהו... חוזרים לשגרת אירוסין...

מאז האירוסין כל שבוע החתן שולח פעקאלע לכלה עם פתק לאבא!!! כל פעם יש הפתעה אחרת!!!

בשבת שאחרי האירוסין... היה זה בסוף חודש סיון... החתן שלח גרוגרות!!! והוא כתב בפתק לאבא... זה ביכורים!! אמנם דווקא השבוע זו לא המשמרה שלי וממילא אני לא אמור לקבל ביכורים... אבל זו המשמרה של החבר שלי... וכעת זה קץ התאנים... וחבר שלי קיבל הרבה תאנים לביכורים... והוא נתן לי... ואני רוצה לתת מזה לכלה... נא להקפיד שאף אחד לא יאכל חוץ ממנה!! סו"ס זה ביכורים... אבא הגיש את הפעקאלע לשושי הכלה... והזהיר את כל הילדים: זה שייך ררק לשושי!!! אף אחד אחר לא... שושי נטלה ידיים ולקחה את הפעקאלע ברוב חשיבות... כן... זה מהחתן... ואז מוישי רצה לראות... רק לראות... שושי הסכימה לו אבל רק לראות... ואז מוישי הגיע וביקש... שושי... תוותר לי טיפה... תני לי לטעום טיפה... שושי ילדה טובה!! היא מוותרת... היא כמעט ויתרה למוישי... ואז אבא הגיע וכמעט התעלף... שושי!!! בשום אופן לא!! לא לתת לאף אחד!! אבא ראה ששושי לא מבינה... אבא לקח את שושי והסביר לה: תביני שושי... מהיום שהתארסת לר' זבידא... את כהנת!!! את יכולה לאכול תרומה וקדשים... אבל רק את!!! כולנו... אבא ואמא ומוישי וכל הילדים... אנחנו נקראים זרים... לנו אסור לאכול את זה... זו עבירה מאוד חמורה... טוב?? סיים אבא ואמר: אין פה מה לוותר למוישי!! זה אסור לו!! מקסימום תני לו פיצוי אחר במקום... אבל את הגרוגרות האלו תחביאי ואל תביאי לאף אחד... שושי הנהנה בראשה חזק... כן אבא... אני אשמור על זה חזק!!!

שבוע הבא... פרשת קורח... ערב ראש חודש תמוז... ושוב הגיע פעקאלע מהחתן... ו... ומה הפעם??

היו... ענבים... בטח!!! "הוימים ימי ביכורי ענבים" (הפסוק הזה נאמר על ער"ח תמוז) והפעם יש הרבה ענבים!!! והנה הפתק לאבא... אבא לוקח את הפתק... שלום לכם... הפעם שלחתי גם בשבילכם... יש פה שקית גדולה וגם שקית קטנה... בשקית הגדולה יש ענבים של כרם רבעי שמישהו הביא לי... זה כולם... כולם יכולים לאכול... כמובן על טהרת מעשר שני!! אבל בשקית הקטנה יש ענבים במיוחד בשביל הכלה... זה ענבים של תרומת מעשר!! ידידי המשוער ר' בנימין הלוי עלה כעת למשמרתו בירושלים... והוא הגיע היישר מביצור הענבים כדי להביא לי את התרומת מעשר שהוא הפריש מהמעשר ראשון שהוא קיבל... ולכן את השקית הזו לתת רק לשושי!!! (נא להזדרז לאכול אותם לפני שהם יהיו צימוקים) ושוב אבא קורא לשושי: תראי... החתן שלח ענבים לכל המשפחה... אבל יש שקית מיוחדת שהוא שלח במיוחד בשבילך...

ואז אבא ישב עם שושי והסביר לה מה זה תרומת מעשר!!! ורק כהנים יכולים לאכול אותה... ואת כהנת... את יכולה לאכול... אבל למוישי אסור... וגם לאבא ואמא אסור... אבא הסביר לשושי... שכשתהיי גדולה את תהיי מאוד זהירה במטבח!! כי יהיה לך מטבח מיוחד של כהנים... מטבח שצריך להיות טהור... שושי בולעת בצמא כל מילה של אבא... היא נטלה ידים... ואבא אמר לה לברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו על אכילת תרומת מעשר... אמא סחחה דמעה... כן... שושי שלנו כהנת... לא יאומן...

ושוב עבר שבוע... ו... ומה הפעם?? מעניין מה יהיה ההפתעה השבוע?? הפעם הגיע פתק בלי כלום!!! מה קרה?? שושי כבר התאכזבה... מה... החתן לא שלח "משהו טוב"? היא הגישה לאבא את הפתק... והיא ראתה שאבא מתרגש... מה... מה קרה אבא?? החתן אמר שהשבוע זה בדיוק המשמרה שלו במקדש!! ולכן השבוע הוא היה עסוק בעבודה... ובעזה"ש לקראת שבת הוא ביא הפתעה מיוחדת... אבל יותר מאוחר... כמה דקות לפני שבת... תוק תוק... ר' זבידא מופיע עם בגדי כהונה צחורים!!! אגוטע שבת... הבאתי לכם חלות תודה לכל המשפחה... אבל זה?? החלות האלו?? זה רק לכלה!!! זה מורם מאיל תודה... כן... בכל קרבן תודה יש ארבעים חלות... ומתוכם לוקחים ארבע חלות ומניפים אותם וזה לכהן!!! אז החלות תודה הרגילים נאכלים בכל העיר לכל אדם ליום ולילה עד חצות... אבל המורם מהם (לכהן)?? אמנם כיוצא בהם! אבל נאכל לכהנים לנשיהם לבניהם ולעבדיהם... אז את זה לתת רק לשושי הכלה!!!

ומה אתה חושב... שושי... כמה שהיא ילדה בוגרת ויראת שמים... אבל סו"ס היא ילדה... ויום אחד פרצה מריבה בינה לבין מוישי... ומוישי התרגז ופתאום נעלם... וכצפוי... אחרי שתי דקות הוא חזר ואמר: הפכתי את המגירה שלך!!! שושי התחילה לבכות עד לב השמים... היא מיד רצה למגירה של מוישי... והופה... הפכתי גם לך את המגירה... אמא הגיעה לחדר וראתה את הסקנדל... שתי מגירות הפוכות...

אמא כעסה... תראו מה שעשיתם... איזה בלגן... מיד לעשות שולם ולסדר מהר את כל מה שהפכתם!!!

שושי ומוישי סו"ס נרגעו ועשו שולם... נו... ועכשיו צריך להחזיר את הסדר... רגע... יש פה כמה גרוגרות על הריצפה... למי זה שייך?? מאיפה זה נפל?? האם מהמגירה של שושי או מהמגירה של מוישי?? שושי כבר נרגעה... היא מוותרת למוישי!!! אבל אז אבא הגיע הבייתה... וזנעק כולו... שכחת שושי?? אין מוותרת!!! זה תרומה... אוי ואבוי אם מוישי יאכל את זה... טוב... אין ברירה... היות ויש פה ספק... מוישי- אתה תוותר או תמכור את הגרוגרות שלך לשושי והיא תאכל את זה על טהרת תרומה... כן... אין צורך להוסיף יותר מידי... כל זה והרבה יותר גרוע מזה היה קורה אם חז"ל לא היו גוזרים שארוסה לכהן לא תאכל בתרומה עד שתכנס לרשות בעלה!!! ודו"ק.

התנצלות: בשבוע שעבר נכתב מושפט שהקב"ה כביכול נעלב!!! הרבה אנשים העירו שלא ראוי לכתוב כך... ואני מקבל את הביקורת!!! אודה בכנות: שגם לי בשעת מעשה היה קשה לכתוב כזה מושפט... סו"ס המושג עלבון מתפרש אצלנו כחולשה... כעליבות... ולכן ההגדרה הזו בייחס לקב"ה לא היתה מתאימה!!!

אבל!!! צריך לדעת שיש לזה מקור בתורה... כלומר: מצינו שהקב"ה מאוד מתחשב בדברים שלנו וקשה בעיניו מה שאנחנו אומרים עליו... כך כתוב בפרשת כי תשא... כשמושה יורד מן ההר ואומר ליהושע: קול ענות אנוכי שומע, מפרש רש"י: "קול חירופין וגידופין המענים את נפש שומעיו כשנאמרים לו"!!! כתוב כאן שיש פה כביכול עינוי...

כמו כן בנביא מלאכי מצינו את הפסוק: **חזקו עלי דבריכם** - ופירש המצודות: ר"ל דבריכם קשים וחזקים עלי... ובאותו פרק מצינו עוד: **הוגעתם ה' בדבריכם** - "אתם מייגיעים לפני המקום בדבריכם, ודיבר הכתוב כלשון בני אדם כי הקל יתברך לא ייעף ולא יגע..."

אז אמנם המילה לא היתה במקום... אבל המושפעות עוודת אמיתית וכאן יש לנו עבודה להפנים שזה אכן כך!!!

---ישנה מענה נפוצה בתקופות אלו... שאין לנגיף הקורונה שם של "מגיפה" שהרי אחרי כל ההתפרצות וההתפשטות שלו... הוא עדיין נשאר אחוז מאוד מאוד קטן... והריש לנו גדרים מה נקרא "דבר" "עיר המוציאה חמש מאות רגלי ויצאו ממנה ג' מתים בג' ימים זה אחר זה... הרי זה דבר. פחות מכך אין זה דבר..."

חשבתו להעיר שאולי!! אולי יש חלק בין **דבר ל--מגיפה**!!!

דבר זו מכה שפתאום מגיעה... פתאום מתים כך וכך אנשים... וזה לא נעשה בצורה של הדבקה!! אלא בצורה של "תופעה"!! כאן לא נותר לנו אלא לספור גולגולות... לצאת ולבדוק את היקף התופעה... עד כמה היא רחבה וגדולה ומקיפה... וכאן באמת ההתייחסות היא באופן יחסי!! אחוז נספים מול כמות האנשים...

לעומת זאת כשמדובר במגיפה??? כאן זה מה שנקרא "מכה מהלכת"!! זה שיש רק אחוז קטן של חולים... זה בכלל לא מצביע על התמונה האמיתית... כי האחוז הזה מהר מאוד פרה ורבה ועלול להכפיל את עצמו ולהגיע לממדים מבהילים... ממילא במגיפה המספרים או האחוזים הקטנים הם לא המדד של היקף המגיפה!! כי כל עיקרה של מגיפה מתחילה ממספר קטן שגדל למספר גדול... זה לכאורה סברא פשוטה...

--- **את ההבחנה הזו אנהנו אולי מוצאים בעשרת המכות...** היו שתי מכות: מכת דבר!!! ומכת בכורות!!! מכת דבר נקראת בשם **דבר**!!! ואילו מכת בכורות היתה נקראת בשם **מגיפה**... ועבר ה' **לנגוף** את מצרים... ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם **לנגוף**... ובאמת אם תשים לב במכת בכורות היתה בהלה מאוד גדולה... ותחוק מצרים על העם למחר לשלחם מן הארץ **כי אמתו כולנו מתים**!!! את סוג הבהלה הזו לא מצינו במכת דבר... כשהייתה מכת דבר פרעה לא מיהר לקרא למשה ולאחרון לומר להם שעוד מעט כל המקנה ימות... אדרבה... פרעה היה עסוק בלאמוד את ההיקף... וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד... ולמה?? אולי!!! אולי הסיבה היא שבמכת דבר פתאום מתים!!! ולא נותר לפרעה אלא לאמוד את היקף הנזק... לעומת זאת במכת בכורות... למכה היה אופי של מגיפה!!! וממילא ברגע שמתים הבכורות... אז מצרים בטוחים שעוד רגע כולנו מתים... ולכן זה שבארץ ישראל יש ב"ה מספר מועט יחסית של חולים... זה... זה לא סיבה להקל ראש... על דרך אפשר...

גיליון מס' 388 פרשת קרח
תש"פ שנה שמינית

גיליון זה יוצא לע"נ
הרב משה בן הרב יוסף דוד הגר ז"ל
נלב"ע כ"ז סיון תשמ"ז
תנצב"ה
נדבת ידידינו החשוב
הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

לקוראנו היקרים.

בתמונה העליונה מרן שליט"א נראה לפני כשלושים שנה במעמד הכנסת ספר תורה, כשמאחור רואים את האורות, ובצד שמאל אפשר להבחין בילד המחזיק לפיד מכובה. בתמונה התחתונה נראה מרן ממתין אחרי כתיבת אות בספר תורה, כשעל ידו יושב תורם הספר תורה הרב צבי מרדכי גולדרייך ז"ל (הכרת תודתנו העמוקה לחתנו הרב קלין שמסר לנו צרור תמונות בלתי מוכרות, בנפש חפיצה, לעלוי נשמת חמיו, במלאות שלושים לפטירתו בימים אלו)

נבקש את עזרת הקוראים מי שיועד פרטים אודות המעמד, בו השתתף מרן שליט"א, ומזהה את הדמויות המופיעות, יתקשר לטל' המערכת 05331-45900, או בדוא"ל ig0533145900@gmail.com

בברכה מרובה ותודה מראש
יצחק גולדשטוף

פניני הפרשה

"ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (ט"ז ט"ט)

שאלו את רבנו: מדוע לא הוכיחו מן המן מי הוא הצודק, כי הלא לצדיקים ירד סמוך לפתח הבית ולרשעים רחוק מן הבית (יומא ע"ה א'), ואם כן היה צריך לבדק אם המן של קרח יורד סמוך לביתו או רחוק, ולפי זה לקבע אם צדיק הוא או רשע.

ובתחילה השיב שכנגד בעלי מחלקת לא יועיל שום תרוץ, ותמיד יסבירו באלף אופנים מדוע המן ירד רחוק, ואדרבה, הם עוד יאמרו שמפני שלא פעלו מספיק נגד משה רבנו נענשו שהמן התרחק...

ולאחר מכן הראה כי מובא (שבט מוסר פרק ל"ז) שביום המחלוקת של קרח עם משה לא ירד המן לישראל.

ובמקום אחר (טעמא דקרא, תהלים ק"ו) הביא רבנו בשם אביו מרן בעל הקהלות יעקב, כי כך דרכם של בעלי בקורת, שתמיד מוצאים חסרונות במנהיגי ישראל:

נאמר בפסוק בתהלים: 'ויקנאו למשה במחנה, לאהרן קדוש ה', ואמר על זה בדרך רמז: על משה רבנו שהיה פרוש מן הבריות ועלה לשמים כמלאך, קנאו לו "במחנה", כלומר שכמנהיגי ישראל הוא צריך יותר להיות במחנה ולהיות מערב בין האנשים, ואלו על אהרן שכן היה במחנה, אוהב שלום ורודף שלום, בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, עליו טענו למה אינו מספיק "קדוש ה", שככה גדול, עליו להיות מופרש ומובדל.

ומסיים רבנו שליט"א: ובאמת בכל הדורות היו כאלו שהתלוצצו ודברו עתק על גדולי התורה, על הצדיקים ששתלן הקב"ה בכל דור, אמנם לבסוף המתלוצצים אבד זכרם הם וממונם, ואלו גדולי התורה ותורתם נשארו לעולם בזה ובבא.

בשנת תשנ"ח, כשנחלש מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, החל מרן הגרא"ל שטיינמן להנהיג את כלל הצבור, כשהוא מפריח את קרנם של בני התורה מחד בפתיחת רשתות של כוללים וביסוד ישיבות בכל הארץ, ומנוט את ספינת צרכי הכלל של היהדות החרדית בעולם כלו. במקביל החלו ליצני הדור לדבר עליו עתק, דברי בלע ורשע. קרא אז רבנו שליט"א לבנו של הגרא"ל, הגאון רבי שרגא שליט"א, ואמר לו: הנה הראיה שאביכם מנהיגי ישראל, שכבר הלצים מדברים נגדו וזהו סימן מובהק לגדלותו, שכן דרכם עוד מימות משה רבנו. לאחר מכן הראה לו את הרש"י (במדבר י"א י"ב): 'על מנת שיהיו סוקלים אתכם ומחרפים אתכם'...

"ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים" (י"ז כ"ג)

ויש לעיון, מי שירצה לאכל שקדים אלו, מה מברך עליהם.

כי הנה יש מחלוקת האחרונים מה מברכים על מה שגדל בעציץ שאינו נקוב. שדעת החיי אדם (סוף כלל נ"א), שאם גדל שם אחד מחמשת מיני דגן ועשה ממנו פת, אי אפשר לברך על זה המוציא, כי אין זה 'מן הארץ', וכן אין לברך על פירות או ירקות שגדלו שם בורא פרי העץ או בורא פרי האדמה.

אבל החזון איש סובר בזה, שאמנם המוציא לחם מן "הארץ" על הפת אי אפשר לומר, אבל פירות וירקות שגדלו באינו נקוב אפשר לברך, כי נחשב לעץ ולאדמה. ואם כן לעניננו, הרי המטה היה עץ (וגם עץ תלוש נחשב עץ, דכתיב שמות כ"ו ט"ו עצי שטים עומדים), ואם כן לדברי החזו"א יברכו העץ.

אבל מאידך, אולי יש לחלק שכאן לא צמח כדרך הטבע רק בנס, ודומה לפטריות שגדלות על ידי האויר שברכתן שהכל, וצריך עיון (טעמא דקרא).

נשמח לקבל תמונות נוספות מהקוראים שיחי',
בכל ענין שהוא ובמיוחד משנים קודמות.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגיליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

ותלמדם חוקי חיים - פרק ט"ו היה קרוב ונתרחק (א)

סדרת המאמרים הבאים שיעסקו א"ה בהדרכה, דברי חיזוק, והנהגות נכונות להורים שילדיהם 'סרו מהר מן הדרך אשר ציותים' והלכו לרעות בדרכים זרות, נכתבו בדמע, הלב בוכה מאין הפוגה והיד רועדת, אבל לא יכולנו להתעלם מנושא זה.

שום תרופה לא תמתיק את המרירות הרוחנית. תמונת אילוסטרציה.

נסיון זה של בנים או בנות שלא הולכים בדרך ישר, הוא מר ביותר, שום רפואה לא תוכל להמתיק אותה, אבל כלל בידינו: אין הקב"ה מביא נסיון על האדם אם אינו יכול לעמוד בו, וכל שנותר זה רק למצוא את הדרך והשביל בו יצעד האדם הבוטח ברוגע.

לכן, הורים ומחנכים יקרים, אל ייאוש, הולך את חכמים יחכם, הבה נביט לצור חוצבנו, אל אבותינו הקדושים, שאל אביך ויגוד, זקינך ויאמרו לך. ואל הצעירים נוסף ונאמר: חיזקו ואימצו, אל תבושו, התגברו על יצרכם המדיח מחיי נצח לחיי שעה, (ובדרך כלל אין זה אפילו הנאה של חיי שעה אלא דמיון רגעי חולף ותו לא).

הפוך בה והפוך בה דכולה בה!

מפני רגישותו הרבה, אנו חוזרים ומדגישים שוב כי אמנם הוראות רבינו נאמרו פעמים רבות אך בודאי כל מי שלומד מזה להנהגת למעשה - עושה כן על אחריותו האישית. כמו כן הרשימות הבאות נערכו מתוך כתבי תלמידים ומקורבים, ואף אחד אינו צריך לחשוב כי מתכוונים עליו או אליו.

ראינו להוסיף עוד, כי שמענו על נוהג נפלא במוסדות רבים בארץ ובעולם, בחדרי התאספות המלמדים ובחדרי המורות, תולים את המאמר של מדור החינוך הדו-שבועי, כדי לזכות את הרבים, ואכן, הנה לנו עוד מוחשיות לדברי המשנה בפרק ו' מאבות כי הלומד תורה לשמה 'נהנין ממנו עיצה ותושיה', אך צריכים לזכור שבאופן פרטי יתכן שינויים רבים בנושאי החינוך.

וסיפר לו את הדברים. רבינו מיד אמר לו: אתה חייב גלות. הלה היה נבון והמום והחל לבכות בכי תמרורים. ואחרי זה שאל 'אז מה עלי לעשות?', ורבינו חזר שוב על הדברים, אתה חייב גלות, תבוא לגור בארץ ישראל.

האיש ניסה 'להמתיק את הדין' ואמר, מה הרי כל משפחתי גרים בחוץ לארץ, מה אני יעשה פה לבד, ובכלל, כמה זמן אני יצטרך להיות פה?

השיב לו רבנו ברוגע: אתה חייב גלות! אבל אתה לא חייב לבוא לבד, אדרבה תביא את כולם לארץ ישראל... ואחרי זה אתה כבר תהיה מרוצה ותירצה להישאר פה תמיד... (א"ה, אין בעובדא זו פסק הלכה גורף).

מענין לענין, פעם אחת הוצרך רבינו למשהו, וביקש שיקראו את בנו, כשהגיע חייד ואמר לו, אני צריך שתעשה כך וכך, אמנם אסור להשתמש בתלמיד חכם אבל יש לך מצות כיבוד אב...
העיר הבן, אצלך אבא, כולם בחשש תלמידי חכמים, רק אם נביא גוי אין את החשש הזה.

'חלילה' נזעק רבינו, שכחת גמרא מפורשת, (סנהדרין ק"ד). כל המזמן עובד כוכבים לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו...
גלות בהורג נפש גם בזמנינו. רבינו יוצא מרכבו.

גלות בהורג נפש גם בזמנינו. רבינו יוצא מרכבו.

בהם רגשות אשמה, אולי הם גרמו לזה, החינוך שלהם לא הצליח, או אז רבינו היה מבטל את הדברים מכל וכל באומרו: זה לא נכון, האשם הוא הילד, הוא 'משוגע' כלשון רבינו, שהוא עזב את דרך הישר, בדרך כלל האשמה אינה בהורים, זה לא נכון!

וכמדומה שהיה פעם אב שהגיע לפני רבינו ושפך את ליבו על צרתו שבתוך ביתו וביקש מרבינו שהוא רוצה לקבל על עצמו עינוי גלות וכדומה לתקן מה שפוגם בנו, ושכביכול אולי הוא - ההורה אשם בזה, רבינו גער בו נמרצות, ואמר לו תפסיק לחשוב שטויות כאלו, טוביא חטא וזיגוד מינגיד? (פסחים ק"ג ב', כלומר לא יתכן שאחד יחטוא והאחר ייענש).

'אמנם, בודאי אדם נתפס על עבירות אנשי ביתו אך דווקא אם יכול היה למחות בידם, אבל במקרה כזה כבר מחית בילדך, ומעכשיו ואילך, תשקע בלימוד, ותרבה בתורה ובמצוות, והקב"ה ירחם', סיים לו רבינו את דבריו.

גלות בימינו

אגב נושא של גלות, נעתיק כאן עובדא מצמררת, שהתרחשה עם בן תורה ממדינה בחו"ל. היה זה לפני כעשור שנים, אחד מבני התורה שדר במדינת חו"ל היה נוהג בקביעות באוטו. ביום מן הימים הוא נסע בכביש רח"ל אירע תאונה, והרג נפש. במר ליבו הוא עלה לארץ ישראל, נסע לבני ברק ונכנס לרחוב רשב"ם, אל חדרו של רבינו

הנסיון הכי קשה

בחז"ל (ברכות ז' ב' ומדרש תהלים מזמור ג') מובא התבטאות קשה על התנהגות של הבן הסורר: 'קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג, ושאל הג"ר הלל קופרמן שליט"א את רבינו, מדוע הביאו חז"ל דוגמא ממלחמת גוג ומגוג שאיננו יודעים בדיוק מה זה, הרי עוד לא עברנו את זה ואיננו מכירים בדיוק, וכשרוצים להביא השוואה לדבר אחר צריכים לציין מדוגמא המוכרת לנו כבר,

השיב לו רבינו- אדרבה, אחרי שאנו רואים מחז"ל ומדרשים על התקופה הקשה שבזמן גוג ומגוג, באים רבותינו להגיד לנו, תרבות רעה בתוך הבית זה לא כמו גוג ומגוג, זה גרוע הרבה יותר! בלי השוואה כלל למלחמה העתידה, ה' יצילנו מכל פגע (ספר טוב עין על מדרש שוחר טוב).

מי אשם?

בראשונה נעתיק דברים שאמר רבינו כמה פעמים להורים שבורי-לב מהתנהגות הבן, והסיחו בפניו כי יש

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-1586 שלוחה-

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310